De kapitein van de lijfgarde. Deel 2

H.J. Schimmel

bron
H.J. Schimmel, *De kapitein van de lijfgarde. Deel 2*. H.A.M. Roelants, Schiedam 1888

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/schi018kapi05_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

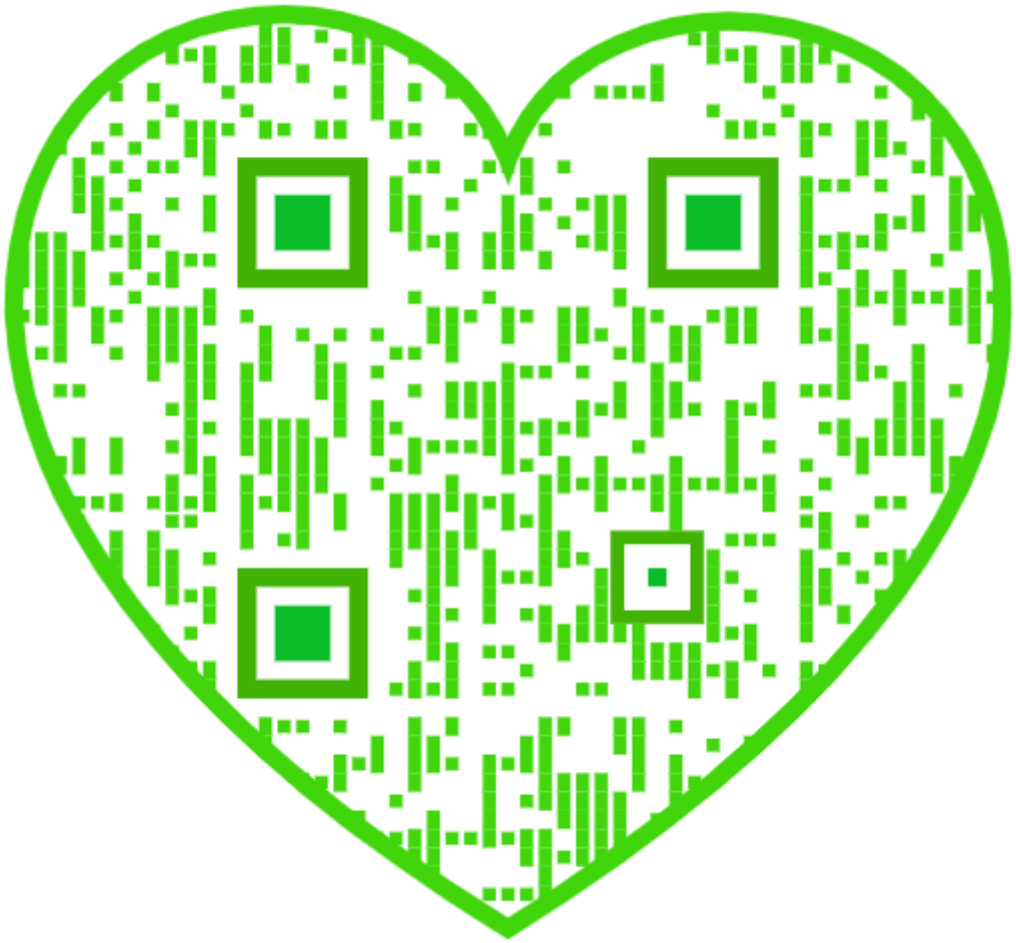

Derde boek. (*Vervolg.*)

XI.

Mijnheer van Citters scheen veel en zeer gewichtig nieuws te hebben aangebracht.

In den vroegen morgen in het Hoofdkwartier aangekomen, was hij dadelijk bij Zijn Hoogheid toegelaten, die daarop Bentinck en Mijnheer van Schomberg en daarna de aanzienlijkste Hollandsche Generaals bij zich ontboden had. Wat er verhandeld was geworden bleef natuurlijk een geheim; wat er echter de gevolgen van waren bleek spoedig en, dáarnaar te oordeelen, waren er groote dingen op handen.

Een veldslag misschien?

Het leger van Koning Jakob was om de stad Salisbury bijeen; dat Zijner Hoogheid naderde zonder weifelen maar ook zonder haast, diezelfde plaats. De Engelsche Edellieden en de Hollandsche Hoofd-officieren zagen verlangend naar een treffen uit, maar Zijn Hoogheid...? Deze liet nooit iets van zijn plannen verluiden en zorgde er wel voor dat men den moed miste er hem naar te vragen.

Maar de oude Maarschalk had zich eenige dagen geleden een woord laten ontvallen, dat de hoop der haastige en ongeduldige dapperen dreigde te verstoren.

‘Dáar zal de veldslag geleverd worden,’ had Mijnheer van Ouwerkerke gezegd, terwijl hij wees op de vlakten bij Honiton. ‘Als wij dat verkiezen en den slag willen’ zoo had het toen gegeven andwoord geluid. ‘Wilde men dan den slag niet?’ vroeg het leger. Bij al den twijfel had men echter de zekerheid, dat men in het Hoofdkwartier wist wat men wilde en men er zeker goede redenen voor had, om te doen zooals men deed. Men was gewoon onder de leiding Zijner Hoogheid overdag nog niets te zien en bij het morgenkrieken van den volgenden dag alles tot in de kleinste bijzonderheden klaar te vinden.

Zou dit nu ook weer het geval zijn en was zulk een morgenkrieken aanstaande? De honderden Engelsche en Schotsche pairs, in het Hoofdkwartier reeds aanwezig, zagen zich door andere honderden versterkt. Geen uur verstreek zonder dat er nieuwe aanhangers zich aanmeldden, aanhangers van hoogen rang, ‘maar nog niet van den hoogsten’, zooals Zijn Hoogheid zich den vorigen dag na het avondmaal tegen Lord Seymour half binnen 's monds uitte.

Zou daar heden, na de aankomst van den Hollandschen Gezant, verandering in komen?

De trommen roffelden, de trompetten schetterden; de dragonders waren te paard, de musketiers gereed; de *Gardes du corps* voltallig bijeen, onder de vensters Zijner Hoogheid. De estafetten vlogen door de straten, de poorten uit in alle richtingen, de meeste naar het Noord-Oosten. Maarschalk van Schomburg was te paard gestegen; de

Hollandsche generaals ontvingen de laatste orders, welke ze overbrachten aan hun Kolonels. Een regiment wachtte nog op zijn hoofd: dat van Bentinck. Waarom liet deze ditmaal zich wachten? Hij, altoos de laatste in de rust, en de eerste bij den arbeid! In gindsch portaal op de tweede verdieping stond hij nog altijd, den gelaarsden voet op de eerste trede van de steenen wenteltrap, welke naar beneden voerde, het hoofd half achterwaards gewend naar Zijn Hoogheid wiens hand de zijne gevat hield ‘Vergeet het niet, Jan Willem’ fluisterde de vriend, die nog niet van hem scheiden kon, ‘geen kroon van dorens, maar wel een narrekap moet hem opgezet, als we hem dan toch in handen moeten krijgen. Gij en niemant anders - geen der Engelschen kent mijn intentie geheel. Zend kaptein Semeyns vooruit. Die man heeft meer dan een paar armen en moet werk hebben dat hem afleidt - dáarom zond ik hem al naar de voorposten. Hij spreekt vlot Engelsch en kan naast u goed op zijn plaats zijn. Ik begin hartelijk naar het eind van het spel te verlangen...’

‘Zonder aderlating zal 't toch niet gaan!’ zei Bentinck.

‘Zeker wel. Geen bloed! Dat wordt zoo moeielijk uitgewischt. Ik heb 't Mary beloofd... 't Viel me niet moeielijk; het andere zou dom wezen; ik leî u dat uit, meer dan eens.’

‘Maar in de hitte van het gevecht...’ mompelde Bentinck.

‘Er zal geen gevecht zijn; daar zorgt “het staal” voor.’

‘Hoe durft die man zich “het staal” noemen; “het vergif” ware beter naam.’

‘St! St! Wie weet hoe hij zich later nog betitelt,

maar voor 's hands is hij voor ons het staal, dat harder is dan dat van een onzer.. Ja, je kunt gaan' voegde Zijne Hoogheid er met een glimlach bij, toen de kommandoos tot op marsch gaan tot hen doordrongen. 'Neem je toch in Godsnaam in acht... voor verraad!'

'Een vreemde vermaning van die lippen!' riep Bentinck lachend, daarbij doelende op de roekelooze onverschilligheid Zijner Hoogheid bij alle moordaanslagen, reeds zoo dikwijls gesmeed en nu meer dan ooit te verwachten.

Zijn Hoogheid trad zijn kamer binnen, waar alles over hoop lag en een spoedig vertrek aanduidde. Over een uur moest alles opgeladen zijn. Het Hoofdkwartier werd van Exeter verplaatst naar Axminster, in de nabijheid van Warminster, waar, zooals de kondschap luidde, de voorposten stonden van Jakobs leger.

Het vroegere plan scheen wel geheel veranderd. Wat achterhoede was geweest werd voorhoede en omgekeerd. De Hollandsche regimenten rukten nu met de troep Fransche Hugenoten op naar het front: de Brandenburgers en Zweden formeerden den linker-, de Engelsche en Schotsche regimenten den rechtervleugel.

Het werd tegen den middag aan de voorposten bekend, dat het geheele leger zich in beweging had gesteld en tegen den avond kwam een goed deel der Hollandsche Regimenten daar reeds aan.

Tot verbazing van Semeyns werd den nieuw aangekomen soldaten slechts weinig rust gegund, want ze marcheerden spoedig door Axminster den weg op naar Warminster, waar

de vijandelijke troepen in groot aantal lagen. Zijn wachtpost had nu weinig beteekenis meer. Zonder slaags te hebben kunnen worden, zonder in staat te zijn geweest zich te onderscheiden zonk hij weder tot de oude onbeduidendheid terug. Hij was al in een zeer slechte stemming, toen Maud hem uit de kamer, welke zij den geheelen dag niet had mogen verlaten, toeriep even bij haar te komen, en, toen hij dat gedaan had, hem zeide, dat ze naar beneden wou gaan en met hem wandelen nu de avond gevallen was.

‘Dat kan niet. Zie je nu wel in, hoe dwaas je gehandeld hebt...?’

‘'t Is wel eens goed dwaas te wezen... O, die vervelende braafheid. Vader David maakte me er al wee van.’

Semeyns wist niet wat hij hoorde. Hij kende eigenlijk nog maar weinig van het leven, nog weinig van de vrouw, al had hij ook den middelbaren leeftijd bereikt, al had hij ook tal van vreemde landen bezocht, al had hij ook een echtelijk leven van ruim zestien jaar achter zich.

‘Ik wil die taal niet hooren! Onnoozele!’ Hij wilde de rollen omkeeren en haar overtuigen van haar minderheid: ‘weet je wat je wacht als je herkend wordt? Weet je dat wel?’

‘Nu? Nu?’

‘Als een slechte deerne te worden weggejaagd.’

‘En als jij dat toeliet dan hadden ze gelijk me zoo te behandelen.’

‘Hè?’

‘Want dan zou 't blijken, dat ik me al aan weinig bijzonders had gehecht.’

Ze had bij wijlen een logika, waarvoor hij zwichten moest. En al wat ze verder zeide getuigde van zulk een innige gehechtheid aan hem! Zijn wrevel was bedaard.

‘Als ik iets hards zeg’ zei hij dan ook met iets weeks in zijn stem, ‘dan is 't omdat ik het beste voor je wil... omdat ik het zoo goed met je meen...’

‘Ik wil 't gelooven als je 't me maar niet zoo dikwijls verzekert... Kijk me eens aan! Lach nu! Niet zoo gedwongen! Kom, gauw!’

En hij lachte werkelijk luide en van gantscher harte. ‘God, Maud, wees toch voorzichtig! Het heele leger komt hier!’

‘Hoe heerlijk, hoe heerlijk! Nu krijg ik zelfs Generaals te zien! Hoor ik daar niet muziek?’

Zij stiet het eenig venster van het vertrek open, wilde het hoofdjen er doorsteken, maar voelde de hand van Semeyns, die haar weerhield.

‘Doe maar zooveel moeite niet.... de Generaals zijn oude kaerels’ zei hij met eenige bitsheid.

‘Toch niet als zekere stokoude Kaptein, die er als een lentemorgen uitziet en 't toch om zich heen laat misten alsof hij een herfstnamiddag leek.’

‘Mis, mis! Hij is een lentemorgen.’

Een kus verzekerde het haar.

‘Moet ik versch stroo voor je nachtleger gaan halen?’ vroeg ze, haar gezichtjen even van hem afwendend.

‘Onnoodig. Ik blijf waken... buiten bij mijn manschappen... dat is voorschrift’ zei hij, als of hij een soort van verklaring noodig vond. ‘Maud, je hair moet afgeknipt worden; het gevaar van ontdekking zal daardoor minder worden.’

‘Mijn hair?’ vroeg ze, terwijl ze de dikke lokken, die om haar schalksch kopjen neervielen en er zulk een schoone omlijsting aan gaven, met de kleine handtjens, welke er geheel in schuil gingen, doorwoelde.

‘Ja; je weet het wel handig onder de muts weg te stoppen, maar als deze afvalt dan worden ze gezien en herkend.’

‘Herkend?’

‘Als behoorende aan een heel aanvallig en verleidelijk meisjen.’

‘Mijn hair afknippen? Neen dat laat ik niet toe. 't Is 't mooiste wat ik heb.’

‘'t Is weer aangegroeid tegen den tijd, dat je weer het mooiste meisjen moogt zijn.’

‘Neen, neen! Vorder dát niet!’

Hij andwoordde niet, maar nam een schaar uit den lederen zak, die het noodzakelijkste voor ieder officier bij het leger te velde inhield. De zware lokken vielen in dikke krullen op den grond. Maud hield de lippen op elkaâr geklemd, de oogen dicht, de handtjens gebald. Zij had woorden tegenover woorden, maar niets tegen de

brutale d a a d . Wat storm er echter in haar binnenste woedde werd naar buiten geopenbaard, toen hij, na den arbeid volbracht te hebben, haar de muts op het ontheisterde hoofd plaatste, den arm om haar hals sloeg en het van hem afgewende hoofdtjen naar zich toe wilde keeren. Zij rukte zich los en gaf hem met de kleine hand een slag in het gezicht.

‘Heb ik je zóoveel leed gedaan met dit te vorderen? Maud, hecht je je dan alleen aan wat uitwendig is?’

‘Och, je bent misschien een groote vechtersbaas, maar anders... niet veel!’ riep ze snerpend, zoo als hij dat nog nooit van haar gehoord had.

‘Was dan niet gekomen!’ beet hij haar in arren moede toe.

‘Neen, neen... niet zóo!’ kreet ze, de handtjens op zijn borst leggend en in tranen uitbarstend. Tegen zulk een berisping was ze niet bestand. Had hij haar om een lachjen, een enkel vriendelijk lachjen gevleid, ze zou gepruild en zich hebben laten bidden, maar nu hij dus zich toonde, erkende zij hem voor haar meerdere.

‘Je moet dat woord terug nemen’ snikte ze.

‘Wát graag!’ riep hij blijde uit.

Maud zag eensklaps in, dat ze dwaas had gehandeld met zich zoo spoedig te onderwerpen en dat de drift van den vechtersbaas, dien ze voor het eerst ruw had gevonden, wel op andere wijze te toomen ware geweest. Ze zou de ontvangen leering ter harte nemen.

Wie weet of ze niet reeds dadelijk getoond zou heb-

ben dat gedaan te hebben, indien niet de deur zonder eenig gevraagd verlof geopend en een officier van hoogen rang op den drempel verschenen ware. Niet alleen de fijn blauw laken rok, het glinsterend kuras, dat dien rok gedeeltelijk op de borst dekte, de gouden versieringen aan de omgeslagen mouwen, de witte broek met breede gouden biezen teekenden den hoogen rang, maar ook het voornaam en toch vriendelijk gelaat, dat uit de onberispelijke pruik te voorschijn kwam, en het niet-afnemen van den met struisvederen rijk bepluimden grijs kastoren hoed. Semeyns had reeds bij den eersten blik op den binnentredende zich in postuur gesteld en den militairen groet gebracht, die den mindere tegenover den meerdere voegt.

'Wie is die... knaap?'

De vraag werd in het Hollandsch gedaan, zoo dat Maud er niets van verstond.

'Hij bewees mij goede diensten, Kolonel, toen er in London jacht op mij werd gemaakt.'

'Hoe komt hij hier?'

De toon klonk scherp.

'Hij kon het in zijn kring niet langer uithouden en was er niet veilig meer. Hij wist in het gevolg van Mijnheer van Citters....!

'O zoo! Dat kan zoo zijn. Maak u gereed dadelijk met mij te gaan! Bij 't Regiment Mackay komt luitenant Campbell in uw plaats.... Tot dat ge in de Lijfgarde Zijner Hoogheid wordt opgenomen zijt ge bij mijn Regiment gedetacheerd. Ziehier de order.'

‘Ik volg u, Kolonel! En deze?’ vroeg hij op Maud wijzend.

De Kolonel haalde de schouders op. ‘Wil hij bij ons dienst nemen?’

‘Hij is er nog te zwak voor...’

De Kolonel dacht een oogenblik na. De knaap, die misschien reeds goede diensten bewezen had, zou misschien nog voor iets beters te gebruiken zijn dan als soldaat. 's Kolonels rechtervinger raakte even de kin en tilde het hoofd van den jongen op. Deze sloeg de oogen neer en kleurde. ‘Hoe heet.... z i j ? vroeg hij in het Engelsch, en ter loops den blik vestigend op het op den grond liggend hair.

Semeyns rilde even.

‘Maud’ prevelde de ontmaskerde, die geloofde dat Semeyns alles reeds ontdekt had.

‘Je kunt haar medenemen naar de voorposten en haar dan in veiligheid laten gaan, ondersteld altijd, dat ze nog voor iets heeft te vreezen. U is een gratificatie van vijftig pond toegelegd!’ zei de Kolonel, waarna hij zich zonder verderen groet omkeerde en vertrok.

‘Is dat nu de Prins?’ vroeg Maud, die van eerbied zich onbehagelijk voelde.

‘Neen, maar zijn vertrouwdsten vriend: Kolonel Bentinck, zonder wien niets gebeurt.’

Hij zag Maud met eenigen wrevel aan; hij beschouwde haar thands als een hinderpaal voor zijn bevordering.

Niets als last had hij van dat meisjen, niets als last!

‘Weet je waar die hooge Mijnheer mij een oogenblik aan deed denken? Aan *Auntie*.... m i j n *Auntie.* Die kon ook zoo grauw uit de oogen zien als ze Sally of David de les las....

“De les las hij me niet! Dat laat ik me niet doen.... daar is ook nooit reden voor geweest.... Je praat over dingen waar je geen verstand van hebt” gromde Semeyns.

“Waarvoor is nu mijn hair afgeknipt, wijze Mijnheer?” Domme, domme man, die niet zag wat de ander dadelijk zag?’ Ze vleide zich tegen hem aan en hief de oogjens schalks tot hem omhoog. ‘Waarvoor dient het nu, dat ik er als een jongen uitzie?’

‘Maud, wie weet hoe 't mij benadeelen kan, maar scheiden doen we niet.’

‘Dat wist ik al lang.... Baas, hebt je voor je jongen ook nog iets te zeggen? Niet? dan heeft de jongen iets voor den baas. Die afgeknipte hairen kunnen hier niet blij ven liggen. Geef ze een plaats in dien zak.... We nemen ze meê.’

Lachend voldeed de baas aan het ontvangen bevel.

XII.

Van de tinne van het Bisschoppelijk paleis te Salisbury woei de koninklijke vlag van Engeland. Ze hing slap langs den steng. Hare banen waren nat van den regen en geen windvlaag stoof er langs, zweepte ze op of rekte ze uit.

Beter dat een orkaan het door het nat verzwaarde doek had uitgezwateld en aan flarden gescheurd, dan dit slap neerhangen; - beeld van kalmte uit onmacht, beeld misschien van den Koning, die in de schaduw dier vlag zoo veel groots had denken te scheppen en thands dankbaar mocht zijn, indien de slaap hem een oogenblik vergetelheid bracht.

Ja, Churchill had de weifeling Zijner Majesteit weten te overwinnen. Hij had het in de laatste dagen, dat hij vooral geraadpleegd werd, niet aan goede raadgevingen laten ontbreken; hij had aangespoord tot ontwikkeling van kracht tegenover de valsche Bisschoppen van de Engelsche kerk, tegenover den altijd murmureerenden Adel, tegenover het klein aantal uit allerlei naties bijeen gescharrelde soldaten, door zijn rebelleerenden schoonzoon,

den waardigen echtgenoot van zijn ontaarde en in den ban gedane dochter, aangevoerd.

Die Bisschoppen met hun leerstuk van lijdelijkheid! De lijdelijke gehoorzaamheid was lijdelijk verzet geworden, toen het hun leven en hun aanzien raakte. Als ze bevelen ontvingen van hun gebieder, dan knielden ze oodmoedig; als hun gelast werd te gehoorzamen aan den Gezalfde des Heeren, dan knielden ze nog oodmoediger maar riepen, dat ze wel w i l d e n gehoorzamen maar 't niet k o n d e n . De Lords waren een en al trouw en eerbied, maar knielden en huilden even als de Bisschoppen, en prevelden daarbij van een vrij Parlement. En een Parlement, een vrij nog wel, gaf de Koning bij de gratie Gods, nooit, zoo lang een vreemd leger op Engelands grond vertoefde, en wanneer dat leger verslagen was, ook nooit! Toen de mare aankwam van de vernietiging der Hollandsche vloot, had hij dadelijk al wat hij beloofd had willen terug trekken, had hij Sunderland - grooter fielt dan de Judas Iscariot, die zijn Meester en God verried! - willen doen ophangen, diens goederen verbeurd verklaren, al de Whigs van aanzien, die het leven na den vorigen opstand met hun vermogen hadden gekocht, door zijn teer geliefden Jeffreys op het blok laten brengen, maar Churchill had toen met groote welsprekendheid er op gewezen, dat dit een politieke fout zou zijn en een blijk tevens van zwakheid en vrees.

En Sunderland was bovendien uitgeweken met al zijn papieren, en de spion, dien hij beloofd had aan te wij-

zen, altoos nog maar niet op te sporen. Sedert de landing en het oprukken van Oranje echter had Churchill niet meer tot beleidvol weifelen maar tot doortastend handelen geraden. Het leger, dat Lord Feversham heette te kommandeeren, maar dat Churchill had gevormd en bleef bezielen, wachtte slechts op één moedig woord van den Koning, en de duizendtallen Zijner Majesteit zouden de honderdtallen van den indringer, die nog altijd in het open veld verslagen was, overweldigen en daardoor paal en perk stellen aan de vrome Jeremiades der Bisschoppen, aan de murmureerende ditoos der Pairs en aan het laffe verraad van gewetenlooze edelingen, die, naar het gerucht verzekerde, iederen dag in steeds grooter getale zich in het kamp Zijner Hoogheid aanmeldden.

Ja, Zijne Majesteit was op de hoogte gehouden... Hij kende de namen van al die verraders! Hij zou ze laten vierendeelen, ja kruisigen, indien hij niet bevreesd ware dat ze daardoor verheerlijkt zouden worden; hij zou die ontrouwen tot in hun derde geslacht doen boeten zoodra hij het ingedrongen leger verslagen had! Tot het doen opknoopen van eenige geruchtmakende belhamels in zijn goede stad Londen moest hij zich, helaas! voor 's hands bepalen. De raad van Churchill, dien hij tot Luitenant-Generaal bevorderd had, de raad vooral om zich aan 't hoofd van het leger te stellen, werd er te eer om gevolgd.

En nu was hij te midden van het deel van zijn leger dat uit Ieren bestond: de Engelsche Regimenten toch lagen rondom Warminster. Hij was met uitbundig eerbetoon

ontvangen, maar had toch niet den smartelijken glimlach kunnen verwijderen, welke langs zijn lippen als verstijfd scheen. De afval van zijn neef Cornbury, die thands zich in het kamp van Oranje bevond, had hem meer pijn gedaan dan hij wilde doen blijken.

Het was echter een verzachtende balsem in de schrijnende wond geweest, dat de vader van den jongen verrader, de Graaf van Clarendon, in wanhoop over dat misdrijf zich voor hem veroodmoedigd en hem had toegeroepen: ‘neem alles wat ik heb als zoenoffer,’ maar sedert waren er zoo velen van hem heengegaan, waren de Graafschappen in Oost en Zuid tegen hem in opstand gekomen en was de schuld van Cornbury daardoor wel niet vergeten, maar toch op den achtergrond geraakt.

O, indien zijn leger, aangevoerd door een man als Churchill, den vijand eens versloeg! Hoe alles zou keeren, alle verzet verlamd zou zijn en de laatste privilegies konden worden verscheurd!

Met die heerlijke gedachten was hij den vorigen nacht ingesluimerd. Zijn kamerdienaar had hem in den nacht dikwijls den naam van Churchill hooren roepen en daarbij het woord voegen: ‘vooruit...!’ Maar toen hij een paar uur geleden wakker was geworden en naar de berichten had gegrepen, welke dien nacht waren aangekomen; toen hij ze gelezen had terwijl de trouwe dienaar hem aankleedde; toen hij had vernomen, dat de zeestad Plymouth zich voor den Prins van Oranje had verklaard en Portsmouth, waar de Koningin zich met den Prins van Wales

bevond, mede niet te vertrouwen was, toen had hij zijn tranen niet kunnen bedwingen en waren de verwachtingen, den vorigen avond nog gekoesterd, gevloden.

Een Lady vroeg gehoor, dadelijk gehoor, zoo meldde de Lord van de Slaapkamer. Zij droeg een masker en wilde haar naam niet noemen, maar beweerde te komen spreken over Zijner Majesteits kind.

'Sla mij een mantel om en leid de Lady binnen. Heilige Elisabeth, bid voor mij!' fluisterde hij, zich devotelijk kruisende. Hij vreesde het ergste.

Maar hoe groot was zijn verbazing, toen hij, de voeten slechts ten halve met de kousen bedekt en in de kleppende muilen geschoten, een zwart kapjen op het kaal geschoren hoofd, in een eenvoudigen armstoel naast het haardvuur gezeten, een vrouw zag verschijnen, die op den drempel reeds den kamerdienaar een wenk gaf heen te gaan! Toen ze zich gehoorzaamd zag, had zij haar sluier weggetrokken en... Katherine Sedley, Gravin van Dorchester, stond voor hem in diepen rouw!

'Kate!' riep hij, onwillekeurig de armen naar haar uitstrekkende, maar ze dadelijk weer latende vallen. De bevelen der Heilige Kerk mochten in rampvolle tijden als deze wel stipt worden opgevolgd. 'Ik mag niet met u spreken,' stamerde hij, terwijl hij het hoofd van haar afwendde.

Wat stond zij, de verdreven *favorite*, in haar eenvoudig zwart reiskleed fier tegen over hém, den monarch bij de gratie Gods, met de voeten schuifelend in de onvaste muilen, welke telkens wegglipten.

Een smadelijke lach had zich op haar gelaat vertoond bij die woorden, zoo schuw en zacht gesproken. ‘Gij moogt met mij niet spreken! En wie u dat verboden heeft kan zoo goed beoordeelen wat man en vrouw, wat ouders en kinderen verbindt! Moet ge dan de speelbal zijn van i e d e r e e n ?’

‘De Heilige Kerk beveelt me....’

‘Waar haalt zij de stoutheid van daan dat te doen?’

‘Van God!’

‘Hoe weet ze dat?’

‘Van den Heiligen Geest, die in haar leeft en werkt!’

‘Hoe weet gij dat?’

‘Zij, de Kerk, door haar Bisschoppen van Christus sterven af onafgebroken vertegenwoordigd, zegt mij dat, en ze is onfeilbaar.’

‘Dus de Heilige Geest getuigt in het voordeel der Kerk en de Kerk in het voordeel van den Heiligen Geest. 't Is of Jakob Stuart van Koning Jakob II getuigt, dat deze een vader is van zijn volk en Koning Jacob II onder eede verklaart, dat de woorden van Jakob Stuart geloof verdienen.’

‘En úw geloof..!’ Zijn gelaat teekende minachting.

‘'t Is verloren gegaan met al de Gelooven, die zich voeden met het ongerijmde.’

Zoo twistten die twee, een oogenblik hun bekommernissen vergeten! Het kenschetst den tijd.

Jakob, in het nauw gebracht of het eerst onder den indruk teruggevoerd van de straks gevoelde vrees, gaf den kamp op.

‘Je boodschap, Kate! Je weet iets van mijn kind? Is 't in handen van den Hollander?’

‘O n s kind is verdwenen, Jakob! De Koning moet den vader wreken. Geef mij volmacht tot handelen, volmacht om alle Sheriffs met hun *constaples* ter mijner beschikking te stellen! Ik wil mijn kind terug hebben!’

Haar stem klonk dreigend door het vertrek.

‘Kate, Kate, bedaar!’

‘Je deedt beter mij een stoel aan te bieden... Ik ben erg moê en tot op het been verkild.’

Hij was met moeite opgestaan en schuifelde naar een naastbij staanden zit, die met hard leer bekleed was en geen leuning had. Hij wilde haar dien geven maar zag, dat Kate, vrij en vermetel als altijd, in z i j n armstoel zich reeds had neergevleid.

‘Neem jij dien zit en plaats hem daar!’ beval ze.

‘Ik dacht, dat je berichten hadt van den Prins van Wales, die te Portsmouth...!’

‘Wat gaat mij dat ondergeschoven kind aan!’

‘Durft je 't wagen mij dit te zeggen? Durf je 't wagen?’

‘Zoo als je merkt. Maar Maud is ons beider kind, werkelijk ons beider kind. Durf zeggen dat het niet waar is!’ Jakob zweeg. ‘Ik liet haar opvoeden op het land, verre van alle besmetting. Ik wilde, dat ons kind anders zou worden als de ouders. Ik heb haar lief.... zoo als een moeder dat alleen kan, en ik wantrouwde het bloed, dat ze in de aders heeft. Daarom besteedde ik haar uit bij eenvoudige lieden. Zij mocht nooit weten wie haar vader was....’

‘Natuurlijk’ mompelde Jakob. ‘En wie haar grootvader van moeders zijde was zeker óok nìet.’

Om te begrijpen hoe lomp de zinspeling was, wete men, dat Mr. Sedley, de vriend van tooneelschrijvers en tooneelspelers, een der eerste fraaie vernuften van zijn tijd, alle losbandigen in schaamteloosheid en liederlijkheid had overtroffen en het feit, dat hij eens, geheel ontkleed, op het balkon van zijn koffijhuis zich aan de voorbijgaande menigte vertoonde, nog in de herinnering leefde.

Tegenover de vrouw, die niet alleen in vernuft maar ook in cynisme haar vader geleek, kon de vroegere minnaar een dergelijke zinspeling wagen zonder vrees van te verpletteren en te vernietigen.

Kate liet dan ook niets zien als een schamperen trek om haar lippen, niets anders hooren als de woorden: ‘Juist: ze mocht vader noch grootvader kennen en wel om dezelfde reden; ook haar moeder niet.’ De laatste woorden bracht zij met halve stem uit.

‘Waarom niet?’

‘Als je dat niet begrijpt zal ik het je niet uitleggen... Zoo ik het laatste echter deed zou ik er niet bij blozen... omdat jij alleen de uitlegging zoudt hooren! Maar niet verder gepraat..! Er moet gehandeld...! Dat je als Koning niet veel meer doet dan overleggen, mogen je raadslieden verandwoorden en gaat mij niet aan, maar dat je als vader anders zult doen, daarvoor zal i k zorgen.’

‘Ik ken dat kind niet en wil het niet kennen.’

‘Braaf Christen! Ze was eens je lieveling in de eerste dagen dat ik met je woonde...’

‘Dat is zoo lang geleden en toen je haar liet opvoeden in de leer, die ik verafschuw...’

‘Dezelfde, die ik aanhing, en ik heb nooit gemerkt dat ik er je minder om was... Wees toch tegen je zelven waar; durf dat zijn! Maar daar had je nooit de kracht toe en dat w a s en dat i s je ongeluk. In het slaapvertrek speelde de vrouw de baas; in het bidvertrek de priester en in de raadkamer herinnerde je je de bevelen van beiden! Ik wist dat - ik weet dat...! Maar toen ik gebied voerde over je - ik deed het niet altijd, want je trouw was even zeker als de eeden aan je volk - dreef ik je toch dikwijls er toe, om Koning te zijn, niet priesterslaaf, niet kind onder toezicht van gunstelingen. Ik was je altijd a a n g e n a a m ; ik was je dikwijls n u t t i g .’

Zij had zich ontsluierd; zij had den kanten halsdoek verwijderd en gaf den nog altoos prachtigen hals en boezem aan Jakobs oogen prijs, die er eerst op staarden, maar er al spoedig zich aan schenen te hechten en er zich te vermeien.

‘Ik kan je misschien wéer nuttig zijn. Ik kan misschien je nogmaals de oogen openen. Ik deed je het eerst van allen Sunderland kennen; ik joeg hem op de vlucht. Ik kan je wellicht nu het hoofd van de geheele samenzweering aanwijzen, want alles om je heen is één samenzweering.’

‘Spreek, Kate! Lieve Kate, mijn schutsengel! Ja, ik voel dat ik verraden word... De grond zakt onder mijn

voeten weg... Wat doe je? Neen, raak dát niet aan...! Dat wil ik niet... dat mág ik niet willen.'

Die laatste woorden werden hem ontlokt door een handbeweging van Kate naar het op de tafel staande ebbenhout kistjen, waarvan het deksel het wapen vertoonde van Engeland, in onyxsteen meesterlijk gesneden door den Delvenaar Stevens. Dat kistjen bevatte het Groote Rijkszegel, waaraan door Jakob de grootste waarde, de verwonderlijkste kracht, verwonderlijker en meer afdoende nog dan een zijner vele amuletten, werd toegekend.

En niet geheel ten onrechte!

De rechtsleer toch had ingang gevonden, dat elk besluit, elk bevel, waarop het Groote Rijkszegel was gedrukt, gehoorzaamd moest worden al was dat zegel ook door diefstal of bedrog of overmacht er op gezet; slechts een wet, door Commons, Lords en Koning gemaakt, kon de gevolgen van het gepleegd bedrog te niet doen.

'Wees maar niet bang! Ik zal 't niet gebruiken. Ik wilde het kistjen maar openen, om je dichter bij het Zegel te brengen, dat je er uit zult nemen, dat je op dit bevelschrift zult afdrukken.'

'Maar heb je dan eenig spoor ontdekt? anders baat dat alles toch niet! En al vond je het spoor en heb je mijn stempel, dan vindt je in iederen burger van Londen een heeler van het gestolene. Ik kon in de laatste tijden geen enkel spion vinden, geen enkele geheime drukkerij... en ze waren er toch in menigte...! Zelfs dien spion niet, die in de nabijheid van White-hall, van White-hall! werd

verborgen door dien Judas, die God vervloeke en verderve! dien Hij mij in banden spele en ik bouw Hem in Londen een Kathedraal, waarbij de St. Paul een nietige Kapel zal zijn!'

'De tijd dringt... Laat mij begaan... zegel het bevelschrift...!'

'Maar Kate... als de magistraten je den rug toekeeren dan beleedigen zij niet jou, maar mij... Denk eens... die spion verbleef dagen bij Sunderland.'

'Ik wil 't gelooven, maar wat verscheelt dit mij, die in doodsangst verkeer...! Bovendien er wordt je zoo veel voorgelogen!'

'Maar Churchill verzekerde het mij ernstig, heel ernstig, en d i e liegt nooit!'

'Groote God, als je je maar het spreekwoord wildet herinneren: zoo als de waard is vertrouwt hij zijn gasten, zou je niemant gelooven.'

Deze cynische uitspraak was een vergelding: ze overtrof nog de zijne van straks. Zoo was 't altijd gegaan in beider omgang: harer altijd de zegepraal! Met drift vervolgde zij: ''t Is om alle geduld te verliezen met een man, die blind is en beter denkt te kunnen zien dan de scherpst gebrilde. Churchill liegt nooit! roep je uit met oogen, die een goedig kalf eer zouden aandoen, en hij is... neen, eerst zul je mij de middelen verschaffen om Maud weder machtig te worden. Als je gevoelen kondet wat ik lijd bij de gedachte, dat ieder minuut vertragens het lijden, de oneer misschien, van mijn kind vermeerdert...!

Teeken dit bevelschrift! druk er je zegel op af... en ik zal... je weer n u t t i g zijn.' Ze had zijn hand gegrepen, en naar het kistjen gevoerd. Hij bood geen weerstand meer; hij liet zich leiden. Het bevelschrift, geteekend en gezegeld, was in haar hand.

'Spreek nu, Kate!' zei hij biddend. Wat zou hij nu weer hooren? Was 't maar niet beter...? Maar als hij eens in één slag het verraad vernietigen kon...!

'Luister... Ik had Maud uitbesteed op het land, even buiten London... Dikwijls bezocht ik haar. Hoe ik haar onschuldig zag opgroeien...! Wat was ze lief... mooi, maar niet te mooi..! Wat wilde ik nu ook zeggen...? Ja, ik ben er. Drie dagen geleden ging ik weer daarheen. Ik vond de woning verbrand; het spoor van de vrouw, die er gehuisd had in London... half gek van den schrik... Maud en zij waren gered door een Hollander, die er gehuisvest was. Op zekeren nacht was ze verdwenen...'

'En die Hollander....?'

'Was er door Churchills kamerdienaar gebracht...'

'Wat?' Jakob was opgesprongen. 'De bewijzen.... de bewijzen....! Zoete Jezus! Heilige Maria!'

'Een Iersche waschvrouw vond ik onder een boom op de kniën, toen ik nogmaals naar den puinhoop van de beide huizen was gegaan... alsof ik daar nog iets zou kunnen vinden! 't Was een ingeving van boven, zouden de Kerkelijke huichelaars zeggen, en misschien nooit met meer schijn van recht. Die vrouw had den spion - dat was hij: vermoedelijk zelfs een Hollandsch officier -

aangegeven aan de Paleiswacht. In den nacht was hij bij vergissing tot háar gebracht. Een van zijn geleiders herkende zij, toen zij dien ontmoette op een harer laatste tochten naar de knechtskamers van White-Hall; zij vroeg daar of men wist wie dat was: Berkley, de kamerdienaar van Lord Churchill, zei men.'

'Nu begrijp ik alles - álles!' riep Jakob uit, waarna hij zijn hoofd met beide handen omklemde, oprees en haastelijk, als had hij een besluit genomen, naar de deur wilde gaan. De voeten echter stonden zóo onvast in de muilen en de eikenhouten vloer was zóo glad, dat hij dreigde uit te glippen en neer te glijden.

Kate greep hem nog bij tijds. 'Wat ga je doen?'

'Straffen... Ik laat hem opknoopen zonder eenigen vorm van proces.... Ik wil mij ontslaan van die onzichtbare vijanden. Het is alsof me overal webben omfladderen waarin loerende spinnen zitten... Heere Jezus, wat benauwdheden! Maar voor elke minuut van die benauwdheden een verraderskop..! Ik ga... den Kaptein van mijn Iersche lijfwacht roepen...!'

Hij schelde: een oogenblik later had hij er berouw van. Op zijn schellen zou een zijner Lords binnen komen; hij zou hem kunnen bevelen de wacht te roepen, maar honderd tegen een dat hij niet gehoorzaamd zou worden.

'Ik zal den Kaptein dien ge bedoelt gaan roepen.'

'Best, Kate! Had ik je maar altijd bij me!'

Daar klonk een voetstap in het portaal en ging de deur open.

‘Ik heb je niet noodig Mylord! of ja, zend me Newman om mij aan te kleeden.’

‘Had Uw Majesteit doen roepen? Dat hadden wij niet gehoord. Ik kwam Uw Majesteit voor Luitenant-generaal Churchill een oogenblik gehoor vragen. Zijn Excellentie zei dat er haast bij was.’

Jakob zag Kate aan, die toestemmend knikte, en hem een veelbeteekenenden blik toewierp, terwijl ze langzaam naar de deur trad en door deze verdween.

Het woord: Kate! bestierf hem op de lippen. Hij had haar zoo gaarne willen houden; hij voelde zich nu zoo alleen; hij keek naar den wand tegenover zijn rustbed, waar een groot kruisbeeld hing. De doornenkroon van den grooten lijder was met bloed bedropen... hij huiverde.

‘Moet ik Lord Churchill...?’

‘Laat hem binnen komen. Zeg hem, dat hij hartelijk welkom zal wezen.’

XIII.

‘Hoe gaat het, Mylord Churchill?’ klonk het den binnen tredende tegen, die diep buigende de koninklijke hand had gekust. Hoe vleiend was de toon der magere stem!

‘Uitstekend, Sire! maar naar ik hoop niet zoo goed als Uw Majesteit.’

Aan de andere zijde der kamerdeur dreunden eenige zware voetstappen. De Iersche Kaptein met eenige zijner kloekste mannen had daar zeker op Kates aanzeggen post gevat. De toestand scheen er plotselings geheel door veranderd. Zijn Majesteit toch vertoonde het gewone norsche gelaat. Het lage voorhoofd werd gerimpeld. De vleiende toon van straks werd vervangen door een scherp en bits keelgeluid.

‘Hoe heet uw kamerdienaar, Mylord?’

Churchill zag hem verbaasd aan. Hij was achterdochtig en had daar goede redenen voor; maar geen gelaatszenuw vertrok; het bleef het deftig gelaat, dat eer deed aan de groote *allonge*-pruik, welke hij kort geleden in een weddenschap had gewonnen en welke met vijftig pond was betaald. ‘Mijn kamerdienaar, Sire?’ Een fijne glim-

lach speelde om zijn lippen. Die trek was beleedigend. Gaf hij niet te kennen, dat de vraag eenigzins vulgair werd gevonden? ‘Als Arthur Arkwright eens wist dat zijn naam over 's Konings lippen was gekomen!’

‘Arkwright? Arkwright? ... Berkley heet hij.’

‘Drie maanden geleden was dat zoo; maar toen ik bespeurde, dat de kwant om mij te bespieden geld trok van... ik durf haast den naam niet noemen...’

‘Den aartsschelm Sunderland.’

‘Uw Majesteit heeft het gezegd...’

‘Drie maanden geleden! En toen hebt ge hem weggezonden? En toen zal hij in dienst van dien fielt zijn gekomen en den spion, dien gij niet wist op te sporen, uit den weg hebben geholpen...’

‘Zou hij dat hebben weten te doen!’ riep Churchill met de grootste verbazing, maar met een zweem van twijfel. ‘Ik had hem zooveel overleg niet toegeschreven.’

‘Ja, Mylord! men vergist zich tegenwoordig veel, zeer veel. De schijnbaar domsten blijken erg leep...’

... ‘en, Sire, de meest gewantrouwden soms het best te vertrouwen.’

Zijn Majesteit wendde eensklaps het hoofd af, om den blos, die plotseling op zijn wangen schoot, te verbergen. Hij had daar een les gekregen, een gevoelige, maar, naar het getuigenis van zijn eigen geweten, een verdiende ook.

Churchill bemerkte meester te zijn geworden van het terrein door een enkele stoute ja vermetele *manoeuvre.* Hij had altijd geweten van een goede stelling en nog

meer van de fouten zijns tegenstanders partij te trekken en gaf ook nu blijk dat te weten.

‘Mag ik vernemen, of ik Uw Majesteit nog meer dienaangaande heb te andwoorden?’ De Koning bleef zwijgen en het hoofd afwenden. ‘Mag ik Uw Majesteit dan herinneren, dat onze beste troepen, te Warminster gelegerd, waarschijnlijk tegen den avond slaags zullen raken met een kleine troepen-afdeeling Zijner Hoogheid. Om den goeden geest wakker te houden zou Uwer Majesteits bezoek zeer gewenscht zijn. Ik heb reeds onder 's hands doen meêdeelen, dat Uwe Majesteit hen zou komen zien. Wat maakte dat reeds een goeden indruk! Sire, ik ben overtuigd van de overwinning.... zóo zeer zelfs, dat ik zweer, bij God Almachtig! niet terug te zullen keeren indien ik de neerlaag lijd.’

Hij had de twee wijsvingers zijner rechterhand opgeheven.

Dat maakte op Zijn Majesteit een diepen indruk. Ja, hij had dien man onrecht gedaan en die man was nog wel zijn ‘degen’. Hem de hand toestekend en die der andere nemend en hartelijk drukkend, zeide hij opgeruimd, bijna vroolijk: ‘Ik trek naar Warminster wanneer je maar wilt. Over een uur ben ik gekleed. Geef de noodige orders voor het eskorte.! Ieren, Churchill, hoort ge, Ieren!’

‘Ik mag lijden, dat Uw Majesteit, na onze zegepraal, onderscheid b l i j f t maken tusschen Ieren en Engelschen, maar alsdan in het voordeel der laatsten.’

‘Nu, nu, 't kan zoo worden... En als we maar eerst

een zonnestraaltjen zien... 't zal schijnen op een nieuwen Hertogsmantel...'

'Lokaas, waaraan een blei zich vergapen kan maar geen snoek!' dacht Churchill, die den visscher beter kende dan deze het zich zelven deed.

'Uw Majesteit weet altijd zoo echt koninklijk te beloonen!' klonk het met een dankbaarheid, welke zelfs tranen in 't verschiet liet zien. Een mensch met meer zelfkennis en grooter geheugen zou inéen zijn gekrompen bij zulk een vleierij, welke een giftigen dolksteek in zich sloot.

Toen Churchill de kamer verliet, waarin de vermetelste onbeschaamdheid de zege had behaald, zag hij den Ierschen Kapitein, voor de deur met een tiental goed gewapenden geposteerd, de hand aan den degen slaan, maar die hand van richting doen veranderen en tot een militairen groet aanwenden, toen geenerlei bevel hem uit de slaapkamer gegeven werd.

''t Is goed dat het einde nadert' prevelde de Luitenant-Generaal, den groet even beandwoordend en vervolgens fier zijns weegs gaande.

Zijner Majesteits koets werd voorgebracht; Zijner Majesteits *horse-guards*, de best gekleeden en de alleen stipt betaalden van het geheele leger, waren daar achter geschaard.

Een der Adjudanten van den Luitenant-Generaal was reeds een half uur geleden langs een omweg Salisbury uitgereden en had zich in galop naar de voorposten te

Warminster heengespoed, zeker om de heuchelijke tijding van 's Konings aanstaande komst over te brengen. Vreemd zou het echter gevonden zijn, indien men het in Salisbury had kunnen weten, dat de Adjudant de daar gelegerde Regimenten scheen te mijden, links afsloeg waar de voorposten van 's Prinsen leger stonden en daar zich gevangen liet nemen door een Hollandsche kompanjie, waarvan de aanvoerder, een goed engelsch sprekende, hem met de grootste achting bejegende en dadelijk door liet gaan naar Kolonel Bentinck. De gevangene riep dezen blijde toe: ‘hij komt!’

Zijn Majesteit was gereed. 't Was nu niet meer een sloffende oude, maar een rijk gekleed edelman. De groote pruik verborg de uitgeteerde spierbundels van hals en nek, ten deele ook de ingevallen slapen. Over den zwarten fluweelen rok met zilver afgezet hing het glinsterend borstkuras; op het hoofd rustte de zilveren helm met witte en roode vederen. Zijn Majesteit, een goed Admiraal in der tijd, wilde zijn soldaten daaraan herinneren en ze in oorlogsrusting tegen treden. Die rusting was verouderd. Ze bleek tevens den vroeg oud geworden man te zwaar, zoodat ze onbevallig werd getorscht en aan de sombere trekken van het gelaat nog iets pijnlijks bijzettede. Maar op een afstand werd dat niet bespeurd, en de honderden nieuwsgierigen, voor het vóorplein op elkaâr gedrongen, konden slechts van verre toeschouwen, daar ze tegen werden gehouden door gants niet goed gehumeurde wachten.

De Luitenant-Generaal Churchill was reeds te paard

gestegen, omringd van eenige weinige Hoofd-officieren. De lucht, die straks beloofde op te klaren, zag er weder grijsgrauw uit. De regen begon in kleine druppels neer te vallen; een grijs-blauwe wadem omgaf het plein en de huizen, zoo ver het oog reikte.

Een koerier van de Koninklijke Post kwam aanrennen en deed de toeschouwers verschrikt uitwijken en ruimte maken. Te gelijker tijd schetterden de trompetten, waarvan er een gebersten scheen te zijn. De soldaten hieven een hoerah aan, waarmeê niet één der toeschouwers instemde. Zijn Majesteit was in aantocht - door de Lords van zijn huishouding gevolgd. De Luitenant-Generaal salueerde eerbiedig. Het portier van de koets werd neergeslagen en een Perziesch tapijt over de arduinen treden van de stoep tot aan het rijtuig gelegd.

't Was of de tijd, door Zijn Majesteit aan zijn toilet besteed, in sombere gedachten was doorgebracht, want Zijn Majesteit keek norsch voor zich en groette niemant. Geen wonder dus, dat de koerier, dien Generaal Churchill te vergeefs had willen overreden terug te gaan en zich nu zelfs naast de treden van de karos had zien plaatsen, werd toegesnauwd uit den weg te gaan! Maar de man liet zich nóg niet gezeggen, deed geen stap terug zelfs nog een halven vooruit en bood toen een verzegelden brief aan.

Zijn Majesteit opende dien, las een oogenblik, beefde en greep toen met de hand naar den neusdoek.

Een dikke bloedstroom gudste hem uit de neusgaten, bedroop het straks nog zoo glinsterend kuras en verjoeg

daarvan allen luister. Churchill was van het paard gesprongen en ving den wachlende in de armen; hij raapte tevens het papier op, dat der koninklijke hand was ontvallen. 't Bevatte slechts een kort bericht. De Hertog van Grafton, een bastert van den vorigen Koning, den broeder van den tegenwoordigen, was tot den overweldiger overgeloopen en... Prinses Anna, 's Konings meest geliefde dochter, plotseling verdwenen, vermoedelijk in dezelfde richting!

'O God, mijn eigen kinderen!'

Deze uitroep had Churchill alleen kunnen hooren.

'Roep den doctor! Ik kan niet gaan - van daag niet...' Toen hij omzag en bespeurde wie hem steunde, maakte hij een afwijkend gebaar, waarop Churchill hem dadelijk los liet, dáardoor het bewijs leverend dat hij de bedoeling begrepen had. Op het rustbed neergelegd, met ijskoude kompressen op het hoofd en om den nek, hield de geslagene zich blijkbaar met de laatst hem aangebrachte feiten bezig en brachten noodzakelijke gevolgtrekkingen hem tot nieuwe onderstellingen! Zijn dochter Anna stond geheel onder invloed van Churchills vrouw! En Cornbury, die met drie Regimenten wegliep, was maar Kolonel - de hoogere officieren waren allen weggezonden! - en de Opperbevelhebber, die de macht had dat te doen, was... Churchill!

Overal en altijd die Churchill!

Kate, verstandige Kate, uw berichten waren weder juist...!

Moest hij hem gevangen laten nemen... zijn hoofd op het blok brengen...? Maar wie kon hij hier vertrouwen? Een vroolijk gelaat toonen... Vriendelijk tegen hem zijn... tot hij hem in den Tower kon lokken...!' Ja, dát moest hij doen.

De bloedstrooming hield nog maar niet op; de doctor beval volstrekte rust aan.

'Zoodra Mylord Churchill rust heeft zal ik die ook hebben' prevelde hij, wat voor de omstanders geen zin had.

Er werd een krijgsraad belegd. Spoedig was die om den zieke heengeschaard.

Zou er een slag gewaagd worden of zou men terug trekken?

Churchill bleef voor het eerste, bleef hoog opgeven van de krachten, welke Zijner Majesteit ter dienste stonden. Niemant sprak daar tegen. Toen echter de stemmen werden opgenomen bleek zich ieder, behalve de zoo moedige Luitenant-Generaal, voor het tweede, alzoo voor terug trekken, te verklaren, waarmede Zijn Majesteit zich dadelijk vereenigde. Een uitspraak, in voege als hier plaats had, toonde wantrouwen jegens den leider. Deze, wiens lippen nu even trilden, rees het eerst op, gereed om het besluit der meerderheid te doen uitvoeren.

De fiere ridderlijke gestalte schreed naar het rustbed met statigen tred en boog zich over den ellendige heen, wiens bleek gelaat bijna niet gezien kon worden, zóo zeer was 't bedekt onder linnen doeken, met water en bloed gedrenkt. De koninklijke hand werd niet onder de zijden

deken van daan gehaald. Churchill scheen er naar gezocht te hebben, maar zich niet te leur gesteld te gevoelen haar niet te vinden. Hij boog onderdanig en wendde zich toen statig af.

Het was een afscheidsgroet voor altoos, want die beiden zouden elkander nooit terug zien.

Toen Churchill de kamer verlaten had en de deur achter zich had hooren sluiten; toen hij de buitenlucht inademde en niemant om zich heen of achter zich bespeurde, om hem dat te beletten, haalde hij ruim adem, maakte hij met zijne schouders een beweging, alsof deze een onzichtbaren maar zwaren last afschudden, verhaastte hij zijn stap tot over het plein, waar een paadje hem wachtte met twee paarden aan de hand en een gemeenen wijden ruitersmantel over den arm. Die mantel werd hem haastig omgeworpen, waarna beiden te paard stegen en in allerijl zich verwijderden langs denzelfden weg en in dezelfde richting als de adjudant dien morgen genomen had.

'Is het spel verloren?' vroeg de jonge man, die Mylords gunsteling was.

'Neen, gewonnen, maar een andere kleur als wij dachten werd troef.'

Aan gene zijde van de heuvels, waar de Hollandsche Regimenten van den vroegen ochtend af in slagorde hadden gestaan, ging een oorverdoovend gejubel op, toen Kolonel Bentinck Mylord Churchill verwelkomde en Kaptein Semeyns beval de achterstaande troepen met het groote nieuws bekend te maken, dat de beste Generaal

van Koning Jakob zich onder de Oranjevaan was komen scharen.

Eerst hadden de duizenden, daar in dichte gelederen opgesteld met de lont aan het geschut en het kruit in de pan van het geweer, vermoed dat de Koning zelf was gekomen om zich te onderwerpen, en werd er eenige teleurstelling gevoeld; maar de dappere, scherpzinnige, soms wel wat erg ruwe Ginckel liet zich luide ontvallen, dat men aan Jakob Stuart niets anders zou gehad hebben als een lijk, want, naar 's Generaals opvatting toch, had er dadelijk summier recht moeten gedaan zijn en dat was hier de kogel geweest.

Zachtzinnig waren de Hollandsche Generaals Zijner Hoogheid niet!

Te gelijker tijd dat dit plaats vond was Zijn Majesteit bezig den brief te lezen, dien Churchill had achtergelaten. Een waardige brief, waarin al de verplichtingen werden erkend, welke het geslacht Churchill aan Zijn Majesteit had, maar tevens de betuiging werd gedaan, dat een welgeplaatst hart de vrijheid des gewetens en de liefde voor het vervolgd Geloof hooger moest stellen dan alle tijdelijke goederen!

Opnieuw vloeide het bloed. De eerste druppels ving de lijder op dien brief, dien hij vervolgens met een diepen zucht van zich afwierp.

XIV.

‘Maar wat hebt je hier toch uit te voeren, liefste?’ vroeg Maud, aan het oor van den haar liefkozenden Kaptein.

Wat zag ze er aanvallig uit! Het hoofd dierf nog wel zijn grootste sieraad; maar het verlies werd verborgen door een zwart kanten hoofddoek onder de mollige kin vastgeknoopt, het van levenslust blozend gezichtjen bevallig omlijstend. Het keursjen van donkerrood taffetas liet den welgevormden poezelen hals geheel onbedekt, even als de wijde mouwen, even beneden den elboog eindigend, het de bevallig geronde armen deden; de rokken waren van donkerkleurige zijde en vielen verre over de voetjens neêr, welke, in lage schoentjens met roode hakjens gestoken, soms in een bui van opkomende drift zich aan den blik van haar bewonderaar bloot gaven en dan welsprekend medepleitten en voltooiden wat het lachend mondtjen zoo machtig reeds begonnen was.

In welke voor ons vreemde omgeving hervinden wij beiden nu!

Eenige dagen zijn verloopen sedert het optrekken naar de woelige plaats, waar meer soldaten dan boomen ge-

zien waren; waar zij eigenlijk gevangen was gehouden door haar Kaptein, die nooit zoo veel had geboden en verboden als toen; die haar zijn eigen halsdoek om het hoofd had gebonden, daar hij den haren voor nog te doorschijnend hield; die zoo dikwijls hij maar kon, naar den gehuifden munitiewagen, waarin hij haar met de grootste moeite een schuilplaats had bezorgd, kwam kijken en haar dan steeds verliet met het bevel ja, - het klonk als een militair kommando - dat ze niemant aan te zien, haar hoofd niet om te wenden, haar tong niet te roeren had, daar al de Officieren hier Hollanders waren en niemant haar daarom zou begrijpen al wou ze dat nog zoo graag! En toen de groote Mijnheer - 't was Churchill geweest! - die met zooveel eerbied en gejuich was ontvangen, voorbij was gegaan - ze had dat oogenblik haar hoofd zoo ver mogelijk buiten de huif gestoken, maar had slechts een prachtigen wapenrok kunnen opmerken - was haar Kaptein op zijn tocht naar haar toe tegengehouden door denzelfden Kolonel, die haar op dat klein opkamertjen zoo veel eerbied had ingeboezemd. Beiden hadden lang met elkaâr gesproken, zóo lang, dat de winterzon in de zwarte wolken ten Westen duttend was neergezonken even als een suffende afgeleefde oude, wien een vroege sluimer lief is.

Nog dienzelfden nacht moest de Kaptein verder, of liever moest hij weer terug naar de plaats vanwaar hij een paar weken geleden vertrokken was. Ja, ja, hij moest weer naar Londen. ‘Hoe eer je die kleine feeks van hier weg neemt’ had de voorname Kolonel, haar gemeen-

zaam onder de kin grijpend, gezegd ‘des te liever zal 't me in a l l e r belang zijn.’ De Kaptein had haar de Hollandsche woorden vertolkt en was er weinig over gesticht geweest. Hoewel het erg donker was en een dichte motregen het verblijf in de buitenlucht alleronaangenaamst maakte, werd de reis aangevangen: de kaptein op een sterk zwart paard, zij als zijn schildknaap op een veel minder fraai, maar gelukkig ook minder woest en weerbarstig.

‘Nu zie ik in wat dwaasheid ik deed hier te komen,’ had ze half schreiend geroepen; maar in plaats dat de Kaptein daarmeê had ingestemd, had hij een vroolijken lach doen hooren. Zoo wat een kwartier voorbij de voorposten had hij stil gehouden, haar van haar paard getild en op het zijne overgebracht, waar zij achter hem, en den rechter arm om zijn midden geslagen, een gemakkelijken ja aangenamen en gevaarlozen rit begon. Op de reis toonde hij eens recht goed hoe veel hij van haar hield, hoe zij het liefst was wat hij op de waereld had, en toonde zij zich ook innig dankbaar en overgelukkig. Wenschen en begeerten, sedert jaren in haar binnenst in onvolkomen vormen opgedoemd, waren nu in volkomen en goed herkenbare gestalten voor haar verschenen!

Toen ze in de nabijheid van Londen aankwamen was het weder avondschemering. Toch waren ze van de zijde der voorbijgangers het voorwerp geweest van de grootste en blijdste verbazing. Niet alleen de Officierskleeding, maar meer nog de Oranjesjerp trok de algemeene aan-

dacht. Als een burgerman was Semeyns Londen uitgeslopen, in zijn ware gedaante, met de kleuren van den vijand van hun Koning, keerde hij terug. Het een en ander was op hoog bevel geschied.

De groeten werden steeds talrijker, het gedrang om hem heen heftiger. In toenemende mate werden vragen gedaan, welke niet beantwoord mochten worden. Semeyns zag in, dat de verdere tocht op andere wijze moest worden voortgezet, en dat afstijgen geraden werd. Hij vroeg of er ook een huurkoets te krijgen zou zijn. Velen waren bereid er een voor hem te halen. Ze waren in de nabijheid van een chocolade-huis, ‘de societeit’ van bemiddelde burgers. Bij hun nadering werden de vensters geopend en gluurden eerzame en deftige gezichten naar buiten. In afwachting van het bestelde rijtuig werd Semeyns een rustplaats in hun midden aangeboden en door aller voorkomendheid en hulpvaardigheid vernam hij spoedig, dat er een goed en niet te duur verblijf te krijgen zoude zijn: één huis van den hoek van Kingstreet en Cheapside. Dáar moest de bode van den verlosser zijn intrek nemen. 't Was schuins over het huis, waar twee maanden geleden Henry Cornish, een rijk koopman, voor de goede zaak, door ophanging in zijn eigen deur, den marteldood stierf.

Hun toekomstige gastvrouw - Misstress Hopps genaamd - ontving beiden allervriendelijkst. Zij konden twee goede kamers krijgen, zei ze bij ieder woord glimlachend en nijgend, hoewel ze er misschien wel genoeg zouden hebben aan één, zoo als ze met een snaaksch

knipoogjen te kennen gaf. Den Kaptein en zijn vriendin gunde zij het beste, het aller beste. Semeyns werd bij die woorden vuurrood. Hij kende den zedelijken toestand in Engelands hoofdstad in 't geheel niet en kon niet vermoeden, dat een verhouding als onder den burgerstand in zijn vaderland tot den kerkelijken ban en een uitstooten uit de maatschappelijke samenleving zou hebben gevoerd, hier onder de voornamen altans een zóo alledaagsche zaak was, dat alle omsluiering overbodig werd geacht.

Semeyns had er op den tocht even op gedoeld, dat Mr. Stevens of moeder Sally, Maud wel zou willen herbergen, maar ontmoette dadelijk zulk een heftige tegenspraak bij zijn reisgenoote, wier armdruk daarbij krachtiger werd, dat hij daar niet verder van sprak. Als hij oprecht was geweest tegenover zich zelven, zou hij erkend hebben, dat Mauds tegenzin hem allergelukkigst maakte en hij, al had zij ook toegestemd bij de oude bekenden haar intrek te nemen, er haar toch niet zou hebben heengebracht. Welk een breede klove scheidde hem reeds van den tijd, dat hij zelf daar had vertoefd en de kracht had gehad van haar te scheiden! Maar hij wilde zich niet ondervragen. Hij vreesde de stemmen in zijn binnenste. Hij was soms bang voor de eenzaamheid; streefde zelf naar vermaak en uitspanning en was tegenover zich zelven zóo weinig oprecht, dat hij voorgaf dat alleen voor Maud te doen.

Maar hoe dat ook ware, Maud was dankbaar voor wat hij voor haar deed. Zij pruilde wel als hij *toilet* maakte,

zijn nieuw gekochten hoed opzette, alléen uitging en uren uitbleef, maar toonde telkens een van vreugde stralend gezichtjen als hij terug kwam, ware 't ook soms ongewoon bleek en in zich zelven gekeerd. En als ze dan naar de reden vroeg, dan andwoordde hij ontwijkend en heel kort, maar omhelsde hij haar spoedig daarna met zóoveel innigheid, dat ze wel begreep zijn herhaalde afwezigheid en zijn vaak sombere stemming niet aan gebrek aan liefde voor haar te moeten toeschrijven.

Op een somberen namiddag, na den geheelen ochtend weer afwezig te zijn geweest, had hij bij zijn terugkomst zijn lieve Maud ook treurig gestemd gevonden. Hoe zij 't zich ook op wilde dringen, het ging niet; ze kón niet alleen zijn. Ze haalde zich dan allerlei verzinsels in het hoofd en kon er niets aan doen dat de vrees voor zijn veiligheid bij haar opkwam.

‘Zottinnetjen!’ zeide hij lachend, zoo als telkens ook nu gestreeld in zijn ijdelheid. Hij zette zich naast haar, hand in hand, haar kopjen rustend op zijn breeden schouder, en hoorde toen de vraag in het begin van ons hoofdstuk gedaan:

‘Wat heb je hier toch uit te voeren, liefste?’

‘Je zoudt het niet veel bijzonders vinden als je 't wist.’

‘O, maar nu w i l ik het weten’, hernam ze, met haar gewone scherpzinnigheid opmerkend, dat hij nu veel minder kort en ontwijkend dan vroeger op zulk een vraag andwoordde.

‘Onze Stadhouder, Maud, bewandelt liefst twee wegen:

een binnen- en een buitenweg; de laatste alleen is voor het algemeen te zien.'

'Maar wat heeft dat nu met mijn vraag te doen? Hoe zoo'n man toch raadseltjens weet te verzinnen!'

'Neen, neen, wildzang! wat ik daar zei is een goede inleiding; maar ik bespeur dat je hoofdtjen er niet naar staat om inleidingen te volgen. Nu dan: in korte woorden. Uit de vrijheid, die ik geniet, uit de vriendschappelijke gezindheid allerwegen jegens ons beiden, blijkt reeds genoeg, dat Koning Jakobs zaak hopeloos staat. Na ons vertrek is zijn geheele leger verloopen: het Engelsch deel voegde zich bij dat van onzen Stadhouder, het Iersche zwerft arm en berooid door de Graafschappen. Hij acht zijn nederlaag zelf zeker, wil onderhandelen en de beslissing tusschen hem en Zijn Hoogheid aan een Parlement, geheel vrijelijk te kiezen, daar ons leger niet verder dan Reading zal oprukken, over laten. Zijn Hoogheid heeft dat goedgekeurd, - wat men hier in 't eerst niet kon gelooven, daar zulk een edelmoedigheid van een overwinnaar tegen een overwonnene eenig in de geschiedenis zou wezen. "Welk een onbaatzuchtigheid!" "Welk een liefde voor ons en ons Geloof!" "Welk een man Gods!" roept en jubelt men rondom ons.'

'Wordt er zoo geroepen?' merkte Maud aan, toen de Kaptein even poosde. 'Wel, wel! en ik heb 't niet gehoord; integendeel, ik vond het altijd zoo stil in de straat en moest om wat te zien en te hooren, altijd den hoek om gaan.'

Had zij maar - half geluisterd? Semeyns was echter te zeer vervuld van zijn onderwerp, om het nu plotseling prijs te geven. Hij had tot dusverre wel gezwegen, maar geloofde dat haar toenemend verdriet over zijn alleen-uitgaan van het begin eener jaloezy getuigde, welke hij wel niet ongaarne zag ontstaan, maar toch niet te verre moest laten ontwikkelen. Ook had hij nooit zoo duidelijk als nu ingezien, dat Mauds ontwikkeling als beschaafde vrouw zeer achterlijk was.

'Zie je, dat is nu de buitenweg; maar er leidt naar hetzelfde doel ook een binnenweg en dezen heb i k te bewandelen. Dat de Prins mij als Officier van zijn leger, hier in de hoofdstad van uw Koning laat optreden is stout; hij geeft weinig om het leven van een mensch - en om zijn eigen evenmin, dat moet ik erkennen' - voegde Semeyns er bij als een aanvulling, waartoe het rechtvaardigheidsgevoel hem dwong. 'Dat ik kon doen, wat hij mij opleî, zonder gegrepen en gehangen te worden duidt aan, dat hij goed op de hoogte is van wat hier omgaat...'

'Jij gegrepen en gehangen! Wie zou dat durven doen!' riep Maud, zich weder vaster tegen hem aandringend.

'Nu ja, Koning Jakob durft niet; dát bewijst mijn hierzijn in volle gezondheid en in den arm van mijn allerliefste engel...! Hij had, naar ik vernam, bij het eerste bericht onzer landing uitgeroepen, dat zoo Zijn Hoogheid het wagen mocht een bode te zenden, hij den eersten

onverhoord met afgesneden ooren zou terug doen gaan en den tweeden zou houden, om diens afgehouwen hoofd aan de Citypoort vast te laten spijkeren als een vaderlijke vermaning tot zijn trouwe burgers. Ik was die woorden indachtig, toen ik een paar dagen geleden den eersten keer hem op ging zoeken in zijn paleis.'

'Ben je in het Paleis geweest? In 't Paleis van den Koning? Hoe heb je me dat zoo lang kunnen zwijgen! Wie zóo iets voor wie hem het liefst is verzwijgen kan, kan meer stil houden. Is dat nu de aard van de mannen?'

'Stil, dwaas hoofdtjen, en laat mij uitspreken..!'

'Was 't er mooi? prachtig? Zag je er de mooie steenen van Vader Davids baas?'

'Ik zag er alleen een oud laf man, die bereid was alles toe te staan wat zijn overwinnaar vroeg, die zich boog voor de waereldlijke en geestelijke Lords, en sidderde als ik de wenkbrauwen maar saâmtrok...'

'Had ik dát eens gezien!'

'Ik wreekte op dat oogenblik de vrouwen en kinderen die hij tot weduwen en weezen gemaakt heeft!' zei Semeyns hoog ernstig.

'Hij zou 't mij óok gemaakt hebben, dat 's waar. Hij heeft je gevangen willen nemen. De akelige man! En je was niets bang voor hem? O, je bent toch een held.'

''t Hoort tot mijn ambacht niet gauw benauwd te zijn... En toch, Maud, voelde ik mij niet heel ruim, toen ik het eerst voor hem stond. Den tweeden keer ging het

al beter. Hij wou maar niet gelooven, dat mijn meester streng weet te zijn en dat die gauw een doodvonnis onderteekent. Daar b u i t e n getuigden de Lords van Zijner Hoogheids zachtmoedigheid, van Zijner Hoogheids begeerte naar een schikking, welke Zijn Hoogheid, na een bondgenootschap met het vrije Engeland gesloten te hebben, vergunnen zou met zijn leger en met de zegenbeden van een geheel volk naar zijn vaderland terug te keeren. Maar daar b i n n e n moest i k getuigen, dat Zijn Hoogheid naar White-hall z o u komen en daar bij zijn aankomst geen ander bewoner w i l d e vinden. Ik heb de zekerheid niet, dat hij mij en niet de a n d e r e n geloofde, maar ik heb de zekerheid wel dat ik op den b i n n e n weg ben, dat wil hier zeggen: het juiste pad.'

'Had mij maar meêgenomen! Ik had zoo graag een koning gezien...'

'Waar niets koninklijks aan is!'

'Droeg hij dan geen kroon en had hij geen scepter in zijn hand zooals Ahasverus, toen Esther voor hem knielde?'

Semeyns ontwaarde, dat hij door zijne historische les weinig kennis had verspreid. De komische zijde van den toestand trof hem het meest. Wat was ze een ijdeltuit! Maar wat was ze toch beminnelijk en bekoorlijk! En zeker zou ze dat minder zijn, indien ze meer kennis had of meer vatbaarheid om te leeren.

'Zeg me eens hoe je doopnaam is?' vroeg zij, zoo als gewoonlijk van den hak op den tak springend. 'Zeg me dien in je eigen taal!'

‘Karel!’

‘Voortaan noem ik je zoo... Karel!’ 't Ging haar nog moeielijk af.

‘Neen, Maud, dát niet!’ zei hij met eenige heftigheid.

Hij verwijderde zich van haar en trad aan het venster. Hij bracht de hand aan het voorhoofd.

Maud was geschrokken van den barren toon zijner stem en van zijn haastige beweging. Haar eerste gewaarwording was er echter eene van ergernis.

‘Je bent lomp’ siste het van haar lippen.

‘En jij voelt niet fijn!’ hernam de ander, door hare opmerking nog meer geprikkeld. ‘Ik heb je zelden over je goede pleegouders hooren praten; over je *Auntie* iets meer, maar dat komt, geloof ik, omdat die mooie kleeren droeg.’

‘O!’ en ze wierp het hoofdjen in den nek en balde de kleine vuisten. Ze wist niet wat ze had, maar ze stikte bijna. ‘Ik verwonder er me nu niet meer over, dat je mij mijn hair afsneedt....’

‘Ik begrijp dat je dat verlies hooger stelt dan elk ander...’

‘Waarom niet? Ik heb zoo weinig wat me aantrekkelijk maakt; en dat weinige heb jij me nog wel ontnomen.’

Zij schreide; de donderbui had zich ontladen; de regen begon bij stroomen te vallen.

Semeyns was vertederd; hij naderde haar. ‘Lieve Maud!’ lispelde hij aan haar oor. Hij werd niet gehoord. Hij knielde naast haar om haar in het van hem afgewend en neergebogen gelaat te zien. Het gelukte hem, en hij

zag een glimlachjen, een van de zonnestraaltjens, welke hem in zijn vaderland steeds werden onthouden. ‘Kun je mij vergeven? Kun je...? Wil je.... engel?’

Zij woelde met de vingeren in zijn dik zwaar hair. ‘Zie, zie!’ riep ze eensklaps op haar gewonen toon, en ze toonde hem een grijs hairtjen, dat ze hem uit had getrokken. ‘Dat 's nu de straf dat je mijn hair, dat niet grijs was, hebt durven afsnijden.... U wordt oud, heer Kaptein!’

Goed dat ze die woorden vergezeld liet gaan van een kus en een vriendelijken oogblik; want in die woorden lag iets onheilspellend scherps.

Juist was de vrede tusschen die twee groote mogendheden gesloten, toen Misstress Hopps zonder kloppen en met groote vaart naar binnen stoof. Zij hadden meermalen last gehad van de gemeenzaamheid dier hospita. Er sprak zich een soort van bescherming in uit, voor de helft gevolg van ingenomenheid met zich zelve, voor de wederhelft van niet zeer grooten eerbied voor haar huurders. Ze had al verteld dat ze weduwe was, wat Semeyns gaarne gelooven wou, daar haar weinig jonkvrouwelijke gestalte de waarheid harer verzekering niet weersprak. Ze had Maud, als haar vriend uit was, dikwijls gezelschap komen houden en haar niet altijd verveeld, daar haar verhalen aangaande de bewoners der buurt soms allerkluchtigst waren. De bijzonderheid, dezen morgen medegedeeld, was zelfs met belangstelling door Maud aangehoord. Weinige dagen geleden toch was in Cheapside een beeld-

schoon jonkman komen wonen, met licht-blond natuurlijk hair, dat zeer lang was en even zoo krulde als de fraaiste pruik, en dat alles natuurlijk! Begrijp eens, alles eigen! Maar als het paartjen bij elkaâr was, dan was ze gewoon in haar keuken beneden of op haar kamertjen boven te blijven.

Er moest een reden voor zijn, dat ze thands van haar gewoonte afweek. De ernst, op het goedig maar wel wat vulgair volle maansgezicht, voorspelde dat die reden niet van vroolijken aard was; haar ronde muts, door een paarsch zijden lint om voorhoofd, slapen en achterhoofd vastgehouden, duwde zij met een haastige beweging harer hand terecht; van haar wollen jak, dat tot op haar kniën neerhing en daar de stevige karsaaien rokken zien liet, maakte ze het bovenhaakjen in allerijl vast, - al te maal bewijzen dat ze haastig van haar werk was geloopen, en dát deed ze niet gauw!

''t Spijt me dat ik 't zeggen moet, maar jelui kunnen hier niet blijven', riep ze, nog voor ze over den drempel stapte.

'Ik r i e p niet, Misstress Hopps!' merkte Semeyns koel aan.

'Dat weet ik wel, en daarom kom ik ook niet hier, maar van wege de algemeene kombustie, die aanstaande is. Ze zeggen, dat Mother Est' - dus werd Koning Jakobs tweede gemalin Maria van Modena door het volk genoemd - 'met haar marmot, dien ze Prins van Wales noemen.... ik had met hetzelfde recht mijn oudsten en jongsten zoo kunnen noemen als ik ooit kin-

deren gehad had, maar dat heb ik niet, al liet ik er ook in onze kerk door den besten Dominee voor bidden.... Waar ben ik nu ook weer? Ja, ze zeggen dat ze de plaat heeft gepoetst en al in Frankrijk zit....'

Semeyns begon aandachtiger te luisteren. Maud had zich op de sofa neergevleid en liet een half onderdrukten geeuw hooren.

'En 't zeggen is dat hij haar achter na is, want in 't Paleis is niemant meer te vinden....'

'Praatjens! Disch ons maar gauw een ferme osse-lende op, tot vergoeding van 't geen je ons gister middag te weinig en te slecht hebt gegeven....' zei Semeyns.

'Ik geef nooit te weinig en nooit iets slechts.'

En nu begon ze hem voor te rekenen, dat twee shillings per dag voor twee volwassen personen, - want dát waren ze, dát viel niet te ontkennen en dát zou ze kunnen bewijzen wanneer het ontkend werd, - schandelijk weinig was. Want wat gaf ze er al niet voor! En nu volgde de optelling. 'Bier en brood 's morgens met honig óf boter, zoo als zij altijd bedoeld had, maar 't was honig é n boter in de laatste dagen geworden; chocolade om 11 uur en dan vleesch met warme spijs, waaronder dikwijls schelvischlever en gebraden brasem, op het uur dat vriend en vriendin het maar kommandeerden.

Semeyns trappelde van ongeduld. Hij nam zich voor haar geen voorwendsel tot afdwalen meer te geven. Maar dan moest ze ook haastig van den onaangenamen zijweg afgebracht. Hoe kwam die eerst kruipend beleefde vrouw

zoo eensklaps veranderd, de aanvankelijk milde nu in een gierige verkeerd?

‘Zou Zijn Majesteit niet meer in White-hall zijn?’ vroeg hij ongeloovig.

Zij was weder op den rechten weg en holde in één adem voort. Hij was weg, met het krieken van den dag heengegaan; hij had eens hier langs moeten komen: zij had hem eenige koolstruiken, die ze nog bewaard had, achterna gegooid. Maar hij was wijzer geweest en had zich bij zijn biechtvader een tijd lang schuil gehouden, zeker om een kaars aan te steken voor een houten afgodsbeeld en dan te prevelen tot ze is opgebrand, ja zoo doen ze... ‘en wat er verder met hem gebeurd is dat weet niemant; maar weg is hij en het Grootzegel ook.’

‘Praatjens! Daar is niets van aan’ bromde Semeyns, die echter wel wilde dat het meer dan volkspraatjens mocht zijn, en daarbij zich herinnerde, dat hij van morgen was afgewezen door een der Lords van de Slaapkamer, den jongen Hertog van Northumberland, die dat erg verlegen had gedaan.

‘En als het Zegel weg is, dan is er geen Overheid meer, zegt de heele buurt. En als er geen Overheid is, dan is er ook geen konstapel, die ons de Ieren van het lijf kan houden en onze eer beschermen... Ze loopen het platte land al af en zijn, zooals de buurt zegt, al naar de City in aantocht. Komen die woestelingen, 't zijn halve beesten, vooral tegenover de vrouwen, zegt de buurt, dan is niemant veilig; maar wie een Hollander huisvest is

sekuur voor de poes. Daarom, 't doet me in mijn ziel pijn, want jelui zijn een aardig paar, ofschoon de een wel wat te oud is voor de ander, maar jelui mogen me niet in perikel brengen... voor twee shillings per dag.'

'Begin met ons wat licht te brengen, want 't is donker geworden. En wat ons betreft, dank God dat je een Hollandsch officier herbergt. Een enkelen bode heb ik maar te zenden en het geheele Hollandsche leger is in zes uur hier.'

'Ja, in zes uur, maar in korteren tijd draaien de Ieren ons allemaal den hals om en steken ze onze kinderen op staken in het vuur.'

'Voor de kleur van dezen bandelier hebben ze respekt. En van twee shillings zullen we er drie maken; maar dan geen opgebraden pekelvleesch in plaats van versch vleesch en geen brasem meer, met opzet verbrand, om er den smaak van af te nemen, maar wel werkelijke karper of snoek.'

Misstress Hopps was *Whig*, dat is: vóor de rechten en vrijheden van den burger; ze was daarom vóor den Prins. Maar als er zóoveel gevaar aan verbonden was, dan werd ze een *Trimmer*, een die wel eens *Whig* en *Tory* te gelijk wist te wezen. Er was echter iets dat ze boven alle politieke richtingen stelde en dat was haar beurs, welke zij in de laatste dagen benadeeld vond. Nu deze betere dagen werd beloofd, week het gevreesde gevaar op den achtergrond.

'De kapitein is redelijk' zei zij veel kalmer. 'Ik zal het er dan maar op wagen, mids....'

De te stellen voorwaarde werd nimmer uitgesproken. E e r s t werd een zonderling gemommel, een dof gebrom en getrappel en geschuifel vernomen; t o e n het gerucht van verwarde stemmen en afgebroken kreten; e i n d e l i j k het geraas van goed verstaanbare uitroepen! En weldra weergalmde het uit duizenden monden: ‘de Ieren! de Ieren in de stad’! beandwoord, ja bij wijlen overstemd, door den uitgebrulden volksdeun:

> De neerlaag gedronken van ieder papist!
> Lullibullero buller a la!

XVI.

Het was waar. Koning Jakob had White-hall bij het aanbreken van den dag heimelijk verlaten, na de tijding ontvangen te hebben, dat de Koningin met de Prins van Wales op de Fransche kust was geland.

De Prins van Oranje bleek zijn schoonvader beter dan wie ook te kennen en had niet ten onrechte gehoopt, dat de strijd zou beslist kunnen worden door de domheid der tegenpartij. De aangevangen onderhandeling was van weerszijden veinzerij geweest; maar 't was Jakobs groote fout, dat door zijn toedoen aan de goede trouw van zijn behendigen tegenstander niet kon worden getwijfeld.

Koning Jakob was heengegaan. Hij had het Rijkszegel meêgenomen en Lord Feversham geschreven, de troepen, welke nog trouw waren gebleven, - 't waren de Ieren alleen - te ontslaan zonder eenige betaling, zonder aanwijzing van eenigen proviand. Het was een daad, zijn verleden waardig! Het was de adder, die, zieltogende, nog een giftigen beet toebracht!

In White-hall heerschte de grootste verwarring, tot dat eenige Pairs, die tot dus verre in hun lijdelijke ge-

hoorzaamheid hadden volhard, in der haast zeer fijne redeneeringen hielden met hun teeder geweten en tot de verrassende uitkomst geraakten, dat krachtig handelen thánds door de Goddelijke wet werd bevolen, daar er geen Koning door Gods genade meer bestond!

Maar buiten White-hall nog grooter verwarring!

Er liep door die honderdduizenden een rilling, een aandoening van blijdschap over verlossing uit een lange beklemdheid, een gevoel van vrijheid maar ook een van angst! Over al die honderdduizenden zweefde de gedachte van regeeringloosheid! En niet ten onrechte!

Onder de dichte bladerenkroon, aan den voet van de prachtige woudvorsten schuilen de zaden der paddestoelen. Als de verfrisschende winden ophouden de luchtzee te doen golven, als het lauwe vocht uit de dikke wolken druppelt en een vochtig warme wadem bladerenkroon en stoeren tronk omwuift, kiemen de vergiftige zwammen en parasieten! Zóo ook in de groote menschenmaatschappij! Als de zon van het Gezach zich sluiert en de Wet, de heilzaam regelende, niet meer den breidel houdt en door haar tucht de zedelijke miasmen verjaagt en uit één drijft, dan stijgen uit de verborgen holen van ontucht en verdorvenheid, kwaadaardige daemonen op.

Semeyns, die Maud stevig aan den arm vasthield, zag wat hij nog nooit had aanschouwd.

Uit zijn vensters had hij straks de volkshoopen op lange stokken, op oude pieken en hellebards, op verroeste ijzeren stangen en vorken, oranje-appels zien dragen, de

hoeden der mannen en de mutsen der vrouwen als zien schuil gaan in oranje linten en daar uit afgeleid, dat het volk in massa zich voor den Prins verklaard en de Revolutie ten einde had gebracht. Hij wilde, getrouw aan zijn plicht, oor en ooggetuige zijn, en vond geen enkele reden den aandrang van Maud, dol op beweging om zich heen, te weerstaan, om haar op zijn wandeling mede te nemen. Had hij het slechts niet gedaan! In het eerst kon hij een zeker gevoel van zelfvoldoening niet onderdrukken. Dat Koning Jakob was gevlucht, moest hij voor een goed deel toeschrijven aan zijn bemoeïngen. Weldra echter maakte die gewaarwording plaats voor een gants andere.

Welke gedaanten rondom hem! Van welke uithoeken der waereld waren ze aan komen snellen! Zweet en stof hadden woeste dierlijke koppen bekorst, grijze, maar van waanzin, gloeiende oogen, platte en kromme, wig- en schroefvormige, blauwe en rood purperen neuzen omlijst; schuim bobbelde op de breede lippen, rood als de muil van den tijger, wien ze tevens het blikkerend en bloeddorstig gebit schenen te hebben ontleend. Uit de spelonken van Hackley, uit het labyrinth van Black Friars waren ze opgekropen, de duizenden inbrekers en dieven, de zakkerollers, lijkenstelers en moordenaars!

De aangeheven of liever uitgebrulde leuze van: ‘weg met de papen!’ deed ze aanvankelijk steun vinden bij de burgers, die hen anders zouden hebben ontvloden. Zwermen van ledig loopende leerjongens, honderde van ernstige en bemid-

delde burgers, die God dankten voor de redding van wat hun toescheen de pestilentie aller pestilenties te zijn, hadden zich bij hen gevoegd en hielpen of zagen voor 't minst met instemming toe, bij het plunderen en in brand steken der Roomsche kerken. Zij duldden, zoo zij 't al niet aanmoedigden, dat altaarstukken, beelden, krusifixen en bergen van Gebedenboeken telkens voedsel gaven aan de van alle zijden opflikkerende vlammen; dat, ná de Kerken, de huizen van 's Konings bekeerlingen het moesten ontgelden en zelfs de woningen der Ambassadeurs van Roomsch Katholieke Mogendheden, waar men de priesters en monniken verscholen dacht!

Wat zou Semeyns, hoe hartelijk ook in 't eerst ontvangen, hoe warm ook begroet, daartegen vermogen? Hij had zich vol afschuw willen afwenden; hij had Kingstreet weer willen opzoeken en de trillende Maud de hoog noodige rust willen schenken; maar dát bleek onmogelijk!

Ruwe scherts klonk hem, en vooral háar, bij wijlen in het oor. Een woesteling, die in de eene hand een kommuniekelk zwaaide, waarin een drabbig vocht zwabberde, streelde met de andere langs Mauds kin en stuurde haar een grof woord toe, toen de beleedigde zijn groven knuist wegsloeg. ‘Ze willen me omhoog tillen’ riep Maud in doodsangst uit, terwijl ze beide armen om den hals van haar vriend sloeg. Een algemeen gelach volgde. Maar een krachtige arm hielp dien van Semeyns, om ruimte te maken. Het was die van den knappen jongen uit Cheapside, van wien Misstress Hopps had verteld en dien Maud

óok reeds had opgemerkt eer gene nog haar aandacht op den Adonis had gevestigd.

‘Hierheen, Kaptein!’ fluisterde hij snel achter Semeyns' rug. ‘We staan midden onder de Theemsboeven! Zwenk links af, het bierhuis van Nelly Sweaton in!’

Maar het gedrang werd op dit oogenblik onweerstaanbaar en een oorverscheurend gesis en gefluit werd gehoord!

‘Een Iersch wijf! De waschvrouw van den tyran! Knuppel haar dood! Trap haar neer!’ zoo werd er geschreeuwd, gegild, gebruld.

‘Kit! Onze grappige Kit!’ riep Maud, die, ter nauwernood uit de benauwdheid, weer een lach had.

Kit was zijn gastvrouw geweest; zij had hem dagen lang geherbergd! Dit was de eerste gedachte van Semeyns. ‘Spaart die vrouw, mannen!’ riep hij. ‘Zij doet geen kwaad; zij is een der onzen!’

Maar de moedwil was ten top gestegen. Een ruwe hand greep de arme havelooze aan en nam in haar greep een deel der armelijke rokken, die aan flarden werden gereten, meê! Kit stond daar in een staat als alleen haar slaapvertrek kende. Dat was haar redding! Kluiten vuil werden haar naar het hoofd gesmeten; tientallen zouden nog volgen; maar de moedwil was goedaardiger geworden en had alleen oog voor het groteske van het schouwspel. Er werd gelachen! Maar meer nog dan dit: er kwam afleiding.

Een tiental konstapels gingen een draagkoets vooraf en trachtten zich door de volkshoopen heen te werken, wat met slaan en stooten gepaard ging. Hoe moeielijk het ook

in de laatste twee uur gegaan was, toch was men gevorderd. Zelfs in deze oogenblikken van bandeloosheid verloor de Engelsche burger zijn ontzach niet voor de Wet. De staafjens der konstapels hadden nog niet alle beteekenis verloren.

Nú scheen het nog zoo; het volgend oogenblik evenwel bewees geheel iets anders!

‘Daar zit de malle-moêr van 't ondergeschoven kind in!’ riep er een, die in de draagkoets een Lady had gezien, die er voornaam uitzag.

‘Ze moet er uit! Er uit!’ schreeuwden de zakkenrollers en de dieven.

‘'t Is maar de bijzit... Kate Sedley!’ werd van een andere zijde en wel het naast bij de draagkoets geroepen. Een der konstapels, die met veel tegenzin aan het bevel eener hoogere macht gehoorzaamde, had op de gedane vraag, wie hij vervoerde, de waarheid gezegd. In een oogenblik was de draagkoets neergezet, omgeworpen en staken een half dozijn armen door de zijden gordijntjens van een der portieren naar binnen. Een kreet van: ‘help! help!’ werd gehoord. Semeyns vergat alles en drong met kracht door de omstanders. Hij voelde niet, dat Mauds arm den zijnen ontgleden was. Hij stond bij de omgevallen koets, waarvan het verguldsel schuil was gegaan in de hoopen modder, welke er óp waren gekletst. Veel meer van het walgelijkste vuil was naar binnen geworpen, wat de huive bewees, welke een naar binnen gestoken hand omhoog haalde en die met dat vuil overhoopt bleek.

‘'t Is een vrouw, mannen!’ riep Semeyns vermanend.

‘'t Is geen vrouw!’ riepen de vrouwen, die bij het vernemen van den naam van Kate naar voren waren gekomen, na menig scheldwoord en na menig ribbestoot met de forsche elbogen voor de mannen, die haar in den weg stonden.

‘Wat is het wijf vuil! Kopjen onder met haar in den Theems!’

‘Wat heeft ze je voor kwaads gedaan?’ vroeg Semeyns ernstig.

‘Waar bemoeit zich die Hollander meê! Ga naar je kikkers, kaas-boer!’ klonk het van vele zijden.

‘Sammelt niet langer! In den Theems met het kreng!’

Semeyns zag dat tegenstand niet baten zou. Hij fluisterde de thands onthutste konstapels eenige woorden toe. De draagkoets werd recht gezet en langzaam in beweging gebracht. Aan het rechter portier ging Semeyns, die, nadat men, omstuwd van de menigte, een tiental schreden was voortgegaan, de koets weder deed stilstaan vlak tegenover de deur van Nelly Sweatons bierhuis, waarvan de stoep door een paar ijzeren stangen was afgezonderd. Snel als de gedachte rukte hij het portier open, vatte hij de bezwijmde Lady om haar midden en droeg hij haar de deur in. De menigte stond verbaasd de snelle beweging aan te gapen, die volbracht was, eer men haar begreep. Handgeklap weerklonk uit de bierkamer, voor wier ramen zich verschillende personen vertoonden, die het feit hadden aangestaard en de handigheid, waarmeê het was uitgevoerd, blijkbaar toejuichten.

Onder die toeschouwers daar binnen was een man, die

de aandacht trok van een uit den volkshoop. Deze staarde, staarde met halfgeopenden mond; en riep eindelijk: ‘Jeffreys! Jeffreys!’

Het noemen van dien naam had de werking als van een elektrieke vonk. De leege draagkoets was ingetrapt en over de spaanders stapten mannen met koevoeten en mokers gewapend naar het bierhuis, om er de deur van open te rameien.

‘Het wijf den Theems in en den Hollander aan haar vast! Ze moet een man hebben tot in haar doodstrijd!’ zoo had het geklonken; maar toen de naam van den vreeselijken beul werd genoemd, was er een oogenblik stilte. Men vreesde hem te zien aankomen aan het hoofd van de aangekondigde Iersche knechten: ‘Waar? Waar?’ zoo rees de vraag, terwijl velen gereed waren de vlucht te nemen.

‘Dáar! Die zeeman... zwart van de kolenstof. Zie, hij heeft zijn zware wenkbrauwen afgeschoren... Ik herken den verfoeielijke kaerel, die ons drie maanden geleden trapte en schold - ik ben een geldmakelaar uit Wapping... ik betaal honderd pond huur...’

‘Jeffreys, de beul! We hebben hem!’

Het waren geen menschenstemmen meer! Het waren huilende wolven, gillende hyenaas, die het stinkend aas roken!

De bijzit was vergeten voor het grooter monster.

Maar het ziekte-proces spoedde ten einde. De kwaal had haar eigen geneesmiddel medegebracht: de uitspatting voerde tot afmatting. Overal elders in de groote stad was de woede gestikt in haar eigen schuim. De Lords, die

zich zelven tot regeerders hadden opgeworpen totdat de Prins van Oranje zijn intenties kon doen kennen, hadden de Trainbands - de schutterij - in de wapens geroepen en zagen zich gehoorzaamd. Het juk, dat het grauw over allen dreigde te brengen, moest gebroken. Van alle zijden marcheerden de gewapende burgers op. Zij verschenen thands in de straat waar het oproer nog meester was. Op de aanmaning uiteen te gaan en de verzekering, dat een kwaadaardige vijand een logen verspreid had, toen de aanval van muitende soldaten op losse overal verspreide blaadtjens papier was aangekondigd, klonk het eenstemmig, dat men Jakobs beul moest hebben, maar, na hem dood te hebben geknuppeld, naar bed zou gaan. Van achter over de daken heen schenen eenigen in het bierhuis gedrongen te zijn, want Jeffreys, de als matroos vermomde Lord-Kanselier van Engeland, rukte de deur open en bad de Trainbands hem te beschermen.

‘Brengt mij naar den Tower, niet naar mijn huis in Dukestreet, maar naar den Tower! Ik bid u Heeren, laat me niet vermoorden als een hond...! en den Hollandschen officier ook niet, die hier op last is van Zijn Hoogheid!’

Slim was de ellendige in zijn lafheid! De Oranje-bandelier redde hem van den dood.

De aanvoerder der burgerwacht liet het bierhuis afzetten en deed Semeyns buiten treden, achter wien Jeffreys trillend kwam aanwachelen.

‘Pakt ook de gravin van Dorchester meê!’ bad deze.

‘Ze kan niet gaan; het gepeupel is haar ook vergeten;

laat haar maar blijven' luidde de raad van Semeyns, en daar de Hoofdman de bescherming van twee al bezwaarlijk genoeg vond, volgde hij dien raad gaarne op.

'Wat mij betreft, ik heb niets te vreezen van het Engelsche volk!' riep Semeyns luide, toen hij buiten kwam te midden der gewapenden. Wie die woorden verstaan hadden juichten ze toe, en de verder staanden, die 't van de anderen hoorden, stemden met geestdrift daarmeê in.

Er bleef er dus maar één te beschermen over, maar die eene werd het uitvaagsel van de menschheid geacht. Het was een zware taak, maar die door de burgerwacht met eere werd volbracht. Er werd alleen gevraagd naar plicht en niet naar neiging!

De Lord Kanselier van Engeland was het beeld van het instortend regeerings-stelsel. Hij uitte een kreet van blijdschap, toen hij de zware poort van den Tower achter zich dicht hoorde vallen. Die poort zou zich alleen weer openen voor zijn lijk.

In de heftigste angst doorzocht Semeyns de volkshoopen die hem omringden. Maud was niet meer in zijn nabijheid! Maud, in een nacht als deze, alleen op straat! De onvoorzichtige, de luchthartige, de lichtvaardige Maud! Hij vreesde het ergste; hij zag in zijn verbeelding dat ergste plaats hebben, en een woede, haast klimmend tot razernij, maakte zich van hem meester. Als hij haar nu eens voor zich zag, mishandeld door die wilde beest-menschen, hij zou van de pistolen gebruik maken die hij geladen bij zich droeg, van den dolk, welks heft hij met de rechterhand in den

borstzak vastgreep.... hij zou niets ontzien....! geen aantal, geen ouderdom, geen kunne! ... ‘Arme Maud! Aangebeden Maud!’

't Was morgenschemering toen de vermoeidheid hem drong zijn woning op te zoeken.

‘Hemeltjen!’ riep Misstress Hopps, die hem open deed, ‘wat ziet de Kaptein er uit!’

‘Maud, Maud is...’ stamerde hij.

‘Al lang boven.... Ook niet verstandig van den Kaptein om haar door dien mooien blonde te laten t'huis brengen! Ze slaapt; loop wat zachter, anders maakt u haar wakker.’

Zij was gaan slapen! Zij had den slaap kunnen vatten, terwijl ze vermoeden kon dat hij...! Een straal van ijskoud water spoot neer in een vuurgloed!

De aandoening scheen bijna den krachtigen man te sterk. Met moeite klom hij de trap op.

Ja, z i j sliep, en heel rustig ook; Misstress Hopps had gelijk!

XVII.

Weinige uren later verspreidde zich in Londen het bericht, dat Koning Jakob toch nog in het koninkrijk vertoefde.

Het werd spoedig bevestigd.

De Koning was op zijn vlucht herkend en aangehouden door gemeene matrozen en visschers, als een wild beest aangestaard, betast, bewaakt, als een door niemant beschermden balling beroofd en mishandeld. De *Squires*, die in de nabijheid woonden, deden de militia opkomen om hem te beschermen, zoo als het heette, maar eigenlijk om hem voor den Prins van Oranje te bewaren, dien zij een dienst dachten te bewijzen door zijn vijand in het land te houden. Zij, hoewel aartsvijanden van den tyran, voelden toch medelijden toen zij den vernederden alleenheerscher aanschouwden; maar een medelijden, dat grensde aan geringschatting en weldra overging in verachting. De Gezalfde des Heeren had niet dús moeten zwichten, maar in den strijd aan het hoofd van zijn leger! Als Admiraal der vloot had hij in vroeger tijden, toen hij nog maar Hertog van York heette, blijk

gegeven van persoonlijke dapperheid. Waarom deze nu niet getoond? vroeg men zich af en men wist, geheel onkundig van het overleg Zijner Hoogheid, die de kroon van den held of van den martelaar buiten Jakobs bereik had weten te houden, zich geen ander andwoord te geven dan dat het Bijgeloof, dat ieder verafschuwde, hem had ontzenuwd en doen ontaarden.

Wat er ginder was voorgevallen werd ten spoedigste geboodschapt aan het Voorloopig Bewind, dat nog altijd in White-hall zetelde. De Bisschoppen en de meest orthodoxe waereldlijke Lords trokken zich dadelijk terug, getrouw aan het Leerstuk, dat de toekomst van een gantsch volk in gevaar had gebracht. De troon stond niet ledig; dus betaamde het hun zwijgend neer te knielen en wel verre van bevelen te geven, ze te ontvangen.

De Garden te paard werden Zijner Majesteit tot geleide en bescherming toegezonden.

Nauwelijks was hij in vrijheid gesteld of de geest der bitterste bitterheid kwam over hem. Hij balde de vuist tegen het gespuis, dat hem uren lang had verguisd. Hij liet zijn trouwen Lord Feversham voor zich komen en gaf dezen den last, een brief aan den Prins van Oranje, die reeds tot Windsor was opgerukt, over te brengen Die brief hield de mededeeling in, dat Zijne Majesteit weer op weg was naar White-hall en een onderhoud met Zijn Hoogheid wenschte, voor wien St. James-paleis- in gereedheid zou worden gebracht.

Zijn Majesteit bleek weinig van den veranderden toe-

stand en van het listig spel van zijn tegenstander te begrijpen.

Zondagsmiddags, den 26^{en} December, kwam hij te Londen aan. Hij had gevreesd dat het gemeen, 't welk in zijn afwezigheid zoo vele blijken had gegeven van afkeer van zijn persoon, hem beleedigen zou; maar de aanblik van den bleeken gebogen man, die in weinige weken een afgeleefde grijzaart was geworden, stemde de ruwe harten, waarin dikwijls zooveel goedheid schuilt, tot zachtheid. Zelfs steeg er hier en daar een gejuich op, toen zijn koets door de City reed, beierden eenige klokken, en werden eenige vreugdevuren ontstoken. Een en ander tuigde echter waarlijk niet van de veranderde gezindheid van het gantsche land. Toch maakte Jakob zich dat diets, en even als de drenkeling aan den stroohalm, hield hij zich vast aan een illuzie! Zijn volk, zou in de uiterste ure den gezalfde Gods weder toevallen, en dan... en dan...! Hij wond zich op; zijn gevoel van verlatenheid week; zijn vrees verkeerde in moed, in overmoed! De priesters en monnikken, die in de diepste kelders zich hadden verscholen, vertoonden zich weder in de troonzaal; het gebed aan tafel werd weder door een Jezuïet gezegd; het Iersch dialekt, een gruwel voor iederen Engelschman, in de galerijen, in eet- en raadzaal gehoord.

Zijn Majesteit was hooghartiger dan ooit te voren en had reeds, maar nu nog maar voor zich alleen, eenige namen op een stuksken papier geschreven, dat hij in den zak van zijn kamizool wegborg maar dikwijls daaruit te

voorschijn deed komen, om er steeds meerdere bij te voegen. Er stonden bij eenige dier namen kruisjens, bij enkele zelfs dubbele; deze beteekenden: den dood, géne alleen maar: geeseling met de bullepees van Tyburn tot Newmark, een wandeling van een paar uur!

Maar zijn waan zou spoedig worden verstoord.

Had hij spionnen gehad in het hoofdkwartier Zijner Hoogheid, dan zou die waan reeds vernietigd zijn geworden vóor hij den eersten stap op de arduinen stoep van zijn paleis had gezet. Er wordt verhaald, dat Zijn Hoogheid juist op het oogenblik dat Jakob White-hall binnen stapte, van een uitstap in de omstreken van Windsor was thuis gekomen. De breede stoet, welke hem begeleidde, bestond uit de zonen van de eerste geslachten van het rijk.

Windsor-Castle was door Zijn Hoogheid aandachtig beschouwd. ‘Zou dat de residentie worden der nieuwe dynastie?’ hadden de edellieden, die reeds hovelingen waren geworden, elkander heimelijk afgevraagd. Zijn Hoogheid, die te paard zich altijd het vroolijkst had getoond en de gewone stijfheid aflei, was spraakzaam geweest en had met hen over allerlei gesproken behalve over hetgeen allen, en misschien ook hem zelven, het naast aan het hart lag. Daar kwam het zeer onwelkom bericht van Jakobs terugkeer en van het bezoek van Lord Feversham, die een brief aanbracht. Aller oogen waren op Zijn Hoogheid gericht; eenigen zagen den glimlach, dien hij om de lippen had, daar nog wel blijven, maar... de wenkbrauwen even fronsen.

‘Breng den brief in mijn slaapkamer en Mylord Feversham in arrest!’ beval hij kort onder het afstijgen, waarna hij zonder te groeten verdween.

De vroeger gesloten overeenkomst had Jakob door zijn vlucht verbroken en daardoor het recht, om als oorlogvoerende een onschendbare bode te zenden, verbeurd.

De Lords, die de overeenkomst hadden voorgesteld, waren weder bijeen gekomen en hunne beraadslaging werd door Zijn Hoogheid zwijgend bijgewoond. Maar toen hij 's avonds alleen zat met Bentinck, sprak hij veel en lang.

De naam van Mary werd dáarbij dikwijls gehoord.

‘Neen, vriend!’ zoo klonk het ten slotte. ‘Verder mag ik niet gaan; ik heb het Mary beloofd en al had ik dat niet gedaan, toch zou ik niet anders handelen, want.... het zou een domme streek wezen! In Breda hem gevangen zetten? Maar als hij daar sterft, heet ik hem vermoord te hebben en als hij daar blijft leven, is geen muur zoo dik, dat zijn stem er niet door heen kan klinken... Laat hij zich zelven tot een dwaas maken en dan is die stem niets waard. Ik was heel blij, dat Churchill hem niet kon leveren... Laat het zijn, zoo als ik straks zei.’

En wat dat was bleek spoedig. Een der Hollandsche generaals, de Heer van Zuilestijn, vertrok naar Londen heel vroeg in den morgen. Hij had in last gehoor te vragen bij Jakob, echter niet voor dat een Kommissie uit de Lords, die met de onderhandelingen waren belast ge-

weest, hem gesproken en het officieel ultimatum, had medegedeeld dat een op-reis-gaan voorschreef naar het kasteel Ham, een der bekoorlijke aan de oevers van den Theems gelegen villaas.

De Lords hadden dit geen genoegelijke boodschap gevonden en liever gewild, dat een van 's Prinsen Officieren daarmeê belast zou worden; maar Zijn Hoogheid had dat minder... kiesch geacht. Verder moest Mijnheer van Zuilesteyn zich officieel bij Zijn Majesteit aanmelden, en 's Prinsen wenschen eerbiedig doen kennen, maar dadelijk daarop heimelijk konfereeren met Kaptein Semeyns, verblijfhoudende in Kingstreet, ten huize van zekere Misstress Hopps, en daarna de stad met evenveel vertoon als hij er in was gekomen, weder verlaten.

De Gekommitteerde Lords hadden hun zending met ontzachlijk veel bewijzen van eerbied volbracht. Zijn Majesteit had hun ultimatum meer als een raad dan als een bevel beschouwd. Nauwelijks waren ze echter verdwenen of Mijnheer van Zuilesteyn vroeg gehoor en deed allerbeleefdst opmerken, dat Zijn Hoogheid bezwaar had Zijn Majesteit te zien, zoolang er nog andere troepen in het veld waren als de zijne, daar er anders een botsing werd gevreesd, die tot elken prijs vermeden moest worden. Van naar Ham te gaan of te vluchten werd echter geen woord gerept. Alleen was er voor gezorgd, dat Zijn Majesteit, even na Zuilesteyns vertrek, de tijding van Fevershams in hechtenisneming werd medegedeeld.

Zuilesteyns koets bleef voor het huis, waar Mijnheer

van Citters gewoond had, staan; alleen een eenvoudige draagstoel deed dienst voor den tocht naar Kingstreet, waar Kaptein Semeyns den Generaal weldra verschijnen zag. Slechts kort duurde het heimelijk gevoerd gesprek. Het was nauwelijks begonnen of de deur, die naar het slaapvertrek leidde, was behoedzaam geopend en op een kier gezet. Semeyns begon toen nog zachter te spreken; de opening werd grooter, ja, het hoofdtjen van Maud reeds even zichtbaar. Gelukkig, dat de Generaal ten einde was en vertrok.

'Heb je weer voor luistervink gespeeld?' zei Semeyns lachend.

Alle onweerswolken schenen afgedreven. Wat Maud misdaan had was zeker vergeven, maar die vergiffenis scheen veel meer met graagte geschonken dan met berouw gevraagd te zijn. Ja, het had den schijn of de Kaptein wel iets van zijn vroegere oppermacht had ingeboet.

'Ik heb geluisterd, maar niets verstaan. Een leelijk man met wien je zat te fluisteren! Breng me nu vandaag eens naar de Mulberrytuinen en trakteer me op Syllabubs. Je maakt je al klaar? Ik ga meê!'

'Ik kan je niet meênemen. Ik ga naar het Paleis.'

'Nog beter; dan ga ik daar naar toe.'

'Dat gaat niet, gaat waarlijk niet.'

'Dus laat je me weer alleen!'

'Een paar uur maar. Wacht me thuis. Beloof je mij te wachten...? Niet naar Cheapside te gaan...? Ik wil niet hebben, dat je dien melkmuil terug ziet.'

Zij gaf geen andwoord en trad de slaapkamer weer binnen. Semeyns beet zich op de lippen. Het was tijd te gaan, maar hij durfde zich niet verwijderen. Hij was niet meer zeker van Maud, en juist van háar, meer dan van iemant anders, wilde hij dat zijn. God, wat een angst!

Daar kwam weder de gedachte op, die zich straks reeds had voorgedaan, maar toen was verdreven. Hij sloot de kamerdeur aan de buitenzijde en stak den sleutel bij zich.

'Slechts voor een paar uur!' prevelde hij.

Niet voor dat hij het paleis bereikt had, was hij zijn aandoeningen meester. Nu moest hij om andere belangen denken als de zijne! Hij moest. Daar klonk hem de welbekende stem van den kamerdienaar in het oor, die hem met een bedrukt gelaat een achtertrap opleidde. Een bange stilte heerschte alom. De Lords van Zijner Majesteits Huis zag hij in een der zalen, die hij voorbij ging, met elkander fluisteren, den biechtvader Zijner Majesteit verlaten in een hoek zijn brevier lezen.

'Moet hij werkelijk naar Ham gaan?' vroeg de kamerdienaar. Semeyns haalde de schouders op en trad zonder iets te zeggen de voor hem geopende deur binnen. Zijn Majesteit liep met groote stappen het vertrek, waar we hem reeds eens bespiedden, op en neer.

'Wat hebt ge mij te zeggen?' vroeg hij eensklaps stilstaande. 'Kort! kort! en eerbiedig ook, want anders, bij het bloed onzes Heeren! zal ik toonen dat ik nog gehoorzaamd word! Juist iets voor hem, den slimmen hui-

chelaar! Een lam van buiten, een wolf van binnen! Gezanten, die fluisteren, zendelingen, die bulderen!'

Het strenge woord bestierf Semeyns op de lippen bij den aanblik van den man, die wel tien jaar verouderd scheen in veertien dagen. Het lage voorhoofd scheen nog lager geworden door de diepe rimpels, welke er als op versteend waren; het magere gelaat scheen als schuil te gaan in de lokken van de pruik; de neus vergroot door het wegslinken der wangen: de lippen, verbleekt door al het bloedverlies der laatste tijden; huiverend en bevend, maar niet meer van een woede, welke zich slaafsch wist gediend. De halsdoek was slordig om den hals geworpen; rok en broek niet afgeborsteld; de gewone zegelring ontbrak aan den wijsvinger, want het kleinood was hem door de visschers, die hem op zijn vlucht hadden aangehouden, ontstolen; de diamanten gespen aan de schoenen waren door hen niet opgemerkt en hem dus gelaten; ze maakten dan ook nu zijn eenige versierselen uit.

Zonder Semeyns tijd te laten tot een andwoord ging hij voort: 'In mijn land te vallen en mij de wet voor te schrijven! De man van mijn dochter! Ging het hem aan wat ik deed in mijn rijk? En ik had het goede voor! Ik wilde vrijheid van Godsdienst geven aan a l mijn onderdanen. Ik wilde dat en ik zou mijn Koninklijken wil hebben doorgezet... Want het was Gods wil... Bij de bron van den Heiligen Winifred werd het mij nog verklaard! Dáar werd mij een stuk van het Heilig Kruis gegeven. Het zou me de overwinning bezorgen over al mijn

vijanden, zoo lang ik het bij me droeg! Het is mij ontstolen door de dorpers, die de vieze handen sloegen aan de Majesteit des Konings! Voor hen geen genade, evenmin als voor Sunderland en Churchill! De lage en de hooge vileinen zullen de lucht ingaan op het zelfde schavot zoodra het tij verkeert, en dat zál verkeeren.... dat zál verkeeren, zoodra de Heilige Drievuldigheid - de rots waarop de Kerk is gegrondvest - niet alleen omhoog, maar ook omlaag regeert....!'

'Sire, ik ben gekomen Uwer Majesteit de laatste intenties Zijner Hoogheid mede te deelen... Gelief mijn raad n u op te volgen..!'

'Ik volgde dien al vroeger op, en hoe is 't mij vergaan? Mijn vader, de koninklijke martelaar, gaf toe en ze brachten zijn gezalfd hoofd op het blok. Ik geef niets meer toe! Die razende visschers! Dat ellendig gepeupel! Maar wie staat er mij borg voor, dat ge niet liegt als de anderen? Zij, die mij trouw zijn - hoe lang nog? hoe lang nog? - raden mij aan te blijven. Zeg, Sir! hebt ge dochters? Zend ze de straat op.... laat ze gaan bedelen! .... Ge komt zeker weder mij aanraden heen te gaan! Ik heb grooten lust je voor altijd den mond te sluiten... M i j n afgezant heeft h i j wel gevangen durven zetten! Nog ben i k meester hier!' schreeuwde hij stampvoetend.

'Ik geloof het niet!' klonk het koud.

'Terg mij niet! Terg mij niet, man!'

'Ik terg niet, maar waarschuw, Sire!'

De bedaarde toon deed de drift des anderen te niet.

‘Zij spraken van Ham, maar daar is 't 's winters zoo koud.... Ik wil liever naar Rochester gaan... Zou dat goed gevonden worden?’ De overmoed was verkeerd in oodmoed.

‘Alles, als Uwe Majesteit maar in het land blijft...’

‘Wil dat uw Stadhouder.... werkelijk? Dàt zeidet ge me vroeger niet.’

‘Dat zeg i k ook n o g niet. Toen ik Uw Majesteit het laatst sprak, was het kind, dat Prins van Wales heet, nog niet in Frankrijk. Zou 't niet kunnen zijn, dat men nu Uw Majesteit een goeden gijzelaar vond, om dat kind weder machtig te worden?’

‘Wil men dat kind door den vader..? Heilige Jezus! Nooit...! Nooit!’

‘Dan moet Uw Majesteit zich haasten dat onmogelijk te maken.’

‘Door te vertrekken?’

‘Uw Majesteit spreekt dat woord.’

‘G i j legt mij dat op de tong, gij, gij! en ik geloof u niet..! Uw Stadhouder zou wát blij zijn als ik hem op die wijs het spel gewonnen gaf.’

‘Sire, hij heeft het reeds gewonnen. Zie!’

Door de vleugeldeur, die open stond, zag men de vensters der groote eetzaal, welke het uitzicht gaven op het voorplein. Daar rukten de eerste *colonnes* van het Hollandsche leger aan. Semeyns herkende ze als tot het Regiment Solms te behooren.

‘Reeds zóo ver! Reeds zóo ver!’

‘Uwer Majesteits Garde heeft zich zeer verstandig teruggetrokken, Sire! De Hollandsche musketten zijn geladen, en zij, die ze dragen, gehoorzamen i e d e r bevel.’

Zijne Majesteit deed een stap terug bij die gefluisterde woorden.

‘Een mondgesprek.... ik wil een mondgesprek met mijn schoonzoon... Ga dadelijk naar uw meester en vraag...!’

‘Ben ik goed ingelicht, dan knielde eens Uwer Majesteits neef Mommouth, hier op de plek waar nu Uw Majesteit staat... Hij had óok een mondgesprek gevraagd; het werd hem toegestaan. Heeft het hem gebaat?’

De ander liet een diepen zucht glippen en zeeg neder op een stoel.

De Wraakgodin had hem in het hart getroffen.

Semeyns had zijn taak volbracht. Het klamme zweet dauwde op zijn voorhoofd. Hij kon den vernederde niet langer aanzien; het arme menschenkind deed den slechten vorst vergeten. ‘Er is een onzichtbare rechter, streng in de kastijding, maar toch liefderijk in de rechtvaardigheid!’ prevelde hij met ongewone aandoening.

‘Laat de koninklijke *barge* gereed maken!’ voegde hij den kamerdienaar toe, die hem met een vragenden blik opwachtte. ‘Zijn Majesteit vertrekt nog van daag.’

Het gebeurde zoo als hij voorspeld had.

Het was mistig; een fijne motregen viel neer, toen de laatste koning uit het huis Stuart, omringd van eenige weinige getrouwen, die slechts tranen hadden, het vaartuig betrad, dat weldra omringd was van een tiental booten, gevuld met

Hollandsche soldaten. Door dát te doen heette men hem tegen de weerwraak zijner getergde onderdanen te beschermen.

Het doel van den tocht was Ham.

Dáar stonden echter alle deuren open en werd geen schildwacht gezien. De gelegenheid was schoon om het dreigend gevaar te ontvluchten. Zijn Majesteit haastte zich er gebruik van te maken en in alle stilte zich aan boord te begeven van een Fransch schip, dat hem weldra den Zonne-koning in diens voor hem uitgebreide armen voerde.

De kreten voor het St. James paleis van de duizenden, getooid ja overladen met de Oranjekleur, waren tot hem doorgedrongen toen hij in de boot stapte. Hij boog het gelaat in zijn neusdoek en snikte.

'Heil den verlosser! Hoerah, voor den Prins van Oranje!' zoo juichten ze ginder. Men wilde hem zien, den man, van wien in de laatste zes weken in stulp en kasteel, door mannen, vrouwen en kinderen was gesproken, van wiens dapperheid, van wiens beleid, van wiens leger wonderen waren verhaald; men wilde hem zien, om voor hem neer te knielen en de hand te kussen als dat mogelijk was, en hem de liefde van hun hart, de schatten van hun beurs als offerande aan te bieden. Waar was hij? Waar school hij?

In de laan van het park achter het paleis kwam een eenvoudige huurkoets aangereden. Hij hield stil voor de trap: twee heeren daalden er uit neer; de een was Schomberg, de ander de Afgod van den dag.

‘Hoort ge dien jubel?’ vroeg de grijzaart. ‘Ik hoorde Lodewijk nimmer zóo toejuichen.’

‘Van daag is 't: Hosanna! en morgen misschien al: Kruist hem! Ze zullen wel aftrekken als ze moê zijn geschreeuwd.’

Hoe geheel anders als Lodewijk, de Zonnekoning, zou hebben gesproken en gehandeld. Hoe duidelijk blijkt uit alles dat de twee grootste mannen der eeuw van nature bestemd zijn vijanden te zijn! peinsde Schomberg.

Semeyns, met Maud aan den arm, zag het schitterend schouwspel aan. Beiden waren blijde gestemd. Straks was er weder een loodgrijze wolk aan beider kim opgerezen; maar nogmaals was het onweer bezworen.

‘Laf! Mij op te sluiten!’ had het van haar lippen geklonken toen hij thuis was gekomen. ‘Prachtig... prachtig!’ had ze het volgend oogenblik met stralend oog uitgeroepen, toen hij haar aan een der vingeren een ring met juweel schoof, dien hij op zijn terugtocht in den winkel onder hen had gekocht.

‘Ben ik nu aan je getrouwd?’ had ze een oogenblik later met een zweem van angst gevraagd. ‘In de kerk zag ik den predikant wel eens doen wat jij daar deedt en dan...!’

‘Ja wel... ik begrijp je... wij blijven bij elkaâr tot dat de dood ons scheidt... Beloof me dat, Maud!’

‘Heel graag! Maar dan moet je niet zoo voor meester spelen... Niet meer in de gevangenis, hoor!’

‘Ik kom je nu halen om den intocht van Zijn Hoogheid te zien...’

‘Heerlijk! En dan naar Mulberry Syllabubs nemen!’

‘Daar breng ik haar n i e t heen! Dáar hoopt zeker die melkmuil haar te zien!’ bromde hij; hij paste er echter wel op dit overluid te zeggen. Ze gingen vroolijk de trap af. Misstress Hopps keek ze na, en mompelde zoo wat van ‘iets, dat door geen muur en geen ijzeren poort is af te sluiten als het naar buiten wil.’

Vierde boek.

I.

Geheel Londen was op de been. De winter scheen reeds voor de eerste Zuiderwindtjens van het aankomende voorjaar de vlucht te willen nemen.

't Was een genot voor de tien duizenden, die in de straten en over de pleinen wemelden, de prachtige versieringen aan de woningen, zoowel paleizen als burgerhuizen, te bewonderen, de oogen bijna blind te staren op de oranjekleur, overal schitterend tusschen het groen der sparren, in de vensterbanken op de daar uitgeslagen tapijten of aan de buigende versierde stokken, en daarbij zich omwuifd te voelen door den zachten adem der Lente.

De eerste Heraut van Wapenen, van top tot teen met kleuren overdekt, gevolgd door zijn trompetters, las onder de vensters van White-hall de proclamatie van Koning Williams en Koningin Mary's troonverheffing, onder het gejubel van ontelbare toeschouwers af, en reed in volle staatsie van het *Strand* naar *Temple bar*.

Hij werd gevolgd door de machtsteekenen der beide Parlements-Huizen, door de twee Voorzitters van deze en een lange rij koetsen met edellieden en hunne vrouwen.

De magistraat der City opende de poorten en voegde zich bij den stoet. Vier Regimenten van de Militia waren langs den weg naar *Ludgate-Hill*, rondom den kathedraal van *St. Paul* en *Cheapside* opgesteld. De balkons, de open vensters, de daken waren opgevuld met toeschouwers. Van al de kerktorens, van de Abdij tot den Tower, beierden blijde de klokken! 't Was een gegons, een gemompel, een mommen en brommen, een trippelen en trappelen van paarden en menschen, een suizen en bruischen, een wiegelen en warrelen, overstemd bij wijlen door het schetteren der trompetten en het juichen der scharen van: ‘God zegene William en Mary!’

De omkeer was volbracht. De nieuwe Koning en Koningin zetelden in White-hall, waar zij, een uur geleden, de Kroon hadden aangenomen, die de beide Parlementshuizen aan hunne voeten hadden gelegd.

De eerste receptie zou een aanvang nemen in de groote eetzaal, - het beroemde meesterstuk van Inigo Jones. De twee leunstoelen, op een verhevenheid geplaatst tegen den wand in het midden der langwerpige zaal, droegen Hunne Majesteiten. De Koning, voor wien de koninklijke mantel steeds een te zwaar gewicht was, behoefde zich daarmede nog niet te tooien, daar eerst het later te vieren krooningsfeest hem dat zou opleggen. Zijn rok van rood fluweel, zijn vest van gele zijde, de breede oranje-bandelier met goud omboord, de wit zijden kousen, de marokijn lederen schoenen, op wier sluiting een groote diamant schitterde, - dat alles was hem prachtig genoeg en voldeed

ook den honderden Edelen, die thands ten handkus werden toegelaten. Maar de meesten dezer Edelen hadden slechts oog voor de voor weinige dagen uit Holland aangekomen Koningin. Geheel Engeland had hare deugden, hare lieftalligheid hooren roemen; maar op dit oogenblik waren er hier velen van den adel, die tegenwoordig waren geweest bij haar aankomst en toen getuigen van hare uitbundige vreugde bij het terugzien van haar roemruchten Gemaal - wat natuurlijk was - maar ook bij het betreden van het Paleis, waaruit haar vader kort geleden was verjaagd - wat men in de hoogste mate onnatuurlijk had gevonden en als indruischend tegen de inspraak van het bloed. Weinige uren reeds na het vertrek van Jakob en het zich-hooghartig-terughouden van den overwinnaar, had het medelijden met den verdrevene alle andere aandoeningen overstemd. Geen wonder alzoo, dat de vreugde der dochter, die met lichten stap de paleistrappen was opgeklommen en oog had gehad voor de sierlijke bronzen luchters in de gangen, voor de met schildpad en paarlemoer ingelegde tafels en stoelen, als of zij ze nooit nog in die kunstrijke vormen aanschouwd had; die een toegenegen oor had geleend aan het gesnap der haar omringende Edellieden, wrevel, en bij sommigen zelfs afkeer en minachting gewekt had. Eerst ná haar dood bleek het uit haar nagelaten papieren, hoe de schijn in strijd was geweest met het wezen; bleek het eerst wat haar het opvolgen van de wenschen van haar aangebeden man toen had gekost. N u wist men dat niet, en had men

recht haar te veroordeelen, had men zelfs recht den lieven glimlach niet te waardeeren, die op het bijna schoon maar zeker in hooge mate aanvallig gelaat speelde, en den gloed af te keuren, die er thands lichtte in het donker oogenpaar. Maar voor wie op dit oogenblik haar verwantschap aan den gevluchten monarch vergeten konden, had de aanblik dier echt koninklijke vrouw iets onverdeeld bekoorlijks. De nobele uitdrukking van het gelaat der Hydes, waartoe zij van moeders zijde behoorde, was in haar gelaat de heerschende en daaraan huwde zij thands de bescheiden deftigheid eener Hollandsche Patricische.

Aan het land, dat haar jaren had geherbergd was ze gehecht. Van lieverlede had ze zich met het wezen van den landaard vereenzelvigd, wat reeds bleek uit de snede van de kostbare kleedij, en de kleuren waaruit deze bestond. Tot aan den hals toch was het lichtgrijs, met gouden vlinders doorstikt, satijnen keurslijf gesloten; de mouwen van het donker blauw fluweelen kleed, reikten bijna tot aan de polsen; het voorschoot, in kleur en stoffaadje gelijk aan de keurs, bedekte de voeten. De prachtige paerelen echter, door het zwarte hair gestrooid, en het diamanten snoer, schitterend om den blanken langen hals, zorgden er voor, dat de eentonigheid niet de overhand kreeg, maar dat de weelde zich mengde in den eenvoud.

Langs de trappen, die naar de voorzaal leidden, langs de wanden van deze stonden de Hollandsche Lijfgardes

geschaard; aan den ingang der troonzaal een Kapitein dier Garde, en wel de jongst benoemde: Semeyns. Wat zag deze er in zijn prachtige uniform: blauwe jas met roode opslagen, purperen broek even uit den jas te voorschijn komende, zijden kousen van dezelfde kleur en lage schoenen met een zilveren gesp gesloten, een oranjestrik aan den schouder gehecht, er krijgshaftig en smaakvol uit! Het werd hem door de voorbijgaande Edelen en hooge Ladies bijna vergeven Hollander te zijn, - alzoo een vreemde, die met zijn onderhoorigen, evenzeer vreemden maar zelfs niet hun taal machtig zoo als hij, hun nieuwen Koning bewaakten!

Tot wat grommen dit onder vele der talrijke aanwezigen aanleiding had gegeven, zou Semeyns in de eerste plaats hebben kunnen getuigen. Hij zou zijn meester nog meer hebben kunnen rapporteeren aangaande de gezindheid van velen van den Engelschen adel, indien hij dien meester had kunnen naderen; maar Zijn Hoogheid, thands Zijn Majesteit, in wiens nabijheid hij zich krachtens zijn nieuwe officie dikwijls had op te houden, bleek hem nooit op te merken. Slechts eens, na de intrede Zijner Hoogheid binnen London, had de nieuwe Kaptein den hoogen gebieder mogen spreken; het was: toen hem de eed van getrouwheid was afgenomen. Snel was alles toegegaan; want verschillende personen wachtten dat oogenblik op den drempel. Kort was hem toegevoegd, niet meer dan fluisterend en in beider moedertaal: ‘je hebt je knap gehouden. Blijf goed wakker; Mijnheer Bentinck is je kommandant!’

Er had wel iets vriendelijks in den toon der stem gelegen, maar het gelaat was strak en stug gebleven. Semeyns bleef er bij: hij had groot ontzach voor zulk een Vorst, maar de mensch...!

Hoor, daar spraken een paar Heeren, tot in zijn nabijheid voortgestuwd, nagenoeg diezelfde opvatting uit. ‘Wat groote neus! Zie die oogen! 't Is of er 't helsche vuur in gloeit! Hoe stijf! Hoe boersch! Hoogmoed! Heerschzucht! Van Koning veranderd om voor een Paap een Kalvijnschen Kathechiseermeester te krijgen!’ Dát waren Tories van het zuiverste water, echte verdedigers van het Goddelijk recht der Koningen, Edellieden van het platte land!

Semeyns wist genoeg van de Engelsche toestanden, om de gezindheid dier twee te begrijpen en tevens zich niet te verwonderen over hun hier-zijn. Had het nieuwe Koningschap geen gunsten uit te deelen?

Welk een pracht om hem heen! Zijn Vaderland telde vele voorname lieden, maar van de meesten moest men den door hen ingenomen rang kennen, om ze voor meer te houden dan goed bemiddelde burgers en burgeressen. Maar hier waren er in plaats van tientallen, zooals er in de voorkamer van den Stadhouder met zeker fier ongeduld beidden, honderdtallen, die, met oogverblindende pracht uitgedoscht, zich deemoedig en met gebogen hoofde schaarden in het gelid en slechts fluisterend zich met elkander waagden te onderhouden. Overal overdadig bepluimde hoeden en met de bontste vederen gekapte hoofden! De

kleeding, uit de tijden van Cromwell en van Karel den Eersten, naast de laatste modes uit Versailles en de stemmige *costumes*, zooals die door de burgers en burgeressen der Geuniëerde Gewesten werden gedragen!

En aan deze laatste herkende men de driftigste aanhangers van de nieuwe Dynastie, de Whigs: de liberalen, die, door Koning Jakob vertreden, nu het zoet der weerwraak genoten en met triomfantelijken blik en een smadelijken glimlach op de lippen neerzagen op het korte wambuis, dat het rag-fijne hemd van de borst af tot op de heupen zien liet - een antiquiteit van '49 - en tevens op de met linten en strikken overladen tuniek - een noviteit uit het heden van Versailles.

Wat kleuren! Wat rijkdom van diamanten! Hoe vloekend soms gene, hoe smakeloos gezet meestal deze! Hoe zwaar soms de gang, hoe log vaak de beweging van Hertoginnen en Gravinnen! Hoe gewoon, en daar beneden, de gelaatstrekken van vele zonen en dochteren der oudste geslachten, wier kwartierental als op het hoovaardig gelaat was afgeprent, zonder dat het de vulgariteit er van kon temperen!

Maar niets van dit alles was van toepassing op de vrouw van even vijf en twintig, die thands de rijen dóorging en de troonzaal, statig zonder stijfheid, binnen trad. Het was de dochter van den door Jakob geslachten Lord Russell, een sieraad der Whigpartij, ja van geheel Engeland. In de plooien van het zwart fluweelen kleed, met keurs en voorschoot van wit atlas, school de fijne kleine

hand, die zich even had gebald; op den ontblooten hals, bij wiens blankheid het er om heen geslingerd paerelsnoer mat-geel werd, wiegde het fiere hoofd zich met majesteit; in de donker-blauwe oogen scheen het vuur van den voldanen wrok te schitteren, maar tevens een traan te wemelen.

Bekoorlijk was hare buiging voor het koninklijk echtpaar bij den handkus. Zoo als straks, bleef de Koning ook nu koel en kalm en scheen hij het ceremonieel meer te dulden dan dankbaar te aanvaarden. De Koningin echter, die aller harten ook die der Tories in de laatste oogenblikken had gestolen, boog zich dieper dan te voren, had de hand der nijgende gegrepen, gekust en toen gefluisterd: ‘Leer nu vergeven en vergeten, Mylady!’ waarop de andere met tranen in de stem hernam: ‘Ik zal 't alleen kunnen, zoodra mijn lieve moeder drooge oogen heeft!’ Al had men niet gehoord wat er tusschen die twee gesproken werd, toch kon men het gissen. Veler oog werd vochtig; want wie daar den troon het naast omringden wisten wat door het huis Russell geleden was om den wille der heilige zaak.

Maar het aandoenlijk tafereel werd plotseling vergeten; gants andere aandoeningen overstemden, ja verdrongen, de straks gevoelde.

Een andere hooge vrouw betrad de troonzaal.

Bij haar verschijnen in de voorkamer hadden de Lords en de Ladies eensklaps ruimte gemaakt door... zich van haar af te keeren. Oogen, waarin verontwaardiging school

begluurden haar; en menige spotachtige of smadelijke glimlach gaf te kennen, welke woorden er werden gefluisterd.

'De Gravin van Dorchester!' zoo werd er aangekondigd.

Alsof de vijandige houding om haar heen alleen aan haar opzichtige kleeding ware toe te schrijven, trad Kate Sedley, de *favorite* van den verdreven Koning, rustig voort. Zij scheen wel spot tegenover spot te stellen, want trotsch zag zij in 't rond, met smadelijker uitdrukking op haar gelaat, dan al die ouderwetsche Lords en Ladies dat vermochten of waagden. Haar kleed met lange sleep was van vuurrood fluweel, haar keurs en voorschoot van licht gele met korenaren geborduurde zijde. Over de lichtblond gekleurde hairen was een sluier geslagen van Mechelschen kant. Die sluier bedekte wat goed was verborgen te worden, maar liet beschouwen wat, naar het oordeel der eigenaresse, het beschouwen, mids de noodige drapeering niet ontbrak, nog óverwaard was. Wel verre dat de keurs schaamte huichelde, was ze waar als de natuur: de boezem golfde vrij, niet bedekt door nijdig gaas of ingehouden door beklemmende baleinen. Wat echter het meest de aandacht der Ladies wekte, waren de kleine zwarte stipjens in de nabijheid der mondhoeken, hier en daar op wang en kin.

'Pleisters!' zoo oordeelde er een.

'Ze heeft ook in het straatvuil gelegen, laatst in den Ierschen nacht,' zei een tweede.

'Dus vond ze de plaats waar ze hoort' klonk het verder.

‘Men zegt dat het de nieuwste mode is in Versailles, waar men ze *mouches* noemt!’ fluisterde een der jongeren, die reeds begon te overleggen hoe zij 't moest inrichten om er zelve spoedig meê te prijken.

Aan den ingang der troonzaal had de Gravin van Dorchester een oogenblik stil gehouden, het oog op Semeyns gevest. Trof haar het mannelijk schoon, dat zij meer dan wie ook in staat was te waardeeren? 't Werd door de menigte achter haar geloofd. Misschien was dat ook zoo; maar er bleek toch nog een andere reden te zijn voor haar stoutheid, om zoo voor aller oog, in het bijzijn zelfs van Hunne Majesteiten, de etikette te schenden. ‘Ik heb u meer gezien.’ mompelde zij.

Semeyns knikte toestemmend.

‘Nu weet ik waar en wanneer! Waar woont ge?’

Semeyns aarzelde even, maar beandwoordde, om het incident te bekorten, de zonderlinge vraag.

‘Ge hoort van mij.’ Met deze woorden in der haast geuit, schreed zij verder.

Wat was er een oogenblik later gebeurd? De nog wachtenden in de voorzaal hadden den hals zoo verre, als de welvoegelijkheid het maar eenigzins toeliet, uitgerekt en de oogen wijd open gesperd. Een gemompel, dat verschillende graden van goedkeuring en voldoening te kennen gaf, steeg uit de schare op.

‘Hare Majesteit heeft haar niet de hand toegestoken, heeft niet gebogen. De Hollander heeft zich de hand laten kussen, maar díe is er met zijn hoofd niet bij’ zoo

klonk het weldra tot in de achterste rijen en nog veel verder naar achter, de gangen en de portalen door, tot op het voorplein; en overal werd de mare ontvangen met dezelfde goedkeuring.

'Ze houdt zich beter dan ik van zoo'n kreatuur verwachtte!' zei een oud edelman tot een ander, die naast hem stond. 'Ze gaat door alsof er niets gebeurd ware en maakt haar *revérence* goed. Een kras wijf!'

De handkus werd voortgezet en had, zonder verder iets buitengewoons op te leveren een einde genomen.

'Eindelijk!' prevelde Zijn Majesteit, die niemant meer uit de voorzaal zag te voor-schijn komen. Mary had het woord niet alleen gehoord, maar ook den toon, waarop het geuit werd, begrepen; zij was steeds gewoon het meest op het laatste te letten. Zij had Willems adem steeds moeielijker hooren gaan, maar, volgens het eens ontvangen *consigne*, door blik noch woord dit doen blijken. Slechts drukte zij inniger nog dan straks de hand, die haar gemaal haar toestak bij het neerdalen van de verhevenheid.

In de zaal, die zij betraden, werden zij door goede bekenden opgewacht. Daar stond Bentinck, in het ambtsgewaad zijner nieuwe waardigheid - hij was *groom of the stole* geworden en zou weldra Graaf van Portland en Viscount van Woodstok heeten - daar wachtte de Graaf van Ouwerkerk, een *sabreur* als weinigen, een bloedverwant der linkerzijde van het Oranjehuis, mede in hofgewaad, maar als opperbevelhebber der Ruiterij waartoe hij dien morgen benoemd was, bevoegd om naast den troonstoel met een zwaard te

verschijnen. En het zwaard, dat dan ook nu aan zijn zijde kletterde, was het prachtig kleinood, dat een zilveren schede toonde en een gevest van gedegen goud met diamanten bezet, het geschenk Hunner Hoogmogenden aan den beschutter van Willems leven in den bloedigen slag van Saint Denis. Willem stak beiden de hand toe, terwijl het masker van het gelaat wegviel. Wat hij echter van hen hoorde deed het dadelijk er op terug keeren.

Verscheidene Lords en Heeren waren blijven wachten om, na dat de handkus was afgeloopen, aan Hunne Majesteiten vertrouwelijker nader te worden voorgesteld. 't waren meest alleen de getrouwsten onder de getrouwen - de besten der Whigpartij!

Och, die partijen! Willem van Oranje wou geen hoofd van eenige zijn; hij wou boven a l l e staan!

‘'t Is of ik stikken zal’ hoorde Bentinck zich toefluisteren ‘en dan die laatste berichten!’

‘Ik ben doodmoê, Willem! Kunnen we ons niet laten verontschuldigen zonder dat we kwetsen?’ vroeg Mary.

Zij was begrepen.

‘Laat hen allen toe!’ beval Zijn Majesteit kort.

Een groote schare omgaf hen na het openen der zware eikenhouten vleugeldeuren. Met welk een bevalligheid en vriendelijkheid mengde zich Mary onder die velen! Maar met welk een linkschheid stond de nieuwe Koning te midden zijner hem getrouwe Edelen!

Hij had een grijzaart op zich zien afkomen. De magere dorre gestalte had nimmer buigen geleerd; toch maakte ze

nu een beweging van onderdanigheid, zoo als geen Stuart er ooit van Sir John Maynard, den moedigen en scherpzinnigen rechtsgeleerde, had gezien. Bentinck fluisterde Willem den naam en het beroep van den in zijn vaderland zoo beroemden man in het oor, die voor weinige dagen negentig jaar was geworden en daar even krachtig en even moedig stond als een halve eeuw geleden in Westminster Hall, toen hij de doodstraf eischte voor Graaf Strafford.

's Konings gelaat helderde op bij den aanblik van dien merkwaardigen man. ‘Ik geloof, Heer Doctor, dat ge al de Wetgeleerden van uw tijd overleefd hebt!’ zeide hij met eenige warmte.

‘Ja, Sire! en zonder Uw Majesteit had ik het alle wetten ook gedaan!’ hernam het oudtjen, dat nog niets van zijn vernuft had verloren.

De Koning reikte hem de hand met iets wat naar een glimlach zweemde op het gelaat. ‘Dikwijls nog hoop ik u naast me te zien.’

Sir John Maynard begreep wat dat beteekende en toonde dat door het andwoord: ‘Uw Majesteit kan over mij beschikken, zoo lang ten minste de pit nog brandt.’

Een gants andere persoonlijkheid volgde den Wetgeleerde op: een bevallig man, een zoon van een der eerste Tory geslachten. De faam had zijne groote hoedanigheden door het gantsche land verbreid; en de roemrijke afkomst, waarop Edward Seymour kon bogen, schonk haar ditmaal dubbele vleugelen.

Zijn Majesteit, die eens bijzonder beleefd wilde zijn en

den invloedrijken jongen man voor zich innemen, voerde hem te gemoet. ‘Niet waar, Sir Edward, ge zijt familie van den Hertog van Somerset?’

‘De Hertog van Somerset, Sire! is familie van mij!’ andwoordde de hooghartige, die nimmer vergat, dat hij het hoofd was van den o u d s t e n tak der Seymours.

Zijn Majesteit had zich vergist; een soort van wrevel deed de lippen weder op elkaâr klemmen. Hij voelde zich misplaatst, zooals altijd in groote deftige bijeenkomsten. Hoe onvoordeelig viel de vergelijking uit, die de aanwezigen wel moesten maken, tusschen de twee laatste meesters en hem. Karel de Tweede was een nieteling, Jakob de Tweede evenzeer en daarbij nog een wreedaardig despoot geweest, maar hoe ongedwongen konden zij zich onder den adel, dien ze van grootvader tot kleinzoon kenden, bewegen! Een kloppen op den schouder, een hand, vertrouwelijk op den arm van een hoogen onderdaan gelegd, deed dikwijls een schandelijke daad vergeten. En nu... had men een boer meer in het koninkrijk maar een edelman minder. Dat de nieuwe Koning zich thuis gevoelde in de hoogste regionen der staatkunde en klein en nietig moest vinden wat zij vóor alles belangrijk achtten, het kwam bij niet één hunner op. Dat die volgens hen onaanzienlijke ertsklomp een diamant van het zuiverste water in zich besloot, het werd door niemant dier Edelen vermoed. Dat hij op dit oogenblik zich bijna verpletterd voelde onder den hem opgeladen last, waarvan hij al den omvang, waarvan hij alléen den langen duur kon berekenen, evenmin!

Een algemeene Europeesche oorlog was aanstaande, waarvan hij de aanlegger was. Hij had tal van bondgenooten, maar ze waren onder elkaâr verdeeld, op elkaâr naijverig en hadden de meest verschillende belangen. Hij had ze te vereenigen niet alleen, maar ook vereenigd te houden. Hij had zijn nieuw rijk te ordenen. De schatkist was ledig; het Engelsche leger, dat hij, dank zijner behendigheid, niet had behoeven te overwinnen, was morrend over de ondergane schande en met haat vervuld jegens de zegevierende Hollanders; de onnoemelijke Protestantsche sekten waren weer tegen elkaâr in het harnas, nu de gemeenschappelijke vijand overwonnen was. Nieuwe Wetten waren te maken, nieuwe dienaren te kiezen in de grootste onzekerheid ten opzichte van trouw en ontrouw; want de gemakkelijkheid der overwinning, de spoedige afval zelfs van Jakobs naaste verwanten, had hem geen hoogen dunk doen opvatten van het zedelijkheidspeil der natie. En dan zijn Mary, die al haar liefde voor hem behoefde, om niet terug te gaan en te knielen voor den beroofden vader! En dan de straks, door tusschenkomst van Bentinck, ontvangen tijdingen uit Ierland, dat opgestaan was tegen de suprematie der Engelschen, alle Protestanten dreigde te vermoorden en Koning Jakob opriep over te komen! En dan de berichten van de vreeselijke verwoestingen, door het weder overwinnend Fransche leger in het Duitsche Palatinaat aangericht; verwoestingen, sedert den inval der Wandalen en Hunnen in Europa zonder wedergade! De oorlog moest worden verklaard, en hij was nog niet gereed en kon

het ook niet zoo spoedig zijn, tenzij hij de partij-hoofden, die reeds woorden van smaad en van wrok voor elkaâr op de lippen hadden, ten minste voor enkele weken, tot zwijgen kon bewegen. En bij dat alles: het zwakke lichaam, dat het voertuig moest zijn van den machtigen wil... die keel- en longenkramp, die hem belette de velerlei gedachten uit te drukken van het altijd werkend brein... die Londensche damp, hem het aasjen lucht ontroovend, dat hem aan het zeestrand van zijn geboorteland nog somtijds vrij deed ademen....!

'Sire!' hoorde hij, die geheel met zijne gedachten was afgezworven, achter zich fluisteren.

Een vrouw trad hem op zijde. Weder die verachtelijke, die in alle opzichten veile vrouw!

De minnaar was nauw eenige weken gevlucht, diep verslagen en vernederd, en de minnares waagde reeds den voet te komen kussen van wie hem verjaagd had.

'De Gravin van Dorchester!' vervolgde dezelfde stem, toen zij, den op zich gevestigden blik misduidend, zich niet herkend dacht.

'Ik ken u wel!' klonk het haar scherp toe.

'Ik heb Uwe Majesteit verschooning te vragen voor mijn stoutheid, maar een moeder...'

'Het is een stoutheid... die ik niet duld... Kom hier nooit terug...! het zou voor u gevaarlijk wezen.'

Er was even op het gelaat van Kate Sedley iets te lezen wat er maar uiterst zelden, zoo ooit, op was aangetroffen, namelijk: een aandoening van vrees. De

oogen van den gezachhebbende tegenover haar hadden ook gebliksemd; de aderen, langs de slapen waren gezwollen; de mond krampachtig vertrokken; de stem had de straffe woorden bijna uitgesist. Toch had Kate Sedley zich spoedig weder de oude gevoeld en in het bezit van wat de meeste harer tijdgenoten misten: moed, tot vermetelheid toe, vernuft, geenerlei grens kennend of ontziende. Zij boog zich diep, terwijl ze vrij luid zeide, zoo dat velen haar woorden konden verstaan: 'Indien Uwe Majesteit te eeniger tijd mijne diensten mocht behoeven, dan verklaar ik mij nederig bereid die te geven. Mijn woning ligt niet ver van Uwer Majesteits paleis: St. James *square...* een geschenk van Uwer Majesteits schoonvader en voorganger.'

De Koning had na de woorden, welke hare verbanning van het Hof inhielden, zich omgekeerd, zoodat Kate Sedley, Gravin van Dorchester, tegen zijn rug haar scherpe pijlen had afgezonden. Dit vooral, dit meer nog dan de grauw haar toegebeten, verbitterde haar; tegen een man, die haar niet wilde aanzien, vermocht ze niets.

Niets? Had ze dan het sarkasme tot éénig wapen? Wisten schranderheid en overleg, in dienst van den fellen haat, er geene andere te smeden?

'Willem, het is zulk een gevaarlijke vrouw!' zeide Mary, toen ze zich eindelijk alleen met hem zag.

'Gevaarlijk?' Zijn lach klonk schamper. 'Zij is van de soort houtadders, die men maar dadelijk dood trapt.'

Als of haar niets onaangenaams ware bejegend, schreed

Kate Sedley de gangen door, welke naar beneden voerden waar haar rijtuig wachtte. Door het blanketsel heen werd echter een blos op haar wangen zichtbaar, toen de dochter der Russells, begeleid door twee paadjes van Koning Willem, de wenteltrap opsteeg, welke naar de bijzondere vertrekken der Koningin voerde. Lady Cavendish, zoo was sedert weinige maanden haar naam, fronsde de fraaie ongeverwde wenkbrauwen; een uitdrukking van smadende hooghartigheid gleed over het anders lieftallig en edel gelaat. Zij zag de andere, die haar weg kruiste, met een doorborenden blik aan. Kate was als onder den invloed eener bekoring. De ex-Favorite, voor wie ieder gewoon was geweest met een nederige buiging uit den weg te treden, bleef nu niet alleen stáan, maar wéek zelfs ter zijde, om Mylady door te laten. De beide paadjes keken om toen zij haar voorbij waren en lachten.

'We zijn pas in het eerste bedrijf' prevelde de diep beleedigde. 'De Idylle kan nog wel als Treurspel eindigen.' De tranen sprongen haar in de oogen.

Ze was nooit zoo belangwekkend geweest als nu! Wie haar in haar rijtuig zagen stappen en haar van nabij kenden huiverden!

II.

In de opeengepakte menigte voor Zijner Majesteits paleis school ook Maud, die den arm gaf aan hare vriendin, Misstress Hopps. Maud is niet meer dezelfde als toen wij haar het laatst ontmoetten: hare jonkvrouwelijke vormen waren verdwenen. Het verlies, zoo dat hier zoo mocht heten, werd ruimschoots opgewogen door de toegenomen ronding van wat haar vroeger reeds zoo aantrekkelijk maakte. Aan de trekken van haar gelaat had de ontwikkeling der vormen geenerlei schade toegebracht; integendeel: het oog schitterde even vroolijk en blikte nog schalkscher, de lippen schenen nog donziger nu ze als omgolfd waren door het malsch van kin en wangen. De laatste waren bleeker en hadden de wel wat roode kleur prijs gegeven, die haar vroeger naar eigen oordeel te veel kenmerkte als een kind van het land. Haar eenvoudige kleeding was vervangen door een veel smaakvoller en prachtiger, al kon die nu niet gezien worden, omdat een overkleed van donker blauw laken die bedekte; slechts het allerliefst korfjen van stroo, met oranje lint kwistig versierd en gebogen om het gelaat, als het mutsjen dat

in der tijd door de schoone Maria Stuart in de mode was gebracht, kon gezien en bewonderd worden.

Er was reden voor de bleekte der wangen.

Maud was weken lang ziek geweest, en die ziekte was ontstaan sedert Misstress Hopps hare vriendin was geworden en haar geneesmiddelen had toegediend, welke, zoo lang Misstress Hopps heugde, bij hare vriendinnen de gewenschte werking nooit hadden gemist.

Wat een zegen voor Maud, dat zij die vroolijke, bedaagde en aan ervaring zoo rijke vrouw had leeren kennen!

Wat was Misstress Hopps' manier van het leven in te zien gelijk aan de hare en hoe groot was het voorrecht der oude boven de jonge, dat gene zoo duidelijk in woorden wist uit te drukken, wat deze slechts onduidelijk vermoedde en gevoelde! Het leven was, volgens Misstress Hopps, een miserabele gift als men 't opvatte, zooals een zwart gerokte Puritein. De meeste huizen waren slecht en mager gemeubeld en daarom was 't maar goed veel naar buiten te gaan. Dáar was beweging en afleiding, en wie daarnaar streefde en vroeg, kreeg van beide genoeg. 's Morgens in een schuitjen op den Theems of naar een parade van de Hollanders, 's middags langs de winkels onder de luifels door de nauwe straten, slechts aangelegd voor ruiters of smalle draagkoetsen, maar thands ook door rijtuigen gebruikt, wat een gedrang gaf, dat soms een plezier te meer was, of wel naar de *New Exchange*, - de pantoffel-parade, nu *St. Paulswalk* niet meer bestond - en 's avonds naar de hijlik-

markten: Hyde-park en Mullberry *gardens* of naar het Theater! 't Was een vroolijk leventjen, wat haar na haar herstel geen oogenblik van verveling liet, en verveling noemde Maud de gedachte, welke wel eens bij haar opkwam, aan *Auntie*, aan moeder Sally en aan de menagerie, welke haar eerste leerboek van de natuur was geweest.

Aan die burgervrouw Sally had ze een hekel gekregen; aan David dacht ze slechts met afkeer, aan *Auntie* echter met iets wat naar dankbaarheid zweemde. Toen ze *Auntie* het laatst had gezien, had deze haar goud gegeven, en ze wist nu heel goed, beter dan toen, véél beter, wat er al voor gekocht kon worden. *Auntie* zou ze wel terug willen zien. Ze was zulk een voorname dame en een dergelijke had ze nog niet onder de oogen gehad, want, wat Misstress Hopps ook ware, hoe verstandig ook in het opzoeken van plezier, hoe goed geluimd altijd, hoe veelwetend ook in de geheimste dingen, voornaam, hoog, rijk als *Auntie* was ze niet!

Maar als deze nu eens de vroeger gedane belofte zou willen vervullen en haar meênemen naar dat groote landgoed om er alleen met haar te leven?

Heilige Momus, neen! Dát zou ze nu bepaald weigeren!

Zich begraven in een kasteel, dat veel van een klooster had! Dát zou z i j doen, z i j , die nog zoo lang en zoo veel in de waereld had te kijken en bekeken kon worden? En dit laatste was ook heel aardig, zooals ze dikwijls ondervonden had, als ze menig jonkman tot omzien en haar aanzien zag gedwongen, tot ergernis van haar goeden

besten Kaptein, die dán, maar ook dán alleen, in haar oog zoo grappig was.

Maar die Kaptein, dien zij alleen Karel noemde als hij er níet bij was, had veel minder humeur getoond sedert haar ongesteldheid en had haar zucht naar verstrooïng veel minder euvel geduid, sedert Misstress Hopps eens, volgens haar zeggen, een hartig woordtjen met hem onder vier oogen had gesproken. Onder de hoede van Misstress Hopps mocht ze sinds dien tijd vrijelijk uitgaan, en de trouwhartige geleidster stelde het in haar geschonken vertrouwen niet te leur. Telkens toch wees ze Maud op de uitmuntende hoedanigheden van den Kaptein, die zoo dapper was en oogenschijnlijk zoo goed bij kas; die wel de gunsteling scheen van den nieuwen Koning; wien Maud dan ook gerust wat meer reukwater kon vragen en tegen Paschen een nieuw kleed van rozenrood fluweel, wat haar zoo goed zou staan, vooral als Misstress Hopps den vorm van het keursjen bepalen en de kanten om hals en schouders schikken mocht; en van wien ze alleen moest blijven getuigen, dat hij veel te oud was om een *beau* te zijn voor zulk een *belle!*

En dat laatste had Maud ook reeds zelve voor lang opgemerkt. De jonkman met de lange blonde hairen, had haar bij den eersten oogopslag reeds van de waarheid daarvan overtuigd.

Maar waar was die mooie jongen gebleven? Sedert den nacht van opstand en geweld - een vreeselijke herinnering voor duizenden in den lande, een heerlijke voor haar! - had

zij hem niet teruggezien. De Kaptein wist zeker van 's jonkmans verdwijnen af; ja, had hem misschien wel doen verdwijnen.... om harent wille over hoop gestoken...! Dat zou dan toch bewijzen dat hij smoorlijk veel van haar hield en dat deed haar toch goed te weten, dat deed haar voorbij zien, dat hij over haar den baas wilde spelen, dat deed haar zelfs gevoelen dat zij 't kon doen over hem!

En van morgen, toen hij zich voor 't eerst kleedde als Kapitein van Zijner Majesteits lijf-garde, toen ze dien blauwen jas, met gouden passement langs de knoopen en de knoopsgaten belegd, mocht aanraken en meteen het fijne laken bewonderen; toen ze hem den Oranje-sjerp om de *taille* wond en den Oranje-strik aan den schouder vasthaakte; toen ze hem den wit kastoren hoed met de witte en roode pluimen op het weelderig hair drukte en hem de wit lederen handschoenen, door haar met *eau de la Reine* gedrenkt, aan de hand had gewrongen met inspanning van al de kracht harer blanke vingeren, toen had ze in verrukking, als maanden geleden, haar armen om hem heen geslagen en hem op den rijken knevel, die den mond overschaduwde, gekust en hem toegefluisterd, dat ze nog altijd trotsch op hem was.

Ze had zoo gaarne met hem meê willen gaan, maar dit verboden al de wetten van Engeland, had hij gezegd. Misstress Hopps mocht haar echter geleiden en als ze te vier uur aan St. James *Square* was, dan zou hij in zijn fraaie kleeding met haar de City doorgaan. Heerlijk vooruitzicht! Maar haar lipjen pruilde, toen hij zelfs

weigerde zich door haar tot aan den hoofdingang van 's Konings paleis te laten brengen.

‘Dat ik nooit de Hollandsche Generaals te zien kan krijgen!’ riep ze boos, terwijl de voetjens trappelden van drift. ‘'t Is of je me niet vertoonen durft aan je landgenooten!’ 't Was een geheel nieuwe opvatting, en ze had die te danken aan haar vriendin Hopps. De Kaptein bleef evenwel onverzettelijk, zoodat ze wel gedwongen was te doen zoo als hij verkoos.

Hoe zij aan Hopps' arm genoot in de overvulde straten te midden der luidruchtige en goed geluimde menigte!

Daar trokken de Friesche jongens onder Kingma op. Ze lieten de trompetten luide schetteren, de trom duchtig roffelen.

‘Wat botte facies!’ riep er een in de nabijheid. ‘Dan zijn onze *Coldstreams* beter!’

‘Houd den mond!’ klonk het van verschillende zijden; en vervolgens: ‘Zeker soldaat geweest van den tyran en dapper geweest op de plaats waar geen Hollander stond! Zeker een van de helden, die nu aan 't muiten zijn?’

De bitse opmerkingen aan het adres van dien onvoorzichtige hielden niet op. Hij was zoo wijs te zwijgen: maar al had hij voortgezwetst, toch zou hij niet meer aangehoord zijn, daar aller aandacht in beslag werd genomen door het schouwspel, dat hun thands geboden werd. Met welk een orde en snelheid zwenkten de eskadrons ruiters, de kompanjies voetvolk óm en óp het voorplein. In een oogwenk waren alle toegangen afgezet en tevens

opengehouden voor de machtigen, die in aantocht waren: de Pairs van het Koninkrijk in hun hermelijn en gedekt door hun kroon, de Magistraten in hun roode ambtskleeding, de bloem van den adel in hunne zware met goud overladen staatsie-karossen met vier bepluimde paarden bespannen.

Algemeen waren de toejuichingen, toen een karos verscheen waarin slechts éene dame zat, die bevallig boog, terwijl de hand de zijden gordijntjens van de portieren nog verder oplichtte dan een der vier lakeien ze straks reeds had weggeschoven.

‘Wie is dat? Wat een schoone vrouw! 'k Wou dat ik zoo mooi was en ook zóo werd toegejuicht!’ fluisterde Maud haar vriendin in 't oor.

‘Dát zal nog wel gebeuren; je kunt het ver brengen als je mijn raad maar volgt!’ hernam deze. ‘Wie dat is? Dat is de dochter van Russell, een der onzen... die...’

‘Lieve God, nu niet van uw Whigs! Dát duurt me veel te lang, moeder Hopps! Als Karel maar bij ons was, dan konden we op het voorplein komen! Maar die staat nu op de trappen van den troon, hè? Och, kijk me die dreumes eens!’ en ze wees op een armelijk gekleed vrouwtjen in de nabijheid, dat een kind te drinken gaf midden in het gedrang en nog een kleinen jongen bij zich had, die aan haar karsaaien rokken trok, om opgetild te worden en ook iets van al dat moois te zien. Hij was met het vooruitzicht al eenigen tijd zoet gehouden en had tot dus verre niets anders als trappelende voeten gezien.

‘God, wat een lief bakkesjen!’ Met dien uitroep greep ze den jongen aan, hief ze hem op en plaatste hem op de breede schouders van Misstress Hopps.

‘Wat hebt ge toch een goed hartjen!’ zei deze, maar de toon harer stem was met de woorden niet weinig in strijd. ‘Vergeet alevel niet, dat de aalmoes, die men toezegt, uit e i g e n beurs moet komen, hoor! Ik kan dien jongen niet dragen en hij hindert me ook in 't zien.’

‘Mag ik hem overnemen?’ klonk het achter hen.

De melodieuze stem, de beschaafde uitspraak kwam Maud bekend voor, en deed haar dadelijk omzien. Zij trilde op haar voetjens, toen ze haar vermoeden bewaarheid zag. De verloren gewaande Adonis stond achter haar.

Het lange blonde hair, de blanke *teint* van het gelaat, de lichtblauwe oogen, de fijne mond en ook de fijne halsdoek konden aan geen ander behooren als aan den prins harer droomen. De kleine hand, uit de mouwen met geel zijden opslag te voorschijn komend, greep den kleinen jongen en deed hem eensklaps verhuizen. De schamele moeder keek met welbehagen den voornamen heer aan en dankte Maud met de oogen.

Misstress Hopps echter wenschte zich ditmaal eenige mijlen van hier. Ze wist nog maar altijd niet wie die blondhairige was, en zoo lang haar niet bleek, dat hij er een was van goede pozitie en dus meer dan een van de vele Londensche modegekken, die gekleed en verliefd waren op ‘krediet’, bleef zij 's kapteins zijde houden.

‘Wat ben ik blij u weer te zien!’ ruischte 't aan Mauds

oor. ‘En dat u me dadelijk herkende maakt dat weerzien voor mij nog blijder.’

‘Dacht u dan, dat ik zoo'n slechte memorie had?’

Misstress Hopps gaf Maud een stomp, die gevoeliger aankwam dan zij bedoeld had.

‘Dat kun je laten... Waarom stomp je me zoo?’

‘Ik vergiste me, Maud! Ik dacht dat een vreemde me te dicht op het lijf drong.’

‘Ik ben ver weg geweest, maar altijd volgde me op de reis een allerliefst kopjen’ suisde 't weer aan Mauds oor. ‘Wil u niet mijn arm nemen? U weet dat die niet zoo makkelijk loslaat in 't gedrang, en de goede Hopps heeft te veel met zich zelve te doen. Niet waar, moedertjen, je wilt wel wat op zij gaan? We zijn oude kennissen, al kijkt je me nu ook aan als of ik een suikerplanter was uit de West-Injes. Ben je boos op me? Ik heb mijn tasch toch vol guinjes!’

Moeder Hopps schudde met eenige minachtig het hoofd.

Daar voelde zij zich een muntstuk in de hand stoppen. Met eenige moeite bracht zij haar hand naar boven. Waarlijk, 't was een guinje. Er was een oogenblik van tweestrijd in haar binnenste. Ze wilde 't hem voor de voeten gooien en dan even als Nelly Gwyn in der tijd in de rol van ‘Het verraden meisjen of de drie vliegen om de honigpot’ met veel deftigheid uitroepen: ‘Waar zie je me voor aan?’ Maar zij bedacht, dat het goudstuk in het gedrang door anderen zou kunnen worden opgeraapt, die er nog minder recht op hadden en er een veel min-

der goed gebruik van zouden maken dan zij. Een oogenblik later oordeelde zij heel verstandig te hebben gedaan, want het gedrang nam toe, en gesis en gefluit steeg op uit de menschenhoopen, die het naast bij den hoofdtoegang van het paleis stonden.

'Wat is er? Wat is er?' vroeg Maud, die op de teenen ging staan en toch nog het rechte niet gewaar werd, daar honderden vóor haar hetzelfde deden. De blondhairige nam den jongen van zijn schouder af en bracht zijn hand aan haar *taille* bij de woorden: 'Koningin, maak van den schouder van uw slaaf een troonzetel!'

'Als uw Karel dat zag... dan vermoordde hij u' prevelde Misstress Hopps. 'Laten we heen gaan! Die jongen is zoo wild.'

De dienst behoefde ook niet meer bewezen te worden, want de kreten van afkeuring en bespotting hielden op.

'Wat was dat toch?' vroeg Maud, ditmaal niet aan de oude, maar aan den jonge.

'Kate Sedley waagde zich onder de besten onzer!' riep de blondhairige op een toon, dien ze van hem niet verwacht had, een toon waarin zelfs woede lag. Hij had blijkbaar haar vraag niet gehoord, en ze had die toch vrij luide, en hem goed aanziende, gedaan.

Zij herhaalde die nu met eenigen wrevel.

'Een gemeene vrouw, die alles aan den verdreven koning verplicht was, en nu al naar het nieuwe Hof waagt te gaan!' zei hij gesmoord en als tot zich zelven alleen.

‘Een gemeene vrouw? En ze zit in zoo'n karos?’ Maud wees daarbij op het rijk vergulden voertuig, door vier prachtige paarden getrokken, dat stapvoets door de menigte de aangewezen wachtplaats ging innemen.

‘De gemeenste rijden in de laatste tijden in de prachtigste karossen,’ hernam de ander hoog.

‘De slet werd, toen ze het aankleeden niet meer waard was, Gravin van Dorchester gemaakt’ hoorde Maud in een nabijstaande groep een grove stem zeggen.

‘Dezelfde vrouw dus, die ze in dien nacht uit de draagkoets wierpen... dood wilden slaan... en die door Karel gered werd? Maar wat deed dan die vrouw voor kwaad?’

‘Ze had een ouwen vent lief!’ klonk het weder aan haar oor, o zoo liefelijk vleiend; maar 't kwam haar voor dat een onderdrukt lachjen volgde.

Maud kreeg een kleur en daarbij een benauwende gedachte.

‘En die ouwe vent had een echte vrouw en kinderen’ zei een der omstanders, die eerst om 's jonkmans opmerking geglimlacht had, maar nu toch een ernstig woord niet ongepast achtte na een blik op die twee.

‘Ik geloof... dat... Karel óok een vrouw heeft.... en twee kinderen.... Misstress Hopps, laten we er uit zien te komen! Ik snak naar lucht..! Neen, Sir, ik ga naar huis!’ zei ze, toen de jonkman haar zijn arm aanbood.

‘Noem me niet zoo deftig’ bad deze. ‘Je weet toch dat ik Edward heet, je getrouwe Edward en i k ben niet oud; ik ben jong, jonger en krachtiger nog dan ik er uit zie!’

‘Kijk maar niet zoo boos, lief kind, alsof Edward niet

meer dan zijn doopnaam had!' zei moeder Hopps goedig, die wel wat vertederd was door 's jonkmans guinje.

'Wilt ge beiden een kop chokolade gaan drinken in mijn klub: Apollo-*tavern*?' vroeg de Adonis.

'Daar komen alleen Edellieden... 't Is minst genomen een Baronet' fluisterde Misstress Hopps.

Maar Maud wilde naar huis; ze was moê; ze wou slapen. Slapen? Het geheele Oude Testament draaide om haar heen op den terugweg. Aartsvader Abraham was de vriend van den Heere geweest, en die Aartsvader had niet alleen Sara, maar ook Hagar lief gehad en nog een paar anderen, waar haar Bijbel maar een half licht op liet vallen! En haar leeraar, een goede lieve man, in wiens pruik geen enkel valsch hair stak, had steeds met zóoveel eerbied van dien Aartsvader gesproken, dat het haar altijd verwonderd had niet de les ontvangen te hebben, hem, zoo dikwijls ze van hem sprak, den titel van Mijnheer te geven. Maar die Hagar was toch door dien Mijnheer Abraham weggezonden, mét haar kind nog wel, toen Sara dat wilde... en Sara was een oude vrouw en de andere veel jonger.

Een rare waereld toch, waarin ze leefde!

Ze stortte haar hart voor moeder Hopps uit, toen ze met haar alleen was in haar kamer, en deze lachte haar uit en zei dat Kate Sedley toch maar Gravin van Dorchester was geworden en jaren lang White-hall naar haar hand had gezet en dat de liefde veel meer te zeggen heeft dan de wet, wat Maud bij ondervinding reeds weten kon, want haar Kaptein was alles vergeten wat hij daar gin-

der had en als hij 't zich mocht beginnen te herinneren, dan... dan...! De waereld was groot en er waren vele Adonissen die meer waren dan een Kaptein!

‘Maar Hagar werd weggezonden!’ prevelde Maud.

‘Dat was zoo in de oudheid en bij de ongeloovige Joden; bij ons ware Christenen zenden de jonge Hagars de oude Abrahams weg als ze dat verkiezen. Kom, wees maar weer vroolijk! Lach nu weer eens zoo guitig, als je dat kunt doen wanneer de Kaptein brommig is als een veteraan en je hem dan laat huppelen als een Vaandrig met exteroogen.’

Het zaad, dat de in ervaring-rijke Misstress Hopps reeds gestrooid had en ook nu weder strooide, viel in goede aarde. Maud glimlachte weêr.

‘Lieve Hemel, Hopps!’ riep ze kluchtig in haar voorgewenden schrik, ‘we hebben hem heelemaal vergeten...! De Kaptein wacht ons te vier uur op *St. James Square* en het is al bij vijven!’

‘Laat hij zich maar bij tijds oefenen in geduld, schatjen!’

Hadden die twee geweten, dat de Kaptein dit oogenblik in Edwards klub midden tusschen twistende Officieren stond - Engelsche, van het muitend leger van Koning Jakob en Hollandsche, van dat van Koning Willem - en gevaar liep van door beide partijen te worden aangegrepen, ze zouden de stille kamer hebben verlaten, om zulk een ongewoon schouwspel en het gewirwar van zooveel kleurige mannen te gaan zien.

III.

Koning Jakob was in der tijd voor de liefste zijner vriendinnen al bijzonder mild geweest, toen hij haar het huis, dat ze thands weder betrokken had, als geschenk had vereerd. Hij, altijd zoo karig waar 't het beloonen van bewezen diensten betrof, hij, die het grootste deel van het geld, bestemd voor de begrafenis van zijn broeder, wien hij nog wel den troon verplicht was, besteed had om kostbare juweelen voor zich en zijn vrouw te koopen, was altijd bijna verkwistend geweest waar het Kate betrof, de leelijke, maar voor hem onontbeerlijke Kate. Niet alleen toch de prachtige woning met den bloementuin daarvoor gelegen en omgeven van een sierlijk ijzeren omheining, had hij haar in vollen en vrijen eigendom afgestaan, maar ook de meubelen, die er nu van de ondergrondsche gewelven af tot aan den hoogen nok toe, werden aangetroffen, waren voor het goud gekocht, dat uit zijn beurs in die der nieuwbakken Gravin van Dorchester was overgestort. Tal van domestieken doorkruisten de breede gangen en portalen, en klommen of daalden langs de groote steenen wenteltrappen, zich haastende om het op-

ontbod der meesteres, die van stipte gehoorzaamheid hield, te voldoen.

Die meesteres! Allen vreesden haar. Ze hadden dat altijd gedaan, maar nimmer zóozeer als in de laatste maanden, als sedert het nooit te vergeten oogenblik, dat ze van den handkus ten Hove was teruggekeerd. Bessy, de kamenier, had zoo als ze nog weken later verzekerde, niet langer gevoeld een hart te hebben, toen ze, op een aanhoudend driftig schellen naar boven gevlogen, op den drempel der slaapkamer Mylady op den kapstoel neergevallen vond. Zoo had ieder van het dienend personeel in die gewichtige ure zijn eigen vreeselijke gewaarwordingen gehad. Zelfs het hoofd van allen, de Steward, had de meesteres vergeleken bij de gesarde tijgerin, die hij de vorige maand in het beestenspel in Cheapside had zien vertoonen, bij welke gelegenheid hij heel dankbaar was geweest, dat de ijzeren staven der kooi de dikte van zijn pols hadden gehad.

Maar sedert was het stil, zeer stil geworden in het overruime huis. Mylady hield zich als opgesloten in de achterzaal, uitziende op eenige grasperken en bloemheesters, die reeds begonnen te knoppen. Op het oogenblik, dat wij haar nu waarnemen, ligt zij half in den grooten armstoel op gedraaide poten voor het groote vuur, dat, onder den uitgebouwden op houten pilaren rustenden schoorsteenmantel, knettert en vlamt. Geen blanketsel dekt de rimpels, geen *mouches* de ruwe verhevenheden of de half gedoofde schrammen op haar gelaat; geen

golvend kleed tempert haar volle vormen, geen keurs houdt de te groote weelderigheid van sommige dezer in toom. Zij heeft nu geen oog voor den keurig ingelegden vloer, voor het vroolijk damast, dat boven de eikenhouten lambrizeering de wanden dekt, voor de portretten in ebbenhouten lijsten, voorstellende hare voorouders, alle er zoo schoon en voornaam uitziende, omdat hare fantazie ze had uitgedacht, zoo als ze zelve meer dan eens lachend had verzekerd, evenmin voor het echt oud Delftsch tapijt, waarop haar stoel staat, voor de tafels, *guéridons* en dressoren, alle, modellen van den nieuwsten rococostijl. Zij heeft al haar aandacht noodig voor de vellen druks op haar schoot, pamfletten voor het volk van de straat gedacht, opgesteld en gedrukt, en door de voornaamsten niet alleen in Londen, maar in de oudste kasteelen en burchten van heel Engeland gelezen en daar met gejuich of met verachting ontvangen, naar de partijleuze klonk die er aangeheven werd.

'Hoe dat snerpt, hoe dat bijt!' prevelde zij even opziende. 'Bijna evenveel als de woorden en de houding van den gekroonden boer tegen mij!' mompelde ze met een lach, die iets wreeds aan de scherpte van het thands hoekig gelaat gaf. 'Neen, neen,' kreet ze 'zóo erg toch nog niet! Het bijt nog niet als zout in de diepe vleeschwond; het snerpt niet als de zwiepende wilgenteen op den ontblooten rug! En dat was 't wat hij m i j deed gevoelen, de overweldiger!'

Maanden waren voorbij gegaan en nog niets was vergeten!

Met innige voldoening las ze verder, hoe er gewroet werd in 's Hollanders intiem leven, hoe zijn schranderheid sluwheid werd gescholden, zijn ingetrokkenheid stompzinnigheid, zijn zelfbeheersching innerlijke kilheid, zijn onbekendheid met Letteren en Kunst gebrek aan smaak, zijn koelheid voor het alledaagsche gebrek aan opvoeding, zijn heerschend optreden tegen de vrouwen aan het Hof en zijn gemalin het allermeest, onmacht om het vrouwelijk schoon te waardeeren, zijn gunstbetoon aan de Hollanders, waarbij steeds de strakheid van zijn gelaat verdween en langs de als versteende lippen een glimlach gleed, dankbaarheid voor hun aandeel in de grofste uitspattingen en ongebondenheden, waarover de behendigste huichelarij steeds een sluier wist te werpen! Hoe breed het als vergrijp werd uitgemeten, dat hij zich telkens vergiste in het kiezen zijner ambtenaren en Tories mengde onder Whigs, dat hij herhaaldelijk verhooging van belastingen voorstelde en Engeland, dat jaren lang alleen aan zijn eigen voordeel had kunnen denken, in een algemeenen oorlog had gesleept, om zijn eerzucht te dienen, om zijn wrok te koelen op den grootsten vorst van zijn tijd, den Zonnekoning te Versailles, die het nietig Prinsdom, waaraan het Stadhoudertjen van een Boeren-republiek zijn naam ontleende, zoo terecht had ingepalmd! Hoe de indringer evenwel spoedig een sneeuw-koning zou blijken, dadelijk smeltend voor de stralen der Stuartszon, welke maar voor een oogenblik was schuil gegaan achter de wolken, door het verraad en de omkooping aan Engelands hemel

opgeroepen en door de smart van een beleedigd en bedroefd vader deemoedig geduld! Maar hoe die vader zich thands weder alleen Koning voelde en aan het hoofd van een talloos leger, aangevoerd door de eerste Fransche krijgsoversten, in Ierland was opgetreden in al zijn majesteit, en naar zijn Engelsche onderdanen de vaderarmen uitstrekte, maar óok het geduchte zwaard, dat de polstokken van de waterlanders als rietstaven zou doen splinteren...!

En dat alles werd verkondigd in de taal van het gepeupel, dat het fijnste vergrooft, het heiligste verontreinigt, het onwelvoegelijkste naar boven tilt, het steeds omsluierde ontbloot, - in een taal, die niet betoogt maar voorstelt, niet aanduidt maar in beeld brengt, en dáarom onweerstaanbaar aangrijpt en boeit, overal waar de beschaving gemist wordt, die van de ruwheid en grofheid met walging zich afwendt.

'Dat doet goed! dat doet goed!' klonk het zacht.

Zij wist dat de helft van den inhoud dier schotschriften een logen en de wederhelft een gruwelijke overdrijving bevatte; maar al ware haar bekend geweest wat slechts enkele harer meest ontwikkelde tijdgenooten van Willem van Oranjes ziele-grootheid en verstandskracht wisten, ze zou tóch de bevrediging hebben gekend, die zich in dien uitroep uitsprak!

Zij steunde het hoofd met de hand en bleef eenige oogenblikken in het vuur staren, waarvan de weerschijn op het barsch gelaat speelde, dat daardoor verlicht werd tot in zijn vele rimpels, gleuven en holten.

Afschuwelijk! Het was of de oogen vol bloed waren geloopen en of de mondhoeken in haar trillen een grijns gaven aan de uitdrukking van het geheel. Haar vrije hand bewoog zich eerst stuiptrekkend en balde zich toen. Maar weldra kwam er een groote verandering. De hand hing slap neer in de plooien van haar kleed; de oogen sloten zich; dikke tranen waren er in opgeweld en trilden onder de wimpers.

'Als Maud daar maar zat!' kreet ze. 'Mijn kind, mijn kind, dat ik vreemden vertrouwde! Maar, mijn God, gij weet het waarom ik dat deed...! dat het zelfopoffering was om haar... om haar verre van mij te doen opgroeien..! O God, waar is ze? Dit te moeten vragen! God, waarom haar mij te ontnemen na haar gegeven te hebben tegen mijn wil in! God, gij slaat om te plagen! Ik had haar u willen laten dienen, en ge vindt goed dat ze verdwenen is! ... Waarom deedt Gij me worden wat ik ben?'

Zij sloeg beide handen voor het gelaat en snikte...! Niemant harer tijdgenoten zou eigen oog hebben geloofd! Kate Sedley, de cynische, de onbeschaamde, de bijtende Kate, die om een kwinkslag zelfs grijze hairen bezoedelde en om een geestigheid haar eigen vader en moeder aan de kaak zou hebben gesteld, zij snikte...!

Waar was Maud? Zij meende eindelijk eenig spoor ontdekt te hebben door Kit, de Iersche vrouw, die ze eens bij de puinhoopen vond der verbrande woningen, biddende op de plek, waar de oude puritein was opgehan-

gen. Mylady had haar medegenomen en sedert onder haar bereik gehouden. In den avond van dien schrikkelijken nacht kwam zij van Mr. Stevens terug, dien Kit haar had doen kennen. Zij was met de *constaples* op weg gegaan, die de Sheriffs, slechts aarzelend het bevelschrift van Koning Jakob gehoorzamend, met schimp in de oogen en op de lippen, Lady Dorchester hadden meê gegeven.

Dien nacht zou zij nimmer vergeten! Stevens kon nu veel openhartiger zijn dan maanden geleden zelfs jegens zijn naasten buur. Toch had hij haar niet meer dan het hoog noodige meêgedeeld - dat lag zoo in 's mans aard. Hij had erkend, dat de zoogenaamde spion uit zijn huis naar de woning van den Hollandschen gezant was gegaan en van daar heel spoedig naar het leger. Eerst dagen later evenwel was Maud verdwenen. Of er verband bestond tusschen het heengaan van den een en het verdwijnen der andere? Mr. Stevens had gedacht van neen.

God! God! als dat toch eens zoo ware! Wat had ook zoo'n oud afgeleefd man, die maar voor zijn ambacht leefde, verstand van zulke zaken...! De Iersche had haar na den dag van den handkus verteld, Maud gezien te hebben aan den arm van een Londensche vrouw, zoowat het midden houdende tusschen een Londensche koopvrouw en een lichtvaardige oude juffer. Had de half simpele zich niet vergist, dan was Maud in leven, dan woonde ze misschien niet verre van haar! Maar hoe en waar? Waarom was ze uit Stevens' huis gevlucht? Waarom, in Londen zijnde, daarheen niet terug gekeerd?

Als het Gerecht haar wilde helpen, dan zou ze, nu de orde in Londen geheel hersteld was, haar wel kunnen vinden! ... Maar de tegenwoordige Sheriffs snauwden haar af en lachten haar uit, toen ze 't bevelschrift van Jakob vertoonde. ‘De eenige, die haar misschien gehoorzamen zou, was haar oude lief, maar die had het zelf in Saint Germain nu niet te breed, daar hij van de aalmoezen van koning Lodewijk had te leven,’ zoo waagde men te spotten. Zij had niet eens getrild van woede, zelfs geen scherp woord doen hooren bij dergelijken schimp. Zij was er aan gewoon geraakt en had zoet te zijn en de hand nog te streelen welke haar sloeg. Want het gold haar kind, dat zij aanbad! En zij aanbad het juist, omdat zij 't verre van zich had laten opvoeden.

De paradox is slechts schijnbaar.

Wat de zintuigen niet waarnemen, het wordt door de fantazie een vorm gegeven, en de fantazie, ‘een dochter des hemels’ schildert met fijner tinten dan het verstand, dat met het stoffelijke rekening moet houden, ooit vermag. Wat de fantazie zich aan schoonheid en goedheid kan voorstellen, ze hecht het aan het opgeroepen beeld, dat daardoor tot ideaal wordt verheven! Kate wist slechts van de zoete liefkozingen, van de stralende oogen van haar kind, als ze haar bezoeken kwam. Ze dacht zich in haar herboren, maar alleen met de hoedanigheden welke zij zelve zich in haar beste oogenblikken toekende.

Daar sloeg de *pendule* - deze was een jaar of vier geleden uit Versailles gekomen als geschenk voor haar

ouden lief maar door dezen haar vereerd - tien slagen. En om elf uur wachtte ze...? Zou hij komen? Zou hij willen?

Nog geen zes maanden geleden zou de vraag, die ze zich nu met eenige ongerustheid deed, niet in haar zijn opgekomen; zou de eerste Lord der Schatkist, zelfs de Voorzitter van den Geheimen Raad, haar verzoek om in Dorchester*house* te verschijnen als een bevel hebben beschouwd, dat nog eer dan een van den Koning moest worden gehoorzaamd. En met welk een angst hoopte zij nu op de komst van een eenvoudig officier! Met welk een onderdanigheid bijna had zij hem genoodigd!

Neen, neen, hij zou niet weigeren.

Zij moest er dus aan denken zich te gaan kleeden. Zij had maar één uur tijds, en er moesten bijna wonderen verricht worden: de verwoestingen toch, door de hartstochten aangericht, behoorden schuil te gaan onder de sluiers der schoonheid.

IV.

Nóg waren de laatste *mouches* niet geplakt, de laatste roode strik niet op het zwart fluweelen kleed gehecht, de allerlaatste toets door de behendige kamenier aan het fijne geurige blanketsel, dat het gelaat dekte, niet aangebracht, toen de zware klopper op de voordeur neerviel, en de Steward een oogenblik later aan de deur der slaapkamer tikte.

'Een Officier van de Lijfgarde Zijner Majesteit vraagt uwe bevelen, Mylady!' luidde de boodschap.

Sedert de meesteresse naar het nieuwe Hof was gegaan waagden hare dienstbaren hem, die nu op den troon zat, niet meer Overweldiger te noemen.

'Laat hem in de achterzaal waar vuur brandt. Stook dit goed op; ik vond het er straks zoo kil. Bessy, gauw mijn armband... den grooten gouden! Een drietal paerels in mijn hair..! Nog wat *cosmetique odeur violette* in den *love-lock.* Deze moet wat stijver hangen, dan kan hij niet verspringen en naar voren komen...! Laat maar, laat maar! Ga gauw naar beneden...! Ik geloof, dat ik in de zaal de pamfletten heb laten liggen! Heere Jezus, waar

waren mijn gedachten! Ik word oud, Bessy...! Die vodden daar te laten liggen...! Zeg Mijnheer dat ik kom! Wees heel vriendelijk, maar grijp dadelijk de vuile papieren en stop ze weg!'

Bessy was heengevlogen. Kate legde zelve de laatste hand aan haar toilet. Toen ze zich omkeerde om heen te gaan, zag zij de pamfletten achter op de kaptafel liggen. Ze was dus niet zoo achteloos geweest als ze gedacht en vond zich, een laatsten blik in den spiegel werpend, ook veel minder oud, dan ze zich zelve straks gescholden had.

Naar beneden gaande nam zij den langen sleep van het kostbaar zwarte kleed, zoo als een burgervrouw zou gedaan hebben, in de hand. Dat zou een Lady Danby of Russell, ondersteld dat ze zich een dergelijk toilet hadden gekozen, toch beneden zich hebben geacht. Zuinigheid bij zulk een weelde, domestieken-arbeid bij zooveel hoogheid zou de werkelijk hoog geborene hebben versmaad. Kate Sedley wist echter dat niemant, en zeker geen hooggeborene, haar gadesloeg. Toen zij den drempel der zaal overschreed, ruischte de sleep echter behoorlijk over den vloer en trad zij deftig, maar met een beminnelijk lachjen langs de nu rozen-roode lippen, op den man toe, die er in zijne smaakvolle uniform zoo krachtig en zoo aantrekkelijk uitzag.

'Zeker niet meer dan even veertig!' zoo kwam 't in haar op bij haar eersten aanblik.

'Hartelijk dank ik u voor uwe goedheid om aan mijn

verzoek te hebben willen voldoen!' zei ze, terwijl ze op den armstoel voor het vuur wees en voor zich zelve een hoekjen van den molligen divan koos, die ter zijde van den schoorsteen tegen den wand stond, maar nu nader bij het vuur en dus ook bij den armstoel geschoven werd.

'Geen man van eenige opvoeding zal zoo iets weigeren', klonk het andwoord koud hoffelijk.

Wat had dat gelaat een droefgeestigen trek, dacht de Gravin, nu ze hem van nabij en met de meeste oplettendheid aanstaarde.

'Dat weet ik nog niet, Heer Kaptein!' hernam zij met een levendigheid en vriendelijkheid, waartoe het optreden des anderen haar weinig aanleiding gaf. 'Van de ridderlijkheid van een Hollandsch Officier en vooral een Officier van de Lijfgarde, kon het echter wel verwacht worden.'

Semeyns boog even voor de vleierij en vroeg: 'Zou ik mogen weten waarmeê ik u van dienst kan zijn?'

'Heeft u dadelijk begrepen, dat ik u een dienst zou vragen? Was de gedachte aan iets anders geheel uitgesloten?'

'Ja!'

Dat was kort en krachtig; háar t e kort en t e krachtig; hém echter nog niet krachtig genoeg. Wat verbeeldde zich wel die ruim veertig-jarige, want zoo oud scheen ze wel, niettegenstaande haar blanketsel! Waagde een ex-*favorite* halve beloften te doen? Belachelijk!

Kate was behendig en slipte terstond over op een ter-

rein, waar minder voetangels en klemmen lagen. ‘U doet mij onrecht, door niet aan mijn dankbaarheid te gelooven... U heeft me toch gered uit de handen van 't grauw.’

‘Zooals ieder ander zou gedaan hebben. Ik wist niet w i e ik redde.’

‘Infaam!’ klonk het in haar binnenst. Uiterlijk echter onbewogen vroeg ze zelfs deemoedig: ‘En indien u 't geweten had...?’

‘Dan zou 'k misschien toch gehandeld hebben zooals ik deed.’

M i s s c h i e n ! Dat kleine woord maakte de geheele zinsnede zoo lomp, zoo beleedigend. Niettemin hernam zij met warmte: ‘U is een waar Edelman, Heer Kaptein!’

Deze had ieder andwoord behalve dit verwacht. Hij schoof eenigzins onrustig op zijn stoel; hij begreep niets van die vrouw.

‘Ik wilde u zoo gaarne eenig bewijs van mijn dankbaarheid geven.’

‘Dat is onnoodig, dunkt me, na hetgeen ik u zei.’

‘Onnoodig voor u, Heer Kaptein, maar niet voor mij. Is u gehuwd? Heeft u kinderen?’

‘Waarom?’

Ruw klonk het woord haar in de ooren. Zou zij zich weer op gevaarlijk terrein bevinden? Zij moest toch ditmaal haar weg vervolgen; zij moest dien man trachten te doorzien.

‘Waarom ik dat vraag? Geen onbescheiden nieuws-

gierigheid drijft mij er toe, maar wel mijn verlangen, om mijn dankbaarheid te bewijzen aan de vrouw en de kinderen, waar de man en de vader dit zoo trotsch afwijst. Kinderen weet ik nog niet of u heeft maar een vrouw zeker.' Zij poosde even, maar geen andwoord ontvangende, ging ze voort. 'Begrijpt u waarom ik dat zoo zeker weet? ... Om dat "waarom" door u, zooals 't mij voorkwam, wel met eenig ongeduld geuit... Er kunnen oogenblikken zijn, dat men juist niet aan zijn vrouw herinnerd wenscht te worden...'

'Ik kan 't begrijpen, dat u van die opinie is.'

Het stormde in Semeyns' binnenste. Zijn niet geblankette en van natuur bruin verweerde wangen vertoonden een ongewoon roode kleur.

'Heb dank voor het kompliment, dat u aan mijn schranderheid maakt,' zei de onbeschaamde en de thands ook behendige.

Semeyns, hoe zeer ook overtuigd van zijn kracht, voelde daarvan weinig meer tegenover die vrouw. Hij stond op en vatte den bepluimden hoed in de hand.

'Tóch niet, Heer Kaptein! tóch niet; zóo spoedig komt u niet van mij af!' zei ze lachend, hem met de vleiende oogen weer tot zitten noodigend.... 'Een dankbaarheid, die zich niet uiten mag, wordt een ondragelijke last. U gelooft dat misschien niet? Ik kan begrijpen dat u, die al zoo vele van onze Edellieden en zeker ook van onze burgers hebt leeren kennen, zelfs niet aan het bestaan van dankbaarheid in ons land gelooft.'

‘Dat is zoo,’ hernam hij, en hij staarde haar bij die woorden scherp aan.

‘Was u al niet in Londen vóor Koning Jakobs vertrek?’

‘Ik ken geen Koning Jakob.’

‘Ik bedoelde in de verste verte niet de politiek te mengen in ons gesprek. Ik bedoelde alleen te weten of u vóor Koning Willems landing niet reeds in Londen was... als agent of ambassadeur of...’

‘Wij spraken over iets anders...’

‘Tóch niet, waarde heer Kaptein! Als u toen hier was geweest, dan had u van nabij kunnen zien hoe de dankbaarheid hier wordt beoefend en dan zou ik meteen de zekerheid verkrijgen, dat ik, dankbaar zijnde, niet ondankbaar behoefde te worden.’

‘Zooveel woorden, zooveel raadsels!’ riep Semeyns.

‘Och kom! U is te schrander om niet te weten, dat dankbaarheid, die zich niet bevredigen kan door wederkeerig dienstbetoon, een last wordt, die tot ondankbaarheid drijft, tenzij nieuwe diensten tot nieuwe dankbaarheid verplichten.’

‘U begint iets duidelijker te worden; u heeft mij stellig een dienst te vragen. Ik begreep dat al, toen ik Uw briefjen las en ik vroeg u dadelijk bij mijn verschijning van welken aard die was. Waarom al die omwegen? Ik houd daarvan niet.’

‘'t Is mij zeer aangenaam dat te vernemen. Een echt Hollander! Een man een man, een woord een woord!

Houdt het mij ten goede, dat ik een oogenblik iets anders gedacht heb... De hooge betrekking, die u naast den persoon des Konings een plaats verzekert...'

'Noemt u 't Kapteinschap na zestien jaren dienst, meest te velde, dan zoo'n groot avancement?' riep hij met eenige ergernis uit.

Zijn harnas had voegen; dáaraan had Kate niet getwijfeld, maar die voegen zaten op een gants andere plaats als zij gedacht had.

'Ik heb geen verstand van uw militaire rangen, maar me dunkt toch, dat hij, die het naast staat bij den persoon eens Konings een zeer vertrouwd dienaar moet zijn.'

'Dus...?'

'Moet die vertrouwde dienaar buitengewone waarborgen van zijn trouw hebben gegeven en bij een Koning als William moeten die waarborgen nog eer in het burgerkleed dan in den soldatenuniform gegeven zijn. Men heeft er wel eens van gesproken, dat een Hollandsch Officier, als burger vermomd, den grooten Staatsman, die toen nog maar Zijn Hoogheid heette, met onvergelijkelijk talent in Londen heeft gediend...'

'Maar wat heeft dat alles nu te maken met de dienst, die u mij wilt vragen? Nog eens: waarom al die omwegen? Is de te vragen dienst misschien van een... verdachten aard? Dan heeft u zich wel zeer in mijn persoon vergist.'

'Neen, dat deed ik niet' verzekerde Kate. 'U is wel wie ik dacht dat ge waart: een ridder zonder blaam.

Toch zou ik gaarne weten of u den invloed bezat dien ik u, en alleen in mijn belang, zoo gaarne zag toegekend, en daarom doelde ik op uw vroeger hier-zijn.'

'Onnoodig te doelen op iets waaromtrent geen enkel Officier bevestigend of ontkennend mag andwoorden. U weet dat ik tot de Lijfgarde behoor; u slaat dat hoog aan. Hoe ik aan de volgens u gewichtige betrekking gekomen ben, doet niets ter zake...'

'Ik geloof van wel! Zie mij niet zoo boos aan! Uw oogen stralen van nature al schitterend genoeg; de drift behoeft den glans er van niet te verhoogen... Waarlijk niet!'

Semeyns voelde voor 't eerst iets wat den afkeer temperde, dien de vrouw tegenover hem, ja thands bijna naast hem gezeten, tot dusverre had opgewekt. Hij vond dat de blik harer oogen iets innemends kon hebben; dat die blik hem niet geheel onbekend was, dat zijn Maud dien in haar liefste oogenblikken even innemend en betooverend kon toonen.

'Ik geloof van wel!' herhaalde ze. 'Hoe meer aanspraken u op uwen invloed kan laten gelden, des te blijvender is hij, des te meer bestand tegen ongunstige omstandigheden. Men doet het verstandigst tegen een man als u geheel openhartig te zijn en zich over te geven aan de ridderlijkheid van zijn charakter. Men vertelt, dat u eenigen tijd geleden in een chokoladehuis u gemengd hebt in een hoogloopenden twist tusschen Engelsche en Hollandsche officieren en toen u door de tegenpartij heeft laten beschimpen zonder op staanden voet *revanche* te

nemen. Men vreesde, - uw vrienden deden 't en doen 't, en ik wil daar zoo graag onder gerangschikt worden! - men vreesde, dat Koning Willem dit streng heeft afgekeurd, hij, de groote krijgsman...'

'Al die muitende officieren en soldaten hebben zich moeten onderwerpen, hebben den eed aan Zijn Majesteit afgelegd en zijn al op reis naar het Vasteland...'

'Wordt mijn opmerking daardoor beandwoord, Heer Kaptein?'

'Misschien niet, misschien wel - het doet niets af. Wie mij kennen, trekken mijn moed niet in twijfel en Zijn Majesteit zal er mij niet voor straffen, dat ik zijn bevelen heb opgevolgd, wát het ook kostte! En het kostte me veel, de hand van een schimpenden vijand op het gelaat te voelen, en niet op staanden voet haar af te kappen! Maar Zijn Majesteit had bij doodstraf verboden, eigen rechter te zijn... en Zijn Majesteit is dezelfde, die, als Zijn Hoogheid, nog al spoedig een doodvonnis teekende!'

De ergernis deed hem voorbij zien, dat de verstandige soberheid, tot dusverre in acht genomen, hem verlaten had.

'U maakt mij waarlijk gelukkig! U had de kracht gehoorzaam te zijn, zelfs waar al uw ridderlijke fierheid daartegen in opstand kwam! U is niet alleen een m o e d i g , maar ook een g o e d man! een man die zich weet te beheerschen! Dát weet Koning William zeker hoog te schatten! Uw invloed moet nog geklommen zijn door zulk een zelfbeheersching, en zulk een zelfbeheersching bewijst ook behendigheid, en deze maakt

den dapperen Officier ook voor diplomatische zendingen geschikt, zoodat....'

'Al weder gevischt in dat water! Met welk doel toch? Eens en voor altijd: voor spionnen-dienst zijn de Edellieden van uw landaard gebruikt.'

Hoe hooghartig en beleedigend klonk dat voor de landgenooten van Kate! Deze scheen dat niet eens te hebben opgemerkt. Wel vertoonde zich even een wrevelige trek op haar gelaat, maar dat had de teleurstelling, dat zij niet te weten kon komen wat zij weten wilde, tot oorzaak.

'Wees nu zoo goed mij te zeggen wat u van mij wil, Mylady!'

Ze scheen toch eenig terrein gewonnen te hebben: hij noemde haar eindelijk zooals een gravin het recht had te verwachten.

'Goed, dat u mij daaraan herinnert! De beschouwing van uw persoon en charakter, vervulde mij zóo geheel, dat ik afdwaalde. Ik heb voor een zeer gewichtige zaak de hulp Zijner Majesteit, die zeer tegen mij ingenomen is, noodig. Ik geloof niet, dat ik een partikuliere audiëntie als ik haar aanvroeg zou verkrijgen...'

'Neen, dat geloof ik ook niet,' zei de ander meer oprecht dan beleefd.

'.... in aanmerking genomen den ellendigen staat van Zijner Majesteits gezondheid.... Naar mij gezegd werd is die zéer slecht.'

'Niet slechter dan doorgaans. Toch zal Zijn Majesteit zich weten te doen eerbiedigen.'

‘Wat ben ik blij dat ik dit hoor! Mijn belangen liggen aan den kant Zijner Majesteit.’

‘Dat dacht ik niet; maar 't kan zijn; men behoeft zich hier over niets te verwonderen.’

‘Steunend op uw grooten invloed, hoop ik door u te verkrijgen....’

‘Een partikuliere audiëntie? Ik zal mij niet aan een weigering blootstellen... U weet zelve dat Zijn Majesteit kwetsen kan!’

Er volgde geen andwoord. Kate balde de vuist, maar deze was voor den ander niet zichtbaar...

‘U wil dus niet...?’ klonk het met een stem, welke iets bevends had.

‘Ik w i l niet omdat ik niet k a n , Mylady! ... De gunst waarin ik sta... is zoo heel groot niet. Ik beweer niet, dat ik op meer recht heb....’

‘Zulk een volmaakt ridder...! zulk een uitnemend soldaat!’ riep Kate oogenschijnlijk vol bewondering.

‘Eigen ondervinding kan u dat juist niet doen zeggen!’ zei hij, opgestaan en met den hoed in de hand. ‘Toch dank ik u voor uw wensch om mij iets aangenaams te doen hooren. God zegene u, Mylady!’

Zij hield hem niet terug, den kouden hooghartigen Hollander, die haar in ieder woord haast geërgerd had, dien zij gevleid had zonder gevolg en, zooals nu bleek, ook zonder noodzakelijkheid! Dat laatste vooral maakte al de aangewende moeiten, al die vleierijen, al dat betoon van onderworpenheid en gedweeheid tegen-

over zoo veel lompheid, voor haar zelve bitter en vernederend!

‘Zoo baas, zoo knecht!’ mompelde ze, terwijl ze met de driftig bewogen hand, waarvan zij de richting niet berekende, een fraaie vaas, met kunstig gesneden wapen van den *guéridon* op den harden houten vloer wierp. ‘Goed zoo! Als die vaas moge het beiden vergaan! En z o o zal het hen vergaan! Jakob moet terug komen.... Overwinnen kan de sukkel niet, maar als er eens geen vijand meer ware...!’

Hare gedachten zwierven al verder er verder, werden stouter en stouter! Het geweldigste stond vóor haar en zij deinde er niet voor terug!

‘Mylady...!’ werd er in haar nabijheid gefluisterd.

Kate sprong op. Wie durfde haar storen, wie waagde binnen te komen zonder verlof?

Dáar stond Kit, de ex-waschvrouw, die thands zonder te werken goed werd gevoed, die eigenlijk in de laatste maanden een leventje leidde ‘als God in Frankrijk’ zoo als ze wel eens zeide. Ze zag er nog grover dan vroeger uit, want haar vleesch was, in qualiteit misschien, maar in quantiteit zeker vooruit gegaan. Alle zielsangsten waren geweken, want ze had zóo veel Paternosters en Ave Mariaas gebeden, dat ze, in plaats van over tekortkomingen zich te schamen, nu wel op over-verdiensten zich te beroemen had, wat de Lieve Heer dan ook zoo bleek in te zien, daar 't haar sedert erg voor den wind was gegaan!

‘Mylady! ik kwam maar zeggen... dát was de eigen-

ste zelf... Ik herkende het manspersoon aan dat likteeken aan het voorhoofd... Hij lichtte zijn hoed even af voor den Stewart en toen zag ik de roode striem...'

'Ha!' klonk het als een juichkreet in haar binnenst. Zij keerde zich tot de Iersche en zei scherp: 'Raap die scherven weg, vrouw, en kom nooit weer in de kamer zonder te kloppen. Ik ben in een goed humeur en laat het nu bij die woorden maar blijven... Stewart!' zei ze tot dezen, die juist binnen trad, 'Mijn draagkoets! Ik moet naar Kingstreet... dádelijk!'

'Er wacht iemant beneden, Mylady!'

'Ik spreek vandaag niemant meer.'

'Hij zegt Mr. Jones te heeten...'

'Laat dien boven; díe zal 't zoo lang niet maken... Zorg dat mijn draagkoets inmiddels voorkome!'

Met lichten tred was de nieuwe bezoeker de trappen opgeklommen, de zaal binnengetreden. Wat bevallige verschijning! 't Was de blonde met de lange zijden lokken, die Maud zoo lang reeds vervolgde en die haar in de laatste dagen ook wist te vinden, de Adonis, dien Semeyns zocht maar nooit aantrof!

Met de meeste zorg en den hoogsten smaak was hij gekleed! Een fijne hagelwitte doek was om den hals gewonden en eindigde van voren op de borst in een strik met lange slippen. De jas, naar het midden toeloopende, dáar een goed geteekende *taille* vormend en tot aan de knie neerhangend, was van licht blauw laken, de opslagen aan de mouw van licht gele zijde, de passementen om

knoopen en knoopsgaten van goud; kanten manchetten kringden om de fijne polsen; het kamisool had de kleur van de jasopslagen, de broek, aan de knie sluitend, die van den jas; de geel zijden kousen sloten om een fraai gevormd been, de lage schoenen, door een schitterende zilveren gesp vastgehouden, om een kleinen veerkrachtigen voet. Uit het hoofdhair en de handschoenen wasemde een welriekende wel wat bedwelmende geur. De eene hand hield den aan één kant opgetoomden en met een enkelen reigerveer versierden hoed, de andere drukte de vingeren der vriendelijk glimlachende Gravin van Dorchester.

‘Blijft ge Edward Jones Wellthorpe of wilt ge Edward Jones Lord Fitz Gérald worden, wildzang?’

‘Ik wil worden wat ik nog niet ben!’ klonk het andwoord, nadat de fraaie mond een kus op de toegestoken hand had gedrukt.

‘En dan de kleuren die je draagt, onverbeterlijke losbol?’

‘Zijn, ik weet het, die van de Williamieten, maar ik k o c h t mijn kostuum niet - ik w o n het - 'k Ben gelukkig geweest aan de speeltafel...!’

‘En misschien nog ergens anders!’

‘Ja... dat kon Mylady wel eens geraden hebben! Zéer gelukkig! Het liefste kind dat ik ooit zag! Een duifjen, en even dom!’

‘Kun je een oogenblik ernstig zijn?’

‘Wat kan ik niet tegenover u, Mylady?’

‘Uit Dublin, waar, Goddank! weer een Hof is, schreef men mij, dat je eenige weken geleden te Saint-Germain

was geweest en er veel jonge kopjens op hol hadt gebracht maar den eenigen kop, waarvan je dat het liefst hadt gezien, dien van ouden Jakob, niet. Deze is ook wat wantrouwend geworden en hij heeft er waarachtig wel reden toe! Toch geloof ik, dat hij in zijn hoofdstad Dublin het oude leventje weer begint en er weer te veel gunstelingen op na houdt! Ik heb tegenover hem je partij genomen. Je toekomst is in m i j n handen gesteld, daar ik hun daar ginder beduidde dat "Uw Lordschap" het winnen waard was.'

'Uw Lordschap! Wat ben ik er nog verre af! Neef Rob houdt de goederen, die hij door Jeffreys kreeg, nog maar wat te goed vast. Ik haat hem als de pest; ik moest hem eigenlijk liefhebben als mijn voorbeeld. - De Tory is Whig geworden en nu in gunst bij den Overweldiger.'

'Als jij, die Whig was zoo als je vader, nu maar eens een goede Tory kon worden, vurig als een nieuw, behendig als een oud bekeerde!'

'Aan uw voeten word ik alles. Ik kus in den geest al Koning Jakobs vingertop en de teenen van al de Heiligen.'

'Vaarwel dan, Lord Fitz-Gérald!'

'Heb ik er veel voor te doen? Zeker wel, Lady Dorchester!'

'Blijven wonen, voorloopig altans, waar je 't nu doet, of verhuis je, me daarvan kennis geven; je alleen Mr. Jones noemen; hier niet meer overdag komen; weinig drinken... nog minder praten en je een paar uur iederen dag oefenen in 't gebruik van zwaard en pistool! Zijn je dertig guinjes in de maand ook te veel?'

V.

‘Wat zeg je? Aan een anderen kant van Londen gaan wonen? Neen...! neen...! dat doe ik niet!’ zei Maud driftig, terwijl zij den Kaptein met een donkeren blik aanzag.

Deze was juist thuis gekomen van zijn morgen-bezoek in Dorchester*house*, had ter nauwernood gegroet, den hoed met heftigheid op de rustbank neergeworpen, met groote stappen het kleine vertrekjen heen en weer geloopen en toen zijn besluit meêgedeeld, dat de wrevel der andere in zulk een hooge mate had opgewekt. De toon, door beiden in de laatste oogenblikken aangeslagen, was geheel in strijd met dien in vorige dagen vernomen, maar kwam die der laatste weken tamelijk nabij.

Van lieverlede was de toon scherper geworden en had ieder dier twee het voor zeker gehouden, dat betere bekendheid met elkaârs gebreken daarvan de eenige oorzaak was. ‘Hoe weinig gemoed heeft ze! Hoe weinig gevoel van betamelijkheid! Hoe scherp altijd, indien ze in haar meest zoo kinderachtige begeerten wordt gedwarsboomd!’ zoo klonk sedert weken een inwendige stem in z i j n binnenst, meestal echter spoedig overdekt door een andere, die de

tolk was der steeds geprikkelde zinnelijkheid. ‘Wat brommige oude! Wat saaie paai, die niet meer weet wat genieten is en een jonge mooie vrouw diets wil maken dat zich vervelen eigenlijk het ware is! Wat huichelende zedemeester, die alléen denkt te weten wat goed en kwaad is!’ zoo had z i j vaak geoordeeld. En in de laatste dagen kwamen er nog andere veel gewichtiger overwegingen bij. Ze kon niet begrijpen, dat ze zich ooit door hem had kunnen laten liefhebben! Wat stak die andere, met dat fijne blonde eigen hair, met die matte aristokratische gelaatskleur, die regelmatig schoone trekken, welke een voorname geboorte, een afstammeling van een eeuwenoud geslacht, spelden, voordeelig bij den zwaar gebouwden vaak zoo plompen burgerman af!

Haar ideaal van mannelijk schoon was geheel veranderd; daarbij deden de eischen van haar bloed zich luider dan ooit hooren en zochten ze vervulling en voldoening langs een anderen als den nu reeds platgetreden weg!

‘Je w i l t niet? Je z u l t!’ riep Semeyns driftig na hare straks zoo krachtig uitgebrachte weigering uit.

‘Weer die meesterachtige toon! Je wordt hoe langer hoe beter kathechiseermeester!’ klonk het, en het scherp lachjen, dat de woorden vergezelde, gaf er iets sarrends aan.

‘Ware ik waarlijk wat je me denkt te zijn, dan liet ik je opsluiten in een verbeterhuis!’

‘Wat?’

Het scheen dat de woede haar niet toeliet meer te zeggen. De vonkelende blik en de niet te beschrijven

smadelijke lach, die langs de saamgenepen lippen gleed, getuigde echter voldoende wat het gehalte zou zijn geweest der woorden, indien ze ze had kunnen uitbrengen.

Eindelijk scheen zij dat toch te kunnen. Met heesche stem klonk het afgebroken, hortend en stootend: ‘Denkt je me nog het kind, dat je de prachtige hairen afsneedt en dat dit duldde? Je hebt het mis... ga heen... je verveelt me!’

Een rilling liep door zijn krachtige gestalte. Het woord was gesproken wat hij reeds meermalen op haar lippen had gevreesd te zien zweven. Hij verveelde haar; hij, die bijna geen uur van vrede had gekend sedert hij haar had leeren kennen, sedert hij door haar werd aangelokt; hij, die het edelste wat hij had gehad, voelde wegdorren onder hare omhelzingen, die het heiligste haar ten offer had kunnen brengen, ontving tot loon het schamper woord: je verveelt me! Dát waagde een vrouw te zeggen... een vrouw, zoo als zij er eene was!

Nog onder den indruk van het straks gevoerd gesprek met de verworpelinge, die haar geschandvlekten naam met het blanketsel van een adellijken titel trachtte te bedekken, vond hij dezelfde oneer hier, welke hem ginder met zooveel minachting vervuld had. Hij bleef voor haar staan; hij legde den stevigen knuist op haar blanken molligen schouder, maar niet om dien te stroken, waarlijk niet; want de getroffen schouder helde over onder den geoefenden druk.

‘Bood de bleeke melkmuil, dien ik je verbood aan te zien en die hier dikwijls komt als ík er niet ben, je meer?

Hoeveel wel? Misschien, dat ik tegen hem op kan in 't bieden!'

Maud sprongen de tranen in de oogen. Waren haar weinige weken vroeger zulke woorden toegevoegd, ze zou hebben uitgeroepen: 'dat is laag!' en daardoor bewezen hebben boven een laagheid verheven te zijn. Thands evenwel was alleen de plompheid, waarmeê de neiging voor een ander haar als een laagheid werd voorgesteld, de oorzaak harer tranen. 'Hoe ik hem haat!' bruischte 't in haar binnenste.

Zij snikte en dezelfde uitroep, in de keel gesmoord, weerklonk nog krachtiger in het hart.

Semeyns zag alleen de tranen, zag alleen beide handtjens, die haar droef gelaat bedekten en van die handtjens de schoon gevormde vingeren, die hij zoo vaak had voelen schuil gaan in de zijne; zag alleen den zwoegenden boezem, van welken door den druk zijner hand het beschermend plooisel was afgegleden. 'Maud! Maud!' riep hij op gants anderen toon. 'We zijn op een gevaarlijken weg! Niet verder! Keeren wij om! O, ik heb je zoo lief! De jaloezy doet me als een krankzinnige handelen. Ik kan niet buiten je - Maud, droog die tranen af! Ik kan je niet zien schreien! Maar beloof me dan dien ander niet meer te ontvangen... hier in m i j n woning... in ó n z e woning!'

'Maar wie zei je dan toch, dat ik dat deed?' vroeg de behendige.

Dat zij eenklaps zoo bedaard, zoo koud zelfs tegen-

over zijn hartstochtelijke betuigingen, zulk een vraag kon, ja durfde stellen, bewees wel, dat Semeyns den vinger aan de wonde had gelegd; bewees wel, dat het verleden voor haar was voorbij gegaan met tal van liefelijke herinneringen, maar ook, dat straks de uiting harer smart een gants andere oorzaak had als zijn toorn.

‘Deê je 't niet, liefste? O! dan was ik wél hard tegen je. Deê je 't niet? Andwoord mij, oog in oog en hand in hand!’

Hij was voor haar neergeknield; hij staarde haar in de oogen; hij hield haar beide handtjens in de zijne geklemd. ‘Andwoord me nu, Maud, m i j n Maud! Deê je 't niet?’

Zij was angstig; zij was het door hem. Zij rekende hem dat als een schuld te meer toe. Ze verzamelde al haar kracht en zei met forschheid: ‘Neen!’

‘Ik dank je!’ Hij haalde haar hoofdtjen naar zich toe en bedekte haar nog pruilend mondtjen met kussen.

‘Je hadt dus geen enkele reden om zoo iets van me te denken! En je verwijt klonk toch zoo scherp!’ stamerde zij. De opmerking bewees, dat zij de volle heerschappij over de aangeboren slimheid behouden had.

De rollen waren geheel verkeerd; de man, die van dat alles niets bespeurde was naïef kind geworden; het vroegere kind een volleerde intrigante....

‘'t Was dus alles inbeelding en op zoo'n zwakken grond veroordeelde je mij...!’ vervolgde zij. De beschuldigde had zich volkomen opgericht en was de aanklagende geworden.

‘Is er liefde zonder ijverzucht?’ vroeg de ander, die

haar in de armen had genomen en als een lichte donzen veder naar de rustbank droeg, waar hij zich nederzettede naast haar. ‘Och, ik ben zoo rampzalig geweest; weken, weken lang! Ik verkropte mijn verdriet... Ik lijd zoo veel! Maud, maak mij het leven dragelijk...! Maak toch dat ik alleen aan jou denk... aan je liefde... dáaraan alleen...! Willen we samen naar Barbados gaan? Als ik om een Goeverneurschap vraag, dan geloof ik zeker dat ik het krijg...’

‘Straks wilde je me meênemen naar den anderen kant van de stad....’

‘Ja, want Kingstreet is te ver van de Residentie Zijner Majesteit, veel te ver van Holland-*House...*’

‘Was dat de eenige reden waarom je verhuizen wou?’ vroeg ze met den vinger dreigend.

‘Neen; ik wil even oprecht als jij wezen; ik wilde je uit dezen hoek der groote stad voor goed van daan hebben.’

‘Ik weigerde dát al; en nu wil je me nog verder, naar de wilden zelfs geloof ik, voeren! Je hebt me wél lief!’

‘Ik dring er niet meer op aan, Maud! Ik gevoel 't, 'k was zelfzuchtig.... maar ik zal me beteren, liefste! Ik zal dadelijk toonen dat het me ernst is. Ik heb van middag dienst bij Holland-*house...* Ik had vast besloten je met me meê te nemen en in de nabijheid in kwartier te brengen.... Maar dat wil ik nu niet meer....’

‘Daar ben ik blij om.... Maar waarom dan toch

straks dat humeur? Waar ben je van morgen geweest? Je vertelde me vroeger altijd waar je naar toe ging - ten minste ik geloofde dat je dat deedt...'

'Zeker! zeker!'

'Maar van morgen zei je me niets.'

'Je vroegt me ook niets; dat deê je in de laatste weken niet meer. 't Scheen wel, dat het je niet veel meer schelen kon...!'

'Begin je weer?' vroeg ze met een schalkschen blik. 'Nu, waar ben je dan geweest?'

'Bij Kate Sedley, bijgenaamd Gravin van Dorchester..'

'Foei!'

'Ook jij! Dat "foei" klinkt heerlijk van die lieve lippen! Ja, een gemeene vrouw! In 't slijk tredend wordt de voet zoo gauw met slijk bespat. Ik geloof, dat ik er iets van meêbracht toen ik hier binnen kwam.'

'Ik hoop dat je er nooit weer naar toe zult gaan. Neen, ga er nooit weer heen! Beloof me dat nu eens..? Wat jouwde het volk haar uit! 't Moet een heel leelijke vrouw wezen al heet ze ook van adel... Ziet ze er erg gemeen uit? Tóch prachtig, hé? Wat reed ze op dien middag bij White-hall in een mooi rijtuig... met de vier! Ze was de lief van een stokouwen man, werd me toen verteld? Wat een smaak! Karel, ik wil niet dat je er meer naar toe gaat..!'

'O o k jaloersch! Wat verheugt het me nu dat versleten vrouwspersoon bezocht te hebben...! Nu blijkt me eerst recht wat er in je hartjen omgaat! Dag, lieve, lieve Maud, tot van avond!'

‘Neen, neen, laat me n u niet alleen!’ bad zij met den innigsten aandrang.

Hij was er verre van de beweegreden tot zulk een bede te vermoeden. Hij hoorde er slechts de uiting in van de hartstochtelijke liefde, die, een wijle in de eentoonigheid van het alledaagsche leven verdoofd maar op de vuurproef gesteld, zich in al haar volheid en frischheid weder openbaarde. Met het grootste zelfvertrouwen, met een zalig gevoel van overwonnen te hebben en zeker te zijn van een blijvende zegepraal, sloeg hij haar bede om bij haar te blijven af en kuste hij haar vaarwel.

‘'t Is of Onze Lieve Heer het wil!’ prevelde zij, toen de buitendeur dichtsloeg en het geluid van zijn laatsten voetstap was weggestorven. ‘Als hij bij me gebleven ware... vandaag... dan zou Edward niet hebben kunnen komen en had ik mijn woord kunnen houden. Maar morgen dan? Och, dan had ik vergeten kunnen zijn wat ik den vorigen dag beloofd had.’

Ze dacht na; ze had een logen gezegd. Maar had ze dan niet al lang in hare handelingen gelogen? Nu was ze veel meer zich zelve geweest dan weken te voren; nu had ze ten minste voor zijn aangezicht durven liegen. Dúrven! Waarom zou ze de keten niet durven breken, welke haar zoo ontzachelijk zwaar was gaan wegen? Zie, daar stond de ander voor haar in een wit golvend kleed, in het midden door een gouden gordel vastgehouden, en aan de schouders wuifden twee sneeuwwitte vleugelen! Wat bevallige lach! Wat liefdegloed in de blauwe kijkers! Als hij de armen

nu uitbreidde, dan zou ze zich niet kunnen weerhouden zich er in te werpen. Zij lachte een oogenblik later zich zelve uit om de zotte zinsbegoocheling...

'Dat is nu de prins uit mijn sprookjen! Zou hij 't lang blijven?' vroeg ze zich af.

Wonderlijk wezen! Er begon zelfkennis te komen, maar die leidde in 't geheel niet tot zelfbeheersching.

De kamerdeur werd zachtkens geopend en het loopmeisjen van moeder Hopps sloop op haar kousen binnen en lei een smerig stuk papier op het hoek-tafeltjen neer. Maud merkte 't niet eens op.

'Ik ben bang voor zijn soldatenwoestheid!' prevelde zij nu. Was dat het andwoord op de vraag, welke zij zich misschien in het binnenst gedaan had: wat ze dan nog wel voor den ouden minnaar gevoelde? 'Ik heb wel alleen durven vluchten toen ik dacht hem lief te hebben!' en bij die woorden zag zij naar de deur, welke naar de trap voerde en langs deze den weg opende naar de straat.

Wat schok! 't Was of een slaapwandelende eensklaps door ruwe aanraking gewekt werd! De deur was opengegaan... Een Lady in rijke kleedij stond op den drempel en breidde de armen naar haar uit.

'*Auntie! Auntie!*' riep Maud, en opgetogen viel zij de binnentredende om den hals.

VI.

‘Eindelijk gevonden!’ zeide *Auntie*, toen de hartstochtelijke liefkozingen een oogenblik werden gestaakt. ‘Hoe heb ik je gezocht maanden, maanden lang! Maud, laat ik je eens goed aanzien...! Je ziet er veel krachtiger, veel beter uit... of neen... beter niet, sterker wel.’

Maud keerde even het hoofdtjen af. 't Bleek der andere niet ontsnapt te zijn. Deze nam toch het blozend gezichtjen tusschen beide handen en keek het nogmaals lang en doordringend aan.

‘Maud, heb je Stevens' huis vrijwillig verlaten?’

‘Zeker; dwingen laat ik me nooit!’

Auntie trilde; die toon was haar vreemd. De inwendige ontwikkeling had zeker gelijken tred gehouden met de uitwendige. *Auntie* had te veel levenswijsheid en ervaring om nog een oogenhlik te kunnen twijfelen.

‘Kind! kind! moet ik je zóo terugvinden!’ kreet ze met diepe smart.

Maud was bewogen; d i e stem herinnerde haar hare kindschheid, en die kindschheid, ze gevoelde 't donker, had iets gehad wat nu werd gemist.

‘*Auntie*....! U moet niet zóo tot me spreken.... Wat deed ik dan voor kwaad?’

‘Als je in den eenvoud van vroeger die vraag doet, dan... ben je mijn lieveling gebleven, al zondigde je ook tegen de vormen der...’ eerbaarheid wilde ze zeggen, maar het woord kwam niet over haar lippen, ‘al overtradt je ook de wetten der welvoegelijkheid. Waarom ben je van Stevens weggegaan?’

‘Omdat de jongen van ouden David mij geen rust liet.’

‘Waagde die vileyn...? Mijn stalzweep zal hem er voor straffen..! Maud je deedt braaf; je handelde zooals ik, ware ik tegenwoordig geweest, gewild zou hebben dat je deedt.’

‘Ik had een afkeer van dien jongen en had den Hollander lief, dien ik bij vader David had leeren kennen.’

‘En je volgde hem..? en je bleeft bij hem? O!’

Bij dien uitroep was ze van de rustbank opgesprongen en liep ze gejaagd het vertrek rond.

‘Het vreeselijkste is dus waar! Het heeft mij getroffen...! De ellendeling, die misbruik heeft gemaakt van de argeloosheid van een kind - want een rein onschuldig kind was ze: dáarvoor toch zorgde i k ! Macht! Macht!’ kreet ze met gedempte stem, ‘macht om hém te kunnen straffen, te kunnen pijnigen, die m i j pijnigt..! Maar welke macht zou dát wel kunnen! Hij, daar boven zeker niet, die maar alles toelaat!’

Maud had haar eerst verwonderd, toen wel wat geërgerd aangestaard. *Aunties* eerst zoo vriendelijk gelaat had een

uitdrukking van terugstootende hardheid aangenomen. Maud had eerst nog oog gehad voor de paerels in het glanzende zwarte hoofdhair en voor den gouden band aan den arm, maar al heel spoedig alleen acht moeten geven op den toorn, welke van zooveel minachting jegens haar getuigde. Ja, van minachting! Was haar hand, straks nog zoo teder gevat en gedrukt, niet heel ruw weg geslingerd? Had haar voet niet een schop gevoeld, dien de puntige hak van het schoentjen, plotseling neergezet bij het opspringen der doldriftige, haar had toegebracht? *Auntie*, met moeite gaf ze haar nog dien naam, had nooit zoo snerpend tegen haar gesproken.

Maar Mauds verbazing, Mauds ergernis zou nog klimmen, want daar klonk het hard en bevelend:

'Werp een overkleed om, en volg me! Je neemt niets meê van wat hier is, al werd het je ook geschonken. Zelfs de kleeren, die je aan hebt, zal ik hem terug doen zenden. Hoor je niet wat ik zeg?'

Maud bleef haar aanzien, maar bleef dat zittende doen.

'Ben je doof? Ik w i l dat je dadelijk met mij gaat. Je zult me niet meer verlaten De tijd is gekomen waarvan ik vroeger sprak.'

'Waarheen wil u me voeren?'

'Heel ver van hier... waar niemant je kent; waar men licht vergeet en vergeten wordt. We hebben geen tijd te verliezen... Mijn draagkoets wacht.'

'Ik kan niet met u gaan.'

'Je moet; je hebt een reinigings-bad noodig... en een

andere lucht. Ergens in de bergen zal er wel een plek zijn waar frisch water is en een zuivere lucht ook.'

'Ik dank u... Ik heb mijn eigen weg moeten zoeken en ik vond dien, *Aunt!*'

'Noem je dat een eigen weg? Een mestvaalt!'

'Goed! Maar ik blijf er op zitten. 't Bevalt er me heel goed....'

De andere sidderde. 't Was of zij zelve zoo iets wel eens had gezegd of 't zou hebben kunnen zeggen.

'Ontzettend!' klonk het heftig. 'Kon ik maar denken dat ze gek was! Beter in het dolhuis dan hier...!' Ze wendde zich hooghartig tot Maud: 'Ik heb het recht je verblijf te bepalen... Je werdt mij toevertrouwd.'

'Ik geloof er niets meer van. Nog eens: ik ga mijn eigen weg.'

'Maud, ga meê..! Het is tot je best!'

De dreiging werd prijsgegeven voor de oodmoedige bede.

Maar Maud bleef ontkennend het hoofdtjen schudden.

'Ik heb de tederste rechten op je!' riep de andere nu in radelooze angst. Zij greep Mauds hand, boog zich tot haar over, stokte, maar riep eindelijk: 'ik ben... ik ben je moeder... Maud!'

'Dan heb ik er nu twee!' werd er stug geandwoord. 'Sally is afgedankt en het werd tijd; d i e begon ook te kommandeeren!'

'Kind, ik ben je moeder, geen pleegmoeder. Ik liet je groot brengen...'

'Bij boeren, bij het kroos in de sloten, midden onder

konijnen, honden en kippen... natuurlijk dat ik van hen leerde...'

'Ik betaalde ruim voor je; niets mocht je ontbreken... rein moest je opgroeien...'

'Kon ik dat dan niet bij u? Of... schaamde u je over mij? Ja, dat zal wel zoo zijn. De Kaptein zei 't me eens, toen ik nog dacht dat hij jong was... en ik ben 't gaan gelooven...'

'Voel je dan niet de inspraak van het bloed...?'

'Voelde ú dat? Waarom mij daar dan uitbesteed?'

Auntie sloeg de hand aan het klamme voorhoofd. Welk een smaad wierp dat koude kind haar tegen!

'Ik zal je redden... tegen je wil dan! Ik ben nog bijtijds gekomen! Je bent nog minderjarig... De wet geeft mij rechten... O, dat ik zoo tegen mijn kind moet spreken, het liefste, het eenig lieve dat ik had! Maud, dat ik je verre van mij liet opgroeien, het was zelfopoffering - het was een grievende smart voor mij, maar 't was goed! 't was noodig voor je, mijn aangebedene!'

Zij was bij haar neêrgeknield en strookte haar de wangen.

'Als u je niet over mij schaamde, waarom heeft u me dan niet bij u gehouden? Waarom mij dan voorgelogen dat mijn ouders dood waren? Waarom deed u dat?' klonk het koud.

Dat niet te kunnen zeggen, het was vreeselijk! Kate liep zwijgend het vertrek op en neer. Zou ze alles bekennen? Maar dan zou dat eenzijdig verstandige kind op

rijzen en haar rechter zijn! dan zou ze alle heerschappij over haar verliezen... dan zou ze moeten vluchten en alléen en voor altijd! Wat te doen? H o e te spreken om gehoord en verhoord te worden?

De trap kraakte onder een haastigen en zwaren voetstap. Maud herkende dien. Semeyns was veel vroeger dan hij gezegd had, terug gekomen... Uit wantrouwen? 't Zij: tóch was hij welkom. Het ergste dat ze zich dit oogenblik kon voorstellen was de bevelende *Auntie* te moeten volgen naar den eenzamen top van een berg.

Semeyns stond in de kamer. ‘Is er een brief...?’

De vraag bestierf hem op de lippen toen hij zag wie bij zijn Maud zich ophield.

‘Gravin van Dorchester!’ stamerde hij.

Het andwoord, dat Kate Sedley aan haar kind niet kon geven, had daar van onverwachte zijde geklonken. Kate had een stoel gegrepen om niet neer te vallen; gelukkig dat ze den rug toekeerde aan Maud, die op de rustbank zat, roerloos, als versteend, met wijd geopende oogen.

‘Ha, ha, ha!’ lachte deze eindelijk, ‘dat is nu mijn moeder!’

Die lach snerpte door de lucht en tegelijk scheen wel een giftige angel de beide anderen in het hart te treffen.

Kate Sedley had zoo iets óok kunnen zeggen! Zij moest het in dat vreeselijk oogenblik zich zelve bekennen, en dat ze dat moest verzwaarde nog de folterende pijn. De overmacht van deze bracht haar evenwel te spoediger tot haar zelve terug.

‘Ik kom mijn kind opeischen’ klonk het hoog. ‘Van een belooning voor den liefderijken verzorger spreken wij later.’

Semeyns sloeg de oogen neder voor den basilisken-blik, die hem tegenvonkte.

‘Toen ik nog niet wist hoe zij heette, zei ik al dat ik niet met haar meê zou gaan!’ Met deze woorden rees Maud op, trad naar Semeyns toe, en lei haar hand op zijn arm. ‘Waarheen je wilt hebben dat ik ga, zal ik gaan. Mijn moeder wil me ergens in de bergen brengen en bij me wezen om me te reinigen... ik moet vergeten worden... Ik geloof dat ik er heel gauw alleen zou zitten...! Dáar ook bij me te blijven als men in Londen een vierspan heeft...!’

‘Niet meer! Niet meer!’ hikte haar moeder. ‘Mijn rijkdom is de uwe... ga met mij naar Dorchester*house* - blijf daar dan bij mij...’

Semeyns' arm drukte dien van Maud.

‘Wees maar niet bang dat ik je verlaten zal,’ zei Maud tot hem. ‘Ik blijf bij mijn huisdieren - 't zijn dezelfde wel niet, die Mylady mij voor haar geld jaren lang bezorgde...!’

‘Maud, hoe kun je zoo spreken, in zulke oogenblikken!’ riep Mylady.

‘Weer een les! En ik kon de vroegere al zoo moeielijk verdragen hoewel ik toen nog niet wist hoe de schoolmaitres heette...’ Marmerbleek werd eensklaps haar wang; haar lippen verstijfden; had Semeyns haar niet met de armen omvangen, ze zou neergeslagen zijn.

‘Een dokter!’ riep Mylady.

‘Geen opschudding!’ klonk het ernstig van Semeyns' lippen. ‘Ik zal u spoedig laten weten hoe ze gestemd is, als ze weer tot bewustzijn komt...’

't Was een beleefde wenk om te vertrekken. Alsof hij dien nog niet duidelijk genoeg achtte, opende hij, na Maud op de rustbank gelegd te hebben, de deur en leidde hij Mylady de trap af.

Zwijgend en verslagen volgde zij hem. Onder den zijden doek, dien zij over het hoofd had geworpen, werd een ingehouden snikken gehoord. Op den dorpel der buitendeur fluisterde hij: ‘ik heb medelijden met u.’ Een enkele blik slechts ving hij op; maar die blik deed hem huiveren en tevens zich beschaamd afwenden.

Toen hij zijn woning weder binnen was gegaan en juist de deur wilde sluiten hoorde hij terzijde van den draagstoel fluisteren. Hij stak door een kier even het hoofd naar buiten. De blonde melkmuil scheen Kate Sedley te kennen - geen wonder waarlijk! - en haar iets gezegd te hebben wat juist niet aangenaam scheen geweest te zijn, want het zijden gordijntjen werd met een driftigen ruk dicht geschoven en de dragers ontvingen een norsch bevel om voort te gaan.

De aanstaande Lord Fitz Gérald had toch alleen maar aan Kate gevraagd: ‘hoe ze zijn duifjen zoo gauw had gevonden?’ Hij had geen andwoord ontvangen. Hoe lomp! Begon zoo'n kreatuur ook al preutsch te worden? Wat het ongeluk al niet doen kan! Ah bah! hij zou het duif-

jen eens vertellen, dat Kate voor het oogenblik altans geen goed gezelschap voor haar was. Hij wendde zich om en zag naar boven: de gordijntjens waren dicht geschoven; 't was het afgesproken signaal om binnen te komen. Hij liet den klopper zacht vallen. De deur ging schielijk open en Semeyns - hij vermoedde ten minste dat die 't was, want goed aangezien had hij hem nooit - stond voor hem.

'Duizend maal verschooning, Sir!' zei hij, den innerlijken schrik verbergend met een zelfbeheersching, tot welke hij door weinigen in staat werd geacht. 'Ik vergiste mij: ik moet hier naast zijn. De draagstoel van Lady Dorchester bracht mij in de war...'

Semeyns had weinig van de verontschuldiging gehoord; hij smeet de deur dicht en holde naar boven. Maud scheen reeds tot bewustzijn gekomen en had een harer handen aan de oogen gebracht. Een zenuwachtig nokken getuigde alleen nog van den schok. dien zij ontvangen had. Hij gunde haar gaarne de rust, waaraan zij behoefte had. Zijn oogen zwierven in het rond en vonden het straks op de tafel neergeworpen stuksken papier. Op weg naar Holland-*house* was hij een zijner luitenants tegen gekomen, die hem had medegedeeld, dat een brief uit Holland, na lang te hebben omgezworven, eindelijk aan een der kazernes vertoond, dáar aangenomen en dadelijk naar Kingstreet was bezorgd.

Een brief uit Holland!

De grond scheen onder Semeyns' voeten weg te deinen. De Luitenant deed den voorslag voor hem dienst te doen

en verlof daartoe van den Kolonel te gaan vragen. Hoe daarin van gantscher harte werd toegestemd!

Dat verfomfaaide stuksken papier was zeker de brief. Waarom draalde hij er naar te grijpen? Een brief van de zijnen! Het was of dat papier een *aura* omgolfde, die de zijne afstiet. Hij stak de hand uit, en 't was hem of ze terug werd geduwd. In geen weken had hij iets uit Amsterdam vernomen... De laatst ontvangen brief was bijna het lezen niet waard geweest en had alleen de mededeeling ingehouden van den stand der kas, die vrij bevredigend was, van aller gezondheid, van de vroolijkheid der kinderen, vooral van Ernst, maar had geen spoor getoond van een verlangen naar zijn terugkeer! Die vrouw had hem nooit liefgehad, had nooit haar hooge afkomst kunnen vergeten..! had hem genomen uit spijt over het niet-spreken van een of ander hooggeplaatste voor wien zij liefde koesterde... uit de zucht misschien om een reputatie te herwinnen, die op weg was verloren te gaan...! Foei, dat zulke gedachten weder bij hem opkwamen en juist nu... ten aanschouwe van dien brief! Nog erger! Daar rees in het diepst zijns harten nogmaals de vraag: ‘is 't ooit liefde geweest wat i k voelde? Dreef de eerzucht me niet tot de Admiraalsdochter en voltooide toen de jaloezy niet wat de eerzucht begonnen was? Maar de kinderen dan die ik heette lief te hebben meer dan mij zelven? Maar Brechtjen, het lieve edele kind, met den lichtkrans der reinheid om het zoo vriendelijk schoone hoofdtjen?’ Hij bracht de hand aan het hart en ademde moeielijk. Had hij

de laatste maanden meer zulke oogenblikken doorleefd als deze, dan was 't voorwaar niet vreemd, dat zijn gelaat een uitdrukking van matheid vertoonde, dat de droefgeestigheid haar stempel op zijn geheele wezen had gedrukt!

Weg, weg, neerdrukkende, afmattende, vernietigende gedachten! Het leven bij oogenblikken genoten! In den roes van den hartstocht, die zulke heerlijke lusthoven kon tooveren, voortgeslempt en voortgedroomd!

Maar nog altijd ligt daar die ongeopende brief! Onmannelijke vrees!

Daar heeft hij het papier in de hand, wier trillingen hij niet meester kan worden!

Hij leest: ‘Kaptein Semeyns in 't leger Zijner Hoogheid bij Exeter of ergens anders in Engeland.’ Het schrift was niet dat zijner vrouw. Zijn hand greep den rieten arm van zijn stoel vast. Hij beefde! Hoe de brief open kwam wist hij niet, maar hij kon er in zien.... ‘Uw Brechtjen!’ zoo luidde de onderteekening. Zijn oogen zwierven eerst over de regels zonder te zien, maar verslonden die weldra.

‘Lieve vader! wij zijn zoo in angst... moeder is zwaar ziek... ik geloof dat ze te veel voor ons heeft gewerkt. De Juffer van den aptheker helpt ons oppassen; als moeder u maar zag dan zou ze wel gauw beter wezen, geloof ik vast; moeder kan gelukkig niet lezen dat ik dit schrijf, want ze zei altijd dat UEd. het best wist wat goed was...’

Hij kon niet meer. Hij boog het hoofd: hij borst in snikken los.

Maud hief het hoofd even op. Ze was geheel tot zich zelve gekomen door de wonderlijke handelwijze van den Kaptein.

‘Karel!’ lispelde zij op den liefelijken toon, die vroeger zoo dikwijls gebleken had onweerstaanbaar te zijn. ‘Karel, ik ben vast besloten - ik ga nooit met haar wonen. Heb je me zóo lief? Nooit zag ik nog tranen in je oogen..! Heb je er misschien verdriet van dat zij mijn moeder is? Dat heb i k ook... Had ik 't maar niet bijgewoond dat ze uitgejouwd werd! Zoo heel veel kwaad heeft ze toch niet gedaan, wel? Lijk ik niet wat op haar? Zeg? Maar zij rijdt dan toch maar in een vierspan en heeft geld genoeg om menigen bepluimden hoed omlaag te doen gaan. Karel, kom naast me zitten! Als je me alleen laat’ - zij zag hem naar zijn hoed grijpen - ‘en ze komt weer hier, dan zal ze me dwingen met haar te gaan... Karel, ik kan niet buiten je leven!’ riep ze toen hij de deur had geopend.

Zonder iets te zeggen rende hij voort, de trap af, het huis uit.

Wat wilde hij? Hij wist het niet. Waarheen ging de tocht? 't Was hem onbekend. In zijn brein dwarrelden de gedachten als spattende gloeiende vonken! ‘Vader wist altijd het best wat goed was!’ ‘Karel, kom naast me zitten...’ ‘Als moeder u maar zag, dan zou ze beter worden....’ ‘Karel, ik kan niet buiten je leven!’

Voort tuimelde hij, stegen in, straten door!

‘Weer een Hollander die topzwaar is!’ meesmuilde een voorbijganger.

‘Hoe eer de laatste van het soort weer de zee over gaat, des te eer branden we weer een vreugdevuurtjen! 't Zijn rauwe klanten, die om God, noch Zijn gebod geven maar alleen om hun Prins...!’

‘En d i e weet ook, dat hij heel gauw de biezen had te pakken als hij ze niet meer om zich heen had!’

De Kaptein was den politizeerenden tinnegieters reeds lang uit het gezicht! Hij holde maar voort, tot hij gelukkig twee officieren van het Marcowitsche dragonderregiment ontmoette, die hem onder den arm namen en hem in het veel door de Hollanders bezocht chocoladehuis in de nabijheid deden neêrzitten en tot rusten drongen.

Vijfde boek.

I.

Op de vleugelen der verbeelding zweven wij uit Engeland, uit den gistenden baaiert, waar de hevigste krachten, woelend en hotsend, wringend en scheurend, bestaande toestanden vernietigen en nieuwe, betere en grootschere voorbereiden, naar de kleine Republiek der Geuniëerde Provinciën, waar nu kalmte heerscht en welvaart en 't schier der herinnering reeds ontsnapt is, tot welken duren prijs, voor hoeveel kostelijk bloed, voor hoevele smarten, die kalmte en welvaart nauw een eeuw geleden werden gekocht.

De kleine Republiek aan een uithoek van Europa, nauw een tiende van Frankrijks bevolking tellend en toch de leidende en besturende gedachte in den grooten strijd, thands door het verbonden Europa tegen den Zonnekoning aangebonden! De kleine Republiek, en toch de schatkamer van Europa! - De kleine Republiek, aan wier deur tal van Vorsten met een zich diep neêrbuigende welwillendheid en vaak met weergalooze onderworpenheid wachtten, om de hun toegelegde soldij - beleefdelijk subsidies genoemd - te ontvangen!

Ja, de Republiek der Geuniëerde Provinciën was in het Zenith harer macht!

Onze tijdgenoten, hoe degelijk ook het onderwijs dat hun wordt aangeboden, kunnen zich zeker geen denkbeeld vormen van den overwegenden invloed hunner voorvaderen, in de laatste tien jaren van de 17e eeuw over onzen gantschen aardbol uitgeoefend, want anders zou de liefde voor het land, dat zulk een verleden heeft gekend, tot meer fierheid en grooter zelfvertrouwen leiden dan uit zoo menig betoon van onverschilligheid en matheid af te leiden valt.

In de woonhuizen der machtigste burgers werden de meest grootsche besluiten genomen en maatregelen voorbereid, welke de verst dragende gevolgen zouden hebben. Wel school dit oogenblik de bewegende kracht in Engeland, maar hij, die zoo heeten mocht, was een zoon der Republiek en oefende de hem ten deel gevallen macht uit door haar medewerking, méer nog: door haar rijkdom en vermogen alléen. Van Denemarken tot Italië, van Brandenburg en Tirol tot aan den Atlantischen Oceaan, waar deze de kusten der Nederlanden bespoelt, was Bourbon de oorlog aangezegd, en op het slagveld van Europa, zooals de Spaansche Nederlanden nu reeds twee eeuwen lang mochten heeten, dreunde de donder van het geschut en pletterde het schroot de have der nijveren en deze zelven niet het minst!

Maar van al de gekoesterde grootsche voornemens of reeds genomen besluiten, van al de ellenden ginder, de weën van den krijg, zoo als alle weën vreeselijk te doorstaan, maar steeds barende of dringende tot vernieuwing en verjonging, werd geen spoor gevonden in het warm gezel-

lig huiselijk of maatschappelijk leven binnen de landpalen van den Staat. Klaagden de kooplieden over de belemmeringen aan handel en nijverheid door den oorlog opgelegd, toch liepen er genoeg schepen binnen van Oost en West, om het Noordelijk deel van Europa ruimschoots te voorzien van de zoozeer begeerde vruchten der Tropen. Zelfs bracht de oorlog den kooplieden nog betere gelegenheid hun waren duur af te zetten en de prijs van den peper bijv. zóo hoog op te drijven, dat dit handels-artikel de eer gewerd van de aanleiding te zijn tot een spreekwoord, dat nog op aller lippen is.

Even ijverig en met dezelfde zorg als vroeger, beploegde de landman zijn akkers of won hij van de goed toebereide wei den kostelijken schat; even dartel joeg twee- en vierspan langs de buitenverblijven aan Amstel en Vecht; even rustig gleden de trekschuiten door de vaarten; even vroolijk laveerden de boeiers op IJ en Zuiderzee en zwiepten en helden en schommelden de speelwagens en kiereboes op de zandwegen naar Haarlem of den Beemster, in de Meer of 't Gooi. Over hoofdgelden en imposten werd er gemopperd, maar ze werden toch stipt betaald. 't Was wel of allen gevoelden, dat men ‘iets kreeg voor zijn geld’ en dat men zelfs voor iets wat eigenlijk maar weelde was: zooals eer en ontzach bij vreemden, toch wel iets over mócht en kón hebben.

In Amsterdam was in de eerste maanden van 1689 dikwijls feest geweest. Na de benauwdheid, welke zich in het laatste trimester van het vorig jaar van allen had

meester gemaakt, was de glorierijke uitredding door alle standen met de uitbundigste vreugde gevierd.

Wat er had plaats gegrepen, maakte na vele maanden nog dikwijls het onderwerp uit van het gesprek ook van Brechtjen en Ernst, die wij nu hand aan hand naar moeders huis zien gaan, niet geregeld, maar ‘met horten en stooten’ zoo als het veel bedaarder Brechtjen het noemde, daar Ernst geen paal voorbij kon gaan zonder dien over te springen, of geen stoepketting voor de rijkelui's-huizen zonder er op te schommelen, of - wat het ergste van alles was - geen plas, zonder zijn voet er in neer te kletsen tot grooten schrik van Brecht, die dan wát gauw op zij week! Deze had, zooals ze trouw deed, sedert zij van de dagschool was genomen, Moeder het loopmeisjen had afgedankt en zich niet meer zoo vlug ter been als vroeger vond, broêrtjen van het Fransche school aan den Niezel afgehaald om hem naar huis te brengen, wat ook nu, zooals meest op Woensdag en Zaturdag, met moeite en veel oponthoud gepaard ging.

‘Even het Rokin op!’ bad Ernst, toen zij aan de Vischsteeg waren gekomen en, boven allen uit, het geroep der aalwijven hoorden. Toen ze er waren, klonk het weer: ‘hier even aan den wal!’ en vervolgens: ‘Weet je 't nog, hoe hier de vuurrotten over 't water gleden?’

De jongen doelde op het feit, door grootere dan hij als hoogst merkwaardig in het geheugen bewaard, dat aan den avond van den dag der krooning Zijner Hoogheid tot Koning van Engeland, op het kostelijk feest dat

van wege Heeren Burgemeesteren in de stad werd gevierd, er een geheel nieuw soort van vuurwerk op het water was afgestoken. Er was hier te lande nooit zoo iets nog te zien geweest. 't Leken wel heusche rotten, die zwommen en doken en sissend verdronken! En wat er nog iets zeer bijzonders aan bij zette, 't was, dat de arme uit Frankrijk herwaards gevluchte Hugenooten, die de wapens niet hadden kunnen aangorden om met Zijne Hoogheid meê te trekken en geen geld hadden om den koffer Zijner Hoogheid te stijven, eens hadden willen toonen, dat ze 't even goed meenden als hun meer bevoorrechte geloofsbroeders. Zij waren kunstvuurwerkmakers van beroep; zij gaven hun werk om niet en daardoor den verrukten Amsterdammers niet alleen een blijk van hun kunstvermogen, maar ook van hun erkentelijkheid en loyauteit.

'Er is hier nu wat minder volk, hè Brecht!'

'Ja wel, ja wel' zei Zus, die hem bij den arm had gevat, toen de wilde jongen zich heel ver over den wal heen boog, alsof er nog een half dozijn van die waterrotten te kijk waren. 'Ik heb er wel tien van je soort toen in 't water zien vallen' vervolgde ze.

''t Zou wat! een nat pak, dat 's alles! Wat geeft een jongen daarom! Hoor je?' riep hij, zoo als altijd van den hak op den tak springend, 'de ronzebons! Daar moeten we bij wezen!'

Brechtjen voelde zich voortrukken. Ze begreep heel goed, dat de jongen al in de Warmoesstraat het voornemen had opgevat haar te noodzaken den Dam met hem

over te gaan en de slimheid had gehad, door het kiezen van een omweg, tot het oversteken van dat woelig en meestal door haar gemeden plein te verplichten. Hoe zou ze door die wriemelende massa heen geraken! Voor die groote huizen, waar de voorname kooplieden woonden in papier en boeken, ‘zoo Latijnsche, Hebreeuwsche, Grieksche en al de talen, die ooit of te ooit gedrukt zijn’ was 't betrekkelijk stil en leeg; maar dien weg verlangde de kleine bengel ook niet te gaan. Neen, veeleer langs die breede wallen van balen en vaten, bovendien nog omheind van paarden en sleden, dwars door die hijgende, sjouwende, tevens kraaiende en ook kibbelende arbeiders heen, waaronder de waagdragers, met hunne veelkleurige hoeden, roode, groene, gele, bonte, maar vooral die van het Princeveem met hun breede banden van oranje, wit en blauw om den hoed!

Ze waren in de nabijheid aangekomen van de waereldberoemde Waag, midden op het plein, ‘de reus, die dag aan dag onnoembare lasten torscht en als een kasteel van blauw arduin met zeven poorten,’ rustig het gewoel overzag.

‘We gaan dáar niet door, Ernst!’ zei Brechtjen angstig. ‘Moeder zal ongerust worden... Dat is de voorslag van elven al...!’

‘Willen we bij de poppenkast uitkomen, dan moeten we er doorheen! Waarom ook niet? Duik maar, zie, zóo!’ en hij boog zich en gleed hier baal of vat voorbij, slipte ginds de beenen der veemlui door, ontweek verder den gewapenden schouder van menigen driftigen sjouwer, die

hem een vloek achterna zond, en was, eer Zus hem had ingehaald, al ruim vijf minuten aan 't genieten van Jan Klaassen, die bezig was, niet zijn vrouw zooals gebruikelijk was, maar een Franschen pochhans, die in allerlei reukwatertjens negotieerde, te slaan, ja te beuken, zoo als Jaap uit ‘het Noorsch banket’ het zijn harden stokvisch maar zelden deed!

Met een hoogroode kleur - wat haar al heel goed stond! - was Brecht hem eindelijk op zij gekomen. Het lief blondtjen ‘met de duivekaters mooie oogen’ had onder weg bekijks genoeg gehad en een der jongste waagdragers had haar oolijk onder het huikjen begluurd, en, om dat goed te kunnen doen, zich zóover naar haar moeten overbuigen, dat de knaster suiker, dien hij op den schouder droeg, den haren had aangestooten, wat haar een oogenblik werkelijk had doen schrikken.

‘Brecht, even vol, hè, als toen die Grieksche tempel hier stond, waarin de stads-pijpers zoo toeterden.’

Brecht gaf geen andwoerd en was voornemens hem nu recht uit, de Nieuwe Kerk langs, naar moeders huis te voeren. 't Bleek voor het oogenblik ondoenlijk. Niet dat de altijd maar ranselende Jan Klaasen den jongen verdroot, integendeel; maar ‘hoewel 't een kostelijk spul’ was dat niet alleen hém maar ook Brecht veel ‘verheuging’ schonk, de aandacht der schouwlustige jongen en ouden toch werd door gants iets anders plotseling afgeleid. Een karos, met vier paarden bespannen en van Stads-soldaten omgeven, was voor het Stadhuis gereden, waarvan het voorplein

tijdig van wege Mijnheer den Hoofdschout was afgezet. Wat er te doen was? vroeg Ernst aan Brechtjen en ieder omstander aan zijn gebuur. ‘Ze zeggen,’ zoo zei er een, ‘dat d i e in de mooie koets zooveel als een Moscovieter gezant is die den Heeren zijn eerbiedenis komt doen!’

‘Hij ziet er veel rijker uit dan die van gister!’ merkte een mager stemmetjen aan, dat Brechtjen deed opkijken en Ernst ook, waarbij ‘de vreeselijke jongen’ zoo als Brechtjen hem inwendig noemde, nog vrij luid de opmerking voegde: ‘dat 's onze dikke Mie!’

‘Rijker mag deze er uitzien, maar die van gister had veel meer in de melk te brokken. D i e kwam van den Keizer uit Weenen heb ik me laten vertellen’ viel een ander in.

‘'k Moet toch zeggen dat er heel wat mogendheden hier komen!’ viel hetzelfde magere stemmetjen in.

‘Laat ze maar weg blijven, mensch! Ze komen hier niets als om te halen. Let op: er komt weer gauw een groot op het bier!’

‘UEd. heeft gelijk; 't zal uitkomen zoo als UEd zeit! ‘Wel, heb ik van mijn leven! Jelui ook hier in 't gedrang!’ riep hetzelfde stemmetjen van straks.

't Hoorde - de jongen had goed gezien - aan dikke Mie, zoo als hij al heel oneerbiedig een goede kennis van zijn moeder noemde, de zuster nog wel van moeders apotheker. Een dik schommeltjen, burgerlijk maar gekleed, want het donker bruin overkleed of jak was maar van wol, de wit en blauw gestreepte rok, die van voren door een

wit linnen voorschoot grootendeels bedekt doch van achter goed te zien was, maar van katoen. Een donker blauwe doek van dezelfde stoffaadje diende tot kroplap; een mutsjen met een zwart zijden lint versierd dekte het grijzende hair, dat, van voren en aan de slapen goed zichtbaar, beschaduwd werd door een strooien hoed, die den vorm had van een omgekeerden ronden etensbak. Het hoofddeksel was uitmuntend geschikt om te schutten tegen de warme Augustus-zon, die nu, op het midden van den dag en het geheel open plein, blakerde en zengde, maar in de hoogste mate onbehagelijk van vorm, zoodat slechts de bedaagde vrouwen der burgerklasse er meê gezien werden. Een goedaardig gelaat keek er vriendelijk uit: blauwe oogen, die wel altijd pret schenen te hebben, dikke roode lippen, die zeker veel van praten en van lachen hielden, en een kin, die altijd glom; misschien wel een doorloopende veel beteekenende getuige voor de fijne boter en het fijne vet, waarmeê de eigenaresse haar spijs bereidde.

Een goed schommeltjen! En wie haar van nabij kenden meesmuilden over het keursjen, dat geen baleinen of staal en sedert jaren al geen schuurband meer verborg, maar toch nog, al was 't maar niet meer dan tien duim hoog, gedragen werd in de hoop misschien, dat de weelderige vleeschvorming daardoor nog tegen gehouden of verborgen mocht worden!

‘Ei, ei! wou je graag weten wat ik vandaag en morgen op tafel zal brengen?’ zei ze lachend, terwijl ze Ernst wat terug duwde, toen hij de hand uitstak naar

de goed gevulde hengselmand, die de forsche arm gemakkelijk scheen te dragen.

Zelfs de vrouwen van den deftigen stand, maar dan gevolgd door een dienstmaagd, kochten zelven op de markten wat zij behoefden. Mietjen Nagtegaal deed dat zonder geleide even als haar vriendin, Juffer Semeyns. Deze nam wel altijd Brechtjen meê, die dan achter haar ging alsof ze de dienstmaagd was, maar de groente- evenals de visch- en de vleeschmarkt wisten al lang de waarheid. ‘Vreemd, hè,’ had Mietjen wel eens tot haar broêr met wien ze huisde gezeid ‘dat het degelijk mensch zoo van fransche wind houdt?’ waarop dan de lange, magere - bij haar vergeleken was hij al héel lang en mager, wat dan toch heel mirakaleus was daar beiden uit één pot aten! - dwars als altijd haar toeduwde: ‘in 't geheel niet vreemd! Zij is van hoogen kom-af! Noem je haar niet even als ik altijd: Juffer, en menschen, die je minder kent dan haar maar van je eigen kaliber, bij den voornaam?’

Het had op den Dam al lang elf geslagen, maar vrouw Nagtegaal volgde den Westertoren, die altijd wat nà liep. Naar haar zeggen, kwam dat ‘in haar kraam goed te pas,’ daar ze altijd zoo véel had te doen, dat ze ‘de luiste klok het liefste had.’ Toen echter háar toren begon te spelen, durfde zij niet langer blijven, hoe groot ook de verleiding was om het voorbeeld van de beide kinderen te volgen, rechts uit te wijken en den mooi opgeschikten nikker te zien, die daar, te midden van eenige druksprekende makelaars van het Damrak met statigen

tred en deftige houding kwam aanwandelen, koers zettend naar de Waag of de Beurs.

‘Komt, jelui moet óok naar huis!’ zei ze, Ernst een duwtjen gevend in de richting welke zij zelve op moest. ‘Je moeder zal wachten.... Ze is in de vroegte zeker al gaan markten... Niet? Dan voclt ze zich zeker niet goed. In de laatste weken merkte ik al zoo wat. Niet, dat ik er iets van den aptheker van gehoord heb! In 't geheel niet; d i e zou liever zijn tong op slikken dan van zijn patiënten me ooit iets zeggen.... Kinderen, dezen kant op!’

Maar die kinderen lieten zich blijkbaar niets gezeggen en waren naar den nikker toe afgedwaald. Alleen Brechtjen had haar even goê-dag geknikt.

‘Die lomperts! De moeder heeft geen slag van opvoeden!’ mompelde de kinderlooze. ‘Die twee hebben ook al hetzelfde van de moeder! Erg grootschig.... En 't spant er in huis....! Barend zeit natuurlijk van neen, maar ik weet het beter... het spant; ze eet om den anderen dag maar vleesch.’

Ze veegde zich de zweetdroppels van het voorhoofd met den hagelwitten doek, dien ze uit het zakjen van haar voorschoot haalde en schoof toen de zware mand aan den anderen arm.

Ernst was haar al lang vergeten; Brechtjen gedacht haar nog bij de vermaning, om toch dien Turk, een gewoon koopman uit Tripoli, zooals hij en zij er al zoo veel gezien hadden, maar te laten loopen en naar huis te gaan.

‘Goed dan! maar eerst nog even naar de pruimen- en appelwinkels daar! 't Is immers niets om, vlak bij de Nieuwe Kerk en die moeten we toch langs.’

Ze gaf nogmaals toe, maar nu vast besloten het niet meer te doen.

‘Brecht, geef me een schelling! Daar kan ik die heele mand appelen en gele pruimen voor krijgen; 'k weet het zeker - 'k ben er gister naar gaan vragen...’

‘Gister....? onder schooltijd...?’

‘Nu, wat zou dat? Jesses, wat ben jij een heilig boontjen!’

‘Stukjens gedraaid! En moeder, die zoo veel schoolgeld voor je betaalt...!’

‘Geef me een schelling. Je hebt geld bij je, ik weet het! In de Warmoestraat heb je geld ontvangen voor de kousen die je gebreid hebt...’

‘Jongen! Altijd gluur je maar..!’

‘Bij het geld was een acht en twintig... dat zag ik in de gauwigheid, al keerde je me ook je rug toe. Kom, daar kan wel een schelling af! Moeder houdt óok zoo veel van pruimen.’

‘'t Is mijn geld niet.... 't Is van moeder. Trek nu maar je hart van al dat lekkers af. Ernst, je m o e t meê!’ Zij trok hem voort, terwijl hij het gezicht nog gekeerd hield naar de innig begeerde lekkernijen.

‘Brecht!’ riep hij gramstorig, toen hij wel gedwongen was het oog af te wenden van de verleiding: ‘'t staat bij me vast - ik ga in de negotie. Je pikt er veel meer meê

op dan met een sabel; daar heb je vader nu, die al zoo lang weg is en maar niets van weerom komen laat hooren....'

'Toe maar.... spreek zoo maar als moeder er bij is, dan breng je haar weer aan 't schreien!'

'Dat hoop ik nooit weer te doen, Brecht! 't Heeft me wat gespeten van dien eenen keer!'

'Zóo mag ik je hooren!'

Ze sloeg haar arm om zijn hals en zoo stonden beiden spoedig voor de deur, die door moeder geopend werd.

II.

Moeder had in de eenzaamheid pijnlijke oogenblikken doorgebracht.

Niet alleen dezen voormiddag heeft zij den angel van het verdriet gevoeld; dáarvoor heeft het geheele wezen, sedert wij 't het laatst beschouwden, een te groote verandering ondergaan. Het blonde hair heeft bijna allen glans verloren en is achteloos opgemaakt, de wang heeft haar zachten blos moeten prijs geven en toont een schier ziekelijk matte kleur; de oogen, die vroeger zoo helder keken, zijn als beneveld, en in de ooghoeken trilt vaak iets vochtigs. De levenslente, die zoo lang haar zomer bleef doorgeuren, is verdwenen en heeft plaats gemaakt voor den herfst. Wat zij er echter in geuren en kleuren door verloren heeft, won zij in liefelijkheid. De weemoed, waarvan het gelaat tuigenis geeft, heeft de fierheid, welke er vroeger op troonde, getemperd, ja tot een uitdrukking van lijdelijke onderworpenheid bijna verzacht; het verdriet, dat de rimpels plooide in het hoog gewelfd, vroeger zoo marmerglad, voorhoofd, heeft den trotschen trek langs neus en mond doen verdwijnen en daarvoor in de plaats doen

treden een lichte zenuwtrilling, welke tot deelneming wekt, daar ze zoo duidelijk van lijden spreekt.

Ja, Geertruid had in de laatste maanden veel geleden en leed steeds meer.

Haar verdriet was zóo groot, dat de zuinigheid, welke zij hoe langer hoe meer in acht moest nemen, het verlorengaan van alle weelden, het weldra-zich-beperken tot het noodige en toen tot het allernoodigste, niet meer meêgeteld werd onder den rampspoed, die haar en haar kinderen trof. En dat bij eene, voor wie het bezit van weelde, zij 't ook eene van de meest bescheiden soort, een herinnering was aan het geliefd verleden, ja bijna de eenige band welke haar daaraan nog hechtte!

Brechtjen was vroeg uitgegaan om haar broêrtjen uit school te halen. Geertrui had haar laten gaan, want het bedachtzame kind verbeuzelde nooit den tijd en voelde zeker behoefte in de lucht zich wat te gaan vertreden. Zij had haar van school moeten nemen, daar de kosten haar te veel bezwaarden en een meisjen juist zoo heel geleerd niet behoefde te worden. Een vrouw toch kon het best stellen met goed lezen en schrijven en ter dege naaien en breien. Wat er aan het laatste nog mocht ontbreken kon moeders onderwijs wel bij brengen. Maar Ernst moest nog blijven schoolgaan, zoo lang mogelijk ten minste. Of dat echter nog zoo heel lang zou zijn, betwijfelde zij steeds meer.

Haar oordeel over Brechtjen was gaandeweg wel iets gewijzigd. Dat Ernst, een jongen van dertien, nu wel alleen den weg naar huis en naar school zou kunnen

vinden, kwam nog wel niet in haar op; dat Brechtjen evenwel die dagelijksche wandelingen bespaard moesten worden, had ze zich van ochtend voor het eerst zelve gezegd. Het was een lief gezeggelijk kind! Ze erkende dat nu gaarne. Dat Geertrui den jongen had voorgetrokken had 's vaders partijdigheid voor de andere tot oorzaak. Dat was niet goed van haar gehandeld, dat voelde ze. Zij had veel gebreken, dat wist ze. Zij was in veel te kort geschoten, maar in haar plicht als vrouw toch nooit!

Zij had zich van morgen nog eens goed in de eenzaamheid onderzocht, haar verhouding tot Karel sedert haar huwelijk nauwkeurig nagegaan, maar geen verflauwen van haar liefde voor den eens verkoren echtgenoot gevonden. Hoe zou dat ook mogelijk zijn! Het christelijk huwelijk was een Sakrament; het was voor het aangezicht des Heeren aangegaan, met de beloften van wederzijdsche trouw, van één te zijn, één in geest en één in vleesch! Toch had ze zich zelve moeten bekennen niet altijd eenswillend, niet altijd volgzaam, niet altijd tevreden te zijn geweest met hetgeen haar echtgenoot haar schonk en schenken kon. Maar zij had toch geen oogenblik opgehouden hem lief te hebben als haar man, hem te achten en te eeren als den vader harer kinderen.

Na het eenvoudig, ja karig, ontbijt uit melk en brood bestaande, had zij haar handwerk weder opgenomen, waaraan zij den vorigen avond laat, toen de kinderen naar bed waren, nog gewerkt had. Zij herinnerde zich nu, dat Brechtjen, die bij haar sliep, gister avond weer niet in

slaap was, toen zij in de bedsteê klom, en dat ze een vetlucht had bespeurd zoo als een pas uitgedompte kaars zoo licht verspreidt. Zij vond ook, dat het gezichtjen van het kind steeds bleeker werd. Zij nam zich voor, eens goed op haar te letten.

Zou zij hier in de achterkamer blijven? Maar 't licht was er zwak, en haar oogen - ze waagde 't zich zelve bijna niet te bekennen! - waren 't ook geworden.

Dat fijne borduurwerk vorderde veel, te veel, van haar gezicht! Toch mocht het niet gestaakt worden, want zij kon er door wel op een Zeeuw rekenen in de week. En haar kas had zoo dringend versterking noodig! Twee derden van de kapiteinswedde had Karel laten staan; slechts één derde had hij voor zich willen behouden, wat naar haar meening te weinig was. Daarom had zij hem geschreven, dat ze wel met minder toe kon, en tóen had hij de toelage op de helft gesteld, niettegenstaande zij kon nagaan, dat hij juist op dat tijdstip een hoogere gagie had gekregen en hij zelf melding had gemaakt van een geschenk Zijner Hoogheid in geld. Maar daar zouden wel hoogere uitgaven tegenover staan, want Karel was altijd zuinig geweest en het zuinigst juist voor zich zelven.

Dat zij het ook wist te zijn bewees haar zeer eenvoudige katoenen kleeding, van nog goedkooper stof dan die van Mietjen Nagtegaal. Dat die stof nochtans van veel grooter waarde scheen, mocht alleen worden dank geweten aan de smaak van haar, die de *robe* had weten te knippen en in één te zetten; en dat was zij zelve.

Vreemd, ze kon van ochtend niet werken! 't Was weer als gister avond, toen ze óok zoo moede was en haar kloppend hoofd als bestormd werd door de zwartste gedachten! Ze rees van haar stoel met matten zitting op, nam het kussen van den leunstoel in den hoek van het vertrek - z i j n kussen - en lei het op háar stoel. De onrust werd er nog grooter door. Zij kon nu maar alleen denken aan hem, die in den huiselijken kring er altijd op neerzat en dan na de grootste vermoeienissen zoo welbehagelijk zich er op neer vleien kon! ‘Hemelsche vader,’ zoo bad ze ‘verlos mij van die angst!’ Hare lippen bleven zich bewegen al werden er geen woorden meer gehoord. De bede was ook te innig, dan dat zij kon worden uitgesproken.

‘Ik kan niet werken! Ik kan 't niet doen al wil ik het nog zoo graag!’

Zij wierp het fijne gaas en de klosjens floretzijde van zich, stond op, liep het voorvertrek in, vond ook dáar geen rust, daalde eindelijk de trap af en trad haar pronkkamer binnen.

Glad gewreven matten, waar een aangename geur uit opsteeg, dekten den grond; tafels en stoelen, in den stijl van zestien jaar geleden maar uitmuntend onderhouden - de losse stoelkussens tegen de inwerking van licht en stof t' onderst boven gekeerd; het kostelijk snijwerk van leuning en rug, van tafelrand en poot scherp en schoon gehouden! - vulden voor een te aanmerkelijk deel de niet ruime kamer en waren ook te groot voor de kleine afmetingen van deze. De wanden waren met sneeuwwit-

ten kalk aangestreken, wat het geheel iets leegs en kouds zou hebben gegeven, zoo niet de ruimte gebroken werd: hier, door den fraaien spiegel uit twee stukken glas bestaande, ginds, door een groot portret in een kostbaar ebbenhouten lijst. Dat portret stelde een zeeman voor van hoogen rang. Het laatste werd bewezen door de rijke gouden passementen aan hozen en wambuis, voor zoo verre de stalen platen der wapenrusting ze zien lieten, en bovendien door den kommandostaf, in de rechtervuist geklemd.

De schilder was in zijn arbeid uitnemend geslaagd ook wat de gelijkenis betrof. Dit portret kon niet anders zijn als dat van den Vice-Admiraal Ernst van Perseyn; want er was algeheele overeenstemming in gelaatstrek en oogblik tusschen den afgebeelden man en de levende vrouw, die er zich voor had geplaatst en zich aan den aanblik bijna niet kon verzadigen.

'Vader, ziet u mij, hoort u mij?' vroeg ze zacht. 'Ik hoop het niet' liet ze er op volgen, 'want dan zou u niet gelukkig kunnen zijn....'

Scherper kon ze den toestand harer ziel niet teekenen dan door deze woorden!

Zij sloot de deur af, alsof ze verrast kon worden in het huis, waarin zij op dit oogenblik de eenige aanwezige was. De lade van het tafeltjen op de vier geboogde poten, bijna buigende onder den last van den grooten Statenbijbel, opende zij met het sleuteltjen, dat in haar geldknipjen geborgen was. Ze nam er eenige brieven uit, verkreukeld en gedeukt, - een blijk dat ze

veel in handen waren geweest. Ze zette zich neer op een der stoelen, den rug naar 's vaders portret gekeerd, en begon te lezen: eerst, den langen brief, waarin Karel haar zijn behouden aankomst in het huisjen van de schamele Iersche vrouw had gemeld. Hoe hartelijk was de inhoud! Met oogen, stralende van vreugde, met een stem, trillende van dankbare liefde, had zij dien haar kinderen voorgelezen, en den wilden jongen, die niet stil kon zitten luisteren, met ongewone strengheid zijn vergrijp onder het oog gebracht. Die brief vervulde haar nu met diepen weemoed, daar zij dacht aan de volgenden, die ze niet meer voorgelezen had.

Die volgenden! Ze waren stijver en stijver geworden, kouder en kouder, tot dat er haar een ijswind uit tegenwoei!

Exeter... Dec. 1688.

Waarde huisvrouw!

'Ik ben gezond en hoop hartelijk dat ook van UEd. en de kinderen te mogen vernemen... Altijd nog maar geen vijand...! altijd nog maar bekeken en bewonderd! Het zou wel wat vervelend worden als de Prins niet voor afleiding zorgde. Ik kan niet zeggen dat het een heel plezierige is. Fred, onze Fred, die zoo aardig met de kinderen kon spelen en stoeien, is daar juist doodgeschoten op last van onzen strengen Heer om een vergrijp, dat onder de bestaande omstandigheden er geen is.....!

Kust de kinderen en geloof mij van harte UEds u liefhebbenden man...'

Honiton... Dec. 1688.

- Dezelfde aanhef als vroeger! - ‘Het ziet er naar uit, dat we den dans zullen beginnen... Koning Jakob wordt hier verwacht, overgeleverd door zijn eigen soldaten... Omkooping en verraad is hier algemeen...’ En daarop volgde - wél een blijk dat de brief op verschillende tijdstippen was begonnen, en voortgezet: ‘Ik blijf niet bij het leger, maar moet terug naar Londen, ditmaal alevel in mijn eigen veêren. Dat mij deze zending wordt opgedragen vereert me en doet me bijna zeker zijn van bevordering... Zou er dan eindelijk toch wat licht komen in ons donker? 't Deed me zonderling aangenaam aan te vernemen, dat UEd. het goed had met de kinderen, waaruit ik mag deduceeren, dat het huishoudgeld, ook nadat de toelage verminderd is, niet mankeert. Ik kan mij nu vrijer bewegen en ben bijna zeker van een goede gratifikatie en overplaatsing bij de Lijfgarde Zijner Hoogheid..! in haast: Gode bevolen! “'t Zal waarachtig wel gaan,” zoo als onze Tromp schreef. Ik meld UEd. later wel waar ik verblijf...’

Wat een opgewekte toon! Dat de schrijver alleen aan zich zelven dacht, werd door de lezeres bij de ontvangst niet opgemerkt, zóo blij was ze, dat haar Karel weer eens reden had vroolijk en opgewekt te zijn zoo als hij dat in de eerste jaren van hun huwelijk bijna altijd geweest was. Maar of ze 't bij de eerste hérlezing nóg had kunnen voorbij zien? Nú ten minste deed ze 't niet.

‘Ik meld UEd. later wel waar ik blijf!’ had hij ‘in haast’ geschreven. Het scheen wel, dat zijn werkzaamheden nog in omvang waren toegenomen, daar hij in weken zelfs geen gelegenheid had gehad iets, ware 't alleen zijn woonplaats maar, ‘in haast’ meê te deelen.

Eindelijk, eindelijk was er weer een brief gekomen.

London... Februari 1689....

‘Waarde Huisvrouw!

Ik ben sedert een maand Kaptein van de Lijfgarde. Mijn Kolonel is Bentinck, die in den Engelschen adelstand is verheven met den titel van Graaf van Portland, Viscount van Woodstok en daarbij *groom of the stole* is geworden, wat zooveel is als bestierder van de hofplechtigheden met een inkomen, naar het zeggen is, van zestig duizend gulden. Veel, niet waar? Maar alles is hier dan ook verschrikkelijk duur! Een kleurendoos b.v. voor de kaptafel, kost niet minder dan honderd gulden en een fleschjen *eau de violette* - geen luxe maar behoefte hier - twaalf. Ik moet dus op de kleintjens passen en ben blij, dat UEd. 't ten uwent minder zal hoeven te doen.’ Bij die woorden greep haar hand onwillekeurig naar het magere geldknipjen. ‘We blijven hier zeer in aanzien, hoewel Zijn Hoogheid zich wel wat minzamer kon toonen. Maar zijn gezondheid is hier ook miserabel. Hoe dat gaan moet als hij 't hier niet uithouden kan! Gelukkig, dat de Prinses hier is gekomen. Zij neemt alle harten in! Wat

een vrouw toch veel vermag, die, al is ze van binnen niet opgewekt, daarvan niets toont maar, ter contrarie van dien, schertst en lacht en daartoe anderen ook verlokt!' Geertrui bracht de hand aan 't hart alsof ze daar een pijnlijken steek voelde. Met anderen inkt en een nieuw versneden pen volgde er: 'Ik kom van de eerste receptie Hunner Majesteiten, waarbij ik dienst deed... Wat pracht!' Het slot van den brief - bijna anderhalve bladzijde - behelsde een optelling van al de Hertogen en Hertoginnen, Graven en Gravinnen, die daarbij 'assisteerden' en een beschrijving van al de schitterende kostumes. ''t Was één en al geur van rozen en hyacinthen....' ''t Was verrukkelijk! Wie had me dat voorspeld in Holland! Hoe kleinburgerlijk is 't toch bij ons! Zoodra 't maar immer mogelijk is inviteer ik UEd. en de kinderen over te komen, tenzij ik verlof kan krijgen....

Uw Kaptein van de Koninklijke Lijfwacht:

K. SEMEYNS.

Er was vergeten de juiste woonplaats op te geven....

Geertruid herinnerde zich nu zeer goed, dat ze d i t dadelijk opmerkte en dat, in het oogenblik van de eerste lezing reeds dezer missive, de worm, die steeds aan haar hart was blijven knagen, ontstaan was.

Die door hem beschreven geuren der kaptafel kwamen haar verdacht voor. Ze stegen haar naar het hoofd, bedwelmend, benauwend! En dan die opmerking over den invloed der vrouw, die zich zelve vergeten kan! een op-

merking, welke zij in haar hart omzette tot een verwijt, dat, misschien verdiend, toch niet dús en na zóo vele weken afwezig-zijn haar had moeten worden toegeworpen!

Dieper boog het hoofdtjen, treuriger trek verscheen op haar gelaat, toen ze den volgenden brief opende:

Londen, 17 April 1689.

Waarde Huisvrouw!

Ik was *most horrible afraid*, dat het met UEd. en de kinderen niet goed ging, daar ik maar altijd niets van allen hoorde.' Van Februari tot half April - de tijdruimte welke er lag tusschen de voorlaatste en de laatste missive - was hij bevreesd geweest! - Waarom 't niet in zijn moedertaal uitgedrukt? - Zóo lang had hij in die vrees kunnen leven zonder een poging aan te wenden zich zekerheid te verschaffen, wat hij met één brief had kunnen doen! En zóo had de altijd voortvarende en scherpzinnige Karel gehandeld! Hij loog! Hoe was hij teruggegaan in zedelijkheid, in kracht! Waarom schuwde hij niet meer wat hij altijd het kleinzielig wapen van de ellendigste lafheid had gescholden? Het papier trilde in haar hand; maar zij vervolgde: 'Daar viel mij op eens in, dat ik vergeten had kunnen hebben mijn woonplaats UEd. in mijn laatsten te communiceeren. Ik ben ook nog al ambulant en dikwijls absent. Het beste zou wezen, indien voortaan UEds missiven *adressed* werden aan Mr. Stevens, steenwerker, *Fleetstreet*, van wien ik meen UEd. reeds vroeger geschre-

ven te hebben. Van 't geen er in het *Politique* gebeurt, zal UEd. wel het een en ander door de Haarlemsche Courant gehoord hebben. De verdreven Koning is in Ierland geland. Onze geloofsgenooten daar worden bij honderdtallen vermoord, zooals de allerlaatste berichten luidden. De twee steden Enniskillen en Londonderry in het Noorden houden het nog, maar wij schijnen het niet te hulp te kunnen komen. Een, die de posten der belegeraars door gekropen en behouden in Engeland geland was, vertelde, dat de pest onder het hoopjen belegerden woedde, maar dat het de algemeene leus bleef: ‘éerst de honden gegeten - de paarden werden het al - dán de gevangenen en eindelijk elkaâr!’ Algemeen is de ergernis, dat Zijn Majesteit zich niet roert. Maar voor mij is dat geen wonder! De maar half-trouwe Engelsche troepen zijn onder Churchill, die Graaf van Marlborough is gemaakt, naar het *continent* om tegen Frankrijk te vechten, en van ons wil Willem niet scheiden omdat... hij misschien dan geen veertien dagen op zijn troon bleef...’ ‘Daar even hoor ik evenwel, dat de oude Schomburg, die tot Hertog is verheven, benoemd zal worden tot Opperbevelhebber van de Hollandsche troepen, die naar Ierland zullen gaan. Misschien moet ik meê. Ik zal er ten minste reverentelijk om verzoeken... zoodra ik Zijn Majesteit te zien en te spreken krijg, wat gants niet gemakkelijk gaat. Hij vertoont zich niet meer in 't publiek. Er gaan al heel vreemde geruchten onder het volk aangaande 's Konings leefwijze... Het zeggen is, dat hij 't geen drie maanden

meer houden kan. Een talrijke faktie - er zijn er hier nog meer dan bij ons! - haat hem als een overweldiger, als een goddelooze, die geen bloedverwantschap ontziet; die faktie, gelooft dat de Koningen direct door God benoemd worden... Wáar is 't, dat 's Konings gezondheid erg is achteruit gegaan. White-hall heeft hij moeten verlaten voor Hampton-Court. Dit laatste lag echter al te ver van het Parlementshuis en werd spoedig verlaten en toen werd Kensington, de woning, in de vóorstad, van den Graaf van Nottingham, voor achttien duizend guinjes gekocht. Dáar wordt nu alles verbouwd, en in afwachting dat alles klaar is betrok hij tijdelijk een ander huis. Hij komt niet anders uit als voor de jacht, tot groote ergernis van de City, welke sedert eeuwen gewoon was een Hof in de nabijheid te hebben. Het laatst zag ik hem in den tuin van Kensington, bezig met groote linden te doen aanplanten, die hij van heel ver weg laat komen. Wel zag hij er broodmager uit, maar toch opgewekt, toen zelfs vroolijk! Maar er was ook geen enkel Engelsch Minister in zijn nabijheid en zelfs ik ‘een Kapitein zijner Lijfwacht’ mocht hem niet naderen... Ga ik werkelijk meê, en dan zal 't wel als Kolonel zijn, dan hoort ge in de eerste maanden heel weinig van mij. Denk dan maar: geen tijding goede tijding... Aan mij kan UEd. altijd schrijven door genoemden Mr. Stevens... Ik heb het zoo noodig... Dikwijls kan ik zoo verlangen naar huis, naar wie me daar wachten... naar vrijheid om te gaan... Maar weg met die gedachten...! Er is hier zooveel goeds...!

zooveel eer en macht te behalen..! Weest allen gegroet, lieven, lieven! van man en vader!'

'En sedert dien tijd geen brieven meer!' snikte Geertruid.

En die laatste was al zoo vreemd van inhoud. Verre het grootste deel was juist gewijd aan het politieke, dat zij, zoo als hij zelf erkende, wel uit de Hollandsche koeranten zou hebben gelezen. En dan dat slot vol weemoed, vol tweestrijd! ...

Was hij werkelijk naar Ierland gegaan?

Maar in 'het Hollandsch Nieuws,' dat ze toch tweemaal 's weeks ontving en van 't begin tot het eind las ja bijna spelde, als om de woorden zich in te prenten, was wel gemeld, dat de twee belegerde steden ontzet waren door een klein aantal Engelsche troepen, maar niet dat het leger, waarvan hij in zijn brief sprak, naar Ierland was overgebracht. Waar hij ook ware, in Londen zeker niet meer! Zou hij misschien overleden zijn? Maar dan hadden 'Heeren Gekommitteerden tot de zaken van Oorlog' de uitbetaling harer toelage niet kunnen blijven 'fiatteeren.' Waren hare brieven, die ze twee maanden lang iedere week aan het opgegeven adres had verzonden, werkelijk ontvangen? Zeker niet; want anders zouden die, of minstens een enkele, beandwoord zijn, hoe kort ook, ware 't maar met een enkel regel schrifts. Ze had in haar eerste brieven toch zooveel liefde meenen te leggen; ze had ze zoo geheel geschreven zooals 't eene obedieerende en liefhebbende huisvrouw betaamde; maar in de twee

laatste misschien te veel toegegeven aan hare beleedigde fierheid of liever aan de beleedigde moederliefde. Hare grieven als vrouw had ze toch gemeend te verkroppen, maar die van de moeder had ze laten gelden met een kracht, welke, naar ze hoopte, toch altijd waardig was gebleven... En toen er geenerlei andwoord meer kwam, had zij gezwegen, met moeite het brood etend, dat hij haar nog verschafte, maar dat alleen brokkelend omdat zijne kinderen het deden met haar. Lange weken waren weder verloopen, en nog altijd geen bericht!

'W a a g d e hij niet meer te schrijven?' vroeg ze zich eens peinzensmoede af.

'Vader in den Hemel, om den wille van den Heere Jezus, laat dien lijdensbeker niet tot mij komen!' bad zij nu, terwijl zijn laatste brief uit de handen, die zich vouwden, klaterend op den grond gleed.

De klopper viel met kracht op de voordeur neer. Ware ze minder afgetrokken geweest, ze zou de vrouw, die zich nu zoo krachtig aanmeldde, wel eer hebben bespeurd en minder verschrokken zijn opgesprongen. Teleurstelling! Ja, zij had een knecht van 's Lands post daar denken te zien... 't Was Mietjen Nagtegaal maar, zwoegend en dampend, wat de burgervrouw nog burgerlijker maakte.

'Neem me niet kwalijk, dat ik even kom aanwippen!' De kinderen nog niet thuis? Ja, dat dacht ik wel. Ik joeg ze op den Dam naar huis toe, maar ze gaven er niet om. Lieve kinderen, Juffer, maar gehoorzaam is anders! Ik

kom zoo van de vischmarkt. Vette puit-aal.... twee stuivers maar het pond. Ik hield vol, dat het kat-aal was en kreeg ze daarom zoo goedkoop. Wat zeg je er van?' Triomfantelijk hief ze een deel der ontvelde, maar toch nog wriemelende, lekkernij in de hoogte. 'Laten we samen deelen!'

'Wel gedankt, Mietjen.... Ik ben met mijn maal al klaar.'

'Nu, dat bultjen aal kan er zeker nog wel bij' hernam de andere, een greep doende in haar mand. 'Lang me de vergiettest maar aan of een schotel...'

'Maar ik zeg je immers...? heusch, Mietjen, 't is me 't geld niet waard.'

'Maar, mensch, wie spreekt er van geld? Ik heb den aal voor ons beiden gekocht. Barend betaalt, en wij eten..!'

Geertrui kreeg een kleur. Vrouw Nagtegaal noemde komplimenten altijd maar 'viezevazerijen.'

''t Is je van harte gegund, juffer Semeyns! Smul nu van middag eens...!'

Op de eerste zinsnede andwoordde Geertruid snel: 'Nu dan, zeer bedankt!' Bij het hooren der tweede, had ze er half spijt van. Toch deed ze dat niet blijken; ze b l e e f het geschenk der goedhartige aannemen, altijd evenwel nog in twijfel of niet achter de goedhartige zich de meêlijdende verschool - van gene kon ze alles aannemen, van deze echter niets.

'Wat ik toch blij ben mij nu eens overwonnen te

hebben. Ik leer.... ik leer aan,' zoo ruischte 't in haar binnenst, en weinige oogenblikken later stond ze zelfs opgewekt voor het stooktafeltjen in de 'coocke,' behagelijk de lucht van bradende boter en beschuit opsnuivende en daarbij prevelend: 'dát zal de kinderen lijken...! Waarlijk, een burgemeestersmaal!'

III.

Wat zouden de kinderen het zich laten smaken! Ook moeder was voornemens ditmaal eer aan 't maal te doen. Ernst vond dat moeder er nu eens wat joliger uitzag dan in maanden het geval was geweest. Brechtjen oordeelde anders, maar wachtte er zich wel voor dat te doen blijken. Moeders roode en ietwat opgezette wangen waren alleen te danken aan het vuur; in moeders ooghoeken had een traan gehangen; ze kon het nog zien al was hij ook gedroogd. Toen ze thuis was gekomen, was ze dadelijk naar de pronkkamer gegaan; het scheen wel dat ze wou weten of moeder daar gezeten had; was dat zoo, dan wist ze welke gevolgtrekkingen zij te maken had. Ja, moeder was er geweest en had er haar knipjen laten liggen. Zij opende dit haastig, terwijl haar hart klopte, en stak er den acht en twintig in, dien zij straks in den kousenwinkel had gebeurd. Daarna lei zij 't weer op dezelfde plaats neêr en wilde zingend of liever neuriënd, wat hier beter paste, de trap opklimmen naar de huiskamer, maar de innerlijke onrust liet dat bewijs van vroolijkheid niet toe. Zou Moeder straks merken wat ze gedaan had?

Zoo ja, wat zou ze er van zeggen? Zou ze er erg boos om wezen?

Gelukkig dat Moeder met haar gedachten bij haar heerlijk schoteltjen was en dat de boter zoo snerkelde, want nu was het piepen van de pronkkamersdeur niet eens gehoord kunnen worden.

Die dubbel onhandige Ernst! Jongens waren toch erg onnadenkende schepsels. Precies ongedresseerde honden! Dit scherpe oordeel van Brechtjen werd uitgelokt door het omslaan van het tinnen bord van Ernst en het daardoor neêrglijden van een groote portie aal - de grootste nog wel, want Moeder vond altijd dat dit een jongen in zijn groei toekwam. De jongen had dan ook weer het oude maar steeds verboden kunstjen beproefd, om het bord op de punt van zijn vinger te laten balanceeren, wat hij kort geleden van een potse- en konste-maker op de Westermarkt had gezien.

Het hagelwit tafellaken, dat de geheele week dienst had moeten doen, was één vlak en één spat. De jongen was op de ontvangst der gewone klassieke oorveeg voorbereid, maar wilde die toch ontkomen door met zijn hoofd zoo ver mogelijk uit te wijken, waardoor dit in aanraking kwam met de tinnen bierkan, welke nu ook omver ging en den schuimenden inhoud uitgoot op den blank geschuurden houten vloer.

Toch verloor hij zijn tegenwoordigheid van geest niet en beproefde hij ook nu door een kwinkslag zich te redden. ‘Nu lijk ik Vader wel, die óok eens, - weet u

wel? - de kan omgooide, en toen was er nog wel wijn in en was Fred er bij!' riep hij uit, terwijl hij naar den vaagdoek zocht.

De oorveeg bleef ditmaal uit, zelfs de straffe vermaning, wat toch het minst was dat hij had kunnen verwachten. Och, dat hem het ergst maar ten deel ware gevallen! Nu hoorde hij geen enkel woord van moeders lippen, maar zag hij iets over haar gelaat heen trekken wat hem altijd inwendig zoo'n pijn deed als hij 't gewaar werd; nu zag hij moeder het bord wegschuiven als ware haar honger in eens gestild en hoorde hij zich door Brecht toefluisteren: 'jouw schuld, dat Moê niet eten kan!'

Wat gedwongenheid had nu de opgewektheid van straks vervangen! Vóor zich kijkend at Ernst haastig de hem opnieuw gereikte spijs; schuins naar moeder kijkend deed Brechtjen dat. Het tikken van de hangklok werd alleen gehoord, en als dat gebeurde wist Ernst wel dat het overal beter voor hem was dan thuis.

Het neervallen van den klopper was daarom voor allen een heuchelijke afleiding! Ernst, die anders in 't geheel zoo willig niet was, ging zonder dat het hem geheten werd naar beneden en kwam terug met de boodschap, dat Moeder gewacht werd bij Vrouw Jansz Schuurman 'in het kistemakerspand!'

'Zeg dat ik kom... dadelijk kom!' klonk het haastig.

Heel spoedig stond Moeder klaar om uit te gaan. Ernst moest alleen naar school; Brechtjen zou op 't huis passen. De huik had Moeder reeds opgezet, maar nog altijd

zochten hare oogen en handen iets, dat ten laatste beneden in de pronkkamer gevonden werd. Ernst was stil afgedropen, Brechtjen stond aan de deur gereed Moeder uit te laten, toen deze de pronkkamer uitkwam, het lang gezochte voorwerp - het geldknipjen - in de hand, met een vriendelijk lachjen op de lippen en ook in het oog. Ze lei zachtkens de hand op Brechtjens hoofd, trok met de andere het purperrood gezichtjen naar zich toe en drukte toen een kus op de beverige lippen.

'Nú begrijp ik waarom de nachtkaars nog zoo dikwijls walmt als ik boven kom en waarom zekere wangetjens zoo bleek er uitzien! .... Moedig kind!'

'U heeft veel meer moed!' snikte Brechtjen, het hoofdtjen schuilend onder moeders huik.

Moeder drukte haar hand; het was een bewijs dat ze wist begrepen te zijn.

'Kom, Brechtjen, nu ga je meê! - Ik denk dat ik veel werk zal krijgen. Vrouw Schuurman beloofde om me te denken. Wat zal 't gezellig wezen voortaan samen te werken! Ik heb in eens een groote dochter, en ze is toch nog maar even zestien... Dat belooft wat!'

'Moeder... ik durf het haast niet vragen... U moet niet boos worden... belooft u me dat?'

'Boos worden! Hoe zou ik dat nú kunnen!'

'Leeft Vader nog... voor ons?' Brechtjen had gefluisterd.

Moeders gelaat werd marmerwit. Hoe meer ze over de vraag nadacht, des te diepzinniger werd ze.

‘Ik hoop het...! Och, wat bazel ik! Ik weet het... Vader klimt maar altijd hooger in rang. Hij zal nu al een eigen regiment hebben en dat geeft héel wat!’

‘En ú heeft het... niet breed...’

‘Foei, Brechtjen, hoe kun je denken..? Vader heeft altijd geweten wat het best voor ons was. Je moogt zoo niet oordeelen; je gedachten zouden zondig kunnen worden....’

Zij was blijde den innerlijken weemoed achter een moederlijke les te kunnen verbergen.

't Was wel of dat kind een zesde zintuig had. Ze schrikte van de scherpte van opvatting, van de juistheid van gevolgtrekking dier zestienjarige. Tot geen prijs wilde zij zulk een onderhoud voortzetten. ‘Kom, kind, voortgemaakt! Voor dat Ernst van school terug komt moeten we weer thuis wezen... De luie beenen opgenomen, Brecht! 't Is een lange kuier!’

In de Kalverstraat hoek Olieslagerssteeg stond het genoemde pand, waar de broeders van het kistemakers- of schrijnwerkersgilde hun werk ten toon en te koop stelden. Twee vrouwen, de eene, door Burgemeesteren aangesteld en beëedigd, de andere, de vrouw van een Gildebroeder, waakten beurtelings over de aanwezige schatten. De toegang was voor ieder vrij. Tegen het etensuur der burgerij of even daarna werd ‘de winckel’ bijna alleen door de Heeren en Vrouwen van aanzienlijken huize bezocht.

Toen Geertrui met haar dochter binnen trad vond zij dan ook alleen onbekenden, wier fijn damasten *robes* een onderkleed hadden van zijde of fluweel, wier keursen prijk-

ten met gouden pailletten, wier opgemaakt hair den in de mode gekomen *love-lock* vertoonde en uit wier zwart of wit of *rose* kanten hoofddoek mat-bleeke, maar zeer voorname in het rond ziende, gezichtjens te voorschijn kwamen, geurende van het geparfumeerd amandelwater, waarmeê ze gedrenkt werden. Wat Geertruid als iets fonkelnieuws waardeerde was de sleep, die eenige der juffers aan hare *robes* droegen en - een teeken van ongewoonte! - vrij moeielijk regeerden.

Wat daar was uitgestald was de moeite der beschouwing waard en wel in staat den kooplust te wekken. In lange rijen, waar men door kon wandelen, stonden de bevallige meubelstukken, veel minder zwaar afgewerkt dan twintig jaar geleden of elders, in Duitschland en Engeland, nóg gebruikelijk was. Alles was ook *Système Boule*, naar den beroemden Parijschen schrijnwerker dús genoemd.

Daar werden de stoelen en sofaas bewonderd van sakredaan of notenboomhout, de zitting even als de rug opgevuld en bedekt met welriekend leder of met donker of kleurig fluweel, dat, in strijd met de vroegere lang gevolgde mode, niet meer met koperen nageltjens was vastgehecht maar nu met een passement van zijden franje of koord. Daar prijkten werkelijke kunstwerken: tafels van rozenhout, kunstig ingelegd met agaat of jaspis, spiegeltafels, waarvan het blad een mozaik van florentijnschen steen vormde, kabinetten of kunstkasten, tresoren of schenktafels met gepolijst koper of met schildpad en ivoor belegd, toilettafels van ebbenhout of Surinaamsch mahagonie,

alles met golvende zwevende lijnen, alles het kenmerk dragend van den besten tijd van den rococo-stijl, licht en bevallig, het oog boeiend en verrukkend, minder rustgevend dan aanlokkend; alles, bewijs van toenemende weelde, maar van een weelde, die minder door het groote treffen, dan door het fijne behagen wil. Overal was de hand des kunstenaars merkbaar, die schaaf en beitel van den ambachtsman leidde en bestuurde. Vreemd was dat niet, sedert onder de Gildebroeders tal van schrijnwerkers waren opgenomen, die bij de herroeping van het Edikt van Nantes om den wille des Geloofs uit Frankrijk waren verdreven en zich hier drie jaren geleden hadden neder gezet.

'Hoe veel kost deze?' hoorde Geertruid een Heer, oogenschijnlijk van bij de vijftig, vragen.

'Dat is de duurste van al de kunstkasten die het Gild op 't oogenblik heeft. Duizend gulden, Mijnheer!' klonk het andwoord van Vrouw Schuurman op zeer eerbiedigen ja onderdanigen toon.

'Al héel duur!' zeide de Vrouwe kort, die den voornamen Heer in den *ponceau* rood fluweelen met goud omboorden rok met breede mouwopslagen van zwarte zijde, en met den aan één kant opgetoomden hoed met kleine veertjens verzelde.

'Ik geloof te mogen verzekeren met alle reverentie, toch niet té duur, in consideratie nemend de houtsoort waaruit het stuk is gefabriceerd.' Dit zeggende sloot zij de deuren open, waardoor het inwendige van zacht geel satijnhout zichtbaar werd.

‘En deze?’ vroeg Mijnheer, die op een andere kast wees, uitwendig gelijk aan de straks bedoelde.

‘Zes honderd gulden!’

De onderhandeling had Geertruids aandacht getrokken. Zij vergat een oogenblik de nederige plaats, welke zij onder al die voorname kooplustigen innam. De stem en de houding van dien heer kwamen haar bekend voor en herinnerden haar vroegere, gants andere, veel gunstiger omstandigheden. Ja, het leed geen twijfel, 't was Henrick van Arkesteyn, de landverrader, die in '72 buskruit had willen leveren aan den vijand, Henrick, de wettige zoon van den eens machtigen Bestuurder der Republiek, den geweldigen Mijnheer Neve, wiens onwettigen zoon zij had gehuwd.

Welk een klove verwijderde haar van hem!

En 't was niet de klove, die eer van oneer, maar die nederigheid van hoogheid scheidt! Dezelfde gevoelens, die haar bestormden, toen die man maanden geleden haar woning voorbij stapte, deden 't haar thands in nog hoogere mate.

‘Brechtjen, laten we naar dien kant gaan - daar is 't minder vol!’ fluisterde zij zenuwachtig. ‘We zijn er niet naar aangekleed, om op dit uur hier te wezen....’

‘Pardonneer!’ hoorde zij in haar onmiddellijke nabijheid zeggen. Het gold háar, want de spreker voegde er dadelijk bij: ‘Heb ik niet de eer een juffer van Perseyn voor mij te zien?’

Hij had Geertruid dus herkend en wilde daarvan blijk geven; dát stemde haar wrevel eensklaps lager.

‘Dat was ik; nu echter Juffer Semeyns, Mijnheer van Arkesteyn!’

‘Wie eens een Perseyn was blijft dat... Maar ook de naam Semeyns klinkt goed, hoe langer hoe beter zelfs.’

‘Waarlijk?’ Geertruid waagde het hem in de flauwe oogen, in het wel wat vervallen gelaat te zien, terwijl een niet onvriendelijke glimlach langs haar lippen zweefde.

‘Is dat uw dochter?’ vroeg hij op Brechtjen doelende, die onder zijn blik weder vuurrood werd.

Geertruid knikte toestemmend en vroeg op haar beurt het oog gericht op de vrouw, die straks naast hem had gestaan en nu haar naderde: ‘Is dat uw echtgenoote?’

‘Ja!’

‘Wil u de goedheid hebben mij aan haar te presenteeren?’

Henrick aarzelde een oogenblik, maar voldeed toch met gratie aan het verzoek, dat bijna als een bevel had geklonken.

‘Piete-Kóo, juffer Semeyns, een Perseyn en verre nicht; Mevrouwe van Arkesteijn, een geborene van Vlooswijck.’

‘Een Burgemeestersdochter!’ prevelde Geertruid. Geen wonder dat haar ‘respect en reverentie’ ten top klom. Of het veroorzaakt werd door den kouden blik der hooge vrouw, dwalende langs de eenvoudige kleedij der ‘verre nichte’ en toen zich richtende naar de nog mindere van Brechtjen, al wat Geertruid aan hoogheid bezat kwam eensklaps bij haar boven! Zich fier oprichtend en met stralende oogen zeide ze langzaam en op ieder woord gewicht

leggend tot de hooge Vrouw, de Burgemeestersdochter: ‘Mijn Heer vader was Admiraal van Perseyn, een volle achterneve van wijlen mijnheer Adam Adriaan van Arkesteyn.’

‘Je hebt me daar nooit van verteld, Henrick!’ merkte de toegesprokene op, wel zoo beleefd om een zweem van verwijt in den toon harer stem te leggen. ‘UEd. komt hier óok uwe inkoopen doen?’

Geertruid voelde inwendig alles trillen. Ze zou misschien uitgebarsten zijn en bekend hebben, dat zij ‘de nicht, ware 't ook een verre,’ borduurwerk kwam halen, om de Burgemeestersdochter, een geborene van Vlooswijck te ergeren, maar Henrick voorkwam dat en maakte het ook geheel onnoodig door de aanvankelijk zeer raadselachtige opmerking: ‘'t Zou een eer zijn voor het Gilde, als de Juffer tot eenigen inkoop besloot.... want dan zou ook in Engeland door de Juffer bekend worden, hoe men hier werkt! U gaat zeker toch heel spoedig over, niet waar? Ik ontving voor eenige dagen een bezoek van een Engelschen heer op mijn kantoor, die mij van uw heer echtgenoot vertelde. Hij moet de gunsteling zijn van het geheele Hof en bij den Koning in hooge eer zijn.’

‘Is hij... dan nog... in London?’ stamerde Geertruid, wie 't voor de oogen begon te schemeren.

‘UEd. zal zeker de láatste tijdingen hebben....’ vervolgde Heer Henrick beleefd. ‘UEd. is de Heer Kaptein misschien al gauw thuis wachtende? Wil UEd. hem mijn groeten overbrengen, zoodra hij aangekomen is en mijn huis aanbevelen voor een bezoek?’

‘UEd. is wel zeer beleefd’ stamerde Geertruid.

‘Deert de Juffer iets?’ vroeg de geborene van Vlooswijck, terwijl zij haastig een taboeret naar de wankelende schoof en zich tot de altijd bezige vrouw Schuurman wendde om hulp.

‘'t Is niets.... werkelijk niets.... een benauwdheid, zeker van de warmte’ stamerde Geertruid, het glas water gulzig ledigend, dat het doodelijk verschrìkte Brechtjen bij de eerste verschijnselen reeds van Moeders ontsteltenis was gaan vragen en thands haar toereikte.

‘'t Zal de blijdschap zijn over de eerlange overkomst van haar man.... 't Moet een gelukkig huwelijk zijn!’ zeide Henrick met een zweem van ironie, toen hij met zijn echtgenoote, na eenige woorden van deelneming, het achtergedeelte van het diepe huis doorwandelde, dat op het Rokin een uitgang had. Dáar stond, onder vele andere, de slede gereed, welke Mevrouw naar de deftige woning aan de Heerengracht bij de Leidsche straat, thuis zou brengen.

‘Zijn er middelen?’ vroeg zijn vrouw.

‘Van huis uit zeker niet. Maar een Kaptein van de Lijfgarde heeft wel gelegenheid om 't goud, behalve op den rok, ook in de beurs te tooveren. In ieder geval is er distinktie en influëntie, waarvan nut is te trekken.... Wij zullen dan ook niet vergeten dat ze een Perseyn is, hoewel gemésalliëerd....’

Vrouw Schuurman had Brechtjen een zijdeurtjen gewezen, waardoor ze met haar moeder naar het ‘comptoirken’ kon gaan.

Daarheen hadden beiden zich maar dadelijk moeten begeven toen ze binnen waren gekomen. Het gaan langs de meubels kon voor haar moeder toch geen nut hebben, en was dus maar tijdverlies..

Aan Brechtjens arm ving Moeder den tocht aan. Niemant der aanwezigen kon gelukkig iets slepends en wachelends aan Moeders gang bespeuren. Het bijzijn dier druk pratende en haar toch soms beglurende heeren en dames deed haar alle krachten inspannen. Toen zij echter in het eng vertrekjen met haar kind was aangekomen, zeeg zij op den eenigen matten stoel, die daar stond, neêr en borst zij in tranen uit.

Brechtjen vroeg niets, hoe verbaasd en verschrokken ze ook ware over het betoon van zulk een droefheid. Zij had haar moeder stiller en stiller, somberder en somberder zien worden, maar van haar toch nooit klachten gehoord of tranen gezien. In de woorden van den voornamen Heer, die haar altijd zoo verlegen maakte, had zeker iets heel ergs gescholen.

Wat kon ze doen om te toonen, dat ze zoo'n innig medelijden had en zoo gaarne in die droefheid deelen woû? Zij wist het niet, maar ze bleef moeders wangen streelen en haar liefste woordtjens fluisteren.

't Scheen der lijdende goed te doen en haar tevens de op haar rustende plichten te herinneren, want zij richtte het gebogen hoofd op, droogde de vochtige oogleden, prevelde: ‘ik m o e t ... ik w i l ’ en trad Vrouw Schuurman, die met een lap fluweel en verschillende strengen zijde binnentrad, glimlachend te gemoet.

‘Dus weer in orde!’ zei de stevige gezonde en altijd druk bezige. ‘Heb je die aanvallen meer?’

De andere schudde ontkennend.

‘Dat is dan ook maar goed; want anders zou ik dit werk je niet durven opgeven. 't Is voor den verjaardag van een der Heeren Burgemeesteren, van daag acht dagen. Op dezen lap moet het wapen van Zijn Edel Groot Achtbare geborduurd worden voor een stoel - een pronkstuk dat de Vroedschap Zijn Edel Groot Achtbare vereeren wil. Weet dus wat je aanneemt. Over zes dagen moet ik het werk thuis hebben. Er kan twee dukaten voor betaald worden. Durf je 't aan? Bij druk werk is een mensch het gezondst, want dan vergeet hij zijn zenuwen. Durf je 't aan?’

‘Neen, Juffer!’ stamerde Geertruid tot overgroote verbazing van Brechtjen, die dát van moeder niet gewoon was.

‘Dan hebben we elkaâr niets meer te zeggen... Ik hoor in den “winckel”; dag, Vrouw Semeyns!’

‘Dag, Juffer Schuurman! UEd. blijft me toch indachtig!’ bad Geertruid op den drempel.

‘Als er eens werk komt waar geen haast bij is.’

‘D i e denkt nog, dat ik er tegen op zie uit traagheid’ mompelde de geslagene, terwijl ze zich moest steunen op haar kind om staande te blijven.

Arm kind van nog geen zestien jaar!

IV.

Neen, traagheid was 't niet geweest maar wel bewustzijn van onmacht, toen Geertruid een arbeid afwees, die in zes dagen en nachten haar twee dukaten had kunnen opbrengen! Zij had, thuis gekomen, zelve niet geweten hoe haar dat mogelijk was geweest, en Brechtjen had er wel op gepast te laten merken, hoe moê haar arm was geworden waarop Moeder had gesteund.

Toen Ernst van school was gekomen had hij wel vijf minuten moeten staan kloppen eer hij was open gedaan door Zus, die hem om den hals was gevallen en hem had medegedeeld, dat Moê naar bed was gegaan om haar hoofdpijn, en nu wat zou zien te slapen; waarom ze hem met een paar van haar liefste woordtjens bad om toch zacht te loopen... liefst op zijn kousen daar hij op zijn schoenen altijd zoo klotste... 't Zou wel gauw over wezen, had ze er bijgevoegd, toen ze hem zóo bang zag worden, dat hij niet alleen de schoenen uittrok maar 't ook zijn kousen woû doen.

De hoop der beide kinderen op Moeders spoedige her-

stel werd niet vervuld, en veertien dagen later was beider onrust nog toegenomen!

Aandoenlijk tafreel! zoo oordeelde ook de lange magere man, die de steile trap naar de bovenste verdieping met moeite was opgeklommen en de deur, op het kleine portaal uitkomende, had geopend. 't Was nog hel licht op de trap geweest, maar op den drempel van de kleine slaapkamer met de groote bedstede was het zóo donker, dat hij geen voet vooruit zou hebben durven zetten, indien hij denzelfden tocht niet reeds dagen achtereen had gedaan.

't Is Barend Nagtegaal, de apotheker en de vriend der familie. Hij werd een dag of tien geleden heel laat in den avond - 't was warempel al over tienen! - wakker geklopt en had meteen de akelig luide en scherpe stem gehoord van zijn zuster Mietjen, die daar naast sliep, en zeker weer niet in slaap had kunnen komen na al dat eten! Zij had hem verboden op te staan, daar ze in den vooravond nog van den moord had gehoord, die op 't Karthuizerskerkhof drie weken geleden was begaan. Hij mocht zich niet aan gevaar blootstellen... hij was dat ook háar verplicht!

Maar hij had zeer goed geweten wat zijn plicht was en had niets om al dat geschreeuw en gekrijsch gegeven. Hij was naar beneden gegaan met zijn vaderlief op en in zijn slaaprok, waar zijn heupdoek om heen was gewonden; dát was hij niet Zuster Mietjen maar zich zelven verplicht. Hij had toen aan de binnenzijde der deur heel manhaftig, dat wil zeggen: heel knorrig gevraagd, wie zoo laat in den nacht hem durfde storen.

Eer hij nog goed uit had kunnen grommen, had hij de stem van den kwajen jongen al herkend, die zoo dikwijls tegen hem een langen neus had gemaakt, als de deugniet dacht niet gezien te worden door de ‘lange spuit’ zooals hij, God beter 't! hém, een artsenijmenger, had durven betitelen. ‘Dekselsche straatslijper!’ had hij geroepen, maar ditmaal te vroeg. Waarom niet de kalmte bewaard, die hem anders altijd eigen was en hem zoo goed stond? Want, toen hij gehoord had hoe 't er op de gracht uitzag bij de Juffer, was hij op zijn muilen meêgesloft en had hij in aller ijl de huisdeur achter zich dicht getrokken, zonder er zelfs acht op te geven of ze wel in 't slot sprong.

Mietjen, die alles wist wat er in Barend stak, had zich in haar bed opgericht, wel vermoedende wat er gebeuren zou. Dat zij iets niet wou, was voor Barend voldoende om dat iets juist te willen. Hij had niet alleen de deur geopend, maar was zelfs naar buiten gegaan, de nachtlucht in, zonder zijn warme dagkleêren aan, haar alleen in het holle huis latende, terwijl de deur niet eens op het nachtslot was! Lieve Hemel! Er waren toch niet alleen stinkende medicijnen in huis, maar ook zilver, maar ook een kostelijke menschen-ziel, genaamd Mietjen, die wist dat ze meer was dan het kostelijkste en dáarom.... met dicht geknepen oogen het gezicht in het mollige kussen begroef en de dekens hoog er over heen haalde. Kwam er een dief en moordenaar, dan hoopte ze, door zich onzichtbaar te maken, nog het leven te behouden!

Och, haar lieve leven werd dien nacht niet belaagd,

maar wel haar lieve rust; want in de gevaarlijkste ure - de Wester sloeg volle twaalf slagen - had zij een gestomp en een getrap tegen de voordeur gehoord, dat het heele holle huis er van gedaverd had. Lieve Heer, zij had haar veeren bed moeten verlaten, wat lang niet makkelijk viel, daar zij in den donker het trapjen niet had kunnen vinden en dus genoodzaakt was den sprong uit de bedsteê naar beneden te wagen! Zij was gelukkig op de bloote voeten terecht gekomen en toen naar beneden gehold, zoodat ze naar asem snakte, evenals haar garnalen het konden doen in haar ijzeren pot!

Daar hadden Broêr en Zuster in de apotheek tegen over elkaâr gestaan zoo als nímmer te voren. Beiden dachten voor het eerst van hun leven eenstemmig; 't gold: elkaârs voorkomen. Beiden vonden te gelijk, dat ze nooit nog zóo iets gezien hadden, zelfs niet in het honden- en apen-spel op de Nieuwmarkt. Maar na dat korte oogenblik van eenstemmigheid was er weder verschil en klonk er uit den mond van Mietjen met zekere grimmigheid: ‘dat hij nu wel het flerecijn zou krijgen’ en toen, als andwoord op een vraag van den ander: ‘Wat blief? Naar de Juffer gaan, morgen vroeg? Dat doe ik niet. 't Zal er daar wel niet zoo Spaansch uitzien als je zeit,’ waarop de ander, ongewoon bewogen, te kennen had gegeven, haar hier niet alles te kunnen vertellen, want dat ze op bloote voeten stond waar kramp uit voort kon komen, die heel gevaarlijk was bij dikke menschen, vooral vrouwen. Maar náar was 't daar ginder, héel naar.... en die twee kinderen hadden niets als mekaâr!’

Met het aanlichten van den dag was Mietjen al haar huis uit met een hengselmand aan den arm. Barend zou zich zelven nu in de eerste uren wel kunnen helpen, want in koken en stoven was een aptheker toch half een vrouw.

't Was erger, veel erger geweest dan Barend had gezegd.

Die Barend! Hij zag nooit goed! Hij overdreef altijd, in 't vergrooten als in 't verkleinen. De Juffer was héel zwaar ziek; dát had ze Brechtjen, die voor het bed zat te schreien, maar zóo zacht, alsof het kind haar eigen snikken niet hooren wou, dadelijk gezeid. ‘Zeker zelve ook geen oog dicht gedaan van nacht? Gauw dus onder de dekens, Brecht! Ik kan hier wel een poos blijven...’ Zóo had ze haar toegesproken en zóo was ze blijven spreken, dagen achtereen, schikkend en ordenend, tucht oefenend over allen, over den wilden jongen en de zieke niet het minst.

Ze zorgde voor deze met een handigheid, welke Brechtjen een goed voorbeeld was, en toch zag het kind de goede buurvrouw niet gaarne aan het ziekbed. Of die goede buurvrouw ook gauw begreep waarom dat was! De zieke ijlde veel en haalde alles verward door elkaâr, maar ‘een goed verstaander heeft maar een half woord noodig,’ en zij was ‘een goed verstaander’, beter nog dan de beste! Nú had ze hooren kreunen en prevelen: ‘in London nog altijd!’ dan weer blij roepen: ‘geef hier - geef hier dien brief.... van hém misschien’ en dan weer klagen: ‘ik durf het werk niet aan, heusch niet! ik ben zoo erg zwak... Maar twee dukaten, Brecht, hè, die kunnen we

zoo goed gebruiken...!' Mietje wist genoeg. 't Spande er, dánig, hoor! Precies, zoo als ze altijd had gedacht!

Dadelijk had ze, na nog eens van Barends medicijnen te hebben ingegeven, Brechtjen in haar tijdelijk slaaphokjen op zolder een bezoek gaan brengen, en was ze, den hazenslaap van het geschokte kind door haar haastig optreden en haar zwaren gang storend, zonder omwegen maar dadelijk begonnen: 'Waarom niet eer gezegd, dat je Moê het niet breed had en voor de lui moest werken? Hoeveel heb je nog in huis? Zóo, weet je dat niet? zóo, alles in de laatste weken maar op den kerfstok laten zetten! Dát kan ik me begrijpen. Kind, je bent ook nog maar een kind... Gebrek zal je niet lijden, hoor, al laat je vader je ook in den steek!'

En toen - ze vergat het haar leven niet! - had ze van dat anders lieve kind een paar oogen gezien....! neen maar, ze leken wel die van een kat! - en had ze moeten hooren van zoo'n kleuter, die nog niet eens haar belijdenis had gedaan welke zij al dertig jaar achter den rug had, dat Vader beter wist wat goed voor allen was dan wie ook, en dat ze niet geloofde, dat zoo iets van een vader ooit gezeid werd tegen zijn kind.... en nog veel meer van die 'viezevazerijen' waar, gelukkig, de lomberd geen geld op gaf, niet eens een valsch oortjen...!

'Waar Moeder gewoon was haar geld te bewaren?' had zij vervolgens gevraagd, altijd bedaard gebleven en niets terugnemend ván, maar ook niets toevoegend áan, haar vroegere woorden. Het kind had het niet geweten.

Toen was ze wel wat haastig opgestaan, had ze uit haar geldtaschjen, dat zij altijd onder haar voorschoot borg, zelfs onder het bonte dat ze alleen thuis droeg, een rijksdaalder, een gulden en een oud pietjen genomen en die muntstukken op de plaats, waar ze gezeten had, neergelegd. Fijn, niet waar? Ja, zij w i s t dat zij een heel fijn gevoel had, heel anders als Barend.

Brechtjen had het geld bij het aankleeden gevonden. Ze had het er laten liggen, tot dat ze vier en twintig uur later zich zelve de bekentenis deed, dat Mietjen een goede ziel was en zij eigenlijk een snib die het geld niet waard was, dat ze nu toch maar in een laadtjen zou gaan wegbergen. Het strenge oordeel over zich zelve geveld was nog strenger geworden, dat over Mietjen nog gunstiger, toen deze bleef volharden in haar krachtigen bijstand en hare bedrijvigheid in ziekekamer en huisvertrek, in keuken en kelder, hoewel Brechtjen het stille optreden van Meester Barend toch altijd nog hooger was blijven stellen.

Meester Barend was dan ook even stil en bescheiden als hij lang en mager was. Om het smal gelaat, ontsierd door een langen tot op de bovenlip bijkans neerhangenden neus, fladderden de dunne grijze hairen aantrekkelijk, zoo dikwijls hij, wat nog al eens gebeurde, zonder zijn pruik, en het hoofd alleen gedekt door de katoenen muts waarvan de goedige pluim halverwege naar beneden viel, bij de buren een vertrouwelijk bezoek bracht. In de grijs blauwe oogen lag altijd een vriendelijk stralend lichtjen, zoo lang ten minste geen Amsterdamsche straatjongen op

hem de vervaarlijk scherpe oogen richtte en hem de gewone, meestal grievende, op- en aanmerkingen toesnauwde of, nóg erger! met een lieven glimlach en een zoet stemmetjen beleefdelijk als een snuifjen ‘toeback’ aanbood.

Zijn stem was, naarmate die zijner zuster scheller en schriller was geworden, in zachtheid toegenomen; toch kenmerkte die stem soms een eigenaardige vastheid en klem. Of 't door Mietjens sedert jaren getoonde heerschzucht veroorzaakt werd of door 's mans werkelijk aangeboren zin voor het hoogere, Barend bemoeide zich in 't geheel niet met eenig huiselijk beheer, maar hield één uur per dag het Leerboek der Artsenijmengkunde, waarop hij zijn graad had verkregen, - het: ‘Nieuw licht der Apothekers van de Hud,’ - in de hand en verdeelde de andere uren tusschen zijn ordinaire en extra ordinaire bezoeken en zijn politieke gesprekken op de stoep onder de luifel van zijn buurman, die een steeds achteruitgaande kaarsenmakerij had.

Een ‘zeer delikaat en gecompliceerd’ geval had hij de ziekte van de Juffer gevonden; een geval, zoo als hem nooit vroeger was voorgekomen; een geval, dat hem toescheen het midden te houden tusschen de gevolgen van gevatte koude en een verkeerde werking van het hart. Hij had in de laatste dagen herhaaldelijk, en dus meer dan de gewoonte was, zijn Leerboek ter hand genomen, maar was 't met zich zelven niet eens kunnen worden, welke middelen hij had toe te dienen. Niet, dat ze ontbraken! Honderd waren er voor een, maar wélke te kiezen?

Hij had eindelijk besloten op de zenuwen te werken,

maar heel voorzichtig, heel langzaam aan, want hij wilde een ‘crisis’ vermijden, een van die geweldige schokken, waarbij hij een doctor medicinae zou hebben te roepen, wat niet zou dienen tot vergrooting van zijn naam, welke in de buurt nog ongerept en ‘excellent’ was. Maar welke recepten hij ook schreef en welke verfoeilijk riekende en smakende medicijnen hij ook toebereidde - Mietjen liep geregeld in de laatste dagen met dicht geknepen neus de aptheek door! - hij had de ziekte maar niet kunnen bezweeren; hij had zich moeten bekennen, dat de krachten slonken en het vleesch der patiënte als van het gebeente werd geknaagd; dat ‘het leven’ gevaar liep, en eindelijk: dat ‘het leven’ niet te behouden viel!

Hoe moest hij handelen, niet als genees- en heelkundige - dat wist hij heel goed! - maar als mensch, wien het hart op de goede plaats zat? Hij had het zich dagen lang afgevraagd, maar nooit zoo ernstig als den middag, dat we hem naar boven zagen stommelen, den deftigen kastoren hoed met slap neerhangenden rand op het hoofd, en den niet minder deftigen zwart laken jas, zóo lang en rechtvaardig uithangend dat hij wel een tabbert leek, aan het lijf. Hij had veel opgemerkt, veel meer dan Mietjen had gedaan of ooit zou kunnen doen. Aan dat ziekbed school een geheim, dat hij alleen had doorgrond. Nimmer was hem de goedheid des Heeren zoo zichtbaar gebleken als in het naderend einde van deze patiënte! Nimmer scheen hem de eere van vader te moeten worden van twee weezen meer nabij! Hoe zou hij 't aanleggen

om de kinderen te doen begrijpen zonder te veel pijn te doen, dat ze de lieve moeder weldra zouden verliezen? Hij kon zich dat maar niet duidelijk maken. Dát was dan ook meer de taak van den Wijkdominee, die het best wist welke woorden het meest zalfden, en welke stem aan die woorden de noodige kracht kon geven, om de radeloosheid te doen verkeeren in blijmoedige berusting, wat dan toch een Christen betaamde.

Hij was, over dat alles nadenkende, tot op den drempel van het zieke-kamertjen gekomen, en staarde het tafereel aan, waarop we straks doelden. De doeken, voor het eenige venster met de in lood gevatte glasruitjens gehangen, waren door het tochtjen, dat het snel openen der deur had aangebracht, zacht bewogen. Een der plooien was op zij gewaaid, zoodat zich een kleine opening had gevormd, waardoor een zonnestraaltjen naar binnen viel. Een lichtstreep reikte van het vensterken tot aan de hoofdtjens der beide kinderen, die, elkaâr omarmd houdende, op een stoel voor de bedstede hadden willen waken, maar daar waren ingedommeld, oververmoeid onder den last van de smart.

Een der chitsen bedgordijnen werd eerst weggetipt door een kleine magere hand; vervolgens kwam er een bleek ingevallen gelaat door de reet en werden door een paar witte lippen eenige woorden gefluisterd: - ja, hij had 't duidelijk gehoord - ‘ik m o e t blijven... ik w i l blijven... om hén...!’ Daarop had hij een beweging en een geluid gehoord als van een mat neervallend hoofd in een geplet kussen. O, zoo het zijn kunst nog eens mocht gelukken die moeder voor haar kinderen te behouden!

Daar roerde zich de eene, de oudste dier twee!

Met een schrik werd die wakker. Ze zag den lieven ouden man in het kamertjen staan, naar 't haar toescheen met een bestraffenden blik in het oog. ‘Dat ik heb kunnen slapen!’ fluisterde zij beschaamd zich de oogen wrijvende, die er nog rooder door werden. Hij wenkte haar tot zich. Zich uit de stevige armen van broertjen behoedzaam losmakend om hem niet te wekken, stond ze weldra op het portaal waar ze hem naar beneden volgde.

‘Dat ik in slaap kón vallen, meester! Erg, niet waar?’

‘Lieve meid, gun je maar wat slaap! 't Gaat met moeder hard achteruit!’ Hij hield bij die woorden het gelaat van haar afgewend, maar v o e l d e nu de ingehouden droefheid van het kind; een zacht nokken deed haar hand in de zijne trillen. ‘Maar hopeloos is 't geval waarlijk niet... Tóch moet uw vader van den toestand weten...’

‘Hij weet het - ik heb hem geschreven.’

‘Zoo? Wanneer?’

‘Den eersten dag van moeders ziekte.’

‘Dus al drie weken geleden. En nóg geen bericht!’

‘Maar dat zál komen.... ik weet het zeker!’ riep Brechtjen levendig.

‘Waar houdt hij zich op?’

‘Dat weet ik niet recht.’

‘Maar, kind...! Je Moê zal toch vroeger wel brieven ontvangen hebben! Waar liggen die bewaard?’

‘Vaders laatste brief, waaruit Moê ons voorlas, was uit een stad, waarvan ik den naam onthouden heb...’

‘Maar daar zal hij niet meer wezen...’

‘Dan ergens anders in Engeland...’

‘Maar dat is zoo groot.’

‘Toch is mijn brief besteld en is het andwoord op weg. Ik weet het zeker...’

‘Hoe dan?’

‘Ik heb er van nacht van gedroomd. Ik wou voor moeders bed den brief opwachten, en toen ben ik in slaap gevallen...’

‘Een licht slaapmiddeltjen zou haar goed doen’ dacht Barend.

Hij overlegde even wat hij bij den papaverkop zou voegen om te gelijker tijd ook hier op de zenuwen te werken.

‘Daar komt iemant de stoep op. Hoort u, meester?’

‘Kom, je moet in bed wat gaan slapen... Ik zal mijn zuster zeggen, dat ze n i e t mag komen; dán komt ze.’

Werkelijk, daar meldde beneden zich iemant aan; 't was 's Landspost. Hij bracht een duren brief, die nochtans door Brechtjen met gejubel werd ontvangen. ‘Laat maar, Meester!’ riep ze Barend, die naar zijn geldzakjen tastte, vroolijk toe, ‘i k betaal de twee schellingen. Uw zuster zorgde er voor dat ik dat kan!’

‘Zóo, deed Mietjen dat!’

Hij prevelde er zoo wat van, dat haar hart beter was dan het vet, dat er om heen was gegroeid. ‘Waar ga je heen?’ vroeg hij verwonderd. ‘Toch niet naar boven, naar de ziekekamer? Daar moet rust wezen - daar moet de slaap komen, anders is 't binnen vier en twintig uur gedaan!’

Hij mocht roepen, vermanen, verbieden, het kind was met den brief naar boven gehold en was bezig dien voor te lezen, toen hij hijgend het bovenportaal had bereikt. ‘Allerliefst kind!’ las Brechtjen met een hoog rooden blos op de benepen wangen, met luide stem, vlak voor de chitsen bedgordijnen. ‘Dagen lang heeft uw brief rondgezworven eer hij mij in handen kwam. Zoodra ik verlof kan krijgen kom ik over. Houd mij op de hoogte van moeders ziekte! Schrijf mij spoedig aan het adres, dat ik moeder in een mijner laatste missives opgaf: Mr. Stevens... *Fleetstreet*.... London. Ik ben in groote angst. Goed, dat moeder lieve buren heeft leeren kennen! Dankt hen uit mijn naam en vraag of ze u willen blijven helpen; Ernst kan nog zoo weinig. Gij kunt toch alles niet alleen af. Zeg moeder toch, dat ik gauw kom....! héel gauw...! zoodra ik hier gemist kan worden! Wat zou ik gaarne bij u willen zitten en moeder, die het beste meriteert, helpen oppassen. Hartelijk, hartelijk gekust van uw liefh. vader.’

Een kreet, een snik klonk uit de donkere bedstede. Een witte magere hand werd naar buiten gestoken, vatte den brief aan en bracht dien aan de lippen. Na die krachtsinspanning viel de patiënt, die zich halverwege had opgericht, weder uitgeput achterover. Dikke tranen vielen langs haar uitgeteerde wangen en koelden de brandend heete ooghoeken af; zoo lang zij daar had gelegen had zij geen enkelen traan gestort....

Er was ontspanning gekomen; er kwam weldra neiging

tot rusten, tot dommelen, tot slapen. De Meester schreef het toe aan het medikament, den vorigen dag aan het vroeger recept toegevoegd en waardoor hij op de slijmvliezen had willen werken, wat nu bleek gelukt te zijn.

Brechtjen en Ernst waren innig overtuigd, dat Vaders brief een mirakel had gedaan.

Die goede lieve vader, dat hij zelfs op zoo'n afstand nog zóoveel voor hen kon doen!

Moeder was ingeslapen. In den beginne hadden de lippen zich nog zenuwachtig bewogen; maar weldra geen enkele trekking meer! De ademhaling werd rustiger en rustiger. De Meester had stilte aanbevolen, de grootst mogelijke stilte; niets mocht de slaap, die zoo gewenscht was, storen; alleen maar moest om het uur een lepel vol van het drankjen worden ingegeven; dát vooral mocht niet achterwege blijven, want de geruste slaap was uit dat drankjen voortgekomen....

De kinderen geloofden dat vast nu Meester het zoo ernstig verzekerde en namen zich dus voor met iederen heel-uurslag van 't Stadhuis, moeder het voorgeschreven quantum toe te dienen. Maar zij hoorden den gantschen dag geen klok slaan. Ze waren weder in elkaârs armen ingeslapen op denzelfden stoel vóor de bedsteê.

Stil was 't dus wel in het geheele huis, juist zoo als Meester Nagtegaal het had voorgeschreven.

V.

Twee maanden waren nú in hoop en dán weder in vrees doorgebracht. Brechtjen, steeds trouwer bijgestaan door Mietjen, die het geheele huishouden voor haar rekening had genomen, kon zich geheel aan Moeder wijden en aan de briefwisseling met Vader. Zij had hem goed op de hoogte van alles gehouden. Haar eerste bericht, na de ontvangst van het juiste adres, had vrij gunstig geluid. Moeder had kunnen slapen en was minder moê wakker geworden; maar haar latere waren wel eens minder bevredigend geweest en maakten gewag van groote zwakte.

Weldra kon er weder een betere tijding afgezonden worden. Meester Nagtegaal had het drankjen veranderd om op de maag te werken, wat dadelijk geholpen had daar Moê wat broodsoep had gegeten. De waarheid was, dat Vaders brief, dien ze nu te beandwoorden had, een zeer hartelijken innigen groet voor Moê had ingehouden met de mededeeling, dat hij zou overkomen om allen naar Engeland over te voeren, zoodra hij maar hooren mocht dat Moeder de noodige kracht had voor de zeereis, die in het najaar echter nog al vermoeiend was. Hij zou nu

maar verlof kunnen krijgen voor drie of vier dagen.... maar d i e wilde hij besteden, om hen allen mede te nemen en bij zich te houden zoo lang hij kon.

'Bewaar die brieven toch goed, Brechtjen!' had Moê eens gezeid. 'Leg ze bij de andere!' En toen Brechtjen vroeg, waar Moê de andere bewaarde, had zij een trek van tevredenheid op het gelaat der langzaam herstellende bespeurd, geen rechtstreeksch andwoord gekregen, maar alleen het verzoek, om al de ontvangen en nog te ontvangen brieven maar op de beddeplank te leggen. Moeders oogen waren er heel dikwijls op gevestigd en dan bewogen zich de lippen snel en hadden de oogen soms zulk een vreemde uitdrukking. Brechtjen was verre van het vermoeden, dat Moeder zich dan afmatte en aftobde, om een andwoord te vinden op de geheim gehouden vraag: 'Waarom n u niet aan m i j geschreven? Hij weet immers, dat ik nu nog wel niet s c h r i j v e n , maar toch wel l e z e n kan?'

Moeder was in de laatste dagen dan al heel goed vooruitgegaan! Brechtjen had weder een brief verzonden, en deze gewaagde reeds van een halven dag opzittens maar droeg dan ook de datum van 14 Oktober. Wat had de tijd van half Augustus af lang geduurd! ''t Was wel' zoo schreef ze 'of ze er haar heelen groei in had kunnen doen.' Dat was misschien maar hoovaardige inbeelding, maar dat ze in dien langen langen tijd bijna breien en naaien verleerd had, dat was een nederige en geheel ware bekentenis. Maar Moê, schoon ze nog niet zonder te

beven de pen kon houden, zat nu reeds halve dagen te lezen, meest in den Bijbel, maar toch dikwijls ook in de preeken van hun Wijkdominee ‘die deze zoo lief was te sturen.’

Hoe fijn trachtte Brechtjen te beduiden, dat Vader nu niet meer aan haar alleen moest schrijven. 't Scheen toch wel, dat Moeder iets van wat er in haar binnenste omging, had doen gissen. Brechtjens zinspeling bleek voor Vader onduidelijk te zijn geweest, want deze schreef weder aan haar en weidde daarbij uit over de vreeselijke stormen, welke nacht en dag door Londen en aan de kusten woedden en vele schepen in het Kanaal hadden doen vergaan. ‘'t Zal een *obstacle* zijn voor de reis in de eerste weken, maar ik kan 't niet langer uithouden.... ik m o e t komen.’

Moeder, die 's morgens dien brief op haar bed las, sprak er van nu eens vroeg te willen opstaan en ‘zich aan te kleeden,’ zelfs haar beste kleed, haar groen zijden met purperen weerschijn, waarin ze getrouwd was aan te passen. ‘Hij zal me wel wat wijd zijn geworden, kind!’ zei ze met een glimlachjen, dat langs dien vermagerden neus en die verbleekte lippen zoo weemoedig heengleed.

‘Ik geloof dat het niet zoo heel erg zal wezen... maar wel, dat 't u te veel vermoeien zal; en u zal toch wel gauw weer uit willen gaan!’ luidde Brechtjens andwoord.

Hoe behendig had het kind weten uit te stellen wat niet anders als een ontmoediging en een grievende teleurstelling te weeg zou hebben gebracht. Zij werd door

Moeder beter dan door Vader begrepen; want het trouwkleed werd niet te voorschijn gehaald. De kleedij door haar gewoonlijk gedragen werd echter aangetrokken, de verwarde hairen geordend, waarbij Brechtjen mocht helpen, het kapspiegeltjen, dat Karel haar eens uit het veld had mee gebracht waar hij 't in de tent van een Fransch officier had buit gemaakt, vóor haar geplaatst en met nauwkeurigheid geraadpleegd. Brechtjen was angstig bij het laatste en wilde het onderzoek bekorten. Daarom begon ze te vertellen van de tucht door Mietjen uitgeoefend.

‘Die goede vrouw! Hoe veel zijn wij haar geobligeerd!’ zei Moeder even van haar spiegeltjen opziende.

‘Geen kist of ze is van haar plaats geweest...’

‘Och, kind! dat overdrijft je zeker...’

‘Ook onze pronkkamer en het portret van grootvader..’

‘Wat? Heeft ze...?’

‘Alles werd te onderst boven gehaald...’

‘Neen maar...! Liet je dat toe?’

‘Maar ze zorgde extra best voor het brood in de spinde...’

‘Goed, dat je me dat herinnert...! Waar waren mijn gedachten! Hoe heb je 't toch gemaakt...?’

‘Eerst geborgd, maar toen Mietjen er zich meê bemoeide, niet meer.’

‘Ik moet afrekenen met haar... vandaag nog!’

Daar was gelegenheid toe. Mietje kwam weder aanwippen. Terugkomend van de hal of van de groenmarkt had ze dat dikwijls gedaan, maar dan altijd in haar

morgen- of huis-japon. Nu leek ze wel op zijn Zondagsch uitgedoscht. In plaats van haar groven strooien hoed had ze een kleurige huik opgezet; in plaats van het bont of wit katoenen voorschoot, droeg ze een zwart zijden. Ook was de hengselmand of het emmertjen thuis gebleven. Mietjen zag er nu heusch ‘pronke-pintig’ uit, al kon men juist niet getuigen, dat ze door een ringetje was te halen. Hoewel de herfst reeds zijn intreê had gedaan en een gure wind plassen van kil water uit de grauwe wolken voort en naar beneden joeg, stond ze voor Geertruid zich het zweet van het gelaat te wisschen, wat deze, die rilde van de kou, niet weinig verbaasde.

‘Ga nu eens naast me zitten, goede gedienstige buurvrouw!’ zei Geertruid, die aan al dat vegen en dat blazen en steenen een eind wilde maken.

‘Ik heb geen tijd.... waarachtig niet! Ik kom hier alleen, om u te feliciteeren met uw herstel. Dat heeft Barend nu eens netjens opgeknapt, hé? Brief hem om Gods wil niet over, dat ik u dat heb gezegd, want dan berst hij nog van eigengerechtigheid. Daar had je 't van ochtend weer. “Barend”, zei ik, “hoe denk je er nú over?” Je moet weten dat hij de Juffer al verleden week soep had willen sturen.....’

‘Hoe goed zijn Broêr en Zuster toch voor ons allen geweest en daarom....’

‘Bedank me niet! Ik wist immers dat u 't niet had en wij wel. Ik heb niet eens mijn beide rokken gegeven zoo als de Heer het wil, maar slechts een van het half

dozijn. Waar zouden ik en Barend 't ook aan verdoen? En daarom is 't ons een plezier, de lui, die we mogen lijden, 't eens volop goed te geven. En dat bracht mij op 't denkbeeld, u en de beide kinderen van daag tot het noenmaal te noodigen. Zeg nu niet neen, want dan zou u me boos maken en Barend gelijk geven, wat hij nooit heeft gekregen en ook niet moet hebben, wil hij in den huiselijken band blijven.'

'Och, mijn beste Mietjen, ik deug nog niet in gezelschap - daarbij is 't weêr zoo guur...'

''t Zal nog wel guurder worden; dus daarop is niet te wachten... en Barend zeit ook, dat het met de krachten best zal gaan en dat een stevige goed klaar gemaakte pot....'

'Dus ben je 't nu eens met hem eens', schertste Geertruid.

'Hij is er niet bij, en hij zal 't nooit hooren... Ik heb de sleê al voor UEd. besteld. Om twaalf uur precies komt ze voor...'

'Maar, Mietje zoo'n kippeneindtjen! Dáarvoor een rijtuig te nemen...! Ik weet wel, dat het mij niets zal kosten en dat buurvrouw er niet krom voor zal hoeven te leggen,' haastte Geertruid er bij te voegen, daar zij die opmerking reeds op Mietjens lippen zag liggen, 'maar bij alles wat je al voor ons gedaan hebt...! Nu ik dáarop kom! Wees zoo goed mij op te geven wat je voor me betaalde, wil je? Twee maanden toelage is op 't Stadhuis te ontvangen en de derde maand is al ingetreden, maar daarvoor heb ik nog

niet het mandaat van betaling. Och, ik zou zoo graag willen, dat de aptheker de twee oudste liet ontvangen en om het laatste mandaat liet vragen en dan van het montant het voorgeschotene afhield...!'

Mietjen was al lang opgestaan, had met de voeten getrappeld, met de oogen een paar pluizen op de tafel gezien en ze met de vingers gevangen; zij had de lippen herhaaldelijk geopend, om ook eens een woordtjen in 't midden te brengen, en zag nu de kans daarvoor gunstig.

'Wat een Stadhuiswoorden! Goed, goed, ik zal 't hem vragen.... Waarlijk, langer kan ik niet blijven, wil ik met mijn eten klaar komen.... Ik sta er op, dat u een paar pond zwaarder terug komt dan u heen is gegaan.... Heb ik d i e papiertjens te geven?'

'Tusschen elf en twaalf aan de stads-thesaurie.... één keer in de week en 't is nu de dag....'

'Bestig... Ik laat Barend er zelf naar toe gaan.... Dan ben ik hem van ochtend meteen van den vloer kwijt.'

De klok van den Westertoren was nog niet koud van den twaalfden slag, of de sleeper had zich reeds aangemeld. Brechtjen had om half twaalf al voor het school van Ernst gewandeld en hem, na een kwartier wachtens, opgevangen en vervolgens meê naar huis genomen. Zij had alle tegenspartelen van zijn kant denken te voorkomen door hem meê te deelen wat festijn hem wachtte, maar de jongen, die altijd anders handelde als zij verwachtte, had zijn tong uitgestoken, evenwel een oogenblik later met zekere deftigheid erkend, dat dikke Mie

toch wel lekker kooken kon. Zij had Moeder, nog voor ze hem was gaan halen, kunnen helpen klaar maken, zoodat die nog wat rusten kon voor zij haar eersten uitgang deed. Die eerste uitgang had eigenlijk naar de Kerk behooren te geschieden, maar - de zeden werden losser, wat ‘op stoel’ reeds meermalen werd bejammerd! - hij werd bij velen uit de gezeten burgerij zeer dikwijls naar slemppartijen en, nog erger! naar den Stads-schouwburg gedaan.

‘'k Hoop maar niet dat de menschen me zien. 'k Had niet moeten toegeven. Ik behoor niet bij de vroolijkheid. Ik behoor - ja bij wien...?’ zoo had Moeder zitten te peinzen; en haar gedachten zwierven ver weg, de zee over... en ze sloeg de handen voor het gezicht, liet ze weer zinken en vouwde ze ten gebede. ‘Moed!’ klonk het: ‘moed! Ik mag me niet weer laten overheerschen - ik moet sterk wezen voor mijn kinderen... Het zwaarste is ook geleden... De pijn is het snerpendst als hij voor 't eerst wordt gevoeld!’

Barend was den heelen ochtend niet van den huiselijken vloer geweest, zeker omdat Mietjen 't zoo graag had gehad. Hij had de papiertjens aangenomen, gehoord, dat ze vóor twaalven, en anders de geheele week niet, konden verzilverd worden, vervolgens den bediende geroepen en dezen naar het Stadhuis gestuurd met verlof daarna te gaan eten en het geld meê te brengen als hij weer op het werk kwam. Zijn thuis-blijven had zijn bezige zuster nog onrustiger gemaakt dan ze reeds was. Een Juffer van Perseyn te eten te hebben was een groote eer; 't zou

haar in de buurt niet weinig in de hoogte steken; maar 't had zijn bezwaren toch ook. Alles, alles moest in de puntjens zijn... En Barend zat in de binnenkamer, die toegang gaf tot de keuken, haar verschrikkelijk in den weg! Hij zat in zijn huisjas op zijn gewone plaats met een koperen stoof onder de voeten. Hij had koû gevat, naar hij zei ‘van nacht bij het zetten van zijn laatste lavement’ - zoo'n man noemde toch maar alles bij zijn naam! - en daarom zou hij vandaag maar binnen blijven en de laatst uitgekomen pamfletten, hem daareven door den boekverkooper van het Singel gestuurd, eens op zijn gemak lezen.

Zij zorgde er voor dat de ‘aterling’ het niet op zijn gemak deed. Telkens moest ze hem voorbij of reikte ze voor hem heen, tot hij opstond, stoel en stoof verschoof en een eind verder ging zitten.

‘Dat je me niet helpt is tot daar-en-toe, maar dat je me expres in den weg gaat zitten is slecht. Je denkt dat alles maar altoos hier naar je pijpen moet dansen...’

‘Hè?’ vroeg Barend met een wreveligen trek op het gelaat uit zijn boeksken opkijkend. ‘Heb ik je niet gezeid, dat je er nog wat meê wachten zoudt, de juffer te vragen?’

‘Alsof ik niet wist, dat je een spelletjen met me speelt en je aanstelt of je er tegen bent juist als 't anders om is.’

‘Daar vel je nu je eigen vonnis... Nu erken je zelve, altijd dwars te wezen en me te dwingen...’

‘Je valt door de ben. Ik weet genoeg! Ik zou nu maar

zwijgen; ieder woord maakt het erger en onze gast hoeft juist niet, als ze hier komt, je in je ware gedaante te zien.'

Barend, die in de laatste tien jaren in ruime mate ondervonden had, dat Mietjes logika gelijk nul was maar toch de zijne altoos tot zwijgen bracht, vond het beter niet verder te gaan en liever warme voeten te houden dan een gloeiend hoofd te krijgen. Hij schoof nogmaals met stoel en stoof verder en liet het tafellaken, dat Mietjen, oogenschijnlijk bij ongeluk, uit haar handen in zijn schoot liet vallen, daar kalm liggen.

'Daar had ik 't weêr!' zuchtte Mietjen.

'Wat?'

'Die steek in de borst, Barend!'

Hij sprong op. 'Wanneer heb je je laatste druppels genomen? Je eet te veel, Mietje, heilig, te veel! En dan maak je 't je ook te druk!'

'Half slag! Dat 's half twaalf! Nog niet gedekt en ik moet naar mijn pot zien! Waarom altoos tegen een nieuwe vaste dienstbô je zoo aangekant? 't Kan er toch af, heb je me gezeid...'

'Maar, mensch, met een vaste dienstbô heb je geen minuut rust...!'

'O, dus is 't m i j n schuld dat de laatste heenging...? Had i k mijn vinger in je 'ropsenbusie' - konserf van vlier - 'gestoken? Had i k ...?'

'Neen, dat had i k gedaan en nog veel meer en toen is Trijntjen tegen jou opgevlogen...'

‘Daar is met geen man ter waereld ooit te praten... Lieve Grootje!’ riep ze ontsteld, het onheilspellend snerkelen uit de keuken vernemend en ijlings wegsnellend.

Daar stond Barend met het tafellaken en met zijn vrees voor Mietjens steek in de borst. Die broeder en zuster! Water en vuur leken ze wel en toch hadden ze elkaâr lief als tweelingen! Altijd krakeelden ze, maar in die heftige ‘combusties,’ zoo als hij 't noemde die graag zijn aasjen latijn te luchten hing - wat te nacht en te ontijde gebeurde, zoo als z i j vaak vinnig opmerkte - voedden zij elkander op! Wat zou beider leven wezen, als de wrijfpaal er eens niet was, tegen welken de kille kalmte des eenen warm werd geschuurd en de heerschzucht der andere van tijd tot tijd pijnlijk aan bonsde!

Barend had de tafel gedekt, de tinnen borden uit de kast gekregen, waar het dagelijksch huishoudgoed in geborgen werd. Naast de bordtjens lag hij de dwaal, op deze de tinnen lepel en het kleine stalen vorkjen met twee scherpe punten. Wat nieuwigheid weer! Waarom niet de oude gewoonte behouden? Een lepel was nuttig; maar een vork om 't eten te pikken van je eigen bord en 't naar je eigen mond te brengen...? Gelukkig dat Mietjen er nooit zoo precies op toezag, daar ze er zelve niet goed meê te recht kon. Nu Juffer Semeyns kwam moest echter de mode achterna worden gehinkeld. Moest er mostert in het potjen, peper en zout in de papieren zakjens worden gedaan en deze op tafel gelegd? Zou er ook olie en azijn gekregen moeten worden? Hij vroeg het Mietjen door

een reet van de deur, die hij dadelijk weer sloot om de wolken rooks te keeren, die de geheele keuken vervulden en Mietjen omgolfden, terwijl het vuur, op het stooktafeltjen rood en geel opvlammend, ze grijsgrauw kleurde.

‘Ik weet niet wat je zegt! Houdt de deur dicht, anders slaat mijn koek om door den tocht!’

‘Dus koek krijgen we ook van middag’ mompelde Barend tevreden. ‘Nu, de deur zal ik dicht houden daar kan ze op aan. 't Lijkt ginder wel een hel, en zij, die er midden in staat, kucht niet eens! Dan is haar steek maar een leugentjen om bestwil... om mij de tafel te doen dekken. Maar 't blijft toch een leugen... Dus oneerlijk is ze ook. Dát spijt me!’

Daar sloeg het twaalf. Barend ging in de apotheek het tafeltjen en de stoelen schikken, waarop een flesch ‘ypocras’ van eigen maaksel kwam te staan met eenige kleine glaasjens en een klein schoteltje met ‘marsepain’ volgens zijn beste recept klaar gemaakt in de aptheek, waarvan 't in die dagen een der smakelijkste ingrediënten was. Hij plaatste zich voor het glas der buitendeur en zag langs ‘den gaper’, die onder de luifel hing, naar boven.

De donkere wolken joegen elkander in ijlenden spoed voort! Lichter zou 't dien dag wel niet worden! De kaarsen moesten maar dadelijk opgestoken. In den winkel ging 't nog, maar in de binnenkamer, welke het daglicht uit de aptheek moest hebben, zou 't spoedig een egyptische duisternis zijn. Dáar had Miê evenwel voor te zorgen. Dáar zou hij nu eens zich niet meê bemoeien.

Er hield een slede stil. Over de onderdeur van den kaarsentrekker werd de vaderlief van buurman gestoken en gluurden twee nieuwsgierige oogen naar buiten.

Barend was op straat gewipt en hielp Geertruid en de kinderen uitstappen. ‘Wat ziet mijn patiënte er goed uit! Binnen, gauw de aptheek in! ... Al is 't ook een binnenwind toch kan hij een catarrha brengen. Alles staat klaar... Dorus, om drie uur hier terug!’

Het laatste bevel gold den sleeper.

Ernst zag nu voor 't eerst met een spottenden lach den opgevulden kaaiman aan, die aan een touw van de zoldering der aptheek afhing en hem vroeger, als hij alleen voor de toonbank stond, groote vrees had aangejaagd.

‘Een glaasjen ypocras?’

Moeder en Brechtjen bedankten; Ernst schoof een glaasjen bij zonder er toe genoodigd te zijn, maar zijn ‘astranterigheid’ baatte hem niets... Een jongen, die nog geen veertien was, mocht geen ypocras hebben! Een kaneeltjen straks misschien! Een stuk marsepain nu al!

‘Als de vrinden nu maar komen en 't zich willen laten smaken!’ schetterde 't uit de binnenkamer.

De gasten, voorafgegaan door den gastheer, deden hun intrede in de volgens Ernst lekker riekende eetkamer, waar men evenwel ‘geen hand voor de oogen’ kon zien.

VI.

Maar Mietjen had gauw twee smeerkaarsen op hooge koperen kandelaars opgestoken. Geertruid kon dus haar eereplaats vinden, aan de vierkante tafel vlak onder de papieren kroon, voor deze gelegenheid expresselijk uit de pronkkamer gehaald.

Wat er op tafel dampte kon Ernst nog niet onderscheiden. Hij had er den tijd niet toe; hij moest de oogen sluiten en de handen vouwen bij Barends gebed, voor dezen keer ietwat bekort, maar als altijd met zalving uitgesproken. Hij hoorde nog zeggen: 'Almachtige, barmhartige Vader, dewijl gij ons het brood des levens, Jezus Christus, van den hemel gezonden hebt...' hier dwaalde hij met zijn gedachten af en naar den grooten dampenden schotel van Delfsch aardewerk toe, op welks buitenzij hij een deel van den 'verloren zoon' zag, die bij de varkenstrog op zijn buik lag te smullen... Door de stemverheffing van den biddende weder tot aandacht terug gebracht, vernam hij nu als slotwoorden: 'Geeft dat wij deze spijze en drank niet tot verdoemenis of bezwaring onzes oordeels mogen gebruiken, Amen!'

‘Amen!’ zeiden allen.

‘Bene proficiat!’ wenschte Barend in zijn latijn Geertruid toe, waarna hij de huismuts weer opzette.

‘Brecht, 't duurde lang, hè!’ fluisterde Ernst. ‘'t Onze is korter...’

Een duw van Brecht deed hem zwijgen en rond zien, eerst naar de zoldering met de dikke balken, tusschen welke in een hoek ter zijde van den schoorsteen stukken gerookt vleesch en een halve zij spek hing; toen, naar de blauw-witte muren en het tresoorken of spijskastjen, op welks blad nu tal van glazen en kannen stonden met toespijzen en schaaltjens suikergoed, en ten laatste - in allerijl, want zijn bord moest hij bijhouden - naar den vloer waar hij, voor zoover het bescheiden licht 't hem toe liet, versch wit zand zag gestrooid.

‘'t Eten is hier rijker, Brecht, maar 'tandere bij ons beter!’

Gelukkig, dat die twee alleen aan 't beneden-eind zaten en er een druk gesprek was ontstaan tusschen Moeder en den gastheer, terwijl Mietjen, die anders de ooren van een das had, geheel verdiept was in haar plichten van gastvrouw en de borden overhoopte met het eerste gerecht, bestaande uit witte boonen met pruimen, waarbij zij een stuksken gember op een klein glazen schaaltjen presenteerde, met de verzekering dat ‘het echte Chineesche’ was.

‘Een preparatie maar van de maag, lieve Juffer!’ zeide Mietjen, Geertruids protest tegen de op het bord opgehoopte quantiteit daardoor afwijzend. ‘U is bij een apotheker te gast, die weet wat u past...’

‘Ja, maar..!’ Barend wilde even in 't midden brengen, dat hij bij de samenstelling van het maal niet was geraadpleegd en zeker een andere maagpreparatie zou hebben verordend, indien hij...! ‘Beter ware 't maar geen slapende honden wakker te maken’ of - ‘geen oude koeien uit de sloot te halen’ en het interessante gesprek met de Juffer, die over het politieke wist meê te praten, te vervolgen. ‘Zoo als ik straks met een enkel woord reeds aanduidde: 't is oorlog tusschen onze stad en Zijn Hoogheid in Engeland. 't Is ook geen manier van doen... 't Is begonnen met de nominatie van nieuwe Schepenen, waarvoor een dubbeltal, zooals gewoonlijk door Heeren Burgemeesteren was opgemaakt, dat aan den Stadhouder of, bij afwezen van dien, aan de Leden van den Hove van Holland behoort toegezonden te worden, en daar Zijn Hoogheid in Engeland is, handelden onze Burgemeesteren geheel naar herkomst en gebruik door de nominatie te expediëeren naar den Hove....’

‘Mietjen lief, schenk den kinderen geen kaneelwijn - liever een glas bier!’ zei Geertruid midden in de toespraak van Barend. Zij had met schrik reeds den berg op het bord der kinderen bespeurd en zag met nog grooter schrik de kan met het edele vocht verschijnen en daarbij een grooten kroes naast ieders bord plaatsen.

‘Maar 't kaneeltjen smaakt er zoo goed bij... 't Zal hen geen kwaad doen... Als UEd. 't alevel niet hebben wil... dan maar bier; toch niet ons huisbier, maar Delfsch, dat ik in den kelder heb; 't gewone is voor een gewoon maal.’

‘En dat is 't onze niet, dat zie ik heel goed! Wat kostelijk alles!’ merkte Geertruid aan, wie eenige lof thands wel niet te onpas voorkwam.

‘Dring 't toch de Juffer niet op!’ zei Barend eenigzins gemelijk.

't Was hem maar zelden in zijn rethorijkers-kamer gebeurd, dat er niet naar zijne toespraak geluisterd werd, en hier had dat plaats door de schuld zijner zuster. Ook zag hij, dat de gast den berg van witte boonen op haar bord niet op kon en dat ze met schrik dien telkens door nieuwen aanvoer verhoogen zag.

‘Ik moet de gast toch vriendelijk tot eten dringen als jij haar daarvan afhoudt,’ hernam Mietjen. ‘De Juffrouw luisterde alleen uit hoofschheid, Barend!’

‘Toch niet! Ik hoor meester graag vertellen van die affaires. En dus... deden de Heeren van den Hove de benoeming....?

‘Contrarie van dien, Juffer! Zijn Hoogheid of liever Zijn Majesteit - zoo heet hij nu door het toedoen onzer Hoogmogenden - gelastte, dat hem de nominatie naar Londen zou worden gezonden... Hij en geen ander zou de benoeming doen.... Maar 't is tegen alle recht in! Een mijl op zeven! Over London moeten Amsterdamsche schepenen hun benoeming krijgen. En 't gaat aan beide kanten zoo scherp toe, heb ik aan 't Stadhuis van zeer vertrouwde zijde gehoord!’

Mietjen had in de laatste oogenblikken geen stoornis te weeg kunnen brengen; ze had er misschien wel lust,

maar geen tijd toe gehad. De maagpreparatie was ten einde; een der hoofdgerechten zou nu worden opgedragen. Daarvoor had ze de hulp ingeroepen of liever opontboden, van de beide kinderen, die zich repten om haar naar de ‘coocke’ te volgen en herhaaldelijk weer verschenen en verdwenen om den schotel visch, die de Juffer, al zat ze nog zoo aandachtig naar Barend te luisteren, zeker reeds geroken zou hebben en dus ook begeerd, op te brengen met al wat daarbij behoorde.

't Was gekookte snoek, waarbij blanke knollen als toespijs werden gebruikt en als drank eigenlijk water met melk behoorde. Mietjen was evenwel genoeg met haar tijd meêgegaan, om zulk een drank niet wat zuinig te vinden en had er dus de ‘ypocras’ die toch maar ijdel op het tafeltjen in de apotheek stond, bij gehaald.

‘Kostelijk, hè?’ riep ze, toen ze Geertruid en zich zelve de grootste middenstukken, Barend een deel van de staart en de kinderen een wichtig kopstuk op het bord had gelegd.

‘Jakkes!’ wilde Ernst uitroepen, maar Brecht, die aan de beweging zijner lippen begreep wat er komen zou, schoof hem gauw haar bierkroes met echt Delfsch gevuld toe, en beduidde hem dat hij drinken moest.

‘Dat 's nog uit het kookboek van Moeder zaliger. Toen ik van school was genomen - er werden toen nog niet zulke groote geleerden gemaakt van de knechtjens en de meisjens - en in het huishouden kwam, was dat mijn gilde-proef, zoo als 't betiteld werd. 't Werd 't lievelingskostjen van Barend. Is 't niet, Barend?’

‘Ja, ja... maar ik hield altijd meer van midden- dan van staartstukken. Ik zeg 't maar voor 't vervolg, hoor, Mietjen! ...’

‘Wat hij weer astrantig is!’ dacht deze, ‘Maar van middag zal 't hem toch niet helpen! Zoo'n lekkerbek, die altijd zelf maar het eêlst wil hebben!’

‘Kom, nóg een stukjen, Juffer! Ik heb hier nog een murw mootjen, een middenstukjen, dat 's toch het eêlst van den visch... en komt van rechtswege onze gast toe.’ Hier wierp ze Barend een bestraffenden blik toe, dien deze... dóorstond! ‘Maar UEd. eet waarlijk niet!’ riep ze Geertruid toe, terwijl zij haar het murw stukjen op het bord wierp en daarna een volle lepel van de saus er over heen goot.

‘Lieve Mietjen, neen! Al te gul!’

‘Heeft UEd. mijn saus goed geproefd? Ik kan UEd. raden snoek of karper zóo klaar te maken. Weet UEd. hoe ik dat doe? Ik kook de visch blauw in water met azijn en leg haar dan in een gebonden saus van in boter gefruit speksop, rijnwijn, azijn, foelie, peper en gember. Als UEd. het wil, dan kom ik de lekkernij bij u eens klaar maken en dan kunnen de kinderen me helpen. Uien moeten er eigenlijk ook in. Als de oogen van Ernst niet te gauw tranen dan mag h i j ze schillen...’

‘Heel graag, heel graag!’ mompelde Geertruid ‘maar Mietje-lief! u is te mild geweest. Mag ik dat laten staan?’

‘Gerust!’ verzekerde Barend.

‘Als 't niet naar uw smaak mocht wezen, laat u 't dan maar... Wel dat spijt me, dat ik iets geef wat...’

‘'t Is heerlijk, heerlijk... maar mijn maag wil nog niet te best meê...’

‘Dan een vingerhoedtjen ypocras... Ik hoop maar dat wat er nu volgt meer in den geest zal wezen.’

‘Maar Mietjen, volgt er nóg meer? Wat heb je voor ons uitgehaald! Foei, dat moet je nooit weer doen. Ik durf je op die manier niet bij mij te gast vragen...’

‘Dat hoeft ook niet, beste Juffer! Komt UEd. maar altijd bij ons. - Nu heb ik jeluis hulp eerst recht noodig!’ zei ze tot de kinderen, die weder haar naar achter volgen moesten.

‘Meester!’ fluisterde Geertruid nu ze zich weer alleen met den gastheer zag ‘ik merk dat ge u met de politieke affaires veel afgeeft... u leest veel...’

‘Straks nog een nieuw pamflet, dat misschien nog niet eens op het Stadhuis bekend is: “De haai en het lootsmannetje of de slokop en het kaasboertjen.” Daarin wordt het ondankbare Engeland de les gelezen. 't Schreit dan ook ten hemel. Wij moeten maar geld geven, oorlog maken, om Zijn Hoogheid op zijn troon te houden en ons nog achteruit laten zetten toe.’

‘Weet u ook hoe 't aan de overzij gaat?’

‘Slechter dan voor een paar maanden.... want al de officieren, die in verlof waren, zijn plotseling opgeroepen... Dat hoorde ik gister van buur Gerrits, die 't van 't kantoor van Oorlogszaken had; en dat's een betrouwbare bron.’

‘Hadden er velen verlof gekregen?’

‘Wie 't vroeg kon 't krijgen, ten minste wie familie in Holland had. Zijn Hoogheid weet deksels goed hoe hij zijn Hollanders te vriend moet houden...’

‘Maar van de Lijfgarde kon toch zeker geen officier gemist worden?’

Barend bemerkte met schrik wat verkeerden weg hij was ingeslagen... ‘Neen,’ hernam hij snel ‘dat geloof ik ook: dat 's een keurbende, zooals men dat noemt. Ik geloof haast, dat ze buur Gerrits op 't kantoor ook gezegd hebben dat er niemant van dat wapen verlof kon krijgen...’

‘Goede vriend!’ hoorde hij zich toefluisteren op zulk een zachten toon, dat hij er van werd aangedaan. Tevens voelde hij een zachte hand de zijne drukkenl Het was om zich bijna niet goed te kunnen houden! Dat hij ook zoo lomp had kunnen zijn om daarvan te spreken en zoo onhandig om er zich van af te maken zoo als hij deed. De Juffer had toch zoo'n scherp verstand en begreep zelfs de woorden, welke niet werden gesproken.

Het bedrijvig binnenkomen van Mietjen was nu een welkome afleiding. Op een grooten schotel torschte zij een koek van bij de tien pond. 't Was de hoofdschotel. 't Was de glorie harer kookkunst; de triomf van haar zorg en beleid over de natuurlijke gevaren, welke in den vorm van tocht en te-heet-vuur maar al te vaak zulk een saâmgesteld produkt bedreigen. Ja, om den wille van dien ‘koek in den zak’ had zij Geertruid eigenlijk te gast ge-

nood. Zulk een algemeen erkende lekkernij kon in een burger-huishouden maar niet naar verkiezing klaar worden gemaakt. Slechts in een tijd, dat er rolpens werd afgekookt, kon 't geschieden, want in het rijkste vleeschnat diende de koek, welks beslag, uit grutte-meel, krenten en rozijnen bestaande, in een langwerpig vierkanten zak was gegoten, uren te zwabberen, en zwabberend zoo gaar en smijdig te worden, dat hij door een fijn touwtjen in platte stukjens kon worden gesneden of gezaagd. Als de hulp van een mes moest worden ingeroepen was hij mislukt. En eerst op het oogenblik, dat hij uit den zak werd getrokken, kon de deskundige afdoende kritiek oefenen. Dit laatste verklaarde volkomen Mietjens onrust van dagen her, van het oogenblik af, dat bij haar het voornemen rijpte, om het waagstuk te ondernemen.

'Hij is er goed uit!' riep ze in de verte al tot haar Broêr, dien ze nu vriendelijk toeknikte. 'Maak je touwtjen maar vast klaar!'

Terwijl de kinderen de kan met stroop en de kom met gewelde boter aanbrachten en Ernst bovendien bezig was een zijner wijsvingers, die in de stroop had gebaad, aan een mouw van zijn best laken' wambuis af te vegen, maakte de gastheer zich op, den plicht te vervullen, die hem was opgelegd. Hij zou dien echter niet kunnen volbrengen. Het raam van de straatdeur werd omhoog gedrukt en de onderdeur geopend.

'Daar is iemant', zei Geertruid.

'Volk,' meent de Juffer? 'Och neen' hernam Barend,

die het touwtjen bijna tot op het midden van den geheel garen koek had gebracht, maar 't daar liet zitten. ‘Sedert de drogisten, die geen examen hoeven af te leggen en geen bul te betalen, als paddestoelen uit den grond oprijzen, is 't met den verkoop voor de toonbank uit. 't Zal onze knecht wezen.... Harmen, Ben jij 't?’

‘Ja, baas! ik kom van 't Stadhuis...’

‘Breng het geld maar hier...’

Barend keerde zich naar den binnentredende.

Twee mandaten waren betaald; het derde was geweigerd, want het bericht was juist gekomen ‘dat de Kaptein niet meer onder dienst was.’

‘Goed, goed! Ga maar dadelijk aan 't fleschjens spoelen!’ snauwde Barend hem toe.

De oude knecht trok zijn schouders op en mompelde zóo wat tusschen de tanden: ‘Lekker aan 't schransen en dan zoo te blaffen! Ik zal de rhabarber maar vast krijgen!’

Geertruid zat een oogenblik als versteend. ‘Niet meer onder dienst!’ prevelde zij. Barend en Brechtjen begrepen den toestand; Mietjen en Ernst blijkbaar niet. Mietjen had in hare voortdurende agitatie de boodschap niet verstaan; haar verdroot Barends treuzelen; ze rukte hem het touwtje af dat zij met veel meer handigheid dan hij hanteerde. Ernst was bezig een groote rozijn, het verst uit een der wanden van den koek puilend, met den vinger te bemachtigen.

‘Dáar, Juffer!’ Met die woorden werd de gast een

snede op het bord geworpen en werd stroopkan met boterkom voor haar geplaatst.

Daar Mietjen geen andwoord ontving, keek zij de andere wat nauwkeuriger aan, nam ze met de vingers een stuk uitgebrande pit van de kaars, waardoor deze helderder opvlamde, en bespeurde zij Geertruids versteend gelaat.

‘Een flauwte!’ riep ze verschrokken, ‘Barend, Barend!’ Maar deze was al in de aptheek bezig uit een fleschjen eenige druppels in een kelk te gieten. Dat duurde der ontstelde veel te lang. Op het tresoorken stond een fleschjen anijs, dat straks eerst bij de kraakamandelen en de vijgen op tafel had moeten komen, maar nu reeds dienst kon doen. Ze goot een flink vingerhoedtjen-vol Geertruid in den mond, die dadelijk bijkwam. Ja, Mietjen wist wel wat wonderen een anijsjen werken kon. Had zij zelve er geen ondervinding van sedert jaren? De spiritus van Barend kwam te laat. Dat dacht ze wel. Kon een vrouw maar eens aptheker wezen!

‘De Juffer moet de lucht in!’ zei Barend. ‘Mietjen, heb je haar anijs gegeven? 't Is niet goed, maar je hebt het wel eens slechter aangewend.’

Dat was een steek onder water. Of zij 't voelde! 't Was wel of ze kleurde!

‘Moê, willen we samen de straat in gaan?’ vroeg Brechtjen aan haar oor.

Een lange zucht volgde; de vuist werd gebald; de lippen saâmgenepen. De wil zocht de half verloren heerschappij over het lichaam te herwinnen. Het gelukte.

‘Wat spijt het me, Mietjen, dat ik zoo ondankbaar moet zijn tegenover zoo veel vriendelijkheid... Ik heb te veel van mijn krachten gevergd. 't Is mijn eigen schuld - ik vraag je wel om verschooning - maar ik voel dat de lucht mij goed zal doen.’

‘Dan moet u gaan... Ik zal de kinderen voor u een goed stuk koek meêgeven.... Steek wat suikerboontjens bij u - dat 's lekker en versterkend...’

Geertruid liet alles toe, terwijl ze haar huik opzette en haar regenkleed omsloeg.

‘Ik ga ook meê!’ riep Ernst.

‘Eet eerst je koek, jongen!’ drong Mietjen.

‘Neen, ik wil met Moê meê! Maar ik kan 't straks wel komen halen...’

Daar zat Mietjen weinige minuten later alleen in haar binnenkamer voor de leêge tafel, naast nog ongerepte schoteltjens en nog ongebruikte kelken! Dagen lang had zij zich op dezen middag verheugd! Dagen lang had zij ingekocht en opgestapeld! Uren voor blakerend vuur gestaan! Bijna doodsangsten verduurd voor één oogenblik van glorie, dat... niet gekomen was!’

Barend hield zich verre. Maar zij ging hem zoeken en ze vond hem onder de luifel van den vuilen kaarsentrekker.

‘Barend, ik zou wel willen huilen! Ik wist wel, dat het nog niet goed voor haar was uit te gaan... maar jij wou 't weer doorzetten...’

‘Ik?’ vroeg hij schamper. ‘Heb ik 't niet tegengehouden... tot het laatste oogenblik tegengehouden?’

‘Zeg je dat nu al weêr? Weet ik dan niet, dat je altijd het tegenovergestelde zeit van wat je meent?’ Met een tip van haar bonten voorschoot dat over haar zijden Zondagschen hing, kwam zij aan haar ooghoeken.

Barend had medelijden. ‘Nu, nu! Je best heb je gedaan... en wat de juffer mankeerde kwam niet van het vroege uitgaan. Willen we Gerrits met zijn vrouw vragen van avond? Er is nog wel voor een half vendel volks over...’

‘Neen, dat wil i k nu niet!’ riep ze, waarna zij, kalmer geworden omdat ze nu eens z i j n wil had weerstaan, zich met een zekere fierheid ‘in haar veste’ terugtrok.

‘Gaat het beter, Moê?’ vroeg Ernst na een poos stapvoets de straat doorgewandeld te hebben.

‘Veel beter, mijn jongen!’ klonk het opgewekt.

Toen ze thuis kwamen vroeg Brechtjen Moeder naar bed te mogen brengen.

‘Ik denk er niet aan,’ klonk het. ‘Ik was straks benauwd, maar ik adem weer geheel vrij. Ik ben zeker niet verzwakt want ik voel me sterk... ik voel dat ik alles zou kunnen doen.’

‘Overspanning, moeder!’

‘Dat zou 't kunnen wezen, liefste, als ik een b l i j d e tijding had ontvangen.’

Haar lippen beefden terwijl ze die van Brechtjen zochten en drukten. Nóg vroeg deze niets. Maar de gazellenoogen wemelden. ‘Heerlijk, dat je me zonder woorden begrijpt. Dat geeft kracht aan mijn kracht. 't Is of de Heere me bij de hand heeft genomen... dat er van Zijn

almacht op mij is neergedaald...! Laat mij nu een poos alleen! Wees niet bang voor me! Ik weet immers welke schatten ik nog heb?'

Zij was alleen; zij drukte de hand tegen haar voorhoofd; zij staarde een oogenblik voor zich uit... in het vrije, in het oneindige, want er waren geen wanden meer, die haar blikken opvingen! Maar weldra gaf een schok te kennen dat haar wil zich weder eerbiedigen deed. De waarheid, de volle waarheid te kennen is beter dan de slingering tusschen vrees en hoop! Om te kunnen strijden heeft men noodig den vijand te z i e n !

Zij ging aan 't rekenen... Zij had schulden... Ze had altijd gezorgd ze niet te hebben. Maar die lange, lange ziekte! De geïnde toelage van twee maanden zou de huishoudelijke schulden, grootendeels bestaande in de voorschotten der Nagtegaals, wel kunnen kwijten; de huur zou gevonden kunnen worden uit de opbrengst van het huisraad; maar wat bleef er dan over voor de reis?

De reis naar Engeland! Van het oogenblik af, dat ze de tijding van Karels ontslag vernomen had, stond haar besluit vast. Zij moest naar hem toe! Zij vroeg zich niet af wat haar man kon misdreven hebben; zij wist nu, dat hij in ellende verkeerde en hulp zou behoeven: een zacht woord van zijn wettige vrouw, een liefkozing van zijn kinderen!

Hoe gelukkig, dat zij de Engelsche taal eenigzins meester was geworden door het verkeer met de kameraden van Karel en vooral met Fred, den jongen wees, dien Karel zoo edelmoedig tot zich had genomen! Maar hoe aan geld

te komen? Borgen terwijl zij wist het niet terug te kunnen geven? Daar kwam haar fierheid tegen op! Zij peinsde, zij rekende tot het hoofd haar pijn deed. Zij deed het in de bedstede nog den geheelen voornacht, maar in den nanacht had de vermoeidheid haar toch de oogen doen sluiten.

Met een glimlach op het gelaat werd ze wakker. Was 't omdat haar geest, half ontworsteld aan de kluisters van het lichaam, de vleugels had kunnen uitslaan en ze doopen in den morgendauw van een onzienlijke waereld en bij het ontwaken - den terugkeer tot het aardsche-zijn - den weerschijn eener herinnering van de genoten weelde in het gewone bewustzijn behouden had? Wie onzer ondervond soms niet iets dergelijks, maar voelde tevens niet de teleurstelling, welke daarop volgde, als het aardsche bewustzijn terug was gekeerd en de schrikkelijke werkelijkheid van lijden uit gemis weder meêbracht? O dat ontwaken, wat was 't Geertruid bitter!

Niet langer in de veeren gewoeld! Voort, in het bezige leven, hoewel 't haar aangrimde! Zij klom haar rustbed af! De kinderen sliepen nog. Laat zij ze niet wakker maken! Op de teenen loopend begon en volbracht zij het zoo noodig huiswerk.

In het zindelijk, maar nederig, werkkleed deed zij de bovendeur open, waarop de klopper met kracht was neergevallen. Zij had al voor een half uur het hoornblazen en het schreeuwen van den bakker: ‘hiet witte brood en weggen, al hiet gaerste koeken, al hiet, al hiet!’ gehoord, en daar juist: ‘panharing, versche haring als suiker zoo

zoet, engelsche bokkens!' 't Zou dus wel een van de vele venters wezen, die zich had aangemeld.

Wat schrik! Daar stond de verre Neve, Heer Henrick van Arkesteyn, voor haar. De voorname Heer kwam haar bezoeken! Maar hij was bijna niet te kennen, zóozeer had hij het hoofd in den kraag van zijn regenmantel schuil doen gaan! En het bezoek werd in het vroege morgenuur gebracht: dan waren slechts de 'slechte luidtjens' op straat!

Zonder eenig andwoord op zijn verzoek om een oogenblik haar te mogen spreken, ging zij hem voor naar de pronkkamer, waar de ander haar volgde, met scherpen blik alles opnemend wat hem omgaf.

'Verschoon me dat ik zoo vroeg kom, maar gisteravond laat ontving ik een tijding aangaande uw man.'

'Ik ken haar reeds' hernam Geertruid met een stem, welke zij eenige vastheid wilde geven; toch klonk ze als een zacht nokken. Tegenover dien man in zúlke omstandigheden, in zúlke kleeding te staan, 't was een foltering!

'UEd. kent die tijding... in bijzonderheden?'

'Neen, heeft UEd. z e k e r e tijdingen?'

'Tot nu slechts geruchten.'

'Deel mij die nu niet meê, Mijnheer! Als UEd. de goedheid [...] hebben ze mij... te schrijven...'

'Ik zal 't doen... Vrouwe Nichte!' klonk het ongewoon zacht van zijn lippen. 'Ik kom ook niet hier, om pijn te doen maar... om te helpen... Ik zal nooit vergeten, dat UEd. een Perseyn is. Ik heb een buitenverblijf aan de

Vecht. Wil UEd. 't met uw dochter dezen winter betrekken? Wij kunnen dan later zien...'

De vriendelijke uitdrukking, bij de eerste woorden op haar gelaat verschenen, trok weg bij de laatste.

Daar schoot een gedachte door haar brein, zóo afschuwelijk, daar welde een achterdocht op, zóo kwetsend voor haar vrouwelijk gevoel, dat ze den verren Neve als een indringer door een scherp woord over haar drempel wilde jagen. Tot de zelfbeheersching welke zij zich had opgelegd als den eersten harer plichten, behoorde echter ook het bedwingen der meest gerechtvaardigde fierheid. Toch wilde zij hem doen blijken dat hij doorzien was.

'Brechtjen kan niet tegen de Vechtlucht; dit verplicht me reeds voor uw.... vriendelijk aanbod te bedanken. Maar nog een andere alles afdoende reden bestaat daarvoor: ik ga zoo spoedig mogelijk naar mijn man toe...'

'En UEd. kent niet eens de bijzonderheden...?'

'Ik begrijp niet hoe die ooit van eenigen invloed zouden kunnen zijn op mijn besluit.'

'Ik hoop, dat UEd. zóo zal b l i j v e n oordeelen als de geruchten zich bevestigen...'

'Mijnheer!'

Dat éene woord weerhield Heer Henrick voort te gaan; toch vervolgde hij na weinige sekonden met gedempte stem: 'Heeft UEd. geld voor die reis?'

'Ik zal 't mij weten te verschaffen.'

'Ik hoop, dat het u lukken moge, Geertruid!'

Zij zag hem een oogenblik vreemd aan bij het noemen van

dien naam. Hij zocht voorzeker toenadering, maar eene die zij afsloeg. Geld zou hij voor haar over hebben indien ze wilde blijven, maar zeker niet zoo ze op reis ging over zee.

Haar hoofdknikjen en kleine buiging was hem een bewijs, dat zij het gesprek voor geëindigd beschouwde.

Hij zette den hoed op en boog. Zij ging hem voor om de deur te openen. Hij hield haar hand, die de klink oplichtte even tegen en zei: ‘Vrouwe nichte, roep gerust mijn hulp in waar UEd. die noodig acht. Heb echter de goedheid dat altijd te doen aan het adres der firma. Uw request toch komt alleen mij ter hand, daar ik het eenig lid der firma ben...’

Hij vertrok zonder een dankbetuiging af te wachten, welke ook niet zou zijn uitgesproken.

Zij bleef een oogenblik als bedwelmd staan, bedwelmd alsof haar een hevige slag op het hoofd ware toegebracht! Welk een laagheid en tevens welk een hooghartigheid!

Hij zeide haar te willen helpen en hij had haar getrapt! Zouden zij allen zoo zijn in de groote menschen-waereld, welke zij alleen, zonder den steun van een krachtige mannenhand, gereed stond te betreden? Het innig vroom gemoed richtte zich tot den Almachtige, dien zij als den Hemelschen Vader had leeren liefhebben! Maar meer dan dat gebed bracht een vroolijke jongensstem te weeg, die haar naam riep.

‘Ja, Ernst, ja, ik kom!’ liet ze krachtig hooren. ‘Ik merk dat je goed geslapen hebt en dat de maag gezond is gebleven. Dat 's meer dan ik durfde hopen...’

Tegen den middag kwam Barend, die met blijde verbazing een bijna geheel herstelde vond, terwijl hij gevreesd had een hopeloos ingestorte zieke te zullen zien. Hij had vijf minuten lang een nieuw recept bepeinsd wat op al de hoofdorganen gelijkelijk zou kunnen werken, en hij was, hoewel hij geen oogenblik nog twijfelde aan de macht van geneesmiddelen door zijn wetenschap gemengd, toch blijde er geene meer te behoeven voor te schrijven.

Zij deelde hem haar voornemen mede; zij vroeg hem haar rekening te willen opmaken en haar van dienst te zijn bij den verkoop van haar huisraad.

'Wil u a l l e s verkoopen' vroeg hij met grooten nadruk.

Zij begreep wat hij bedoelde en zweeg een oogenblik. Zij k o n nog niet van a l l e s afstand doen; zij wou nog eens aan 't rekenen gaan...

'Van avond hoop ik u daarop bepaald te kunnen andwoorden, meester! 't Is me voor 's hands troost genoeg dat u mij op zijde blijft... Ik wou graag met de eerste postboot van den Briel vertrekken.'

'In die najaarsstormen op zee?' zei hij bedenkelijk het hoofd schuddend.

'God de Heer is ook in de stormen!'

Daar viel niets tegen in te brengen; het kinderlijk geloof heerschte in beider gemoed even sterk.

Dien avond zou ze bepaald andwoord geven! Ze zou 't reeds eer kunnen doen.

Nauwelijks toch was Barend vertrokken of er had een nieuwe bezoeker zich aangemeld, een vreemde, dien ze niet

wist hoe aan te spreken. Was 't een sinjeur of maar een mosjeu? De wijze van zich uit te drukken gaf hem recht op den eersten titel, zijn kleedij en zijn onderdanige manieren alleen aanspraak op den tweeden.

'Ik ben makelaar in schilderijen, Juffer! Laatst hier voorbijgaande, toen de ramen aan straat openstonden, heb ik een portret in de benedenkamer zien hangen. In de verte trof mij het koloriet. Misschien deê 't de *entourage* alleen. Mag ik 't eens van naderbij zien?'

Geertruid weifelde.

'O als UEd. er zóo veel prijs op stelt... zal 't wel niet te koop zijn... In de verte leek 't me niet bepaald slecht. Van wien is 't?'

'Van der Helst staat, geloof ik, in een hoek dicht bij de lijst.'

'Zeker niet... dat kan niet...' Dit zeggende wierp hij een onderzoekenden blik in 't rond en vond zijn respekt dalen en de mogelijkheid, dat hier een Van der Helst in eigendom aanwezig zou zijn, nog onwaarschijnlijker. 'Neen, dat zal niet zoo zijn.'

'Gelief mij dan te volgen, Sinjeur!' Ze vond het toch maar beter hem eer te hoog dan te laag te betitelen.

De makelaar was nauw voor de schilderij getreden of er kwam een schamper lachjen op zijn gelaat.

'Juist zoo als ik wel dacht. 't Is geen Bartholomeus van der Helst...'

'Maar daar staat toch...'

'Van der Helst, maar dat is Lodewijk, zijn zoon. Waar

de vader honderd gulden doet, doet de zoon maar tien. Niet onaardig... maar gebrekkig van kompozitie... vleesch laat veel te wenschen over...'

'Ik vraag uw oordeel niet' zou Geertruid in andere omstandigheden met een hoogroode kleur, getuige van groote ergernis, met hoogheid hebben gezegd. Thands zweeg zij echter, al werden de wangen ook purper.

'Is dát te koop?' vroeg de makelaar, die naar Geertruids schatting nu maar een mosjeu bleek te zijn.

Zij knikte toestemmend.

'Welnu: Twee honderd gulden comptant. 't Is niet zijn beste werk, en zijn beste, het portret van Luit.-Admiraal Stellingwerf, zag ik voor minder gaan....'

Twee honderd gulden maar! En 't was haar schat geweest haar leven lang, en wie 't zagen hadden steeds verrukt gestaan en 't niet altijd ontveinsd, dat ze 't wel wat spilziek achteden, zoo veel waarde renteloos in huis aan den wand te hangen!

'Dat..., is.... te weinig; véel te weinig..!' stamerde ze.

'Als de zeebonk, die 't voorstelt, er maar wat anders uit zag.... met wat meer goud op den rok.... en een bekende naam droeg...!'

Dat was te veel!

''t Tuigt niet van uw kennis, Mosjeu! Het is de Vice-Admiraal van Perseyn, in '72 voor Texel gebleven, bij het binnenbrengen van een rijk beladen koopvaardij-vloot, mijn vader, Mosjeu! Het schilderij is niet meer voor je te koop.'

Welk een verandering onderging de geheele gedaante van den kwanselaar! Diep buigende stamerde hij: ‘Heb ik dan de eer met een afstammelinge van Perseyn te spreken, den beroemden en algemeen befaamden vlootvoogd? een maag van de Heeren van Arkesteyn? Ik bid u duizend maal om verschooning. Maar het licht valt slecht...! Is 't gepermitteerd?’ en zonder 't gevraagd verlof af te wachten schoof hij de lage glasgordijntjens wat ter zijde, wat naar Geertruids oordeel weinig ander licht gaf, maar hem, den deskundige, eensklaps geheel van gevoelen deed veranderen.

‘Ik moet zeggen.... erkennen..., Lodewijk heeft zich zelven overtroffen. Ik kan nu het dubbele bieden. Vier honderd komptant.’

Geertruid ware geen fijn gevoelige vrouw geweest, indien ze zoo spoedig om den wille van haar belang de aangedane beleediging had kunnen vergeten.

‘Ik blijf er bij: dat portret is niet meer te koop!’ Die man had haar gedwongen te verraden, dat het de beeltenis was van haar vader. Nu k o n ze er niet afstand van doen; nu werd het heiligschennis! En toch....! en toch....! Het verstand begon zijn rechten te hernemen.

‘En als ik opkwam tot zes honderd, Juffer! Geld bij den visch! Over een uur kom ik 't halen en breng ik 't geld meê.’

Hoe ordinair werd dat manspersoon in haar oog! ‘Je hebt gehoord wat ik zeide?’ Zij sloeg de hand aan den

knop der deur, maar draaide dien nog niet om. Zóo veel geld! Zóo veel geld! De reis kon ondernomen worden! Zij zou voor dat portret in 't boêlhuis, waar ieder 't zou aangapen, misschien zooveel niet bedingen, en 't te houden ging toch ook niet.

De ander sloeg haar aandachtig gade en toonde zelf ook een soort van onrust. ‘Zes honderd vijftig dan, maar dat is dan ook het uiterste waartoe ik komen kan’ fluisterde hij.

‘Voor wien komt ge hier?’

‘Ja.... u begrijpt.... dat wordt nooit gezeid voor dat de koop gesloten is en de kooper 't dan permitteert.... en in deze zal de permissie zeker niet gegeven worden.’

‘Ik wil weten voor wien ge biedt.’

‘Zeven honderd dan, maar op mijn woord van eer, hooger mag ik niet gaan - En vraag me dan niet....’

‘'t Is meer dan een geldkwestie, man! Begrijpt ge dat niet?’

De ander keek haar beteuterd aan. Had hij 't voor minder kunnen krijgen? Die vrouwen! Om daarmeê zaken te kunnen doen moest men apart geformeerd wezen. ‘Geen geldkwestie? Dat 's me te geleerd!’

‘Nog eens; voor wien biedt ge?’

‘Ik mag 't niet zeggen - alleen dit: wat ik bood is verre boven de waarde; maar voor mijn principaal was 't óok geen geldkwestie, dat begrijp ik nu.... Alleen een familie-belang.... in het kabinet werd dit portret misschien gemist....

‘Dus ge komt van.... Mijnheer van Arkesteyn....?’

‘De Juffer heeft het gezegd - niet ik. De Juffer gelieve alles voor zich te houden.’ Er gleed een pak van 's makelaars hart. Hij had een goede zaak hopen te doen. Mijnheer had den prijs op acht honderd gesteld.... Als hij nu den koop voor lager had kunnen sluiten, dan had hij 't voordeelig verschil tusschen den principaal en zich zelven verdeeld en beiden een goeden dag bezorgd.

‘Meld Mijnheer Neve dat de schilderij hem behoort!’

De Mosjeu haastte zich heen te gaan. De buitendeur mocht hij zelf open doen en achter zich sluiten. Geertruid bleef voor het portret - neen, voor haar vader staan.

Het was niet meer haar eigendom! ‘O God! hoe zwaar valt mij dat! Hoe zwaar!’ kermde zij.

Ernst was naar school; Brechtjen werd uitgestuurd naar Mietjen, die zij te helpen had in 't omwasschen en wegbergen van 't geen den vorigen dag uit kast, kist, en keuken was te voorschijn gehaald. Geertruid wilde alleen zijn, op het oogenblik dat haar schat werd weggehaald. Zij bleef in de pronkkamer, geheel verloren in den aanblik van hetgeen straks niet meer onder het bereik harer oogen zou zijn. De klopper viel neer - twee mannen stonden op de stoep. Zij klom op een stoel en bracht haar lippen aan die van haar vader. ‘Nú sterft ge eerst voor mij. Vaarwel, vader! lieve vader!’

Zij opende de deur, wees de bezoekers de kamer waar het verkochte hing en snelde de trap op naar boven!

Zesde boek.

I.

Wij hebben Kapt. Semeyns in wanhoop verlaten, krimpend onder de beten zijner konsciëntie, en hervinden hem weken later voor de sofa geknield, waarop Maud neder ligt, als een voorname Lady uitgedoscht, een sierlijken waaier van ivoor met dukaten goud rijk versierd in de hand, de kreuken niet achtend die haar houding wrong in het donker blauw fluweel der *robe* of het wit satijn van het voorschoot.

't Was niet warm in het vertrek. De herfst deed zich reeds gelden en er was geen vuur aangelegd in den open haard. Niettemin scheen Maud behoefte te gevoelen aan afkoeling. Met den waaier toch wuifde ze zich het gelaat, waarvan het voorhoofd en de slapen een ivoor-wit en de wangen een rozerood blosjen vertoonden. Van dicht bij beschouwd mochten beide tinten aan de inwerking eener beleidvol bedekkende en verfraaiende kunst worden toegeschreven.

Wat stormen waren over beider hoofd losgebarsten! Wat orkaan had straks weder geloeid! De kunst had Semeyns gelaat geenerlei hulp geboden. Misschien had zij,

indien zij tot bijstand ware aangezocht, hare onmacht moeten erkennen. Het hoofdhair was nog even dik als vroeger, maar vertoonde hier en daar witte vlokken; de glans van de oogen was gedoofd; om de oogholten liep een roode kring; de wangen hadden hare verweerde kleur behouden, maar werd deze vroeger door den eigenaardigen blos van kracht en gezondheid als doortinteld, thands dierven ze dien en hingen vermagerd en verflenst neer. Had hij vroeger te jong mogen heten voor zijn leeftijd, hij was er nu te oud voor geworden. Het inwendig vuur, dat de steenen wanden van den berg had verwarmd en gestoofd en aanvankelijk de planten en struweelen op zijn steilten en hellingen welig in spleet en holte had doen tieren, had die wanden eindelijk doorgloeid en het smaragden kleed, dat ze vroeger dekte, doen verwelken en verdorren.

En dat vuur scheen niet te doven! Het gloeide maar voort en greep om zich heen en verteerde al wat het greep. De hartstocht gelijkt toch de vonk, die, bij haar ontstaan, door een vallend blad kan worden gedoofd, maar, de aandacht ontsnappend, voortgloeiende en in gloed toenemend, de woudvorsten zelfs blakert en ter doode toe zengt.

Toen hij Brechtjens eersten brief gelezen had, toen hij onder den indruk er van als waanzinnig rondtuimelde, heerschte in hem de éene gedachte: ‘naar huis! naar huis! In de armen van vrouw en kinderen!’ Had hij Geertruid weken lang niets van zich doen hooren, die onnatuurlijke kilheid had schaamte tot oorzaak gehad, een niet te bedwingen schaamte tegen over de reine, die hij bedroog!

Hoe dikwijls was hij begonnen, had hij een dagteekening gesteld, maar had zijn hand den aanhef ‘lieve huisvrouw!’ geweigerd neer te schrijven! Maar nú was 't anders! Nú had hij zich te richten tot zijn kind, zijn dochter, jegens wie hij oprecht was als hij haar zijn liefste woordtjens gaf, als hij in geestelijken zin de armen naar haar uitbreidde..!

Wij weten reeds dàt en wàt hij schreef en hoe goed hij beandwoord werd.

Dat geregeld ontvangen van tijdingen stelde hem eenigzins gerust. Die tijdingen waren wel niet geheel bevredigend; ze spraken wel niet van herstel, maar ook niet van dadelijk gevaar; wat ze echter wel hadden moeten doen, indien de pen der kleine schrijfster minder door meêlij voor den lieven afwezigen vader ware bestuurd geworden! ‘'t Bleef slepend maar de meester had goeden moed!’

En hier om hem heen ging het steeds slechter, dreigde de vijand hoe langer hoe meer den schat te bemeesteren, aan wien hij zich te vaster hechtte, naarmate de kans dien te verliezen grooter werd.

Het verzoek om verlof, dat hij dadelijk had willen doen, werd verschoven tot zijn eerste brief zou beandwoord zijn; later uitgesteld om allerlei drogredenen, waarvan de voornaamste was: het steeds dreigender verraad, dat den persoon Zijner Majesteit omgaf, sedert de verdreven Koning, aan het hoofd van een talrijk leger in Ierland stond en het ontzach voor het Goddelijk Recht der Koningen het in Engeland van lieverlede weer begon te

winnen van de vroegere vrees voor het despotisme, dat noodzakelijk uit zulk politiek leerstuk geboren was. Niemant van de Lijfwacht behoorde in verlof te gaan, verzekerde hij zich zelven. Maar velen van die keurbende gingen toch, en ze waren minst genomen even gehecht aan Koning Willem als hij! Hij bedroog zich zelven en hij wist dat hij 't zich deed!

't Was hem zeer goed bewust, dat de jaloezy hem folterde tot razend wordens toe! Jaloezy op wien? Op dien verwijfden blonde, op dien nachtbraker en speler, die het goud, welks herkomst niemant bekend was, met handen vol om zich heen smeet; die in één nacht, naar hij hoorde, in een der vele speelholen honderden guinjes verloor? Hij had den losbol nooit in Mauds nabijheid bespeurd; hij had anderen nooit om het huis zien dwalen, inziende en groetende, en toch hield hij er zich overtuigd van, dat hij misleid, dat hij bedrogen werd, dat er roovers in het rond slopen om het zijne te stelen.

Ja, het zijne! Maud had zich in zijn armen geworpen. Herhaaldelijk had hij zich afgekeerd! Hij was haar ontvlucht, niettegenstaande zijn hartstochten reeds door de verleidelijke waren opgewekt! Hij had zich reeds voor altijd overwinnaar gewaand! Maar nogmaals was ze tot hem gekomen en wel onder omstandigheden, welke een tweede afwijzing bijna tot een wreedheid, tot een zedelijken moord zouden hebben gemaakt. Jeugd had hij nooit gekend; in het gareel van den plicht had hij steeds getrokken en in zijn leden tintelde toch de rijkste levenskracht! En jeugd werd

hem door haar geboden! Hij was voor de bekoring gezwicht! Een tijdelijke afdwaling slechts! Hij kon immers terug treden zoodra hij het wilde? Gevloekte waan! Eigenschappen, waarvan hij het bestaan in dat kind niet vermoedde, hadden zich van lieverlede ontwikkeld! De roos, door hem geplukt, bleek scherpe dorens te dragen! Had hij haar nog wel lief? Hij verafschuwde haar soms; hij wilde haar soms van zich werpen, maar drukte haar een oogenblik later te inniger aan de borst. Maanden reeds had hij den duldeloozen toestand verdragen! Het edelste in hem dreigde te verwelken of was misschien reeds verwelkt. Zijn geestkracht vlamde soms in razernij op, maar om dan zich te ontspannen en als weg te zinken in matte willeloosheid. Het onnoozel kind had hij eenmaal juichend omvangen, maar dat kind was een vrouw geworden, die al de geheimen had leeren kennen van de meest volleerde kokette. Listig bleek ze meer en meer, buigzaam en de prooi aan zich ketenend als de slang!

Gister avond was hij laat thuis gekomen. Hij had de avondwacht gehad, en was in het naar-huis-gaan, in Haymarket bij een welbekenden kwaker, die goede Bordeauxsche roode en witte wijnen verkocht, een paar flesschen van de fijnste soort gaan koopen, om die op zijn kamer zoo mogelijk met Maud te ledigen. Wie weet wat de wijn haar en hem op de lippen zou leggen! Wie weet of het nemen van een koen besluit er niet door kon worden bespoedigd!

Thuis gekomen vond hij licht noch vuur; alles zelfs

in dezelfde wanorde, als hij 't 's middags had achter gelaten. Maud was afwezig. Hij had zich voorgenomen rustig te blijven en elken twist in de stilte van den nacht te vermijden. Er was toch al ruchtbaarheid genoeg gegeven aan zijne betrekking tot Maud, eene betrekking, die druk besproken werd, niet omdat ze een zeldzaamheid was onder de Officieren en de Engelsche Edellieden, maar omdat zijn *bien aimée* aan het Hof doorging voor een werktuig der Jakobieten. Heel fijn en voorzichtig was hem reeds te kennen gegeven, dat een verbreken dier betrekking hem slechts voordeelig kon zijn. Maar voor die inblazing was hij doof gebleven; zijn fierheid reeds zou hem het gehoorzamen hebben verboden.

Hij had zich op zijn bed geworpen, maar drong zich wakker te blijven. De klok sloeg twaalf. Meer dan een kwartier later kwam Maud thuis, naar 't scheen, zonder geleide. Hij veinsde in diepen slaap te zijn, maar merkte alles op, als ware zijn oog gewapend met den sterkst verhelderenden bril. Het regenkleed van fijn zwart laken, met marterbont omzoomd, gleed op den grond neer, terwijl het zwart fluweelen masker nog het bovengedeelte van het gelaat bedekte. En hij had haar verboden te dragen wat wel onder de hoogste vrouwen in zwang was gekomen, maar dan toch altijd slechts onder de lichtvaardigste der lichtvaardigen!

‘Slaap je al?’ had het aan zijn legersteê geklonken op een toon, die vroolijk klonk, ja uitgelaten, zóozeer zelfs, dat hij er de opwinding, door het gebruik van rum

of arak verkregen, in bespeurde. ‘Ik kom van de *Bourguignonnes* van daan. Heerlijke muziek was er! Toch kreeg ik er slaap; maar ik was ook zoo moê van de *Bartholomew*-kermis in Smith-field.... Waarom me dat niet al lang laten zien? Maar je denkt nooit aan wat me plezier kan doen.... Wat waren er veel spullen! De akteurs - er waren heele knappe onder - en de aktrices zaten, rood en geel en blauw en groen gekleed, op de galerij voor hun hokjens te kijk. En daarbij getoeter, dat je hooren en zien verging, en een wiel, waaraan schuitjens hingen, die, vol van dames en heeren, rond werden gedraaid..! Ik zat er óok in..! En weet je wat om te watertanden was? De speenvarkens die overal te koop hingen! Alfred kocht er me een; hij laat het morgen bij Hopps bezorgen.’ Hij snurkte. ‘Och, je slaapt maar, ouwe driftkop!’ riep ze, terwijl ze zich van het bed afwendde. Zij begon te fluiten. Het was al een zeer jolig deuntjen. Het fluiten had hij steeds als gemeen en ongepast afgekeurd en den deun als zeer onwelvoegelijk in den mond van eene, die een Lady gelijken wilde, veroordeeld. Toch vergastte zij er hem nu op! Het kostbaar kleed, dat hij haar nog nooit te voren had zien dragen - telkens zag hij nieuwe *robes* en kleinodiën - werd neuriënd uitgetrokken en achteloos in een hoek geworpen even als den gouden armband op het tafeltjen in haar nabijheid. Hij hoorde haar overluid denken en meende te hooren: ‘Mij een zorg! Laat hem slapen... Alfred...! een mooie naam!’ Hij kon de laatste woorden niet goed

verstaan; van de allerlaatste: ‘die dikke Generaal...! hoe werd hij ook genoemd? Lan...gerok, meen ik. 't Is niet uit te spreken.... maar aardig was hij!’ hoorde hij niets; alleen vernam hij een lachjen.

Hij had dien nacht weinig geslapen, veel minder dan zij, die nog dommelde en doezelde, toen hij reeds geheel gekleed was en haar wakker schudde. Hij had gewikt en gewogen; hij had een vast besluit genomen.

‘Ik heb met je te spreken en wacht je in de andere kamer,’ snauwde hij haar toe.

‘Doe 't hier!’ verzocht ze, hem de hand reikend, welke echter niet werd aangenomen.

‘Sta op! Je zult wel hoofdpijn hebben.’

‘In 't geheel niet!’

‘Dan is 't een bewijs, dat je veel verdragen kunt...’

‘Hoe beleefd! Karel, wat heb je? Heb je gehuild? Je oogen zijn zoo rood!’

‘Huilen doet geen man. Schreien soms wel. Maar daarvoor is 't hier toch geen plaats.’

‘Waarom niet, Karel?’ vroeg ze, hem naar zich toetrekkend.

‘Wie vloekt schreit niet.... Niet meer? Sta op en kom vóor! Wasch het blanketsel goed af, want ik wil je nu eens zien zoo als je werkelijk bent.’

Hij liet haar alleen.

‘Daar zal weer wat zwaaien! Die arme ouwe jongen!’ prevelde ze met een lachjen, dat aan het vermoeid en nog ten deel geblanket gelaat een weerzinwekkende uit-

drukking gaf. ‘Hij zal honger hebben.... Laat ik hem den tijd geven zijn wit brood in zijn chocolade te weeken, dan doen hem de kortsjens niet zeer in den mond!’

Hij deed zoo als zij vermoedde en gebruikte wat in de voorkamer ordeloos en gebrekkig door Misstress Hopps was klaar gezet. 't Scheen wel of alles om hem heen meer en meer een baaiert werd! Hoe koud zich ook de Oktobermaand inzette, wat dikke smook ook oprees uit de schoorsteenen van de geburen, toch was er in zijn verblijf niet gedacht aan verwarming! De toenemende slordigheid van Maud vond haar weergade in die van Hopps! I n en o m zich alzoo redenen genoeg voor den wrevel, die hem beheerschte!

Reeds lang was het karig ontbijt genuttigd, dat weelderig had kunnen zijn indien hij waarde had ontvangen voor zijn immer stijgend kostgeld, en nog altijd was Maud niet verschenen! Hij klopte driftig aan de deur der slaapkamer en hoorde zich toeroepen dat ze dadelijk verschijnen zou. 't Duurde zoo lang omdat ze hem met iets verrassen wou. Waarlijk, ze verraste hem ook; want zij trad, met zorg geblanket, binnen in het kostuum, dat ze gister avond voor 't eerst aan had gehad.

‘Hoe vind je me?’ schenen haar oogen te vragen, terwijl zij ze beurtelings op hem en den kleinen spiegel vestigde.

‘Wat? De koorddanseressen zijn alleen 's avonds in de gouden pailletten, jij 's morgens al!’ riep hij geërgerd.

‘'t Bewijst wat je zeker bewijzen wildet: dat ik meer ben dan het soort waar op je 't oog hebt.’

‘Ga daar zitten!’

Ze keek hem met een uitdagenden blik aan en bleef staan.

‘Waar kwam je gisteravond van daan? Heb ik je niet verboden zoo laat alleen op straat te zijn?’

‘Ja, maar wat je verbiedt is niet altoos billijk. Alleen was ik niet. Weet ik altijd waar mijnheer de provoost-geweldiger schuilt?’

‘Niet dien toon! Waar ben je geweest? Ik sta voor mij zelven niet in, als je mij niet ernstig en deemoedig andwoordt!’

Zij zag onrustig naar de deur en ging op de sofa zitten dicht bij den *guéridon*, waar de nieuwe uitvinding: een kamerschel stond.

‘Ik zag je in den schemeravond om Holland-*house* dwalen... naar de officieren zien... juist toen de wachten werden afgelost... Dat wil ik niet hebben... Andwoord! Ik wil andwoord!’ schreeuwde hij.

‘Over mijn tong ben ik nog alleen de baas!’ klonk het bits.

‘Daarom spreekt ze dan ook altijd logen! Zie, wat ik gister avond vond in een hoek achter de sofa!’ Hij toonde haar eenige roode en witte veertjens, zoo als de jongste officieren en Edellieden, die de laatste mode volgden, op den rand van den hoed droegen. ‘Welk bezoek heb je gehad? Van Alfred? Dien naam hadt je gisteravond op de lippen! Ik sliep niet toen je terug kwaamt als een gemeene deern, geurende van tabaksrook en rum? Andwoord! Andwoord!’

‘Waarom? Mijn tong liegt immers altijd? Je hebt het zelf gezegd.’

‘De kelk is eindelijk overgeloopen, deern! Wij moeten scheiden... elkaâr niet meer zien!’

Zij had zich op de sofa in haar gantsche lengte neergestrekt en speelde met haar gesloten waaier.

‘Schepsel, zonder hart..! zonder eerbaarheid! ... En dat is bij vrome lieden opgevoed en heeft haar belijdenis gedaan!’

‘Ik ken al de boeken van het Ouwe en Nieuwe Testament nog van buiten en de Artikelen des Geloofs op mijn duimpjen...’ zei ze, waarna zij den straatdeun begon te fluiten, die hem den vorigen avonds reeds zoo zeer had geërgerd. Hij sprong op haar toe, rukte haar den waaier uit de hand, sloeg haar daarmeê op het hoofd en wierp dien toen in haar gezicht. Zij huiverde; de bovenlip trok even stuipachtig op, waardoor een rij witte tanden zichtbaar werd. 't Was het blikkeren van het gebit eener tot woede geprikkelde wolvin.

‘*Aunt*, je hebt het spel gewonnen,’ zoo klonk het in het diepst van haar binnenst.

Hij stond een oogenblik roerloos van schrik over zijn laaghartige daad. Een zwakke vrouw te mishandelen, eene, die nog wel verlamd scheen van vrees en ontzetten, want hij vernam zelfs geen kreet en zag alleen een gestalte, die in elkaâr kromp en zich als saâmvouwde!

‘Ik bedoelde niet... ik wou niet...’ hikte hij.

‘Mijn hersens inslaan - neen, dat geloof ik ook niet;

toch kwam de slag goed aan!' zei ze zacht, terwijl ze een hand aan het golvend welriekend hair bracht, dat zeker niet stevig genoeg was opgemaakt; want het viel in lange lokken neer en omlijstte de blanke slapen en wangen.

'Wij moeten scheiden, maar niet dús!' riep hij getroffen uit.

'Vaarwel dan!'

Zij sprak die woorden. Eensklaps was hij verlegen met de voor zijn eigenliefde te gemakkelijk behaalde zegepraal.

'Geen hart!' suisde 't van zijn lippen... Je hebt me nooit lief gehad...'

'Ik heb je toch nooit geslagen... Nu, vaarwel! Ik ben moê... Waarom ga je niet heen?'

'Omdat ik je vooraf wil zeggen wat je in mij hebt gebroken... bezoedeld...'

'Ga je weer preeken? Ga liever heen.'

'Maud! ...'

'Ik weet al wat er volgt: Ik ben van steen.. ik ben lichtzinnig.. oneerbaar.. Al het onrecht is aan mijn kant. De heer Kaptein gaf mij altijd zulke goede lessen en voorbeelden...! voorbeelden vooral!'

Ze wierp hem de haar toegeslingerde verwijten terug met zoo veel handigheid, dat hij te blozen had over 't geen hij had gedaan. 'Maar dat is nu al zoo dikwijls gezeid, dat het me verveelt. Ieder van ons gaat voortaan zijn eigen weg... Wat treuzel je toch? Ga dan heen...! Ik weet heel goed welken weg ik heb in te slaan...'

‘Je staat aan den rand van een afgrond.’

‘Dan val ik daar maar in...’

‘Mijn hand heeft...’

‘Me geslagen.’

‘Maud! Maud! vergeef me dat!’ Hij zonk op de kniën voor de sofa neer.

Zij bootste fluitend de leeuwerik na.

‘Heb meêlij met me! Wees niet zoo monsterlijk wreed!’

‘Ga heen!’ beet ze hem toe; maar 't kwam hem voor, dat zijn hand, welke de hare gegrepen had, even werd gedrukt.

‘Ik k a n niet gaan... zoo niet!’ snikte hij.

Een glimlach vertoonde zich op Mauds van hem afgewend gelaat.

‘Als ik maar de overtuiging had dat je me trouw waart...!

‘Een jaloersch man is niet te overtuigen.’ Zij had nu den waaier geopend en koelde er zich het gelaat meê af.

‘Met wien was je gister, Maud!’

Ze zag hem aan. - Zij fluisterde: ‘Onverbeterlijke... dwaas! Omdat je 't nu zoo nederig vraagt en omdat je zoo'n dwaas bent zal ik andwoorden. Om vier uur was ik bij Holland-*house* waar je me gezien schijnt te hebben. Waarom? misschien wel om zekeren jaloerschen Kaptein goedendag te zeggen... ik had je 't 's morgens niet eens kunnen doen..’

‘Is dat waar? Is dat waar?’

‘'t Is waar ook: mijn tong liegt alleen.’

‘Verder! verder!’

‘Van daar naar 't nieuwe koffihuis waar “de kaasboer” uithangt in St. Jamesstreet mét onze Hopps; we huurden een rijtuigjen.... Weet je wie in 't koffihuis woont? Kit, het Iersche wijf, dat we zoo dikwijls voor den gek hebben gehouden bij Vader David....’

‘Dus je denkt nog aan die dagen! Ik ook Maud! Ik ook... gedurig... aan onze wandelingen..!’

Zij ging door zonder op hem acht te geven. ‘Dáar hebben we gegeten... 't Is hier zoo eenzaam als je er niet bent, en dat gebeurt nog al eens! Toen zijn we naar Haymarket gegaan, daar hoorden we.... maar dat heb ik je gister al verteld - en je sliept niet zoo als je straks vertelde.’

‘Wie waren daar? Misstress Hopps en....?

‘Ik.’

‘Niemant meer! ... Wie is die Alfred?’

‘Een alleraardigste jongen met wien ik in 't voorbij gaan kennis maakte. Zijn *taille* is niet zoo dik als de hals van mijn Kaptein.’

‘En dan die veeren!’ Hij toonde wat hij gevonden had.

‘Ik heb een hoed met die veeren in huis gehad. Zeker! - Ik wou je er zoo een geven. Ik dacht je met een nieuwen te verrassen, maar ik herinnerde me nog bij tijds, dat je vroeger wel, maar nu bij de Lijfgarde niet meer die kleuren draagt.... Hoe ik aan het geld er voor kwam?

Ik spaarde 't van de *douceurs*, die je me vroeger dikwijls gaaft! Dat geld wil ik tóch voor je besteden. Je beste jas is niet meer naar de mode. Laat me dien voor een paar dagen, dan stuur ik hem naar je kleêrenmaker om gaatjens in de mouwen te maken voor knoopjens op de ponjetten. De knoopjens moet je evenwel zelf betalen, want zóo ver reikt mijn geld niet...'

'Dat vind ik lief! Heb je geld noodig, Maud? Niet?' Hij kuste haar voor zij 't hem had kunnen beletten, ondersteld dat ze dit gewild had. 'Liefste, vergeef me mijn argwaan...! Ik zal dien voor goed onderdrukken...!'

'Dat wil zeggen: voor de twee minuten, die je misschien nog bij me kunt blijven. Of heb je van daag geen dienst? Dat zou heerlijk wezen, want dan ga ik met je wandelen of de Theems op met een roeiboot naar *Hampton-Court*... Jammer dat de Koning er niet meer woont, hè? .... Toch gaan er nog velen van de *fashion* heen. Daarom kleedde ik me zoo mooi. In weken heeft de Heer Kaptein zich niet met mij op straat laten zien. Blijf je thuis, Kaptein?'

'Ik zou bijna vergeten dat het Donderdag was! 'k Heb van middag inspektie en den heelen nacht dienst.....'

''t Is waar ook, dat 's Donderdags altijd. Dus blijf ik van daag thuis!'

'Een lange dag voor je! Ik heb er niet tegen, dat je met Hopps....'

'Daar heb je 't nu! Ik wou 't je zelf laten zeggen. En ik kreeg dien slag met den waaier, omdat...'

‘'k Wou dat mijn hand ware verlamd!’

‘Ik ken dat.... Vaarwel!’

Zij liet zich omhelzen.

‘Trek je niet je mooisten uniform-jas aan? Maar 't is waar ook: van avond eerst heb je hem op de wacht noodig. Zou ik je een poos gezelschap mogen komen houden?’

‘Wil je dat? Waarlijk?’

‘Ik deed 't toch vroeger al! Erg in 't gniep... heerlijk!’

‘Maar éens.’

‘Wat een werk toen om dien schildwacht voorbij te komen, herinner je 't nog? Ik kende... 't parool niet. Noemen ze dat zoo niet?’

‘Als je van avond komt, zeg dan: “peen” als ze je er naar vragen, en je wordt doorgelaten.’

‘Is dat Hollandsch? Dat woord kan een Engelsche mond nu eens óok zeggen.’

Hij trad naar de deur.

‘Karel, wie was die ondeugende vent op dat steigerend paard gister voor het hek van *Holland-house*?’

‘Boetzelaar van Langerak, een *vrai soutien de bordel!*’

‘Een Generaal, hé?’

Karel knikte.

‘Als je hem ontmoet zeg hem dan, dat hij de *Ladies* niet zoo scherp moet aankijken!’

Karel ging de kamer uit. Toen hij op de bovenste trede der trap stond, voelde hij reeds het eerste gefluister van het zelfverwijt; toen hij de buitendeur achter zich dicht sloeg, klonk die stem als het ‘gedruisch van vele wateren.’

‘We e r verslagen! Ik, willelooze gek! Wie redt mij? Wie redt mij?’ bruischte 't in zijn binnenst.

En daar boven werd zonder eenig zelfverwijt de behaalde overwinning gevierd, den overwonnene echter de vernedering van het meêlij bespaard.

‘Ik doe met hem wat ik wil. Zou ieder man zoo laf wezen? Laf en brutaal! Hij durfde me slaan! ....’ mompelde Maud. Zij zweeg een poos. Hare blikken zwierven naar 't scheen doelloos rond. Tóch niet! Zij zag in haar verbeelding Vader David en Moeder Sally en Nathanaël. Zij hoorde het klokken der moederhen, het piepen der kuikens, het kirren der duiven. Zij snoof de reine morgenlucht op...!

Waarom was Davids jongen ook zoo'n kinkel? Dáar was licht.... dáar was lucht....! Zij stokte. Zij lachte schel. Maar daar was toch geen *Auntie*, die met vier paarden reed!

II.

Bijna op denzelfden tijd, dat de twee kostgangers van Misstress Hopps kibbelden en zich weder verzoenden, was de Gravin van Dorchester bezig het laatstnoodige voor te bereiden ter uitvoering harer nu reeds maanden lang beraamde plannen.

In hetzelfde *boudoir*, waar wij haar reeds eens vonden, zien we haar terug. T o e n was haar kamenier haar eenig gezelschap, n u is 't een jong, naar den laatsten smaak, uitgedoscht heer, Mr. Edward Jones Wellthorpe. Deze scheen nog altijd gunsteling te zijn gebleven.

De Gravin, liever noemen wij haar hier Kate Sedley, zat gekapt en gekleed in den leunstoel voor de kaptafel.

Mr. Jones had den eenen arm gelegd op den rug van haar stoel en boog het hoofd zóo ver voorover, dat de bedwelmend geurende lokken van zijn pruik zich met haar *love-loks* vermengden en de geur harer welriekende lippen door zijn reukorgaan van nabij kon worden genoten.

Het verdiende te worden opgemerkt, dat de jonge man, eens bekend, ja beroemd, om zijn lang zijdeachtig blond

natuurlijk hair, dit had laten afscheren en door een donkerbruine pruik had doen vervangen.

Kate had juist de rekening van den verkwister opgemaakt en, de scherpte van haar blikken temperend door de oogleden half te sluiten, hem op zoeten toon toegevoegd: ‘Je kost me veel, maar, zoo als ik nog altijd blijf gelooven, niet t e veel. Het moet van daag blijken of ik al of niet gelijk heb. Geef me de rol aan, welke in die lâtafel ligt.’ Dit zeggende wees ze op het meubelstuk, dat onder haar bereik stond.

Ze hielp zich zelve niet, maar wilde dat hij 't haar deed. 't Was of ze hem tot in 't kleinste toe zijn afhankelijkheid van haar wilde herinneren.

Die rol bevatte den platten grond van een heerenhuis, in de nabijheid van Londen gelegen, maar dat door de gestadige uitbreiding der stad reeds als een deel van deze kon worden aangemerkt.

‘Ik ken de les van buiten!’ zei Edward met een zweem van ongeduld.

‘Je zult wel eens achter de schermen van Drurylane hebben gekeken, niet waar? Nu, dan weet je ook hoe dikwijls zelfs de eerste komediespelers de rol moeten doorloopen en opzeggen, waar 't een stuk betreft dat geld belooft op te brengen. Me dunkt dat het stuk, door den aanstaanden Lord Fitz-Gérald te vertoonen, tot de meest opbrengende behoort.’

‘Tot de gewaagdste en gevaarlijkste zeker!’

‘Wordt Mylord bang?’

‘Neen, dat weet je wel beter... Wat heb ik ook te verliezen!’ riep Edward schijnbaar onverschillig uit.

Kate hoorde er éenige weifeling en zéer veel vrees in; maar ze wist hoe ze met hem had om te gaan.

‘Je hebt van morgen zeker nog geen druppel rum geproefd... En als men er aan gewend is, verklaar ik me, dat men dan dof gestemd kan wezen. Zorg maar dat je van avond je niet te veel druppels “opwekking” hebt toegestaan. Laten we nu samen het slagveld eens voor het laatst gaan verkennen! Dat ijzeren hek wordt bewaakt door twee schildwachten, niet waar?’

‘Ja, ja. Ik kan alles wel droomen. Tegenover *Holland-house* ligt de hoofdwacht.’

‘Stil! Er zijn luistervinken overal; dus ook hier, hoe ver de kamer ook van straat en keuken ligt! Geen aanduiding alzoo van plaats of personen! Heb j i j ook niets te verliezen, ik wel. Van naderbij beschouwd: j i j toch ook, nog meer zelfs dan ik.’

‘Kate, ik zie je toch liever wat minder geregen..!’ zei Edward lachend, met de hand de gouden keten om haar fraai gevormden hals even verschuivend.

‘Bewaar je scherts voor het danshuis!’ hernam ze scherp. ‘Ga voort, terwijl je met den vinger den weg aanwijst, dien men te volgen heeft om in het zoogenaamd Zomerhuis te komen...’

‘Dat ligt dieper den tuin in, ter zijde van het huis. Langs deze laan - 't zijn overal lange rechte lanen en overal nieuw geplante lindeboomen, die gestut zijn om niet om

te vallen, - komt men langs het huis naar dat gebouwtjen toe.'

'Hoe ver ligt dit van het huis en van de naaste wachtpost?'

'Honderd schreden van het eerste - drie honderd van de tweede.'

'Heb je ze geteld?'

'Neen, maar Lilly, de linnenmeid, deed het.'

'Zeker jong, en met kleine voetjens? Ja, dat dacht ik wel. Nu, dan kunnen we van die honderd en die drie honderd schreden er wel twee honderd en zeshonderd maken. En de hoofdwacht? Weet je zeker, dat die zoo ver af ligt als je me vroeger verteldet?'

'Ja... Lilly zei me echter laatst, dat de officier, die de wacht kommandeert, sedert een paar weken een kamertjen vlak bij den ingang van het achtergedeelte van het huis betrekt, zoodra het donker wordt en het een slemppartij van St. Hubert is, zoo als het "onder onsjen" op Donderdagavond wordt genoemd, en dat er dan een lantaarn op een paal vlak voor het Zomerhuis geplaatst wordt.'

'Hoe hoog staat die lantaarn?'

'Wel, op gewone manshoogte.'

'Dus voor jou te hoog?'

'Op de teenen staande kan ik haar bereiken...'

'Goed, dat je soms je eens uitrekt - 't Kan je groei nog bevorderen. Het is nieuwe maan; je hebt dus geen hemellicht te duchten; zelfs dat van de sterren misschien niet.'

'Als 't van avond ten minste zoo bewolkt is als nu...

Maar denk je er niet om, Kate, dat het vandaag Donderdag is, en, als eens het gezelschap ná middernacht opbreekt, het dan Vrijdag zal wezen.'

'Lord Fitz-Gérald, je gaat boven mijn bevatting...'

'Vrijdag is een ongeluksdag.'

'En je lacht niet bij die woorden, jij, die nog al gauw lacht, zelfs waar 't niet te pas komt? Het blijft bepaald zoo als wij 't afspraken. Zijn Majesteit te Dublin wordt reeds ongeduldig en... de tegenwoordige bezitter uwer rijke goederen schreef reeds heel vertrouwelijk naar die stad. De slimme vos! Hij heeft het draaien van den wind al geroken; hij wil weer overgaan tot de Tories. Hij ruikt al den aanstaanden ommekeer. Binnen drie maanden woont Zijn Majesteit, door de gratie Gods en mijn toedoen weer Koning van drie Rijken, zeker weer in Whitehall, maar 't kan ook wezen: binnen drie weken... Het laatste is hem aangenamer dan het eerste en kan alleen waarheid worden door den moed en het beleid van mijn jongen vriend, dien ik op dit oogenblik liever tegenover mij op een stoel zie zitten dan leunend op den mijnen...'

'Een schoon landschap beschouwt men het voordeeligst van een hoogte...'

'Een geschilderd misschien, en dat zul je in de laatste tijden meer gezien hebben dan een natuurlijk. Dat zal wel veranderen als je je voorvaderlijk slot weer hebt betrokken... Maar de Gravin van Dorchester verzoekt je vriendelijk de galanterie aan den kapstok te hangen en in

plaats daarvan er den ernst van af te nemen... Je begrijpt toch wel, Mr. Jones, dat de tijden ernstig, heel ernstig zijn en dat wat knaap is man moet worden.'

Hij had tegenover haar plaats genomen en zag haar met eenige onrust aan.

'Of ik dat begrijp! 't Is een spel op leven en dood...'

'Juist, maar ik heb de kansen weten te berekenen en de nadeelige tot een minimum terug gebracht. Ik ben tevreden over je lokale inspecties. Voor alle zekerheid ga je straks nog eens het terrein beschouwen, niet vluchtig zoo als je 't een meisjenskopjen gewoon bent te doen, maar met al de berekenende schranderheid, waarmeê je den eersten blik op je aanstaande bruid zoudt slaan. Daarna kom je tusschen vier en vijf uur in "de kaasboer" waar Kit je een goed maal zal klaar maken en waar ik dan ook zal wezen om voor een passende kleeding te zorgen...'

'Dus nogmaals een *tête à tête* met de goddelijke Kate!' riep hij op zijn lichtvaardigsten toon uit.

'Je vergist je... met de Gravin van Dorchester. Kate is voor Edward Jones begraven. Versta je me goed...?'

Hij stond op, boog zich maar met een satyrieken glimlach en zei: 'De geestigste en bevalligste vrouw van Engeland kan voor niemant in 't graf blijven liggen...'

'Schrijf dat over en teeken 't dan!' klonk het meer bevelend dan verzoekend.

Werkelijk, Kate Sedley was voor hem verdwenen en de Gravin van Dorchester stond voor hem, toen ze hem een stuk papier toewierp.

‘Wat? Wat?’ riep hij, nadat hij 't gelezen had. ‘Een trouwbelofte aan... Maud?’

‘Ja, het lief dom duifjen dat je immers zoo dikwijls hebt doen kirren zoo als je me verzekerde...’

‘Ja wel, maar anderen deden 't ook. Zoo'n deern trouwen? Ze is een diamant - een robijn wat gloed betreft! - maar de edelsteen is niet los te maken van de modderkluit waarin hij steekt. Men wil den steen wel een oogenblik oprapen, maar in den zak steken en bewaren: *grand merci!*’

Een ongewoon lichtjen straalde in de oogen der Gravin! Een zonderlinge zenuwtrekking deed de bovenlip even omhoog gaan - dezelfde beweging als bij Maud in oogenblikken van woede kon worden waargenomen, maar bij deze veel duidelijker, eigenlijk openhartiger, dan hier!

Edward was en bleef een gans, zooals de Gravin hem steeds in zijn afzijn noemde. Hij was te lokken, hij was te drijven, zonder dat hij de beweegredenen goed begreep, en klotste dan door dik en dun. Hij dartelde door het leven, waarvan hij den ernst weinig kende en nooit hoopte te leeren kennen. Hij was het witte-broodskind dat, bij lach en scherts opgevoed, den rijkdom, vertegenwoordigd door grondbezit, de eenige voorwaarde tot geluk heette. Maar hij was te gelijkertijd volbloed-edelman, derhalve geheel overtuigd van de klove, die den adel scheidt van den niet-adel, die eigenlijk niet meer was dan gepeupel. Van de vrouwen, aan speeltafel en in danszaal, vroeg hij alleen vroolijkheid en ongesluierde schoonheid, maar van de éene,

wie hij den naam zijner voorvaderen zou schenken, vroeg hij geheel iets anders en oneindig veel meer. Daarom weigerde hij steeds korter en bitser wat de andere hem vroeg en nogmaals vroeg.

'Dat doe ik nooit!' riep hij geërgerd. 'Ik kan begrijpen dat je belang stelt in eene....!'

Hij hield op, verschrikt over zijn eigen vermetelheid. Onder het rozen-rood van haar blanketsel meende hij het donkerder rood van een blos te zien gloeien. Hij wenschte, dat hij zoo iets niet had gezegd en was gereed te trachten de laatste woorden een gants anderen zin te geven als ze aanvankelijk schenen te hebben. Maar de Gravin liet hem den tijd er niet toe en behoedde hem tevens voor nog grootere dwaasheden, waartoe hij door zijn nadere toelichtingen zeker zou gekomen zijn. Zij had de trouwbelofte voor zich op de kaptafel gelegd, reikte hem een ander beschreven stuk papier en daarbij een schoon vel toe, en voegde hem op zeer beslisten toon toe: 'Begin dan maar dit over te schrijven en onderteeken het met den naam van: Alfred!'

Het was het ontwerp van een brief en hield de volgende woorden in: 'Twijfelt ge er nog aan of ge om den tuin wordt geleid, kom dan van avond te acht uur voor 't koffihuis "het Koningshoofd" in Lime-street, waar ge een Heer zult vinden, die een blauwen strik op den linker schouder draagt; volg dien!'

Edward wilde goed maken wat hij straks bedorven had en maakte geen tegenwerping, al stuitten hem 'al die ver-

borgenheden' geweldig tegen de borst. 'Intrige, uw naam is vrouw!' meesmuilde hij, met een kleine verandering een beroemd gebleven uitspraak bezigend van zijn lievelingsdichter, Shakespeare.

'Vouw den brief dicht en schrijf het adres: 'Kaptein Semeyns van de Lijfgarde....'

'Hoe?' Hij schaterde 't uit. 'Dat 's erg wreed. De man, hoewel soms twijfelend, was toch nog zoo gelukkig. En nu mag hij niet eens meer twijfelen kunnen! Komt Maud van avond waarachtig in het koffihuis of liever.... daar boven? Met wien? Toch niet met dien rekel van een Alfred?' De laatste vraag deed hij met een angstige uitdrukking, welke iets kluchtigs had. 'Ik ben op niemant zoo jaloersch. Hij is dan ook voor haar nog het meest versch en daarom gevaarlijk.'

'Ik zal wel voor je aanstaande vrouw zorgen; wees maar niet bang!'

'Zoo meende ik 't waarachtig niet. Spreek er niet meer over! dáarvan kan niets komen.... Ik geef mijn leven, maar niet voor een toekomst als jij er mij een bezorgen wilt!' werd haar bijna toegesnauwd.

Zij had den brief, door hem toegevouwen en van het gewenschte opschrift voorzien, in ontvangst genomen, wierp zich achterover in haar leunstoel en wees hem op den stoel, waarvan hij was opgerezen.

'Ga daar weer zitten!' beval zij. 'Ik heb nog een paar woorden te zeggen. Luister goed! Als je van avond of van nacht het werk gedaan hebt, dan vindt je mij

niet hier, maar boven ons koffihuis, ‘de Kaasboer.’ Mijn huis is in de laatste weken bij de Williamieten hoe langer hoe meer verdacht geworden en daarom is 't me ver van aangenaam dat je hier weer bij dag hebt aangeklopt. Men is iets op het spoor, maar zal, in het ergst geval, wel te verzoenen zijn als één der bondgenoten wordt overgeleverd. Dat zal Uw Lordschap zijn, die dán nog maar een Lord in den dop is en nog wel een, die er in blijft zitten! Uw Edelheid was altijd de onvoorzichtigste onder de onvoorzichtigen. Ik wil niet ontveinzen, dat dit mij steeds genoegen deed. Daardoor toch werd Uw Edelheid 't best door de onzen te leiden en in den band te houden. Uw Edelheid heeft buiten mij om den wil Zijner Majesteit willen leeren kennen. Ik weet, dat Uw Edelheid een brief naar Dublin heeft geschreven maar geen andwoord ontving. Een goede les voor Uw Edelheid.’ Den sarkastischen toon prijs gevend voor den gewonen ruwen duwde zij hem toe: ‘Van mij en mij alléen ben je afhankelijk. En nu zeg ik je, dat, als je niet doet wat ik wil dat je doet, je toekomst waar je je leven voor wilt geven de gijzeling is in het naaste en een plantaadje in de West-Injes in het verder verschiet.’

‘Je zoudt misschien mij het geld weigeren dat ik schuldig ben? Ik heb eereschulden!’

‘Ja wel, eerloze eereschulden!’

Ze bleef zich een oogenblik met zijn angst vermaken. De domme schurk, even schuldig als de ellendeling in het officierskleed ginder!

Zij vervolgde:

‘Ik kan gissen wat er bij je omgaat. Dan doe ik ook het grootsche werk niet, zeg je in je binnenst; waarop ik andwoord: in dat geval loopt je kostbaar leven juist het grootst gevaar zonder dat er eenige toekomst tegenover staat. De brief, door Mr. Jones, aspirant naar den titel der Fitz-Géralds, aan Zijne Majesteit te Dublin geschreven, is daar niet verscheurd en kan overgezonden worden. Dat de inhoud je thands in Londen den kop zou kunnen kosten of liever op het rad brengen weet niemant beter dan jij zelf. En op het rad is 't niet plezierig sterven!’

‘Zou je in staat zijn mij over te leveren?’ vroeg de ander met heesche stem.

Een lichtmis, die hoog ernstig wordt, is zulk een kluchtig schepsel! De gravin van Dorchester kon zich dan ook niet weerhouden te lachen en meê te deelen waarom zij 't deed.

‘Ik trok maar even de teugels wat aan, om je ze te doen voelen, beste jongen! Even maar! Ik kan de kinketting nog vernauwen, maar 't is zeker niet noodig en uit puur plezier doe ik nooit zeer. Ik blijf een onderteekende kopy van die trouwbelofte vragen, maar daardoor eisch ik niets vreeselijks van een telg van het stamhuis der Fitz-Géralds, dat zijn begin heeft te danken aan de mooie dochter van een barbier, die vier eeuwen geleden het voorrecht had een Prins van Wales te behagen. Ja, ja, dat is een feit..! Hield[...]e meer van lezen, dan zou je heel wat balkjens leeren vinden op de wapenborden der edelste geslachten, en dat is juist zoo kwaad niet.... dat brengt nieuw en vurig bloed

meê... Maar dát zal je wel niet met me eens wezen, en je zult wel weer zeggen even als straks, dat je je begrijpen kunt dat ik oordeel zoo als ik oordeel. Mis geraden, Mylord! Die trouwbelofte moet door een huwelijk achtervolgd worden, maar niet verder wil ik met den gewonen loop van zulke zaken meêgaan. Na het huwelijk ziet Lord Fitz-Gérald zijn vrouw niet weer terug; zij is dood voor hem. Maar uit de kerk komende, zal hij in zijn zak een *douceur* vinden die hem twee duizend pond waard zal wezen... Kom, lach nu eens weer! Je moogt lachen. Ik jaag nu den ernst weg. Wil je een roemer canary of een nog grooter glas rum? Arme Edward, blijf je nóg bang, dat je voortreffelijke voorvaderen 't je kwalijk zullen nemen? Waarlijk niet, beste jongen, maar wel de gijzeling en de plantaadje in de West!'

III.

In een huurkoetsjen had de Gravin van Dorchester het verblijf van Maud bereikt. De gelegenheid voor het verkrijgen van zulke voertuigen, die de voornaamste straten zonder te veel gevaar voor de voetgangers konden dóorkomen, was in de laatste maanden sterk vermeerderd. Door de gezeten burgers in Londen werd er in toenemende mate van gebruik gemaakt. Ook de hoogere standen bedienden er zich van voor het verrichten van boodschappen en het afleggen van bezoeken, waarbij het bezit van een bekenden of beroemden naam of een groot fortuin juist niet naar buiten behoefde geopenbaard te worden.

De Gravin van Dorchester had reden te vreden te zijn bij het vertrek van Mr. Jones. Deze had in alles bewilligd en de roede nog leeren kussen, die hem kastijdde. De arme, die zich te voeden had met de kruimkens, vallende van zulk een tafel! De gewichtige samenzweering, waarvan Kate de ziel was en waarvan het hoog ernstig doel door geen der hooggeplaatste bondgenooten werd ontveinsd, al gaven ze onder elkaâr aan het beraamd plan geen weidscher naam dan van intrige, bracht

al haar krachten in beweging. Zij ‘de ziel der samenzweering’ zag zich weder gevreesd, met ontzach bejegend. Haar onrustige geest, die zoozeer beweging noodig had, behoefde niet meer in ledigheid op zich zelven te teren. Er was werk, veel omvattende arbeid, die haar voor verstijven en verdorren behoedde en tevens algeheele voldoening beloofde aan den hartstocht, die in haar binnenst alle andere overheerde: de wraak.

Zij was beleedigd, ter dood toe gewond in het edelst wat zij bezat, in het eenige wat dat onedel gemoed nog verwantschap deed gevoelen aan het goede, aan wat de dierlijkheid nog overspreiden kon met een schemer van licht en van reinheid. Na haar eerste bezoek aan Maud in Kingstreet had zij zich daar in weken niet weder laten zien. Het was of zij zich schaamde voor de dochter wie zij ter kwader ure het geheim had geopenbaard, dat ze jaren lang had weten te bewaren, en dat haar eenige rust voor zich zelve en veel invloed ten goede op Maud had verzekerd. Dit was voorbij, onherroepelijk voorbij! Toch moest ze pogen te herwinnen wat verloren was, zij 't ook langs anderen weg. Maud v e r a c h t t e haar. Ja, zij moest het zich zelve bekennen: het kind verachtte de moeder; die moeder verdiende 't, maar het kind - en dat was 't vreeselijkst - had zelf het recht tot verachten verloren.

Arbeid, afmattende arbeid, hoe ze er naar verlangde, hoe ze dien zocht en zich gelukkig prees, dien gevonden te hebben! Arbeid, die de dagen tot oogenblikken deed inkrimpen en de nachten vernietigde door den diepen,

door vermoeidheid te voorschijn geroepen, slaap welke bewusteloosheid bracht.

Een reis naar Dublin, het hartelijk welkom haar daar toegeroepen door den balling, die er de Koningskroon torschte even als het kruipend kind den valhoed, de raad, daar gevraagd en gegeven, de plannen, daar geopperd, gewogen en vastgesteld, dat alles was een verfrisschend bad geweest! Het had haar gezonken aanzien niet alleen geheven, maar het had ook haar schier vernietigd zelfvertrouwen weer tot ontkiemen en opbloeien in staat gesteld. Teruggekeerd had zij de kracht gevoeld haar kind weer te zien en zich zelve kunnen beheerschen door voor het oogenblik te berusten in een toestand, waarvan zij al het afschuwelijke inzag. De kastijding van den schuldige werd verschoven, maar om haar des te strenger te doen zijn.

Het terugzien van moeder en dochter was hartelijk geweest. Op het laatstelijk voorgevallene werd niet gedoeld; 't was of 't uit beider geheugen zonder eenig spoor na te laten was weggewischt! *Auntie* bestond alleen voor Maud en deze wederkeerig alleen voor de zorgende, geschenken brengende en liefkozende *Auntie!* De bezoeken werden herhaald, maar steeds in de uren dat Semeyns dienst had, zoodat die er onkundig van bleef; zij werden steeds met graagte ontvangen maar nooit terug gebracht. *Auntie* vroeg dat ook niet. Slechts eens had zij de zich opgelegde zelfbeheersching even den teugel laten vieren en haar gevraagd of Maud niet eens met de ‘vier’ zou

willen rondrijden in de schoone omstreken der stad. Toen had Maud een oogenblik voor zich heen gekeken en vervolgens gevraagd of *Auntie* van paarden en van karos gewisseld had. De vraag was zóo goed begrepen geworden, dat er geen andwoord op gegeven was. Het onderwerp werd sedert niet meer aangeroerd.

Maar de dag was nu aangebroken, dat de sluiers, met welke die twee zich hadden omplooid, moesten wegvallen; dat moeder en dochter elkander in de oogen zouden moeten zien. *Auntie* had het zoo lang mogelijk uitgesteld, maar van daag moest het geschieden.

Ditmaal echter zou 't onder veel gunstiger omstandigheden kunnen plaats hebben dan vroeger! Had de moeder zich den eersten keer niet tegen den blos der schaamte kunnen wapenen, n u evenwel zou die blos zelfs niet te voorschijn behoeven te komen. Het pijnlijkst was geleden. Het gold nu maar zich het bezit van het kind te verzekeren, dat niet opgehouden had haar lief te hebben, maar, aan algeheele vrijheid gewend, zich geenerlei banden liet aanleggen, al werden die ook door de moederliefde met rozen omvlochten.

Vóor *Auntie* naar boven klom, had zij Misstress Hopps, die haar de deur opende, enkele woorden toegefluisterd. Hopps had daarop toestemmend geknikt en zich twee guinjes in de hand laten glijden, waarna zij diep nijgend fluisterde: ‘Ik zal zorgen dat hoed en jas in uw koetsjen komen, Mylady!’

Een oogenblik later opende *Auntie* de kamerdeur en

vond ze Maud op de sofa in dezelfde houding neêr liggen, als waarin Semeyns haar straks had verlaten. Met de armen omhoog gestoken, de handen boven het hoofd gevouwen, de oogen doelloos voor zich uitstarend, terwijl een geeuw langzaam over de lippen gleed, was zij het beeld van den lediggang, welke de verveling tot gezelle had.

Auntie merkte 't op, en een glimlachjen van tevredenheid speelde even langs haar mond.

'Waar is de Kaptein, Maud?'

'Waar hij meest altijd is als hij niet slaapt,' andwoordde ze, zonder veel van houding te veranderen.

'Erg vervelend voor je, Maud!'

'Och, ik ben er aan gewend.'

''t Is goed gezond weêr. Wil ik je straks komen afhalen?' Maud schudde ontkennend. 'Niet met rijtuig, want je houdt niet van rijden, maar....' Maud hield niet op ontkennend met het hoofd te schudden.

'Kind!' fluisterde *Auntie*, terwijl ze een van Mauds handen in de hare nam: 'heb je nog niet genoeg van dien ouden zeurigen man?'

'Maanden al te veel, *Auntie*!'

'Gelukkig! Jaag hem dan weg!'

'Och, hij laat me vrij.... Anderen zijn me liever, maar ik geloof ze met veel meer moeite te kunnen leeren wat ik hem nu eenmaal geleerd heb...! en dát heeft ook al veel moeite gekost en me zelfs slaag bezorgd....'

'Wat zeg je? Heeft hij je....?'

'Wat zou dat? Als ik hem nog lief had, ja, dan...!

Maar ik heb een hekel aan hem! Hij weet zoo mooi soms te praten dat ik er onrustig bij word en me in een kerk denk. God, dan kan ik zoo ongelukkig wezen en zou ik hem wel van me weg willen trappen...! Maar meest is hij onderdanig en dient hij mij... nederig... juist zoo als ik 't hebben wil... 't Is kluchtig hoe ik met hem kan omspringen. *Auntie*, ik heb ú zeker voor dit toilet óok te danken?' zei ze, eensklaps van toon veranderend.

Wat gedachtensprong! *Auntie* merkte er innerlijke gejaagdheid in op! Ook in het hart van haar kind was geen rust! En daar m o e s t en daar k o n toch rust komen, als dat hart maar dat der moeder ontmoeten wou.

'Ja, Maud! ... Ik zorg er zooveel mogelijk voor, je wat afwisseling te bezorgen... even als Mr. Jones...'

'Jones...? Edward Jones? Niet meer dan water en melk! Alfred, die is me meer waard. Maar toch ook zoo heel veel niet. Hoe komt het toch, *Auntie*, dat me alles zoo gauw verveelt! *Mulberry gardens*, *Westminster-walk*, *Drury-lane* 't is om te geeuwen! Altijd hetzelfde. En dan die galante mannen en die jaloersche vrouwen! De laatste vind ik nog het aardigst.'

'Laten we die dan gaan opzoeken, Maud!'

'En ú wil meêgaan? Hè, ik dacht niet dat ú van zulke vrouwen zou houden.'

Auntie zag haar vragend aan, maar waagde geen vraag te doen, want menig andwoord van Maud had haar pijn gedaan. 't Baatte echter weinig. Maud gaf toch een

andwoord, want ze vervolgde: ‘I k maak ze jaloersch, en dat geeft plezier, maar ú, dunkt me.... kan dat niet.’

‘Kom, maak je nu maar gauw klaar! Sla van daag je nieuw fluweel overkleed om, dan zie ik meteen hoe je dat staat!’

‘Waarom wil u me volstrekt de straat opjagen?’ vroeg Maud met kwalijk onderdrukt wantrouwen. ‘U en ik samen buiten... onder aller oog! Ik zie er 't genot niet van in, *Aunt!*’

‘Kind, wantrouw me toch niet altijd! Ik meen het zoo goed met je en ben hier gekomen om je daarvan de overtuiging te geven. We zijn aan een kruispunt..! Vat mijn hand en wandelen we samen...!’

Zij kon niet voleinden. Een dof gebruisch in de verte had Mauds oor getroffen. Zij had zich halverwege opgeheven, ‘Hoor, *Auntie!* 't Komt nader! Hoor! Er zijn weer duizenden op de been! Zoo als gister zeker! Hoor, hoe ze juichen! Dat 's de Koningin, die als 't even weêr is, in een heel eenvoudige karos met maar twee paarden de stad door rijdt en dan de menschen gek maakt van vreugde. Wat moet die vrouw gelukkig wezen! ...’

Zij zweeg en bleef een oogenblik nadenken.

Auntie was altijd voor dat nadenken bang, doodelijk bang. ‘Och, kind!’ viel ze haastig in ‘een volksgril...! de luim van 't gepeupel...! Van daag juichen, morgen gillen ze haar toe...’

‘En werpen ze haar met modder...? Neen, dát kan

ik niet gelooven. En toch, waarom zouden ze die vrouw alleen toejuichen en een andere...?'

Auntie rilde.

'Omdat ze een Koningin heet' klonk 't met heesche stem, 'wordt in haar de ontrouwe dochter, die haar vader onttroonde, voorbij gezien...'

Maud had niets van die verklaring gehoord, maar was blijkbaar hare eigen gedachten blijven uitwerken.

'*Auntie*' zei ze eensklaps heel zacht bijna aan het oor der andere, 'wie is mijn vader?'

Auntie voelde zich de keel als toegenepen.

Maud vervolgde kalm en koud: 'Weet u 't misschien zelve niet?'

'Onnatuurlijk kind!' mompelde *Aunt*, zich driftig van haar afkeerend.

'Ik dacht juist dat ik een heel natuurlijk was!' klonk het luchtig.

Auntie verkreeg dit oogenblik de onwrikbare overtuiging, dat met het hart van dat kind niet gesproken en het verstand niet overmeesterd kon worden, omdat dit zich had verschanst achter de wallen eener logika, tegen welke het denken der gewone menschen geen treffende projektielen te werpen had.

Was er dan geen enkele sleutel te vinden, die op dat gemoed paste? 't Ware ongerijmd zoo iets te denken. In een ondeelbaar oogenblik trokken haar de meest charakteristieke gezegden, in de laatste weken van Maud gehoord, als voorbij. Ja, Maud voelde zich vernederd; zij

zou juichen in een verhooging! 't Kind sprak zich nooit duidelijk uit, misschien omdat 't haar zelve niet duidelijk was, veel waarschijnlijker echter omdat haar hoogmoed zich niet naar buiten wilde openbaren, zoo lang die om bevredigd te worden de omstandigheden te ongunstig dacht. Indien *Aunt* juist oordeelde dan zou zij het moeielijk spel toch nog wel kunnen winnen.

'Kind,' zei ze op haar innemendsten toon, 'ruim mij een plaatsjen in op de sofa! Ik heb je iets te zeggen wat je goed hebt te hooren.'

Maud zette de voetjens, half schuilend in de marokijnen muiltjens, op den grond neer, maar met denzelfden onverschilligen trek op het gelaat, die zij tot dus verre getoond had. 'Ga niet preeken! Dat zou ik niet kunnen uithouden' zei ze met eenigen tegenzin, *Aunt* de hand latend welke deze gegrepen had en kuste.

'Wat moet die vrouw gelukkig zijn!' riep je straks van Mary sprekend, die door het volk werd toegejuicht. Ik ben óok zoo toegejuicht en voelde mij toen óok gelukkig!'

'U? Och, kom!'

De uitdrukking van minachting, die bij die woorden op Mauds gelaat zichtbaar werd, was al zeer kwetsend. *Aunt* hield zich goed, deed of ze niets had bespeurd en vervolgde: 'Toen de wettige Koning hier regeerde, boog het gantsche Hof en de gantsche City voor mij. Toen eenige wrokkende ondankbare onderdanen een samenzweering tegen hem smeedden en hem dwongen tijdelijk te wijken,

jouwde het volk den wettigen Koning uit, hém en állen die hem trouw waren en trouw bleven, dus ook mij. Je hebt mij zien verguizen... alleen uit politieken haat...'

'Onder het volk staande hoorde ik heel iets anders.'

'En weer heel iets anders zul je hooren als de wettige Koning terug is gekeerd in White-hall en mijn koets onder die van de edelsten voor de hoofdpoort van het paleis stil houdt. Je weet nog niet wat politieke haat vermag... De hoogste wordt vertrapt, de laagste verheven naar dat het getij loopt. Je zult het zien, heel gauw zien, want onze wettige Koning wordt spoedig weer in triomf ingehaald... Maar als dát gebeurt, zal mijn dochter niet onder het gepeupel staan, maar naast mij zitten in mijn karos als Lady Fitz-Gérald...'

'Wat? Ik begrijp u niet... Ik met u naar het hof...? als Lady...? niet in de bergen... in een spelonk waar niemant me zien mag...? En hoe komt u aan dien naam?'

''t Is die van je Edward.'

'M i j n Edward? 't Mooist wat hij had liet hij zich afscheeren, hoewel ik 't hem verbood.'

'Maar ik gebood het hem en om goede redenen. Luister nu eens goed! De vader van Edward bezat rijke goederen in het Westen. Hij was Whig en dus een tegenstander van den rechtmatigen Koning en een aanhanger van den hoogverrader Monmouth. Toen deze overwonnen was en de verdiende straf ondergaan had werd zijn aanhanger, Henry Lord Fitz-Gérald, de verbeurd verklaarde bezittingen ontnomen; aan een verren neef, die

heel gauw van geloof was veranderd, werden ze met den titel van het oud adellijk geslacht geschonken. De nieuwe bezitter wist dankbaar te zijn! Hij was een tweede Sunderland in 't verraden. Nauw had de overweldiger te Torbay voet aan wal gezet of de nieuwe Lord Fitz-Gérald nam weer het vroeger Geloof aan en voegde zich bij hem. De eenige zoon van den vorigen bezitter, die in de gevangenis overleden was, zwoer daar en tegen den gevluchten rechtmatigen Koning trouw en ontving eenige weken geleden de verzekering, dat hij de goederen zijns vaders terug zal ontvangen zoodra Zijne Majesteit in White-hall terug is gekeerd... Edward Jones, aanstaand Lord Fitz-Gerald, geeft u zijn naam...!'

'Edward, die doet wat ik v e r b ied omdat ú het g e biedt?' zei Maud nadenkend. Haar blik was bij het verhaal telkens afgedwaald; aan al die bijzonderheden had ze blijkbaar weinig aandacht gegeven.

En nu die onverwachte opmerking welke van zoo veel bekrompen trots getuigde! 't Maakte *Aunt* werkelijk toornig.

'Waarachtig, de stijfkoppigheid van haar vader!' riep ze verbolgen en op een toon, der echte Kate Sedley ten volle waardig.

'U kent mijn vader dus? Noem hem mij!'

'Zoodra je je Lady Fitz-Gérald noemt.'

'God, altijd met dien jongen te wezen! Leef eens op water en melk!'

'E e n ding vergeet je: je kunt weduwe worden... en... je zult het heel gauw wezen.'

De stem van *Auntie* daalde terwijl ze deze woorden uitte.

Maud zag haar onderzoekend aan en schoof even van haar af.

'Ik kom je straks halen, Maud! We blijven den gantschen dag en avond samen. We zullen plezier hebben, Maud!'

Maud gaf geenerlei andwoord; 't mocht wel beteekenen dat ze al heel weinig verwachting had van dat plezier.

'We gaan de plek opzoeken waar je vroeger gewoond hebt... 't Zal nu een afscheid voor goed zijn aan het leven daar geleid. We nemen Kit meê, je kent toch nog wel de Iersche slons...?'

'Of ik die ken!' riep Maud helder lachend. 'Zoo'n grappig dier als zij was, had ik in mijn gantschen tuin niet! Waar is ze heen gestoven?'

'Ik heb haar opgezocht en gevonden om jou, lief kind! Ik heb haar verzorgd omdat ze in je nabijheid had geleefd; ik hielp haar aan een goed bestaan omdat ze me van je vertelde...'

'Goede *Auntie*!' lispelde Maud.

'Door die enkele woorden ben ik meer dan beloond voor alles wat ik voor je deed en nog zal doen! Lief, lief, kind, ik ben de eenige, die waarlijk van je houd! Geloof dat, mijn engel!'

'Ik wil 't gelooven, *Auntie*!'

'*Auntie?* Heb je geen anderen naam voor me?'

'N o g niet!'

'Onverzettelijk!' mompelde *Aunt* geërgerd en toch ook bekoord over zooveel vastheid. Dat kind werd meer en

meer de moeite van het winnen waard! ‘Tot straks alzoo! Tot weldra! Ken je het wachtwoord van van avond? Ja? Goed. Blijf in dat toilet, maar doe het gouden halssnoer aan, dat ik je liet zenden en ook den armband, dien ik je door Edward liet geven....’

‘En hij zei me, dat het een geschenk van hém was. 'k Geloof, dat hij altijd noodig heeft met geleende veêren te pronken....’

Auntie verliet haar. Zij had ook hier reden tevreden te zijn. Zij meende zich haast zeker van de liefde en de toekomst van haar kind.

Kon zij daar zoo zeker van zijn? Maud bleef nog een tijd lang op de sofa zitten. Zij dacht na over veel en velerlei. Weer een nieuwe waereld werd haar geopend! ‘E e n ding vergeet je: je kunt weduwe worden en je zult het heel gauw wezen!’ prevelde zij. 't Waren *Aunties* woorden, die ze straks al zoo vreemd had gevonden.

‘Venijnige blauwe ringduif, heb je van nacht je jong dood gepikt? Hoe mooi je ook bent, ik draai je toch den nek om!’ vervolgde ze, door hare verbeelding midden in de oude ménagerie verplaatst. ‘Leelijke mops, die er zeven zoogde, je krijgt een dubbele portie eten, hoor! Gek wezen!’ zoo viel ze zich zelve in de reden. ‘Gauw het eten klaar gemaakt voor een anderen dierentuin!’

Zij repte zich haar toilet na te zien en te voltooien.

IV.

Op het plein voor *Holland-House* was leven en beweging. Daar viel iets zoo vreemds te zien, dat de voorbijgangers bleven staan om het te genieten. De weg tusschen de Hoofdwacht en het ijzeren hek, dat de tijdelijke woning van Koning Willem omsloot, werd door een bonte menigte overvuld.

Een jacht-partij!

Het uitgestrekte landgoed *Hampton-Court*, dat Zijne Majesteit, wien de lucht in London onverdragelijk was, al heel spoedig na zijn troonsbestijging had betrokken, bleek te ver van London en het Parlement, om geen belemmering te brengen in den gang der regeeringszaken. Naar een dichter bij London liggend verblijf werd derhalve omgezien. Op *Kensington-House*, in het Graafschap Middlesex, viel de keuze, maar de vele veranderingen, door Zijn Majesteit verlangd, hadden tot het betrekken eener tijdelijke woning verplicht. Een goed gebouwd huis, *Holland-House*, kwam ter beschikking.

'Goed voor een Lord, niet goed genoeg voor een Koning,' had het oordeel der Londonsche burgers geluid.

‘Van een zuivere lucht omgeven en daarom voor mij bij uitstek geschikt!’ zoo meende Zijn Majesteit en ditmaal was hij niet af te brengen van het genomen besluit. Toch haastte hij zich zijn hoovaardigen onderdanen de zekerheid te geven, dat ook hij het Engelsche Koningschap een betere residentie waardig keurde, door *Kensington* te koopen.

Zoodra de duizenden guinjes voor huis en park den vorigen eigenaar waren toegeteld, had men tal van werklieden daarheen zien trekken. Nacht en dag was er gezaagd, geschaafd en gehamerd. Groote kisten waren uit Holland aangebracht, Hollandsch sprekende tuinlui in het park met rooien en spitten begonnen; groote lindenboomen werden uit de wouden van de naastbij liggende parken op daarvoor expresselijk vervaardigde voertuigen, malle-jans betiteld, met de grootste zorg bekleed en bedekt als gold het hier de fijnste bloemen, aangevoerd. Reeds in het vroege morgenuur had men dikwijls een langen mageren man met een bonte huiskap op het hoofd, de geheele gestalte omplooid door een blauw-laken mantel, met de grootste aandacht zien toeschouwen of met een kort woord of met een enkel handgebaar bevelen geven, die met den meesten eerbied ontvangen en de grootste snelheid en nauwgezetheid werden uitgevoerd.

‘Dat 's nu onze Koning! Hij laat zich nooit zien - neem hem nu eens op!’ zoo had het uit den mond van dezen en genen, die van verre het schouwspel aanstaarden, geklonken. En weer anderen hadden er aan toegevoegd,

toen het werk ver genoeg was gevorderd, om de bedoeling er van te gissen: ‘Rechte lanen, alles recht! Geschoren heggen! Alles stijf en mager als hij zelf is....’

Hij liet zich nooit zien, had men gezegd, en er school waarheid in de opmerking! ...

Zijn Majesteit liet naar het algemeen gevoelen zijn Geheimen Raad en zijn Parlement maar arbeiden en regeeren, om met zijn Hollandsche Generaals tabak te smoken en jenever te drinken en daardoor zich niet alleen het verhemelte te streelen, maar ook een oogenblik van vergetelheid te verzekeren. En dit laatste moest voor Zijn Majesteit zeer gewenscht zijn. Te zee en te land werd hij verslagen. De Fransche vloot was op de kust; het leger van den verdreven Koning zat den ouden Schomberg in Ierland op de hielen... Alles liep spaak bij gebrek aan toezicht, aan overleg! En nog altijd kwam er van den kluizenaar in *Holland-house* geen ander blijk van leven, als het kloppen en hameren op *Kensington-house* en klonk er geen andere stem als die de richting aanduidde der boomen en de omtrekken der gazons.

Zóo erg echter als in de laatste dagen had de zwijgende het nog niet gemaakt! Had niet de Koninklijke vlag van Engeland van het huis gewapperd., men zou niet vermoed hebben dat daar de man woonde, die voor luttel maanden nog tot een half-god was verhoogd, wien deugden en hoedanigheden waren toegedicht verre boven den gewonen standaard verheven, en van wien daden waren verwacht, welke het rampzalig en aan alle

zijden bloedende land als met een tooverstaf gelukkig zouden maken, tevens krachtig en als met een nieuw leven begiftigd!

Stiller en stiller was het van lieverlede om de nederige residentie geworden. Slechts de keurig uitgemonsterde Lijfgarde gaf eenige afwisseling en ook de karos, welke dikwijls voor de hooge stoep, die van de hoofddeur naar het voorplein voerde, stil hield, om de vriendelijk knikkende Koningin in te nemen en naar de City te voeren. Het roffelen der trommen en het geschetter der trompetten, dat Hare Majesteit van de zijde der hoofdwacht verwelkomde, deed dadelijk honderden samenstroomen, uit wier midden dan de juichtoon oprees: 'We hebben ten minste een Koningin en wel een van de beste soort!'

Toen het hof nog in *Hampton-Court* was gevestigd ging er geen dag voorbij, zonder dat de Koning aan het hoofd van zijn jachtstoet het park introk, de bosschen uren ver tot aan Windsor doorzwierf om het wild te verrassen en zich het eenig genot te verschaffen, dat zijne gezondheid niet schaadde. De bevolking, verzot op de pracht en praal van het Koningschap, mocht daarvan wel niet veel te zien krijgen, toch vernam ze van tijd tot tijd van de groote Heeren, die meê tot de jacht waren genoodigd en die eer met een rit van acht uur soms moesten betalen, wat de Koning had gezegd of niet gezegd maar had kunnen zeggen, en hoe vele malen hij gekucht en daarbij naar den adem gesnakt had. Maar sedert *Hol-*

land-house werd bewoond hoorde men ook daarvan niets meer.

Die kleine woning had in de onmiddellijke nabijheid dan ook geen jachtveld, dat ongemerkt kon bereikt worden.

Maar ziet, vandaag is het doodsche voorplein een toonbeeld van levendigheid en vroolijkheid! Niet dat er, aanvankelijk ten minste, veel gelachen en luid gesproken wordt, maar de bepluimde hoeden, de roode, blauwe en geele rokken, zichtbaar als de kille herfstwind den mantel doet op- en wegwapperen, de geele kappen der hooge laarzen, de roode mutsen der knechten, die de bassende honden aan de lederen riemen teugelen - dat alles geeft een verscheidenheid van kleuren en tonen, behagelijk afstekend bij het donkere huis en de bladerloze boomen.

De aanwezigen zijn in twee hoofdgroepen, en deze weder in kleinere, verdeeld. Een dertigtal Engelsche Edellieden houden zich afgezonderd van het drietal Hollandsche Hoofdofficieren, die naast hunne paarden staan, vastgehouden door knechten in de uniform der Garde.

Dat drietal zag niets ongewoons in de stugheid der anderen, maar handelde ook ditmaal zoo als 't gewoonlijk deed in dergelijke omstandigheden: het beandwoordde die stugheid met de grootste onverschilligheid en stapte van tijd tot tijd door de groepen der Engelschen heen, die het toch niet waagden een enkel scherp woord te doen hooren en zich meest slechts bepaalden tot een koele buiging.

Maar die voorname en hooghartige Engelsche Lords waren 't ook met elkander niet eens, ja haatten elkander feller, dan ze die overmoedige vreemdelingen schuwden. Whigs en Tories scholen onder hen! Whigs, die Willem van Oranje Koning hadden gemaakt, Tories, die van het Goddelijk recht der Koningen vastelijk overtuigd waren en, hoe ook door Jakob gekneveld en gekastijd, dezen toch, innerlijk altans, nog voor hun meester erkenden. Dat die twee partijen zich op het voorplein der koninklijke residentie éven vrij konden bewegen, 't was ook thands een reden tot ergernis voor hen, die tot de bovenliggende partij behoorden, en duidt dadelijk de richting aan in welke Koning Willem stuurt.

'Ha, ha, ha!' klonk het eensklaps luidruchtig uit een troepjen Tories, waarvan de minste een *Viscount* was.

Er was door een hunner iets van een vuil papier voorgelezen, half luid en met blikken, schuins naar de anderen gericht, als om deze te doen gissen dat er iets zeer geheims en gewichtigs werd medegedeeld. Een der naastbij staanden uit de andere groep trad dan ook nader bij, terwijl hij een vragenden blik wierp op den breedgeschouderden Hollandschen Generaal, die nog het meest van allen door de Engelschen werd ontzien. 't Was de Graaf van Ouwerkerk. De acht en veertigjarige krijgsman draaide aan den dikken rossigen knevel, terwijl hij den voorlezer op zijde trad. De overigen uit de groep der Whigs drongen den breed geschouderden achter na. De Tories hadden hun doel bereikt: de tegenpartij verlangde

zelve te hooren wat men anders voor zich had moeten houden.

''t Moet van een uwer geestverwanten wezen, Mylords!' zeide de voorlezer tot de Whigs. 'Ik noem het een schandelijk libel, dat door beulshand diende verbrand te worden, zoo er nog recht werd gesproken in Engeland!'

'In úw plaats, Mylord! zou ik het laatste maar niet betreuren.' 't Was blijkbaar een Whig die dat zeide. 'Ge schijnt het vod al dikwijls gelezen te hebben, want het ging straks al zoo vlot. Mogen wij nu ook hooren?'

'Als Uw Lordschap het verlangt, zal 'k u den aanhef laten genieten. Het is de geest van Karel den tweede die tot Koning William spreekt als volgt:

'Heil, brave neef en kaasboer, die
'De maat te vullen heeft der Stuartsdynastie!
'Dat al het kwaad, bedoeld door ons geslacht,
'Tot volle ontwikkling i n en d o o r u zij gebracht!
'Bevoorrechte, gij maakte in maanden klaar
'Wat wij niet konden doen in tachtig jaar!

'Dat m o e t door een Whig zijn gedicht. W i j zouden nooit van eenig Koningshuis dús durven spreken,' besloot de voorlezer.

'En Uw Lordschap heeft dat papier zeker op weg hier naar toe g e v o n d e n?' vroeg Ouwerkerk, de hand uitstrekkend naar het blad, dat de ander in de hand hield en niet waagde terug te trekken.

'Zoo als je zegt, Mijnheir!' klonk het sarkastiesch.

'En zoo iets schandelijks wordt uit het slijk opgeraapt

en durft men h i e r , voor het paleis Zijner Majesteit, voorlezen...? 't Is wel een bewijs, dat de zachtmoedigheid niet de gewenschte vruchten brengt en dat eindelijk eens het strenge Recht het woord moet nemen' riep een ander uit de groep der Whigs.

'Als úwe partij iets leeren k o n , dan zou ze weten dat juist haar sterfuur slaat, zoodra het strenge Recht het eerste woord zegt. Broddelaars waart ge steeds bij voorspoed en bij tegenspoed... om van de besten uwer alleen maar te spreken, samenzweerders...!'

'Een valsche Jakobiet, die dat zegt!' riep een der jongeren, terwijl hij de hand aan den knop van den hertsvanger sloeg.

'Generaal, laat ge toe, dat uw meester onder de vensters van zijn huis dús wordt verguisd?' schreeuwde een ander van Ouwerkerke toe.

'Als Uwe Lordschappen het toelaten, waarom i k dan niet? Maar stelt u maar gerust: een arendsnest is niet gemakkelijk door een steen te bereiken!'

'Ik zal hun eens een koekjen geven van hun eigen deeg!' prevelde een der andere Hollandsche Generaals, die om zijn snaaksheid en zijn virtuositeit in de *débauches* dier dagen bij de Engelsche Heeren van alle Hollanders nog de grootste populariteit genoot.

't Was Van der Duin, Heer van 's Gravenmoer. Zijn gelaat had niet den Germaanschen type van dat van Ouwerkerke, maar naderde meer den Angelsaksischen. Het zou schoon zijn geweest, als niet de ongebonden-

heid er haar merk op gezet had; maar de uitdrukking van een fierheid, welke het sarkasme meesterlijk als of- en defensief wapen wist te gebruiken, was door het toegeven aan de meest vleeschelijke hartstochten toch nog niet verloren gegaan.

‘Ik heb óok iets voor de Heeren. Ik vond het óok ergens, maar het papier waarop het geschreven is maakt de hand niet vuil zoo als dat van Mylord ginder. Als die 't eens op wilde zeggen! Mylord leest zoo mooi!’

Mylord was de dupe der komplimenteuze woorden en las luide:

> ‘De Koning’ klagen wij, ‘hij steunt alleen
> Op vreemden: Duitscher, Hollander en Deen;
> Hij pleegt met Engelschen maar zelden raad
> Ten aanzien van de zaken van den Staat.
> Gewettigd en verklaarbaar is het feit!
> Hij werd door ons maar al te vaak misleid.
> Een dwaas waar' hij, geloofde hij aan trouw
> Bij eenig Engelsche, 't zij man of vrouw.’

‘Mijnheir!’ riep dezelfde Tory toornig, terwijl hij 's Gravenmoer van top tot teen mat.

‘Mylord!’ klonk 't, en dat andwoord werd van een glimlachjen begeleid: het laatste was nog hoovaardiger dan het stille spel van den Tory.

‘Stil! stil! 't Is verdiend!’ riepen Whigs en Tories nu te gelijk. ‘Waarom 't ook met “Greefmoer” aan te leggen....?’

‘Hurrah voor het middernachts-pitjen!’ riepen vele der jongere edellieden.

‘Waart ge gister in *Coventgarden-theater*, waar de *Spanish Fryer* gespeeld werd?’ vroeg een Tory uit de achterste groep aan zijn buurman, die de vraag ontkennend beandwoordde maar begeerig het waarom der gedane vraag wilde weten.

‘Daar borst een daverende toejuiching los, toen een der akteurs van een Koning sprak, die weer spoedig in zijn land terug zou komen.’

‘Zeker zijn er weer slechter tijdingen uit Ierland!’ merkte een bedaagde Lord uit de groep der Whigs aan, die zich nog weinig met de anderen bemoeid had. ‘Is dat zoo, dan wordt de toestand zeer bedenkelijk.’

Een luide lach werd aan de andere zijde gehoord.

Een der Tories deelde vrij luid mede, dat eenige Geestelijken der Engelsche Kerk in het Noorden zich 's morgens vroeg op weg hadden begeven, om den eed van trouw aan Koning Willem in de hoofdplaats van hun district af te leggen, maar bij de eerste pleisterplaats de tijding hoorden van een verloren veldslag in Ierland en toen ijlings terug waren gekeerd.

‘Zoo zouden zij allen doen, die honden van Tories!’ werd er door de Whigs geroepen.

‘Machtelooze woede!’ sarde men uit de rij der tegenstanders.

Er waren er onder beide partijen, die zich schaamden over de verregaande onkieschheid van den woordenstrijd op d e z e plaats en ten aanhoore der Hollandsche Veldoversten.

‘Om Gods wil, Generaal, zeg ons of er slechte tijdingen zijn! Treed tusschen beiden!’ zei de bedaagde Lord van straks.

‘Slechts een konstapel kan hier tusschen beide komen, en ik ben dat voor als nog niet, Mylord!’

‘Maar wat denkt ge van de Iersche zaken? De laatste tijdingen spraken van een schandelijken terugtocht....’

Allen drongen zich om Van Ouwerkerke heen. ‘De terugtocht kan niet “schandelijk” zijn waar de Hertog van Schomberg het bevel voert.’ Het werd met hoogheid gezegd.

‘Naar het gerucht wil is het geheele leger verloren...’

‘Dat kan niet, want Graaf Solms met drie van onze regimenten behoort tot dat leger’ klonk het fier.

De groepen verdeelden zich, om een geestelijk Heer den doortocht te gunnen, die, met statigheid uit het rijtuig gestapt, met onverstoorde kalmte de Lords op het voorplein nader trad als wist hij, dat hem bij zijne nadering ruimte zou worden gemaakt. En het geschiedde zooals hij, Doctor Burnet, de nieuwe Bisschop van Salisbury, verwacht had.

Naar beide zijden deftig groetend ging hij voort, op de hoofddeur toe, waar Mr. Randac, de concierge, hem reeds had opgemerkt en zich haastte de twee deuren wijd te openen.

‘En i k zeg je, Jaap, dat er nou niks van de jacht komt. Een Amsterdamsch Burgemeester is óok al binnen en nou de deuze nog!’ klonk het luid in plat Hollandsch tot een der jagerknechts, die reeds lang hun best hadden gedaan om de honden in toom te houden.

Aller aandacht vestigde zich nu op den boerschen man, die zoo vrij en frank zijn gevoelen waagde te uiten. Hij was den meesten der aanwezigen een bekende en wel een goê-bekende. ‘Jan Bijmenie’ was van de gunstelingen Zijner Majesteit de zonderlingste en vermakelijkste en daarbij de minst gevaarlijke. Ervaren in het jachtvermaak als de beste, werd hij door de liefhebbers - en wie van Engelands adel behoorde daar niet toe? - dikwijls geraadpleegd. Om die ervaring werd hij gezocht en om den vertrouwelijken en gemeenzamen toon, dien aller meester jegens hem aansloeg, werd hij met de meest nederbuigende goedheid door de hoogste Edellieden behandeld en stelden deze zich daarvoor schadeloos, door onder elkaâr over zoo veel boerschheid en onbeholpenheid van taal - 't was me een Engelsch dat hij uitbracht! - en manieren te schateren.

De naam, waarmeê zij hem aanspraken, was maar een bijnaam. Hij heette eigenlijk Jan Flourensz, was een Hagenaar van geboorte en door den Prins van Oranje voor jaren naar het Loo gezonden, waar hij tijd en gelegenheid kreeg zich tot volmaakt schutter en jager te bekwamen. Zijn treuzelgang en leuke manieren deden in het geheel niet een driftig temperatuur vermoeden, en toch: dat had hij en daaraan had hij zijn bijnaam te danken. 't Was op een van zijn Geldersche jachten, die soms van zonsopgang tot zonsondergang duurden, dat de Prins hem lachend Jan-bijt-me-niet had betiteld. Jan had al een heelen tijd gegromd en niet onduidelijk gezinspeeld op de onnatuurlijke zwaarte van den jongen hertebok, dien hij

een uur lang op den schouder had getorscht. Plotseling had hij het beest met den innigsten van al zijn vloeken - en hij had ze bij menigte! - voor het paard van Zijn Hoogheid neergesmakt met de opmerking, dat ‘anderen die er de lekkerste beeten van krijgen zouden nou maar eens het vrachtjen moesten nemen,’ waarbij de kinkel waarachtig gewaagd had Zijn Hoogheid brutaal aan te zien. Het liep voor Jan beter af dan allen, die 't gezien en gehoord hadden, vermoedden. Zijn Hoogheid had gelachen en toen, van Boetzelaar-Langerak aanziende, gezeid: ‘'t Is of er bloed van een Amsterdamsch burgemeester in den vlegel zit!’

De fiere Stadhouder had steeds een open oog voor de inborst zijner ondergeschikten en schiep zelfs behagen in een gemeenzaamheid, welke de beleefdheidsvormen, waar hij zelf weinig om gaf, voorbij zag, maar de meest innige verknochtheid aan zijn persoon tot kern had. De eenige straf, die Jan beliep, was de bijnaam, dien hij aanvankelijk met gramheid afwees maar toch eindigde met zich te laten aanleunen.

‘'t Was zoo noodig dat hij er eens uitkwam. Dat binnen's huis leven past 'em in 't geheel niet,’ vervolgde Jan al grommend.

‘Je meester hoest zich half dood in de lucht... Misschien is hij weer door zoo'n bui overvallen,’ merkte een der Edellieden op, die van den eersten uitval van Jan niet alles had begrepen.

Jan keerde hem even zijn bot gelaat toe en mompel-

de: ‘wat weet jij er eigenlijk van?’ waarna hij hem zijn rug te zien gaf.

‘Jan heeft vandaag weer de bokkepruik op!’ riep een ander, lachend over de lompheid van den boer.

Uit Jans hoofdkap, die gemakshalve achterst voren was opgezet, zoo dat de klep, die de oogen bij anderen beschermde, het hier den nek deed, kwam wat geel blond hair te voorschijn, een paar lichtblauwe oogen, bijna geen wenkbrauwen, een stompe aan de punt eenigzins plat ingedrongen neus, een groote mond met dikke lippen, die, als ze open gingen, een gebit als van een wolfshond vertoonden, wangen, door wind en regen verweerd, ietwat neerhangend en van tijd tot tijd ter rechter of ter linker een raadselachtige zwelling vertoonend, welke bij nauwkeurige examinatie telkens van plaats veranderde en denken deed aan een vaak driftig bewogen bal in den mond. De hoedanigheid van dien bal werd dadelijk herkend, zoodra een bruinachtig vocht de mondhoeken bevochtigde. Een doek van gekleurd katoen zat hem als een touw om den hals en in dien doek waren van voren twee gebombeerd gouden knoopjens bevestigd. 't Was het eenig weelde-artikel dat hij droeg. 't Was een geschenk Zijner Hoogheid, dat een buil moest goed maken, hem eens door het naar het hoofd gooien van een liniaal door den driftigen meester toegebracht. Zijn wambuis van dubbel Friesch laken, hing open en liet een rood baaien mouwvest zien. Een laken broek met wijde pijpen tot over de knie, een paar wollen kousen en een paar schoe-

nen, waarvan de weergâ in breedte en lengte maar zelden was gezien en dat bijna aan een vierkant strijkijzer deed denken, voltooiden zijn kleeding.

‘Wij wachten hem nu al een half uur! We zijn geen lakeien!’ zoo luidde de gramstorige uitroep van een der Edellieden, die ditmaal door allen, Whigs en Tories, werd bijgestemd.

‘Houdt jelui maar kalm! Ik zal wel even gaan kijken waar 'em de schoen wringt’ zei Jan in zijn hoogst eigenaardig Engelsch.

‘Doe dat! doe dat, Jen!’ riepen hem verscheidene goedkeurend en bemoedigend toe.

Jan ging met de blauwe waterige oogen de rijen langs, terwijl iets wat naar een glimlach zweemde over het dom gelaat heentrok. Voor wie hem goed kende beteekende dat zooveel als: denkt je dat ik 't voor jelui doe, dan heb je 't mis. Hij draaide zich langzaam om en trad op het huis toe met een stap, die dezelfde bleef al duurde de tocht ook tien uur. Hij wist waar hij wezen moest. Niet door de voordeur, welke voor de groote Heeren, hoewel zelden, werd geopend, maar door een hem welbekende achterdeur, naar den kant van het kleine park, zou hij Zijn Hoogheid - 't woord Majesteit kwam niet te best over zijn lippen - wel vinden! 't Was de kant waar tijdelijk de griffie zich bevond - in Amsterdam ‘comptoir,’ in Engeland ‘kabinet’ genoemd - waar Mijnheer Huygens, Sekretaris voor de Hollandsche Zaken, wiens verblijf in White-hall nog bewoonbaar moest worden gemaakt, soms

uren achtereen zat te pennen met eenige klerken in het vertrek vlak naast hem. Wat al die krassende ganzenveeren eigenlijk voor goeds deden was Jan altijd een open vraag gebleven. 't Ging hem niet aan; maar beklagen deed hij toch de stumperts, die nooit wild rooken en maar zelden den wasem van het hout.

Dat hij dien weg al dikwijls had genomen bewees het afzijn van alle verbazing bij de klerken, toen Jan de deur van het kantoor even open duwde en zijn hoofd naar binnen stak.

‘Zou 't gaan....?’ vroeg hij.

‘Neen, Jan, van daag niet, hoor!’

‘Waarom niet?’ schreeuwde hij. 't Was zijn eigen aardigheid dat zijn spreken óf mompelen óf schreeuwen was; zijn stem scheen aan middentonen arm.

‘'t Ziet er van ochtend hier erg Spaansch uit! Max kreeg straks een pul naar 't hoofd!’

‘Heit hij een buil? Niet? dat 's jammer voor 'em, want dan krijgt hij niks niemendal. Dus heeft hij weer opgespeeld? Nou, dat 's beter dan in de stilte kniezen. Ik ben al van zeven uur klaar geweest. Ajuus, ik ga door!’

V.

In een langwerpig vierkant vertrek, welks wanden tot op halve manshoogte met eikenhout was beschoten en verder met goud leder bekleed, liep Zijne Majesteit de Koning van Engeland met haastige schreden heen en weer. Voor de drie vensters met kleine ruiten van fijn glas hingen dikke, maar thands weggeschoven, gordijnen van blauw damast. Het uitzicht op het Park werd dit oogenblik weinig genoten. De groote schrijftafel van notenboomhout met papieren bedekt werd niet gebruikt, want de armstoel, die den schrijvende had hehooren te dragen, stond een eind ver het vertrek in, schuins en dwars, alsof hij met een ruk van zijn gewone plaats was verdreven. Van het marmeren blad der twee el hooge kast, met sierlijk snijwerk als overladen en van voren met glazen deuren, waardoor de kostelijke inhoud, uit Japansch en Chineesch porcelein bestaande, zichtbaar was, bleek een der groote pullen, die er op prijkten, neergevallen, want in de nabijheid lag op het dikke Smyrnaasch tapijt een menigte scherven. Een groot vuur vlamde in den open haard, in wiens *à jour* bewerkten rand de Konings-

kroon met de letters W.R. - William rex - in koperen letters prijkten. Die haard was het eenig voorwerp wat de aandacht van den bewoner in deze oogenblikken nog trok. Telkens toch werden er blokken hout op geworpen en werd er in gepookt om het vuur helder te doen opvlammen. Dat hij dat zelf deed en 't niet overliet aan Max, getuigde wel van de dringend gevoelde behoefte aan meer warmte. Steenkool, die meer en meer als brandstof werd gebruikt en meer hitte verschafte, mocht hier echter niet dienen, daar de walm, welke zij voortbracht, meer geschuwd, dan de grootere warmte die ze gaf, nog wel begeerd werd.

Hoe vervallen was het gelaat Zijner Majesteit! Goed dat de groote pruik de slapen en wangen ten deele bedekte; maar het wegslinken van deze kon toch worden bespeurd. Hoe buiten alle evenredigheid groot scheen nu de neus! Hoe bleek, vaalbleek, was de gelaatskleur en hoe stak daarbij de gloed der bliksemende oogen af! Vlokjens schuim stoven langs de bleek-roode lippen! Was dat de kilkoude Willem van Oranje, de meestal zwijgende en stil voor zich ziende, zeker omdat hem de adem tot spreken meestal ontbrak? Dit vertrek had kunnen getuigen van veel moeite, van veel lijden, van veel strijd! Hoe goed had de bewoner de toekomst voorzien, toen hij bij de Hosanna's reeds het ‘Kruist hem’ voorspelde! Hij had onder Whigs en Tories zijn beambten en raadslieden gezocht; hij had ze oneerlijk en onbetrouwbaar gevonden. Toch had hij op hen te steunen om het doel te kunnen bereiken dat hij beoogde. En dat doel...! Hij voelde

zich in staat tot de meest grootsche ontwerpen. Al de Hoven van Europa lagen open voor zijn blik. Maar hij schuwde de *détails* van het beheer, welke hem te 's Hage werden bespaard door Fagel en Bentinck, die uit te voeren wisten wat hij had gedacht. Hier echter had hij alles zelf te doen! 't Was of het wrijten der partijen gedurende tientallen van jaren, het bederf had gebracht in alle takken van bestuur. De vloot had verrotte schepen; het leger, dat naar Ierland was gezonden, gebrek aan voeding, aan dekking, aan amunitie. Hij had zich aan het hoofd er van willen plaatsen, maar de partij die hem op den troon had geplaatst, verbood dit. Zijn leven toch mocht niet gevaar loopen, want het was dat der partij.

Hij wilde echter niet de Koning eener partij, maar van Engeland wezen; hij wilde meer nog zijn dan dat; hij wilde de Veldheer worden van het Vasteland van Europa, om het te redden uit de vang-armen van het monster: Bourbon. Daarom had hij op den dag van zijn troonsbeklimming reeds gesproken van het uitvaardigen eener Wet, waarbij in Engeland algeheele amnestie verleend werd. Hoe slecht was hij begrepen of liever hoe weinig bekreunde men zich om zijn wenschen, al begreep men die ook! Hoe weinig begrepen hem zelfs zijn Hollanders, die hem wel steunden en bleven eeren, maar om hem heen stonden, schacherend, lovend en dingend om postjens en faveuren of om privilegies voor hun handel, en er zich niet weinig op te goed deden dat zij hem hadden gebracht op de hoogte waar hij nu stond! Hij had maanden lang zijn wrevel

verkropt en met taai geduld het oogenblik verbeid, dat hij de mazen kon scheuren van het hem omgeworpen net. Maar inmiddels had hij gearbeid, terwijl zijn Engelsche Staatsdienaren dachten, dat hij stil zat, snakkend naar lucht en gebukt onder toenemende zwakte.

Ware 't mogelijk geweest, dat een nieuwsgierige blik in zekere lade van gindsche schrijftafel gespeurd hadde, de bewijzen van een moeitevollen en geslaagden arbeid zouden zijn gevonden. Dáar lagen de geteekende verdragen met bijna al de gekroonde hoofden van Europa tegen den algemeenen vijand: den Zonne-Koning.

En nu scheen de tijd gekomen om ook Engeland te toonen, dat hij een wil had en de gezindheid dien te doen gelden. Twee dagen geleden was eindelijk het wetsontwerp der Amnestie bij het Parlement ingediend, maar dadelijk daarop ook het voorstel van eenige Parlementsleden, om vooraf uit te maken welke personen er van zouden worden uitgesloten.

Duizenden, ja tienduizenden, en van de besten en hoogsten, behoorden daartoe. Zijn Majesteit had toen de meest invloedrijke Whigs ontboden en hun toegeroepen met een stem, die door de zaal had gedaverd, duidelijk en klaar, zij 't ook met een tongval die hun ooren pijn deed: ‘Ik geef u van al die uitgezonderde personen niet één, Heeren! Geen partijmoorden meer!’

En gister nog, laat in den avond, had hij Zijn Geheimen raad bijeen geroepen en dien medegedeeld, dat hij voornemens was naar den Haag terug te keeren en den

troon geheel af te staan aan zijn gemalin. Als een donderslag uit blauwe lucht had hun die tijding in de ooren geklonken. Van stroeve meesters waren de leiders der Whigs dadelijk onderdanige en bevreesde dienaren geworden. Met tranen in de oogen hadden zij hem gesmeekt van zulk een wanhopig voornemen af te zien. Hij had niet geandwoord, maar hen gewenkt heen te gaan, waaraan zij hadden voldaan, overtuigd dat het asthma hem het spreken belette en algeheele rust noodig maakte. Hadden zij eens den tevreden glimlach kunnen zien, die na hun vertrek voor 't eerst sedert maanden op dat steenen gelaat zich vertoonde!

En van morgen had hij een jachtpartij verordend en de uitnoodigingen ter rechter en linker, tot Whigs en Tories, doen uitgaan. Hij was opgeruimd. Max, de kamerdienaar, had weer enkele van die woorden gehoord, welke door een dienende nooit worden vergeten en een aanhankelijkheid doen ontstaan, blijvende, ja zelfs toenemende, onder leed en onspoed.

Maar diezelfde Max had een half uur later zich gelukkig te prijzen, dat hij den worp zijns meesters met een der kostbaarste Japansche pullen had kunnen ontwijken. En diezelfde Max had, in de wachtkamer staande, gehoord hoe Mijnheer Witsen, de Amsterdamsche Burgemeester, werd getrakteerd; hoe dezen werd toegeroepen, dat hij het verdrag teekenen m o e s t en dat zijn tegenwerpingen ‘zot’ waren!

Wat was er dan toch gebeurd in het laatste half uur?

vroeg de man zich af. Hij ging alles na van het oogenblik dat hij Zijn Majesteit, nog te bedde liggend, den kop warme melk als gewoonlijk had gereikt, tot dat hij de laatste gesp aan den schoen had vastgemaakt. 't Was toen altijd door nog heel mooi weer geweest.

't Bleef hem, die op de magere voeten trilde, duister! Maar hij had den vreemdeling ook niet gezien, die een kwartier lang ‘binnen’ was geweest, en door Mijnheer den Sekretaris door de Griffie heen derwaards was geleid. Die vreemdeling had een brief overgereikt en was toen met zijn geleider langs denzelfden weg weer terug gebracht. En die brief... had een oogenblik in de vingeren Zijner Majesteit getrild! En de arendsoogen hadden gebliksemd en een donkerrood had de bleeke wangen een oogenblik overvlamd en de beklemde keel had eenige woorden als uitgehikt en de voet had met zulk een heftigheid op den vloer gestampt, dat de vuurpook kletterend en schetterend op het ijzeren hek van den haard was neergevallen!

Juist op dat oogenblik was Max met de chocolade binnen gekomen, waaraan Zijn Majesteit, die er onachtzaam dadelijk de lippen aanzette, zich deerlijk brandde, en had hij er de boodschap bij gevoegd, dat Zijn Hoogeerwaarde, de Bisschop van Salisbury, audiëntie vroeg. Hij had, geen andwoord krijgend, die boodschap nog eens herhaald en was vervolgens, zonder Zijn Majesteit verder aan te zien, naar een der gordijnen gegaan waarin hij een leelijke plooi had meenen te ontdekken. ‘Chocolaad...! Brandend

heet! die wil ik niet. Ik wil mijn dubbel Bredaasch bier, waar ik al dagen om gevraagd heb! Bier wil ik, bier!'

'De colli liggen aan 't accijnskantoor, dat ze, al is 't Kroongoed, niet vrij van rechten wil laten doorgaan,' hernam Max, die als bij instinkt zich daarbij omdraaide. Hij was in eens op zij gesprongen. Op een voet afstands van hem lagen de porceleinscherven voor zijn voeten! 't Scheen Zijn Majesteit lucht te hebben gegeven want nu hoorde hij zich toesnauwen: 'Laat hem binnen komen... Scheer je weg!'

Zijn Majesteit stapte nog met alle teekenen van heftige gemoedsbeweging het vertrek rond, toen de steeds opgeruimde Doctor in de Godgeleerdheid, - 'de deuze' zoo als Jan Bij-me-nie hem genoemd had, - zijn vroolijk en welgedaan gelaat op den drempel liet zien.

'Ik kom Uw Majesteit mijn innigen dank betuigen voor de nominatie en verzekering doen van mijne eerbiedige.....'

'Ja, ja, dat kennen we.... Met den mond vleien en in het hart tegelijkertijd overleggen, hoe het best met den vijand te onderhandelen!' voerde de nog verbolgene hem bits te gemoet.

'Sire....!' De Doctor wist niet wát te denken. Hij moest wel aan een aanval van waanzin gelooven. Hij beefde bij het zien van het verwrongen en ontzachwekkend gelaat des Soevereins. 't Was of Zijn Majesteit 's Doctors opvatting begreep en niet geheel uit de lucht gegrepen achtte, want toen Zijn Hoog Eerwaarde de zoo ruw afgebroken toespraak, van wier waarde hij zelf nog

al wel overtuigd was, vervolgen wilde, viel Zijn Majesteit hem wel nogmaals in de reden, maar om nu op een gants anderen toon te zeggen: ‘ik ben van úw trouw overtuigd.’ Toch overwon weer de diep gewortelde ergernis, want hij voegde er aan toe: ‘Je zoudt ook aan het geld van den vijand juist de vingers niet blauw tellen.’

‘Sire, heb ik dat verdiend....?’ werd met bewogen stem gevraagd. ‘Reeds in den Haag legde ik de gaven, mij door God verleend, aan uw voeten neer, als nederige offerande voor het heil van Kerk en Staat. Waart gij een Mozes, ik wilde een Aäron zijn....!’

‘Best! Best! Ik verdenk niet úw trouw, man! Ik zal dat bewijzen door u een geheim toe te vertrouwen.... Ik denk er over, terug te keeren naar den Haag. Van daaruit kan ik nog wel invloed uitoefenen op den gang van de zaken hier. Mary kan Koningin blijven.... Men heeft hier toch weinig anders te doen als het Groot-zegel te drukken op de besluiten van de meerderheid, en dát kan een vrouw even goed doen als een man, ja beter, want zij kan er nog vroolijk bij blijven.’

‘Mijn God, doe dat niet, Sire! 't Ware een moord gepleegd aan de Kerk des Heeren. Heeft Uwe Majesteit grieven, ze zullen uit den weg worden geruimd!’

‘Ik heb u niets meer te zeggen... en waarlijk, tot hooren weinig tijd.. Bewaar het geheim goed, Lord Bisschop! Eenige dagen ten minste!’ In die laatste woorden lag wel wat ironie.

Burnet had nog zooveel te zeggen, wat wel waardig was om door den hoogststaande aangehoord en ter harte

te worden genomen, maar de hoogststaande keerde zich van hem af, trok met den voet den armstoel tot bij de schrijftafel en wierp er zich in neêr. De oogen vonkten niet meer, maar straalden zoo als ze gewoonlijk deden als er van binnen stof voor spotternij aanwezig was.

De Bisschop, begreep dit oogenblik niets beters te kunnen doen, dan te vertrekken. Hij zeide nog eenige zeer treffende woorden, haalde Paulus aan waar die van volharden en strijden en lijden met blijdschap in het hart getuigde en nam toen zeer reventelijk afscheid.

‘Nu weet Mary het over tien minuten en de halve stad in een half uur,’ mompelde de Koning met een spottenden lach. ‘De goede doctor is wel eens meer dan nu de hond in 't kegelspel geweest.’

Hij nam een der voor hem liggende veerenpennen in de hand, maar wierp haar, gekneusd door de krampachtige neep der vingeren, van zich. Toen dwaalden de starende oogen een poos over het blad der schrijftafel; de hand greep een sierlijk gebonden boeksken, dat in een hoek lag. 't Was onlangs met den Hollandschen post aangekomen en eigenlijk voor Hare Majesteit bestemd. Hij las den met gouden letters gedrukten titel. ‘Op het vertrek uit Nederland en 't voorspoedig landen in Engeland van Hare Koninklijke Hoogheid, Mevrouwe de Princesse van Oranje, tegenwoordige Koninginne van Groot Brittanje enz. enz. enz. van L. Rotgans.’ Hij las. Werkelijk hij wou eens beproeven of

het ditmaal beter dan anders lukken zou de edele ‘dichtconste’ te begrijpen:

> ‘Ik hoor de harp van toon verandren en vol vreugd
> Uitschaatren W i l h e l m s roem, M a r i a a s eedle deugd.’

't Ging niet verder. ‘Die poëten! mompelde hij, en met eenige minachting voegde hij er bij: ‘die leugenaars!’ Hij werd echter zijn Holland herinnerd. Hij dacht zich verplaatst op de Haagsche kermis waar hij als knaap en ook nog wel later zoo veel plezier had gehad. Daar tuitte hem een volksdeun in de ooren, daar bromde de rommelpot en gilde de doedelzak! Wou hij er nog eens zijn en het plompe lied hooren? Dát noemde ten minste de dingen bij den naam. Breeroo's beschrijving van de vischmarkt, al was die ook een Amsterdamsche, zou hem meer hebben geboeid dan Vondels bewerking der bijbelstoffen. ‘'k Wou dat ik met de vogels meê kon over zee! 't Was me wel honderd, neen twee honderd duizend gulden waard’ mompelde hij.

Nog eens zou hij beproeven te lezen:

> ‘Terwijl ik, drijvend op mijn wieken, deze daadt
> De volken maak bekend, van daar de dageraad
> Apolloos paarden spant in gloeiende gareelen....’

Het boeksken vloog weer in den hoek waar 't al dagen gescholen had. ‘De man moet toch een bedankjen hebben en er nog wat bij...! Bentinck zal 't wel weten; d i e kent dat volkjen beter en Mary voegt er dan een briefjen bij!’

De Hollandsche poëtery was hem tóch nuttig geweest. Zij had afleiding gegeven en de nurksheid, voor een wijle altans, verjaagd.

Er werd getikt, zacht eerst, toen wat harder. Zijn Majesteit was tot den vroegeren gedachtenkring terug gekeerd. Barsch riep hij: ‘Wie daar?’

‘Huygens!’ werd er door een kier gefluisterd.

‘Is hij gekomen?’

‘Nog niet, Mijnheer!’

‘Ik wil niet gestoord wezen. Ga heen! Wat heb je daar?’

‘Italiaansche prenten van Bartolo Santi op bezien van Browne den kunsthandelaar.’

‘Ik heb geen tijd.’

‘Ze zijn van Santi!’

‘Ik verstond je wel!’

Huygens had wel reden zich verbaasd te toonen.

Zijn Hoogheid - bij de Hollanders bleef hij dien titel behouden - had weinige dagen na zijn landing er een rit van een paar uur voor over gehad, om enkele stukken van Van Dijck in zeker kasteel te bezien. Zijn Hoogheid had altijd veel van de schilder- en teekenkunst gehouden - de meest zinnelijke kunsten stonden hem 't naast - en nu wilde hij er niets van hooren! ‘'t Was weer een van de kwade buien’ dacht de Hollandsche Sekretaris, dien men zich moeielijk anders kan voorstellen als in een kamerjapon, de voeten op een warme stoof, het lijf gewikkeld in ellen vlaggedoek, mopperend over het voortrekken van anderen, maar toch van kop tot zolen houw en trouw aan den gevreesden en tevens geeerden meester. Een kleinzielig man, voor wien het meê-

deelen van een vuil schandaaltjen een weelde en het vermelden van de kracht zijner purgeerpillen een zielsbehoefte was! Een kleinzielig man, maar een bruikbaar man, die wel drie talen begreep en het slechtste schrift ontcijferde!

‘Dan zal 'k maar weer aan het extraheeren der duitsche korrespondentie gaan!’ prevelde de treuzel, langzaam achteruit schuivende.

‘Wat heb je daar nog verder?’ vroeg Zijn Majesteit, die behalve de portefeuille een doosjen in Huygens' hand zag.

‘Een zakhorloge van Tempion, dat de uren en kwartieren slaat als men even op een stift duwt.’

‘Leg dát daar maar neer... Ik heb nu geen lust het te zien... geen tijd... Wat is de prijs?’

‘Die is er niet bij opgegeven.’

‘Neem 't dan maar weer meê... Ik heb je meer dan eens gezeid, dat ik vooruit wil weten hoeveel ze me afzetten. - Hoe is 't met je van daag? Je ziet bleek... Plaagt je het heimwee ook? Ik zou 't je waarachtig niet kwalijk nemen, man!’

‘Ik ben van nacht wat ruim...’

Zijn Majesteit was bang voor het relaas van 's mans nachtelijke ondervindingen en viel daarom haastig in: ‘Als de voorname mijnheer komt dan laat je hem doorgaan. Hij hoeft niet aangediend te worden. Trap maar driemaal tegen 't beschot.’

Er werd aan de griffiedeur geklopt.

‘Buiten blijven!’ werd er gramstorig geroepen.

Toch ging de deur even open. Huygens kromde den rug alsof hij de slagen vreesde te ontvangen, welke hij in aantocht dacht. Hij vond ‘Mijnheer’ al heel ‘grijnig’ van daag.

‘I k ben 't, Sire! Mag ik niet binnenkomen?’

De vleiende wachtte het verlof niet af en opende de deur wat meer, maar bleef toch op den drempel staan. Huygens boog nu het hoofd er nog bij en schoof heen.

Een liefelijke verschijning voor Zijne Majesteit! De knaap, daar verschenen, was Henrik, de oudste zoon van zijn Bentinck en diens voor weinige maanden overleden echtgenoote, Anna Villers. Hij telde even vijftien jaar en toonde in houding, in oogopslag en gebaar, Angelsaksische fijnheid en Germaansche kracht. Het kastanje bruin hair golfde vrij en ongedwongen, op het midden van het hoofd gescheiden, langs den reeds nu gespierden maar blanken hals. De staalblauwe oogen hadden een fieren blik; de eenigzins breede kin met den scherp gesneden mond gaf het geheel iets gebiedends. Het blauw laken overkleed op den schouder terug geworpen liet den toegeknoopten rok en een paar hooge tot aan de knie reikende laarsjens zien. Een kleine karwats hield hij wel wat dreigend in de hand. Achter hem aan kwam Jan Bijmenie aangezwabberd.

‘Zoo, mijn jongen! wat brengt je zoo vroeg hier naar toe?’ vroeg Zijn Majesteit op een toon als niemant nog van morgen gehoord had. ‘Je hebt toch van daag geen dienst?’

Henrick was een der paadjes Zijner Majesteit.

‘H i j zei, dat ik thuis moest blijven!’ dus luidde de aanklacht, welke vergezeld ging van een handgebaar in de richting waar Jan stond. ‘Ik wou meêgaan...’

‘Ik zei den jonker, dat hij 't dan maar aan Zijn Hoogheid moest gaan vragen. Kinderen geven maar armoei in 't loopen, en als 't rennen moet worden dan komen de waterlanders...’

‘Ik ben geen kind meer, ouwe lummel!’ riep de knaap.

Zijn Majesteit begon zich te herinneren dat hij een jacht verordend had.

‘De jacht gaat niet door! Zeg de Heeren af! riep hij Jan toe... ‘Niet zoo driftig, Woodstock!’ - zoo noemde hij Henrik altijd, wiens vader behalve Graaf van Portland ook Viscount van Woodstock geworden was - ‘als Vader er niet is geef ik geen verlof tot zoo'n vermoeienden tocht. Maar niemant gaat van daag; laat je dat troosten! Wat doe j i j daar nog? Heb ik je niet gezeid de Heeren te gaan afzeggen?’

Jan was bezig de porceleinscherven op te rapen, welke hij op den grond verspreid zag. ‘'t Kan, loof ik, nog wel aan mekaâr gezet,’ zei Jan met een oolijk oogknipjen. ‘'t Is jammer van 't ding dat het zoo...’

‘Laat liggen en doe je boodschap..!’

‘Lichter gezeid dan gedaan, je Hoogheid, zoo als zwarte Mie van Keppel zei, toen ze de vuile knuisten schoon moest spoelen... Ze hebben buiten wel een uur staan te blauwbekken...’

‘Gauw er dan naar toe! Ik heb geen lust om het nóg eens te zeggen! Weg, dadelijk - er naar toe!’ riep de Koning driftig; maar 't was nu maar vertoon. Hij nam het zich zelven bijna kwalijk, maar hij kon niet knorrig worden, al toonde Jan zich ook weer een onbeschoften prengel, die zich zelfs in een koestal nog te schamen had.

Maar die vent was toch leep ook! Die zinspelingen op tooneeltjens uit de Veluwe deden meest vergeven wat de lompheid zoo dikwerf misdreef!

EINDE VAN HET TWEEDE DEEL.